

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X

ปีที่ 11 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม 2567)

E-ISSN: 2630-0362

Vol.11 No.10 (October 2024)

♦ วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

♦ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

❖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระธรรมวัชรบัณฑิต	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระเทพวัชรจารย์	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระครูอรุณสุตาลังการ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ บรรณาธิการบริหาร

บุญญาดา จงละเอียด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ธีรวัฒน์ ทองบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ กองบรรณาธิการ

พระเมธีวชิราภิต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
พระครูโฆสิตวิพัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประเทศไทย
สืบพงษ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
กันตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
สมบุรณ์ บุญโท	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	ประเทศไทย
ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
ธนิศร ยืนยง	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ประเทศไทย
ธานี วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ประเทศไทย
บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ประเทศไทย
มุกดาวรรณ พลเดช	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ประเทศไทย
อุทัย เอกสะพัง	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
มะลิวัลย์ โยธารักษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระสาโรจน์ ธมมสโร	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี	วัดศาลาไม้ชัย นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อนุชิต ปราบพาล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศักดิ์ดา หารเทศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ทิพย์วรรณ จันทรา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
อภิรักษ์ คำหารพล	นักวิชาการอิสระ	ประเทศไทย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
สามเณรศักดิ์ดิณ อาษา	วัดสนธิ์ (นาสน) นครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศุภิสรา ณ สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ศศิธร สงศิริ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ญาณกวี คำศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ชาลีสา มาสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ประเทศไทย

ออกแบบปก

วินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา	พีเอช ปรีน & ดีไซน์ ไวนิล สตูดิโอ	ประเทศไทย

จัดรูปเล่ม

ธีรพันธ์ พาโอภาส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

โรงพิมพ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 10 ประจำปีพุทธศักราช 2567 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 11 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 10 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 29 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือสาธารณะ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 2) การจัดวางทิศทางขององค์กร คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดภารกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ การกำหนดยุทธศาสตร์ 3) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร แผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ กำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน กำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับหน่วยงาน กำหนดยุทธวิธีหรือแผนงานในการปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม พร้อมกับดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ 2) ปรับปัจจุบันเพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติระบบคมนาคมขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และ 3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต เพิ่มศักยภาพ ของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ ปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติตาม SIPOC Model ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ระยะเวลา ผลผลิต ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบาย และแผนการบริหารราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้มีความเชื่อมโยง

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

ป.ญญาดา จงละเอียต

ป.ญญาดา จงละเอียต

บรรณาธิการ วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
การพัฒนากระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อบูรณาการที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT SYSTEM TO BECOME A HIGH-PERFORMANCE ORGANIZATION IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES สุธิ โกสิทธิ์, นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	1
คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา THE SERVICE QUALITY OF THE DONSAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN BANPHO, CHACHOENGSAO ณัฐวิทย์ วิสิฐนิธิกิจ, สุธรรม พงศ์สำราญ, อิงอร ตันพันธ์	12
แนวทางการปรับปรุงบูรณาการอุตสาหกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างตุง GUIDELINES FOR IMPROVING OF INDUSTRY EDUCATION INTEGRATION PRIVATE UNIVERSITIES IN GUANGDONG PROVINCE ฉิน เจี้ยนซง, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ เศรษฐขจร, จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	21
การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา AN APPLICATION OF SANGHAHAWATTHU IV IN DEVELOPMENT THE QUALITY OF LIFE OF SAMAKKHITHAM TEMPLE COMMUNITY, KURABURI DISTRICT, PHANG NGA PROVINCE พระครูสุตธรรมานุศาสน์ หิตจิตโต, พระครูวิจิตรรัตนวัตร, พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล, พระครูสิทธิสุตากร, พระลิขิต สุขะธูโต (สอนมา)	30
แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 DEVELOPMENT GUIDELINES MANAGEMENT LEARNING 21 ST CENTURY OF MAESUAD EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER UNDER THE MAEHONGSON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 นลธวัช ยุทธวงศ์, สิริกร ชุ่มชัย, เสาวนีย์ พลับพลึงพนา	39
การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะ การรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย DEVELOPMENT OF THE INNOVATION OF NEW NORMAL LEARNING MODEL TO ENHANCE COGNITIVE SKILLS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND ประสิทธิ์ แก้วศรี, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันท์, ธัชพล อัครัง, ตัญญา จำปาวัลย์, พระมหาเมื่อน กิตติโสภโณ (เฉลิมงาน)	49

- การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา** 58
 THE STRENGTHENING SUPPORT ACCORDING TO SANGAHAWATTHUDHAMMA OF BAN LAMKAEN COMMUNITY, THAI MUEANG DISTRICT, PHANG NGA PROVINCE
พระครูโกวิทบุญสาร อภิภูมโน, พระครูโกศลอรธกิจ, พระครูโฆสิตวัฒน์นาคกุล, พระครูวิจิตรสาธุรส, พระมหาธนีสร จันทวนโน (วรตันติ)
- ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ** 67
 MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE DECISION TO USE AIR FREIGHT SERVICES OF INDIVIDUAL CUSTOMER GROUPS IN THE FREE ZONE, SUVARNABHUMI AIRPORT
นคร ถนอมแก้ว, ชิมโสณ วิสิฐนิจกิจ
- การใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทย** 78
 USING THE INNOVATION ACTIVITIES PROGRAM TO PRACTICE THE CRITICAL THINKING SKILLS FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND
พระวิเชียร ปรีชาโน (ทวลโคกสูง), พระครูสังฆรักษ์เอกภักธ อภินโน (วิเศษหมื่น), ธัชพล อัครัง, พระมหาเพื่อน กิตติโสภณ (เฉลิมงาน), วรวิธิตา จารุจินดา
- กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว่างซี** 89
 STRATEGIES FOR IMPROVING QUALITY OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN GUANGXI UNIVERSITIES
หวง เจวียน, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัทธา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตตวิสุทธิ วัฒนปัญญา
- การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชน บ้านคลองปราบ ตำบล คลองน้อย อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี** 98
 AN APPLICATION OF GHARAVASADHAMMA 4 IN FAMILY DEVELOPMENT OF BAN KLONG PRAP COMMUNITY, KHLONG NOI SUBDISTRICT, CHAI BURI DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE
พรชัย สังข์คำ, พระครูโกศลอรธกิจ, พระครูโฆสิตวัฒน์นาคกุล, พระครูวิจิตรศรีลาจาร, พระครูประสุตโพธิคุณ
- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรม โศกราช** 106
 THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR ADMINISTRATION, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY SRITHAMMASOKRAT CAMPUS
ทิพมาศ เศวตวรโชติ, สันติ อุณจะนำ, จิตรา อุณจะนำ, พระมหาประทีป เขมจารี (ทองน้ำแก้ว)
- แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์** 117
 GUIDELINES FOR INCREASING MANAGEMENT EFFICIENCY OF COMMUNITY ENTERPRISES IN MUANG DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE
บุญสาน ทรายทีก, อภิวิช คล่องการยิ่ง, ธนัญชัย แก่นแก้ว
- แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัล ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน** 125
 GUIDELINES FOR IMPROVING DIGITAL EDUCATION INITIATIVES IN VOCATIONAL COLLEGES IN YUNNAN
จาง เยว่ชิง, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัทธา เดชโฮม, กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช, จิตตวิสุทธิ วัฒนปัญญา

การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช	134
THE DEVELOPING OF A GENERAL ADMINISTRATION MANUAL FOR SMALL SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT	
รวมพร สีเผือก, กษมา ศรีสุวรรณ, อีระพงษ์ สมเขาใหญ่	
ความคิดทางการเมืองตามทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ผ่านหนังสือมอง อเมริกาแก้ปัญหาไทย	144
POLITICAL THOUGHT ACCORDING TO THE VIEWS OF SOMDEJ PHRA BUDDHAKOSAJARN (P.A. PAYUTTO) THROUGH A BOOK LOOKING AT AMERICA AS SOLVING THAI PROBLEMS	
พระวิทย์ เกียรติพล, พิศาล มุกตารักษ์, ธนศักดิ์ สายจำปา	
ทัศนคติที่มีต่อการเล่นพนันของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ	154
ATTITUDES TOWARD GAMBLING AMONG ELDERLY IN SISAKET PROVINCE	
เดชภณ ทองเดิม, น้ำผึ้ง ท่าคล่อง, จิรนนท์ แก้วมา	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ	163
FACTORS AFFECTING THE DECISION TO USE CLOUD STORAGE SERVICES	
ปิติกาศย์ สุภาภรณ์, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจจา	
ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	173
LOCAL GOVERNMENT DEVELOPMENT STRATEGY	
ศนิเดช ไกรเทพ, พระครูอรุณสุตาลังการ, ไพรัตน์ ฉิมหาด	
ประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของ นิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	185
EFFECTIVENESS OF CRITICAL THINKING SKILLS INNOVATION TRAINING AFFECTS BRAINWAVE TRANSFORMATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND	
พระมหาสุเทพ สุทธิญาณ (ธนิกุล), พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท (วิเศษหมื่น), ธัชพล อัครัง, วรสิทธิ์ดา จารุจินดา, ตฤลิลา จำปาวัลย์	
แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยใน Guangxi	195
GUIDELINES FOR IMPROVING ORGANIZATIONAL CLIMATE MANAGEMENT OF UNIVERSITIES IN GUANGXI	
เผิง เจิ้น, นีรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัทธา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ วิมุตติปัญญา	
แนวทางพัฒนาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2	204
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE EDUCATIONAL EXTENSION SCHOOL UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2	
พิมดาภิรักษ์ แตะยา, นลธวัช ยุทธวงศ์	

- รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา** 218
A MODEL FOR PROMOTING AND PRESERVING THE WISDOM OF USING MEDICINAL PLANTS TO ENHANCE MAE KLA'S GRASSROOTS ECONOMY KHLONG HOI KHONG SUBDISTRICT KHLONG HOI KHONG DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE
พระครูวิจิตรธรรมโชติ, พระครูสิทธิสุตากร สิทธิเมธี, ไพรัตน์ ฉิมหาต, ประสิทธิ์ รักนุ้ย, วนิดา เหมือนจันทร์
- คุณภาพการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา** 230
THE SERVICE QUALITY OF THE EMPLOYEES AT A FINANCIAL LOAN COMPANY IN BANG PLA ROAD COMMUNITY
สุรพศ อินทรประสิทธิ์, ชินโสณ วิไลฐนิธิกิจ
- การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี** 239
PARTICIPATORY ADMINISTRATIONS OF EDUCATIONAL PARTNERSHIPS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC EXCELLENCE IN PRIVATE SCHOOLS UNDER CHONBURI PROVINCIAL EDUCATION OFFICE
รัชวิดี สุขนาถา, อธิกร วรบำรุงกุล, เรืองวิทย์ นิลโคตร
- ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบานี่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2** 251
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP IN THE BRITTLE, ANXIOUS, NON-LINEAR AND INCOMPREHENSIBLE (BANI) ERA AFFECTING TEACHER TEAMWORK PERFORMANCE IN SCHOOLS UNDER CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
นาริรัตน์ บำบัดทุกข์, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัชรุณี บุญลอย
- การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช** 262
A STUDY ON PROCEDURE OF COMMUNITY HEALTH CARE CHANDI SUB-DISTRICT, CHAWANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ดิเรก นุ่นกล้า, พระครูวิจิตรธรรมโชติ, ไพรัตน์ ฉิมหาต
- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง** 274
GUIDELINES FOR DIGITAL LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE EDUCATION SANDBOX AREA RAYONG PROVINCE
นุจิรินทร์ สายพิณ, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัชรุณี บุญลอย
- ทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล** 284
PSYCHOLOGICAL CAPITAL, PERSON-ORGANIZATION FIT, PERSON-JOB FIT, AND JOB BURNOUT OF POLICE AFFILIATED WITH STATIONS OF METROPOLITAN POLICE DIVISION
วรงค์ สุวรรณวัฒน์, อุษณี มงคลพิทักษ์สุข, พงษ์เทพ จันทสุวรรณ

**การพัฒนากระบวนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์**

295

A TRI-SIKKHA BASED INSTRUCTIONAL SYSTEM TO ENHANCE ACHIEVEMENT LEARNING
DEVELOPMENT OF SOCIAL TEACHING STUDIES FOR HIGH SCHOOL STUDENTS NAKORNSAWAN
PROVINCE

พระมหาศุภฤกษ์ สุภทฺทจารี (สีวันคำ), ชวาล ศิริวัฒน์, พระวิเทศพรหมคุณ (บุญเข้ม)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

ณ

การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล
เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล*
DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT SYSTEM
TO BECOME A HIGH-PERFORMANCE ORGANIZATION
IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES

สุธี โกสิทธิ์, นฤมล อนุนนธ์พัฒน์*

Sutee Kosit, Nalaumon Anusonphat*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: analaumon@aru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 2) เพื่อเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 100 คน ใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์สถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมุติฐานด้วยค่าทีและค่าเอฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามเพศและอายุไม่แตกต่างกันทุกด้าน และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า 1) ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐควรจัดทำแผนอัตรากำลังโดยวิเคราะห์วางแผนนโยบายเตรียมข้อมูลกำลังคน 2) ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐควรพัฒนาระบบและนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความทันสมัยมีการกระจายอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบการบริหาร, ทรัพยากรบุคคล, องค์กรที่มีสมรรถนะสูง, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

A study of the This research on the Development of Human Resource Management System towards a High Performance Organization Based on Good Governance has the following objectives: 1) The study the human resource management system towards a high performance

* Received August 23, 2024; Revised September 22, 2024; Accepted September 29, 2024

organization based on good governance; 2) The compare the human resource management systems towards a high performance organization based on good governance; and 3) To study the approach to developing the human resource management system towards a high performance organization based on good governance. This research is a quantitative research. The sample used in the research is the people in Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality by purposive selection, totaling 100 people. The research instrument is a questionnaire. The statistical analysis is done by finding the mean, frequency, percentage, standard deviation, and testing the hypothesis with t-value and F-value. The research results found that 1) The overall human resource management system for high-performance organizations based on good governance was at a high level in each aspect; 2) The results of the comparison of human resource management systems for high-performance organizations based on good governance classified by gender and age were different in all aspects; and 3) The results of the research on the development of human resource management systems for high-performance organizations based on good governance found that 1) In terms of manpower management, the government sector should prepare a workforce plan by analyzing, planning policies, and preparing manpower data; 2) In terms of system and innovation development, the government sector should develop systems and innovations, based on local wisdom; and 3) In terms of digital technology development, the government sector should develop a digital technology infrastructure system that is modern and widely distributed.

Keywords: Development of Management Systems, Human Resources, High Performance Organizations, Principles of Good Governance

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ หากประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ประเทศนั้นก็เจริญก้าวหน้ามีความมั่นคงและมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม หากประเทศใดขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ประเทศนั้นก็สามารพัฒนาที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนานอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอื่น ๆ ที่มาจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการที่นำเป้าหมายของบุคลากร และเป้าหมายขององค์กรเพื่อผลสำเร็จร่วมกันของทั้งองค์กรและบุคคล มีการส่งเสริมให้พนักงานทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ มอบหมายงานงานบุคลากรอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อผลในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพพยายามสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานระดับต่าง ๆ ในองค์กร และมีการบริหารและจัดการบุคลากรในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (กรรณิการ์ สุวรรณศรี, 2559) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร หากมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เหมาะสมจะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพมากขึ้น การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงต้องอาศัยกลยุทธ์สำคัญขององค์กร มีการจัดการสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการทำงานให้มากที่สุดเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูง (สพพร เพชรวิโรจน์ชัย, 2566)

การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความเสมอภาค (Equity) และ

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) เป็นวิธีการที่เป็นระบบที่เกิดจากผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล มีการวางแผนด้านทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ มีวิธีการจัดการด้วยการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางแผนด้านกำลังคนให้เหมาะสมกับการทำงานในแต่ละงานหรือแต่ละฝ่าย (Shafritz, E. D. S., 2001) การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้สอดคล้องกับงาน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนอัตราากำลังคน การสรรหา การพัฒนา รวมไปถึงการให้ขวัญกำลังใจบุคลากรอยู่กับองค์กรในระยะยาว การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลในองค์กรที่เน้นประสิทธิภาพขององค์กร ไม่ได้เน้นที่ตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว (Delahaye, B. L., 2000) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้โดยการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ (learning) ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) ประสบการณ์ใหม่ ๆ (experiences) และพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ทั้งงานในปัจจุบัน และงานในอนาคต (Gilley, J. W. et al., 2002) พัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบโดยศึกษาทฤษฎีและมุมมองเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการจัดการความรู้การวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การประเมินผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Grieves, M., 2003) พัฒนาบุคลากรให้เห็นหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อองค์กรในการบริหารจัดการทุก ๆ ด้าน ร่วมกำหนดเป้าหมายและแผนงานกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถและสมรรถนะตามตำแหน่ง มีการออกแบบโครงสร้างค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเหมาะสม เพื่อให้มีผลงานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร (Harrison, R. & Kessels, J., 2004) การบริหารทรัพยากรทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม และมีความยุติธรรม พัฒนาแนวคิดใหม่ให้เกิดขึ้นเพื่อรองรับการแข่งขันหรือพฤติกรรมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี (Yorks, L., 2005) มีวางแผนกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายขององค์กร ส่งเสริมระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การฝึกอบรมดูงาน สัมมนา ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อสนับสนุนให้การพัฒนาบุคลากรมีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล (Swanson, E. et al., 2009)

การบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ต้องได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment ; ITA) โดยในรอบการประเมินที่ผ่านมา มีผลการประเมินสูงกว่าเป้าหมาย และได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับ A มีการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานในหลายประเด็นเพื่อเตรียมพร้อมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2566) การพัฒนาบุคลากรมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ก้าวไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะ แสวงหารูปแบบขององค์กรที่มีความสามารถในการปรับตัวและต้องมีปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (ธนัชพร โมรารวงษ์, 2555) มีผลการดำเนินงานที่ดีเลิศเหนือคู่แข่ง มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม มีความคล่องตัว บุคลากรมีขีดความสามารถสูง ผู้บริหารในทุกองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาองค์การของตนให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง องค์การต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการพัฒนาบุคลากรมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูง (ดุสิต ขาวเหลือง, 2554) มีการกำหนดทิศทางองค์กรอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติการกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การที่มีสมรรถนะสูง เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่สามารถกระทบต่อการทำงานจากรอบด้านทุกมุมมองและมีแผนรับรองสถานการณ์ต่าง ๆ ชัดเจน มีผลงานดี มีคุณภาพเยี่ยมและเป็นที่ยอมรับ (ศศิรัศมี ประสาทแก้ว, 2556) องค์การที่มีสมรรถนะสูง ต้องมีความโดดเด่น มีการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาองค์การอย่าง

ต่อเนื่อง (ศรีสมบัติ นวนพรัตน์สกุล และคณะ, 2554) องค์การที่มีสมรรถนะสูง เป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จ ในมิติด้านต่าง (ปวลิน โปษยานนท์, 2557)

ปัญหาการพัฒนากระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศที่ทำให้ไม่สามารถเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เกิดจากการคอร์ปชั่นของผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่รัฐ การไม่ยึดกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง การขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนพร้อมกันได้เสนอว่า ระบบการบริหารภาครัฐต้องยึดหลักธรรมาภิบาล (governance) โดยในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศทั้งหลายควรคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลด้วยโดยเฉพาะให้มีการปฏิรูปกฎหมาย และระบบบริหารภาครัฐปัญหาการคอร์ปชั่นอย่างต่อเนื่องซึ่งปัญหาสำคัญเรียกว่า “อธรรมาภิบาล” ยังดำรงอยู่ปัญหาการใช้อำนาจรัฐโดยไม่เป็นธรรม และปัญหาการใช้ระบบอุปถัมภ์ในระบบบริหารงานบุคคลแบบคุณธรรม (Merit System) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558) ผู้วิจัยจึงศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐวางแผนกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 52,952 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 100 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศอายุ และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบสอบถามประกอบด้วยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 2) ศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามระเบียบวิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 3) สร้างแบบสอบถามระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมเบื้องต้น 5) นำแบบสอบถามทั้งฉบับมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ

ความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เขียนแบบสอบถามตามคำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาด

6) นำแบบสอบถามทั้งฉบับให้กับผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม คัดเลือกข้อที่มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 ผลการหาค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ .92 โดยการหาค่า IOC ที่ระดับ .60 ขึ้นไป (สมนึก ภัทธิยานี, 2544) 7) แก้ไขแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง 8) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ผลการหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .95 และ 9) จัดพิมพ์แบบสอบถามระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ 1) ทำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยาเพื่อขอความร่วมมือผู้นำชุมชนช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ส่วนหนึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 2) ตรวจสอบความถูกต้อง ทำการตรวจสอบแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ จำแนกตามเพศ และอายุ โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) ทดสอบความแตกต่างของระดับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบที่ t-test ใช้ทดสอบสถานภาพจำแนกตามเพศ 4) ทดสอบความแตกต่างของระดับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุ ด้วยค่าเอฟ F-test ใช้และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe's และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาคุณภาพของเครื่องมือ (สมนึก ภัทธิยานี, 2544) โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับเนื้อหาโดยใช้สูตรของ โรวินลลี และแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton) 2) หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้ 1) การหาค่าที่ (t-test) ใช้ในการทดสอบความแตกต่างจำแนกตามเพศ 2) การหาค่า F-test ใช้ในการทดสอบความแตกต่างจำแนกตามอายุ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. การศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบริหารจัดการกำลังคน	4.17	.50	มาก
2. ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม	4.17	.59	มาก
3. ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	4.21	.44	มาก
โดยรวมรายด้าน	4.17	.46	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า หากมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมากองค์กรก็จะมีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านบริหารจัดการกำลังคน และด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรมที่สูงขึ้น

2. การเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ ดังตารางที่ 2

2.1 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ

รายการ	ชาย		หญิง		t	P-Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบริหารจัดการกำลังคน	4.33	.45	4.15	.50	1.262	.21
2. ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม	4.27	.66	4.16	.58	.678	.49
3. ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	4.31	.43	4.19	.44	.489	.96
รวม	4.29	.48	4.15	.45	.988	.99

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมือนกัน

2.2 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อผลการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุ

รายการ	แหล่งความผันแปร	SS	df	MS	F	P-Value
1. ด้านบริหารจัดการกำลังคน	ระหว่างกลุ่ม	1.444	2	.722	2.978	.056
	ภายในกลุ่ม	23.517	97	.242		
	รวม	24.962	99			
2. ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.427	2	.213	.608	.546
	ภายในกลุ่ม	34.015	97	.351		
	รวม	34.442	99			
3. ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	.599	2	.300	1.527	.222
	ภายในกลุ่ม	19.034	97	.196		
	รวม	19.634	99			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.777	2	.388	1.852	.162
	ภายในกลุ่ม	20.340	97	.210		
	รวม	21.117	99			

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อผลการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมือนกัน

3. ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล สามารถแบ่งเป็นด้าน ได้แก่

3.1 ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังโดยวิเคราะห์วางแผนนโยบายเตรียมข้อมูลกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบันในเชิงปริมาณว่ามีจำนวนเท่าไร ตำแหน่งใดบ้าง ควรพัฒนาระบบการมอบหมายงานและความเหมาะสมของการมอบหมายภาระงานให้กับบุคลากร ควรพัฒนาคุณภาพ ทักษะความรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายองค์กร ควรพัฒนาระบบการวางแผนกำลังคนในอนาคตข้างหน้าที่กำหนดไว้ต้องการบุคลากรเพิ่มจำนวนเท่าไร อย่างไรบ้าง ทั้งจำนวนรวม และแยกประเภท ตลอดจนระบุรายละเอียดคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความชำนาญ ทักษะ และประสบการณ์ ควรพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะของบุคลากรที่ต้องการโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กร ช่วงอายุที่ต้องการระดับการศึกษา ทักษะที่ต้องการเพื่อพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ควรพัฒนาระบบการวัด หรือการประเมินความรู้ และทักษะในแต่ละระดับกำลังคนที่มีอยู่ว่ามีจุดแข็งในด้านใด มีความสามารถในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร ควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนที่ไม่สอดคล้องกับการทำงานโดยวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมา เช่น บุคลากรทำงานมากหรือน้อยเกินไป งานเยอะเกินไป ความเครียดและบรรยากาศที่กดดันในการทำงาน และควรขับเคลื่อนบุคลากรรายบุคคลเพื่อพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล

3.2 ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐควรพัฒนาระบบและนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นในการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดึงดูด และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม ควรพัฒนาโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ ควรพัฒนานวัตกรรมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนในระดับ ท้องถิ่น และระดับประเทศ ควรพัฒนาสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคม เกิดจากความคิดของคน เป็นการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เดิมให้กลายเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างโดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบตัวให้ในการสร้างโอกาสใหม่ ๆ และมีการถ่ายทอด หรือส่งต่อแนวคิดนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ควรพัฒนานวัตกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้รับอิทธิพลจากการมีพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมส่วนบุคคล พัฒนาผู้นำทุกองค์กรให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำระบบและนวัตกรรมสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการปฏิบัติงานที่จูงใจให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหรือผู้บริหารในองค์กรผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ให้มีความทันสมัยมีการกระจายอย่างทั่วถึง ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการแต่ละภูมิภาค ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้เสถียรภาพ มีความมั่นคง ปลอดภัย ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาการให้บริการระบบเครือข่ายไร้สายที่ได้มาตรฐานสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่มีความหลากหลายได้ ควรพัฒนาหาระบบเฝ้าระวังและวิเคราะห์ปัญหาแบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์หลัก และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสารสนเทศ ควรพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการไอพี (IP Management) ให้ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ เตรียมความพร้อมสำหรับขอบข่ายของบริการอินเทอร์เน็ต

ยุคใหม่ ควรจัดหาซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และส่งเสริมการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพด้วย Cloud Computing Technology และการใช้เทคโนโลยีสีเขียว ควรพัฒนามาตรฐานการให้บริการ และการรักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ทั้งกับภาครัฐและภาคเอกชน ควรพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ฐานข้อมูล เพื่อบริการประชาชนอย่างทั่วถึง ควรพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความทันสมัย ความรวดเร็ว และควรพัฒนาระบบการดำเนินการด้านการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล แสดงให้เห็นว่า หากมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมากองค์กรก็จะมีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านบริหารจัดการกำลังคน และด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรมที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิษณุ เข้มปัญญา ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (ชัยวิษณุ เข้มปัญญา, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณา เศษแสงสร และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์ ได้ศึกษาการพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของสำนักงานจัดหางานจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (สุพรรณา เศษแสงสร และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2559)

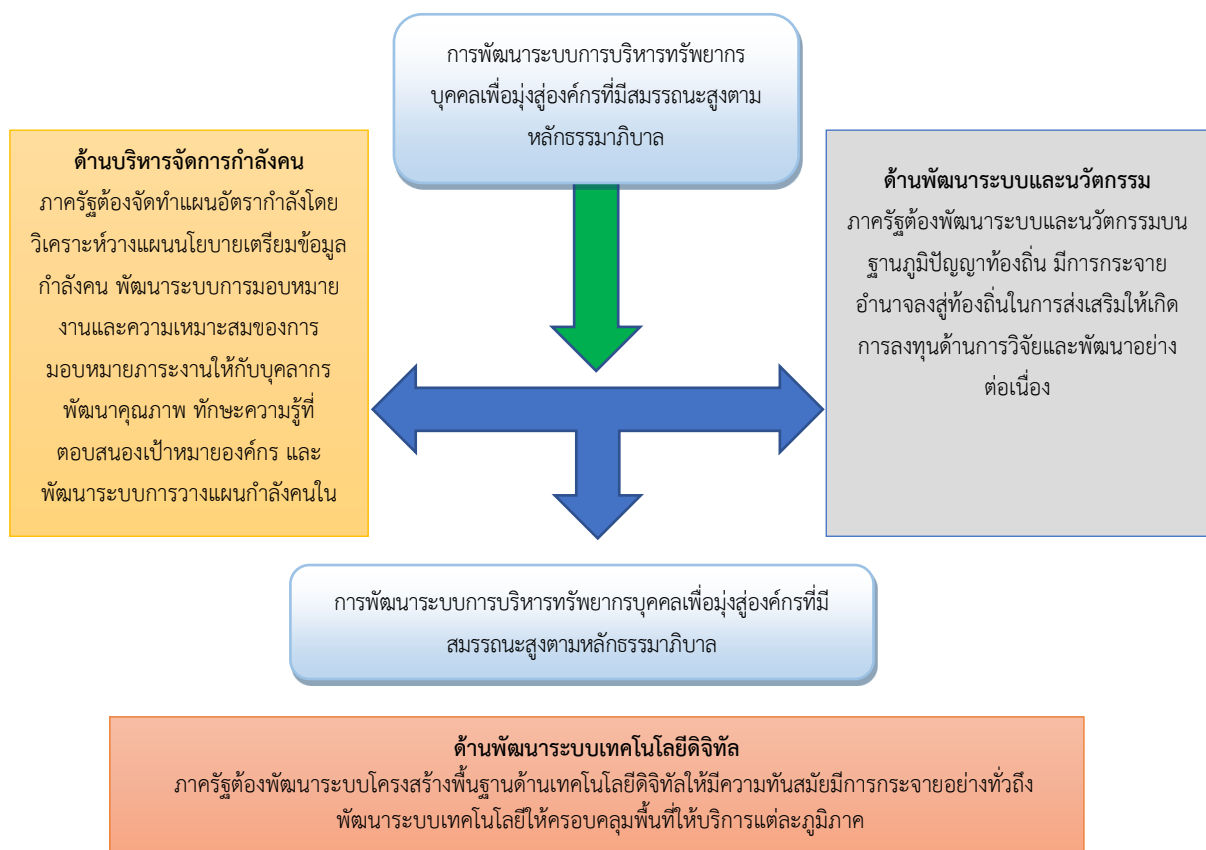
2. ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีเพศและอายุที่แตกต่างกันแต่มีความคิดเห็นต่อระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมือนกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีเพศและอายุ อาจเคยได้ใช้บริการหรืออยู่ในพื้นที่เดียวกันจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลที่คล้ายคลึงกันจึงมีความคิดที่ไม่แตกต่างกัน

3. ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งเป็นด้านได้ดังนี้ 1) ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนอัตรากำลังโดยวิเคราะห์วางแผนนโยบายเตรียมข้อมูลกำลังคน ควรพัฒนาระบบการมอบหมายงานและความเหมาะสมของการมอบหมายภาระงานให้กับบุคลากร ควรพัฒนาคุณภาพ ทักษะความรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายองค์กร ควรพัฒนาระบบการวางแผนกำลังคนในอนาคต 2) ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐควรพัฒนาระบบและนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นในการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความทันสมัยมีการกระจายอย่างทั่วถึง ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการแต่ละภูมิภาค ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้เสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พัฒนาระบบราชการในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนานโยบาย มุ่งเน้นการสร้าง และพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อม สำหรับการปฏิบัติงานในการกิจดังกล่าว โดยมีการพัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรพร้อมปฏิบัติงาน พัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐโดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2566) และวลัยพร สุขปลั่ง และคณะ กล่าวว่า การที่องค์กรจะก้าวไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้นั้นองค์กรจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรมี มีการพัฒนาองค์การในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร การกำหนดทิศทางขององค์กร มุ่งเน้นทรัพยากร

มนุษย์ที่มีความสามารถ การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพ (วลัยพร สุขปลั่ง และคณะ, 2563) ดังนั้น การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล จึงมีความจำเป็นในการที่จะทำให้องค์การมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดขององค์กรเพื่อความอยู่รอด และความก้าวหน้าขององค์กรต่อไป และสอดคล้องกับ สุพรรณา เศษแสงศร และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์ ศึกษา การพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของสำนักงานจัดหางานจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แนวทางการพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของสำนักงานจัดหางานจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สำคัญได้แก่ ควรสร้างวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการจัดอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาบุคลากรทุกระดับชั้นอยู่เรื่อย ๆ และเพิ่มผลประโยชน์ที่จะได้รับพัฒนาปรับปรุงระบบ IT ให้ทันสมัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความเร็วในการทำงาน ควรเพิ่มงบประมาณในการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำบุคลากรในหน่วยงานต้องทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน วางคนให้เหมาะกับงานหรือวางแผนงานให้ตรงตามตำแหน่งจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุพรรณา เศษแสงศร และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาลได้องค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล

จากภาพแสดงแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐต้องจัดทำแผนอัตรากำลังโดยวิเคราะห์วางแผนนโยบายเตรียมข้อมูลกำลังคน พัฒนาระบบการมอบหมายงานและความเหมาะสมของการมอบหมายภาระงานให้กับบุคลากร พัฒนาคุณภาพ ทักษะความรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายองค์กร มีระบบการวางแผนกำลังคนในอนาคต 2) ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐต้องพัฒนาระบบและนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นในการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐต้องพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความทันสมัยมีการกระจายอย่างทั่วถึง และพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการแต่ละภูมิภาค

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ผลการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล แสดงให้เห็นว่า หากมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมากองค์กรก็จะมีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านบริหารจัดการกำลังคน และด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรมที่สูงขึ้น 2) ผลการเปรียบเทียบระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีเพศและอายุที่แตกต่างกันแต่มีความคิดเห็นต่อระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการกำลังคน ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม และด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมือนกัน และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งเป็นด้านได้ดังนี้ 1) ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐควรจัดทำแผนอัตรากำลังโดยวิเคราะห์วางแผนนโยบายเตรียมข้อมูลกำลังคน 2) ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐควรพัฒนาระบบและนวัตกรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมให้เกิดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความทันสมัยมีการกระจายอย่างทั่วถึง ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ 1) ด้านพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ภาครัฐควรมีทักษะแบบใหม่ที่พร้อมรับกับการทำงานในบริบทดิจิทัลไทยแลนด์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลควบคู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านบริหารจัดการกำลังคน ภาครัฐควรส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านพัฒนาระบบและนวัตกรรม ภาครัฐควรศึกษา วิเคราะห์กระบวนการสร้างหรือการพัฒนา นวัตกรรม การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล 2) ควรศึกษาการพัฒนาระบบและนวัตกรรมเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล และ 3) ควรศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อมุ่งสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ สุวรรณศรี. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชัยวิชญ์ เข้มปัญญา. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 14(3), 35-42.

- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนัชพร โมรารวงษ์. (2555). ปัจจัยทางจิตวิทยาองค์การที่มีอิทธิพลต่อการนำไปสู่องค์การแห่งความเป็นเลิศ: กรณีศึกษาโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 2(2), 253-267.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปวลิน โปษยานนท์. (2557). การพัฒนารูปแบบโครงสร้างองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย. วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย, 6(3), 303-314.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2566). การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วลัยพร สุขปลั่ง และคณะ. (2563). การพัฒนาบุคลากรมุ่งสู่องค์การที่มีสมรรถนะสูง. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศรีสมบัติ นวนพรัตน์สกุล และคณะ. (2554). การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรไปเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง. วารสารมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2(2), 189-203.
- ศศิรัศม์ ประสาทแก้ว. (2556). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับในการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่องค์กรสมรรถนะสูงแบบบูรณาการพหุมิติศึกษากรณีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมนึก ภัททิยธานี. (2544). การวัดผลการศึกษา. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- สหธร เพชรวิโรจน์ชัย. (2566). การเข้าใจคนอื่นด้วยความเข้าใจ. เรียกใช้เมื่อ 26 มีนาคม 2566 จาก <https://positioningmag.com/1309169>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2566). การพัฒนาบุคลากรมุ่งสู่องค์การที่มีสมรรถนะสูงตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สุพรรณษา เศษแสงศร และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2559). การพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของสำนักงานจัดหางานจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบัณฑิตศึกษา, 13(61), 197-210.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. New York: Harper & Row.
- Delahaye, B. L. (2000). Human Resource Development: Principles and Practice. Milton: John Wiley & Sona Australia Ltd.
- Gilley, J. W. et al. (2002). Principles of Human Resource Development. Cambridge, Morocco: Perseus Publishing.
- Grieves, M. (2003). Digital Twin. New York: McGraw-Hill.
- Harrison, R. & Kessels, J. (2004). Human resource development in a knowledge economy. An organizational view. New York: Hampshire.
- Shafritz, E. D. S. (2001). Ethics: Facing Up To The Issues. London: The Economist Books.
- Swanson, E. et al. (2009). Foundations of Human-resource Development. Retrieved March 10, 2023, from <https://lsms.ac/wp-content/uploads/2023/02/18.pdf>
- Yorks, L. (2005). Strategic human resource development. Mason, Ohio: South Western Thomson.

คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*

THE SERVICE QUALITY OF THE DONSAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONIN BANPHO, CHACHOENGSAO

ณัฐ วิสิฐนิธิกิจ*, สุธรรม พงศ์สำราญ, อิงอร ตันพันธ์

Nut Visitnitikija*, Sutham Pongsomlarn, Ing-orn Tanphan

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Business Administration Program, Kasembundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: nut.visitnitikija@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย 2) ความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และ 4) คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มาใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย จำนวน 360 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test (One-Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับสำคัญมาก 2) ความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด 3) ด้านการศึกษา อาชีพ และหน่วยงานที่มาใช้บริการที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายแตกต่างกัน 4) ด้านความไว้วางใจ ด้านความเชื่อถือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ ผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียม จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สำนักงานให้เพียงพอ และทันสมัย เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบ พ้นงานควรให้บริการกับผู้มาใช้บริการด้วยความเต็มใจในการให้บริการต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เจ้าหน้าที่ต้องใส่ใจ ให้เกียรติกับผู้มาขอรับบริการ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, ความพึงพอใจ, องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

Abstract

The objective of this study: 1) To examine the service quality of the Donsai Subdistrict Administrative Organization, 2) To evaluate the satisfaction with the service of the Donsai Subdistrict Administrative Organization, 3) To compare service satisfaction of the Donsai Subdistrict Administrative Organization categorized by personal information, and 4) To investigate how service

* Received September 8, 2024; Revised September 22, 2024; Accepted September 30, 2024

quality influences service satisfaction at the Donsai Subdistrict Administrative Organization. This is quantitative research. Purposive sampling was conducted with 360 users of the Donsai Subdistrict Administrative Organization. Questionnaires were utilized to collect data. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis. The findings revealed that: 1) The service quality is of high importance, 2) Satisfaction with the service is at the highest level, 3) Variations in education, careers, and service division affect the satisfaction levels of those using the service differently, and 4) Assurance, reliability, tangibles, responsive, and empathy significantly affect service satisfaction at a statistical significance level of 0.5. Suggestions from the study: The service provider should prioritize preparing sufficient and up-to-date office equipment. They should perform their duties with attention to detail and care. They should be willing to serve customers, act fairly, and be attentive and respectful to them.

Keywords: Service Quality, Satisfaction, Donsai Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

เทศบาลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารจัดการ และการให้บริการในด้านต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ (พรรณเพ็ญแข โฉมอ่อน, 2563)

คุณภาพการให้บริการและการสร้างความพึงพอใจถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของธุรกิจงานให้บริการ ซึ่งธุรกิจงานให้บริการจำเป็นต้องเข้าใจถึงความพึงพอใจของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ซึ่งความพึงพอใจของผู้ใช้บริการก็เป็นส่วนที่ประเมินการให้บริการ การประเมินเป็นความรู้สึกหลังการซื้อหรือเข้ารับบริการ ซึ่งผลการเปรียบเทียบของการทำงานของผู้ให้บริการว่ามีคุณภาพมากพอหรือไม่ ถ้าหากระดับผลที่ได้รับจากการบริการตรงตามความคาดหวังของลูกค้าจะทำให้เกิดความพึงพอใจ ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ และต้องการกลับมาใช้บริการอีกครั้ง (ฉัตร โชติช่วง, 2564)

ความพึงพอใจในการรับบริการของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กร จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสืบเนื่องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ หรือเรียกได้ว่าเป็นการเลือกตั้งโดยตรงและโดยอ้อมตามลำดับ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องถิ่นของตนได้โดยตรง ส่วนการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม คือ สภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่เลือกผู้บริหารท้องถิ่นแทนประชาชนในท้องถิ่น กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะทำหน้าที่เพียงแค่เลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่านั้นแล้วสมาชิกสภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่ในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น ความพึงพอใจในการรับบริการของประชาชน และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ จึงเป็นส่วนที่ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญเป็นลำดับรองลงมาจาก การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ถูกต้องและครบถ้วน ด้วยเหตุผลที่ว่าความพึงพอใจของประชาชนแสดงถึง การบริหารที่ดีตามหลัก

ธรรมาภิบาล ความน่าเชื่อถือความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการได้รับเลือกตั้งให้เป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมีการกำหนดกรอบงานที่ต้องจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการบริการหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชนและผู้รับบริการอื่น ๆ ตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตามรอบระยะเวลาปีงบประมาณ (ดวงพร เทียนถาวร และคณะ, 2563)

ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมาจากการให้บริการของบางหน่วยงาน ที่ผู้มาใช้บริการแจ้งว่าการให้บริการมีความล่าช้า เช่นการแจ้งปัญหาการซ่อมแซมถนนสาธารณะที่ประชาชนใช้ในการสัญจรที่ชำรุด การให้บริการด้าน สาธารณูปโภค เช่น น้ำประปาไม่ไหล รั่ว ล่าช้า อุปกรณ์ที่ให้บริการชำรุด ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ บางครั้งพูดไม่สุภาพ การตอบสนองต่อข้อร้องเรียนล่าช้ากรณีที่มีการแจ้งนอกเวลาราชการ จากข้อมูลปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัย คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการนำเสนอเพื่อปรับปรุงการให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อผู้มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ที่มาใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย เลือกตัวอย่างจำนวน 360 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่ม ตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ กลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach L. (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) เพื่อให้เกิดความ ชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้ Program SPSS ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผล การทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.817 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการอธิบายผลประเภตตารางและอธิบายความ ในลักษณะพรรณนา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา อาศัยแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsive) ความไว้วางใจ (Assurance) การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า (Empathy) โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable service) การให้บริการอย่างทันเวลา (Timely service) การให้บริการอย่างพอเพียง (Ample service) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progression service)

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่เคยใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย จำนวน 360 ราย โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะผู้ที่มาใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ ทาโร ยามาเน่ ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2566 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ แบบสอบถามของผู้ใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ที่สร้างขึ้นเองจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ หน่วยงานที่มาใช้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2 คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = สำคัญมากที่สุด 4 = สำคัญมาก 3 = สำคัญปานกลาง 2 = สำคัญน้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด และส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจ การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = สำคัญมากที่สุด 4 = สำคัญมาก 3 = สำคัญปานกลาง 2 = สำคัญน้อย 1 = สำคัญน้อยที่สุด และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) ความเที่ยงตรง ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เป็นอาจารย์ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี ประเมินและตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli, R. J., 1977) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรง IOC เท่ากับ .962 และ 2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 คน (Cronbach, L., 1984) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ .817

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มาใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแบบเจาะจงให้กับผู้ที่มาใช้บริการ และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยวิธีการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 360 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 181 คน (53.3%) อายุ 40 - 49 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญา อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มาใช้บริการที่หน่วยงานกองสวัสดิการสังคมมากที่สุด

1. คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = .24) ประกอบด้วย ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = .30) ด้านความไว้วางใจ ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = .32) ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = .32) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = .31) ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = .36) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความสำคัญคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

ข้อที่	คุณภาพการให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับ
1	ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.45	.31	มาก	4
2	ด้านความน่าเชื่อถือ	4.44	.36	มาก	5
3	ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	4.52	.30	มากที่สุด	1
4	ด้านความไว้วางใจ	4.49	.32	มาก	2
5	ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า	4.46	.32	มาก	3
ผลรวม		4.47	.24	มาก	

2. ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = .51) ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = .34) การให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = .33) การให้บริการอย่างทันเวลา ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = .32) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = .37) การให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .36) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

ข้อที่	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
1	การให้บริการอย่างเสมอภาค	4.62	.34	มากที่สุด	1
2	การให้บริการอย่างทันเวลา	4.54	.32	มากที่สุด	3
3	การให้บริการอย่างเพียงพอ	4.51	.36	มากที่สุด	5
4	การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.53	.37	มากที่สุด	4
5	การให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.59	.33	มากที่สุด	2
ผลรวม		4.56	.23	มากที่สุด	

3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ส่วนบุคคลที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และหน่วยงานที่มาใช้บริการที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายที่แตกต่างกัน ส่วนด้านเพศ อายุ และสถานภาพ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายที่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน สรุปผลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความพึงพอใจ		Sig	ผลการทดสอบ
	T	F		
เพศ	-.504		.614	ไม่แตกต่าง
อายุ		1.416	.288	ไม่แตกต่าง
สถานภาพ		1.215	.298	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา		2.420	.048*	แตกต่าง
อาชีพ		3.752	.005*	แตกต่าง
หน่วยงานที่มาใช้บริการ		3.292	.011*	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหาร ส่วนตำบลดอนทราย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	p-value
	B	SE	Beta		
ค่าคงที่	1.718	.167		10.307	.000
ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	.144	.036	.193	3.969	.000*
ด้านความเชื่อถือ	.129	.031	.203	4.209	.000*
ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	.101	.038	.131	2.677	.008*
ด้านความไว้วางใจ	.182	.036	.256	5.066	.000*
ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า	.080	.034	.111	2.374	.018*

$R^2 = .467$, adjusted $R^2 = .460$ $F = 62.111$, $P < .05$

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิเคราะห์ พบว่า คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ด้านความไว้วางใจ ด้านความเชื่อถือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการเข้าใจและรู้จักลูกค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีส่งผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการขององค์การบริหารส่วน ตำบลดอนทราย มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

จากการศึกษา พบว่า ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านการรู้จักเข้าใจลูกค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสถียรณภัส ศรีระมย์ และคณะ ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของกองประปาเทศบาลตำบลดอนทราย อำเภอ

โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณภาพการบริการของกองประปาเทศบาล ดอนห้วย พบว่า ภาพรวมคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก (เสถียรณภัฏ ศรีวะระมย์ และคณะ, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวิทยา อธิธัญญา (ทางเกตุ) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนมีความคิดเห็นด้านคุณภาพการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พระวิทยา อธิธัญญา (ทางเกตุ), 2561) ศึกษาคุณภาพการให้บริการในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คุณภาพการให้บริการในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวธิดา สุริจักหงส์ และรัชดา ภักดียิ่ง ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (เยาวธิดา สุริจักหงส์ และรัชดา ภักดียิ่ง, 2565)

2. ความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย พบว่า การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการที่ก้าวหน้า ในภาพรวมของความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร เทียนถาวร และคณะ ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการต่อการให้บริการ ของเทศบาลตำบลส่องดาว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการของเทศบาลตำบลส่องดาว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลส่องดาวอยู่ใน ระดับมากที่สุด (ดวงพร เทียนถาวร และคณะ, 2563)

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และ อาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรินทร์ ไชยคำจันทร์ ศึกษาเรื่อง คุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึงจังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา และ อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ปรินทร์ ไชยคำจันทร์, 2564)

4. คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการ ด้านด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความไว้วางใจ และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวธิดา สุริจักหงส์ และรัชดา ภักดียิ่ง ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการ ของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความความพึงพอใจในการ ให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 (เยาวธิดา สุริจักหงส์ และรัชดา ภักดียิ่ง, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยคุณภาพการให้บริการที่มีส่งผลต่อความพึงพอใจของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย พบว่า คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ส่วนผู้ที่มาใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายมีความพึงพอใจมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบล

ดอนทรายควรมีนโยบายสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ โดยสร้างความไว้วางใจ สร้างความเชื่อถือ ตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นในการนำไปใช้เพื่อเป็น ประโยชน์ ดังนี้ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย ควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียม จัดหาให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์สำนักงานให้เพียงพอ และทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการในการให้บริการ จัดที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่พัก น้ำดื่ม ให้เพียงพอกับผู้มาใช้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบ อำนวยความสะดวกและสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้บริการได้ และจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่รับสินบน ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรให้บริการกับผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารหน่วยงานจัดจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กำหนดระยะเวลาในการให้บริการแต่ละประเภทของงานอย่างเหมาะสมตรงต่อความต้องการของผู้มารับบริการ ด้านความไว้วางใจ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรมีความรู้ความสามารถในการให้บริการอย่างมืออาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ให้บริการอย่างตามคิว เปิดช่องทางการให้บริการที่มีความหลากหลาย และให้บริการในกรณีความจำเป็นเร่งด่วน ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรใส่ใจ ให้เกียรติกับผู้ที่มาขอรับบริการโดยให้ความสำคัญกับผู้มาขอรับบริการ ทุกเพศ ทุกวัย อย่างทัดเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ ตอบคำถาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือได้ตรงประเด็นกับความต้องการของผู้มารับบริการ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตร โชติช่วง. (2564). คุณภาพงานบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการทรมูฟสาขาเซ็นทรัลแจ้งวัฒนะ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดวงพร เทียนถาวร และคณะ. (2563). ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อการให้บริการ ของเทศบาลตำบลส่องดาว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร.
- ปรินทร์ ไชยคำจันทร์. (2564). คุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึงจังหวัดชลบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณเพ็ญแข โหมอ่อน. (2563). ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(2), 134-144.
- พระวิทยา อธิธิญาโณ (ทางเกตุ). (2561). คุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เยาวธิดา สุริจักษณ์ และรัชดา ภักดิ์ยิ่ง. (2565). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลแก่นฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(11), 7-11.
- เสถียรณภัส ศรีระมย์ และคณะ. (2564). คุณภาพการให้บริการของกองประปา เทศบาลตำบลดอนหวาย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 27(1), 13-19.
- Cronbach, L. (1984). Essential of Psychology and Education. New York: Mc-Graw Hill.

Rovinelli, R. J. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 1(2),49-60.

แนวทางการปรับปรุงบูรณาการอุตสาหกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างต้ง*

GUIDELINES FOR IMPROVING OF INDUSTRY EDUCATION INTEGRATION PRIVATE UNIVERSITIES IN GUANGDONG PROVINCE

เฉิน เจียนชง, นีรันตร์ สุธีนันตร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Chen Jiancong, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimutipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างต้ง โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 291 คน ในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างต้ง กลุ่มสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารระดับสูง จำนวน 20 คน จากมหาวิทยาลัย เอกชนในมณฑลกว่างต้ง จำนวน 15 คน ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปใช้ โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .93 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สถานการณ์ปัจจุบันของการบูรณาการการศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก พิจารณาผลการศึกษาดังแต่ระดับสูงสุดถึงต่ำสุด ได้แก่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาความสามารถ รองลงมา คือ การจัดการทรัพยากรคน กลไกการจัดการ การจัดการทางการเงิน และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) แนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างต้ง รวมกับการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเสนอว่า 1) การปรับปรุงการจัดการทรัพยากรคน 2) สนับสนุนการบริหารการเงิน 3) กลไกการจัดการที่สมบูรณ์ 4) การพัฒนาความสามารถที่สมบูรณ์ และ 5) การเสริมสร้างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวม 32 แนวทาง จากการวิเคราะห์ประสิทธิผลและความเป็นไปได้ ของแนวทางที่เสนอในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับสูง โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การให้ ความเสรีภาพในการทำงาน มีพลังใจ และการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การวางแผน งาน และการประเมินผลร่วมกันภายใต้ทีมงานแห่งคุณภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการปรับปรุง, บูรณาการ, อุตสาหกรรมการศึกษา, มหาวิทยาลัยเอกชน, มณฑลกว่างต้ง

Abstract

This research aims to develop guidelines for improving the integration of private university industry education in Guangdong Province. Using a survey research model, the population consisted

* Received August 13, 2024; Revised September 25, 2024; Accepted October 3, 2024

of 291 administrators in private universities in Guangdong Province. The interview group consisted of 20 senior administrators from private universities in Guangdong Province, including 15 qualified experts, to assess the appropriateness and feasibility of implementing the guidelines. Don't choose a specific type. The research tool is a 5-level estimation questionnaire with a confidence level of .93. Statistics used for data analysis include percentages, averages, and standard deviations. and content analysis. The results of the research found that 1) The current situation of educational integration of private universities in 5 areas is at a high level. Consider educational results from the highest to the lowest level: the highest average is ability development, followed by teacher resource management. management mechanism financial management and science and technology is the lowest average. 2) Guidelines for improving the integration of private university industry education in Guangdong Province combined with interviews. The researcher proposes 1) Improving Teacher resource management, 2) Supporting financial management, 3) Complete management mechanisms, 4) Developing complete abilities, and 5) Strengthening science and technology, a total of 32 approaches from the analysis of effectiveness and the feasibility of the proposed approach in this study revealed that the effectiveness and feasibility of the approach were high. The executives play an important role in formulating development strategies towards successful goals under the provision of freedom of work, encouragement and systematic monitoring. Promote participation, planning and joint evaluation under the quality team.

Keywords: Guidelines for Improvement, Integration, Education Industry, Private Universities, Guangdong Province

บทนำ

การบูรณาการอุตสาหกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนสู่การพัฒนาศักยภาพแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้นำการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมเข้าผสมผสานอย่างใกล้ชิดระหว่างอุตสาหกรรมและการสอน การสนับสนุนการเรียนรู้และการส่งเสริมการบริหารจัดการซึ่งกันและกัน การก่อตัวของรูปแบบการดำเนินการ มหาวิทยาลัยสำหรับการพัฒนาแบบบูรณาการของมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม การบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาในความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรซึ่งมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ความคล้ายคลึงกันสะท้อนให้เห็นในการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาและความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กร เป็นทั้งแนวคิดด้านการศึกษาและรูปแบบการพัฒนาความสามารถ ซึ่งเน้นความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง มหาวิทยาลัยและองค์กรและการศึกษาร่วมกัน ความแตกต่างสะท้อนให้เห็นในผลลัพธ์ของอดีตซึ่งเน้นที่ การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการ นั่นคือ ผ่านความสัมพันธ์ความร่วมมือที่มั่นคง มีประสิทธิภาพ และลึกซึ้ง ในที่สุดแล้วทำให้องค์กรอุตสาหกรรมและวิทยาลัยอาชีวศึกษาพัฒนาเป็นชุมชนอุปทานและอุปสงค์ของความสามารถ ส่วนหลังเป็นวิธีการเน้นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมหาวิทยาลัย เน้นที่ความสามารถในการปฏิบัติได้และประสิทธิภาพ ของบุคลากรที่มีความสามารถ ความลึกและขอบเขตของความร่วมมือที่จำกัด การบูรณาการระหว่างอุตสาหกรรมและการศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดการทรัพยากรครู 2) การจัดการทางการเงิน 3) กลไกการจัดการ 4) การพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถ 5) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Li, B. & Dai Y., 2022)

จีนเริ่มพยายามปลูกฝังผู้มีความสามารถที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้งานผ่านการผสมผสานระหว่างการผลิต การศึกษา และการวิจัยด้านการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา ปรากฏครั้งแรกในเอกสารระดับชาติของจีน การตัดสินใจของสภาแห่งรัฐในการเร่งการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาสมัยใหม่ โดยความคิดเห็นหลายประการของ สำนักงานทั่วไปของสภาแห่งรัฐว่าด้วยการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ยกระดับการบูรณาการ อุตสาหกรรมและการศึกษาไปสู่การจัดสถาบันโดยรวมในระดับสถาบันของระบบการศึกษาและระบบทรัพยากร มนุษย์ และในปี พ.ศ. 2562 คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติและกระทรวงกลาโหม การศึกษาได้ออก เอกสารชุดหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เช่น แผนการดำเนินการนำร่องแห่งชาติเพื่อการบูรณาการอุตสาหกรรมและ การศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรขนาดใหญ่ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับมืออาชีพ (Wang, S., 2022) นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จีนได้ยกระดับ การบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาเข้ากับภารกิจการปฏิรูป ที่สำคัญในการก่อสร้างระดับชาติ และรัฐบาลได้วางแผนโดยรวมและดำเนินการสำรวจและปฏิบัติของความร่วมมือ เชิงลึกในการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย สถานประกอบการ ฯลฯ ในรูปแบบ และรูปแบบที่หลากหลาย โดยหวังว่าจะส่งเสริมระบบการศึกษาทั้งหมด กระบวนการฝึกอบรมผู้มีความสามารถ และระบบอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดนวัตกรรม การบูรณาการและแบ่งปัน และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบของระบบอุตสาหกรรมและระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Liu, X., 2020) ในขั้นตอนการพัฒนาของการเผยแพร่การศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนจะเผชิญกับโอกาส และความท้าทายใหม่ ๆ ในขณะที่พวกเขารับหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น (Luo, X., 2020) ในปัจจุบัน ความไม่ตรงกัน ระหว่างด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ของผู้ที่มีความสามารถทางเทคนิคและมีทักษะ ร้ายแรงเป็นพิเศษ และปัญหา การว่างงานเชิงโครงสร้างได้กลายเป็นอันตรายที่ซ่อนอยู่ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศที่ยั่งยืน การสำรวจสาเหตุ การขาดการเชื่อมต่อระหว่างห่วงโซ่การศึกษาระดับอุดมศึกษา ห่วงโซ่การฝึกอบรม ผู้มีความสามารถ ห่วงโซ่อุตสาหกรรม และห่วงโซ่นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้การจัดการ การฝึกอบรมผู้มีความสามารถโดยทั่วไปในระดับต่ำในประเทศจีน ดังนั้น จุดเน้นของการศึกษาสายอาชีพในปัจจุบัน การพัฒนาจะต้องไปในทิศทางของการปลูกฝังความสามารถด้านเทคนิคและทักษะ ในระดับมณฑลกว้างตั่งนั้น มณฑลกว้างตั่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย (Li, S., 2022) พื้นที่ที่มีการพัฒนาและเปิดกว้างทางเศรษฐกิจมาก ที่สุดในประเทศไทย และยังเป็นผู้บุกเบิกและแนวหน้าในการปฏิรูปและเปิดประเทศของจีน มณฑลกว้างตั่งดึงดูดผู้มีความสามารถคุณภาพสูงจำนวนมาก รวมถึงนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการ และมีทรัพยากรที่มีความสามารถมากมายและความสามารถด้านนวัตกรรม มณฑลกว้างตั่งมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในระดับสูง (Liu, J. & Zheng, L., 2022)

โดยมีมหาวิทยาลัยและสถาบันการวิจัยชั้นนำที่ให้การสนับสนุนอย่างมากสำหรับการพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถและนวัตกรรม กว้างตั่งมีสถาบันการศึกษาระดับสูงทั้งหมด 162 แห่ง รวมถึงสถาบันการศึกษาระดับ ปริญญาตรีเอกชน 25 แห่ง การบูรณาการการผลิตและการศึกษาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูป การศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศของผู้วิจัย โครงสร้างอุตสาหกรรมของภูมิภาคต่าง ๆ (Sun, W., 2023) นั้น แตกต่างกัน และความยากลำบากและปัญหาที่เผชิญโดยการบูรณาการและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยและ อุตสาหกรรมในท้องถิ่นก็แตกต่างกันเช่นกัน (Cao, Y. & Meng, Q., 2023) การเชื่อมโยงที่สำคัญประการหนึ่ง สำหรับสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีในท้องถิ่นในการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยเอกชน คือ การบูรณาการและพัฒนา กับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น และปล่อยให้อุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการฝึกฝน ความสามารถและการเชื่อมโยงการสอนของมหาวิทยาลัย ในบรรดามหาวิทยาลัยเอกชน 25 แห่ง ในมณฑลกว้างตั่ง มหาวิทยาลัยบางแห่งได้ดำเนินการบูรณาการอุตสาหกรรมอย่างลึกซึ้ง และประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่ดีในด้าน การก่อสร้างทางวิชาชีพ การปฏิรูปการสอน และการพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถ ทั้งนี้ยังมีมหาวิทยาลัยบางแห่ง

ที่พัฒนาช้าและไม่ได้บูรณาการอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรม และการพัฒนาของแต่ละมหาวิทยาลัยก็มีความแตกต่างกันอย่างมาก มหาวิทยาลัยกวางโจว Xinhua ตั้งอยู่ในเมืองกวางโจว มณฑลกวางตุ้ง (Hu, Q.H. et al., 2022) เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนระดับปริญญาตรีที่มีหลากหลายสาขาวิชาครอบคลุมสาขาเศรษฐศาสตร์ กฎหมาย การศึกษา วรรณกรรม วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ การจัดการ ศิลปะ และสาขาวิชาอื่น ๆ (Wang, S., 2022) กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้เสนอนโยบายในการเปลี่ยนวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในท้องถิ่นให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้งาน ระบบดิจิทัลแห่งอุตสาหกรรมที่ตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อพันธกิจของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นแอปพลิเคชัน การปลูกฝังความสามารถที่มุ่งเน้นแอปพลิเคชัน และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น (Tian, Y., 2023)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงบูรณาการ การศึกษาอุตสาหกรรมในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง โดยการศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจุบันของบูรณาการอุตสาหกรรม-การศึกษาตามทฤษฎีการจัดการการศึกษาและบูรณาการอุตสาหกรรม- การศึกษา และสาเหตุผ่านวิธีการวิจัย เช่น แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ เสนอกลยุทธ์การจัดการสำหรับการบูรณาการอุตสาหกรรม-การศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง บนพื้นฐานนี้ และประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การจัดการที่นำเสนอ เราหวังว่าจะให้ข้อมูลอ้างอิงบางส่วน เพื่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนและการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาามมหาวิทยาลัยเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง เป็นรูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Servay Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง จำนวน 291 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง ประกอบด้วย

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึงมาก 3 หมายถึง มาก 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลลาวดั่งคือแบบสอบถาม แบบสอบถามได้รับการออกแบบบนพื้นฐานของการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในห้าด้านดังต่อไปนี้ 1) การจัดการทรัพยากรบุคคล 2) การจัดการทางการเงิน 3) กลไกการจัดการ 4) การพัฒนาความสามารถพิเศษ 5) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประวัติการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลลาวดั่ง โดยมีคำถามเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรบุคคล 10 คำถาม คำถามเกี่ยวกับการจัดการการเงิน 11 คำถาม คำถามเกี่ยวกับกลไกการบริหารจัดการ 13 คำถาม การพัฒนาความสามารถพิเศษ 12 คำถาม และคำถามด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 12 คำถาม รวม 58 คำถาม เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

- 5 แสดงระดับ บูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในระดับสูงสุด
- 4 แสดงระดับ บูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในระดับสูง
- 3 แสดงระดับ บูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในระดับมาก
- 2 แสดงระดับ บูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในระดับน้อย
- 1 แสดงระดับ บูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในระดับน้อยที่สุด

การสร้างกระบวนการแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของผู้จัดการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลลาวดั่ง จากนั้นส่งโครงร่างแบบสอบถามของแบบสอบถามไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านบูรณาการการศึกษาในอุตสาหกรรมในมหาวิทยาลัยลาวดั่ง 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

ขั้นตอนที่ 4 แก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 แบบสอบถามถูกแจกจ่ายให้กับผู้บริหาร 30 คน ในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลลาวดั่งเพื่อทดลองใช้ แบบสอบถามได้รับการทดสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 6 แบบสอบถามนี้ใช้กับผู้บริหาร 291 คน ในมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลลาวดั่ง

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยลาวดั่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.93

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง จำนวน 291 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง
2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและพรรณนาเชิงความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน (n = 291)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. การจัดการทรัพยากร	4.35	0.57	มาก
2. การจัดการการเงิน	4.22	0.61	มาก
3. กลไกการบริหารจัดการ	4.27	0.55	มาก
4. การพัฒนาความสามารถพิเศษ	4.37	0.52	มาก
5. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.19	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงการจัดการการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ปัจจุบันของบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกวางตุ้งใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) พิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาความสามารถพิเศษ ($\mu = 4.37$) รองลงมา คือ การจัดการทรัพยากร ($\mu = 4.35$) กลไกการจัดการ ($\mu = 4.27$) การจัดการทางการเงิน ($\mu = 4.22$) และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.19$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ แนวทางการปรับปรุงการจัดการการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวางตุ้งทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาความสามารถ การจัดการทรัพยากร กลไกการจัดการ การจัดการทางการเงิน และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) แนวทางการปรับปรุงการจัดการการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกวางตุ้งมี 7 ประเด็น ประกอบด้วย 62 มาตรการ มี 8 มาตรการ เพื่อส่งเสริมกลไกการจัดการที่เป็นสากลของมหาวิทยาลัยกวางตุ้ง, 6 มาตรการ เพื่อส่งเสริมการสนับสนุนทางการเงินของมหาวิทยาลัยในกวางตุ้ง, 10 มาตรการ เพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรในมหาวิทยาลัยในมณฑลกวางตุ้ง, 10 มาตรการ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาใน

มหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างตุง, 10 มาตรการ ในการปรับปรุงการก่อสร้างหลักสูตรในมหาวิทยาลัยกว่างตุง 10 มาตรการ เพื่อส่งเสริมการฝึกฝนผู้มีความสามารถในมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างตุง และ 8 มาตรการในการปรับปรุงการสรางแบบรนดในมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างตุง 3) การปรับตัวและความเป็นไปได้ของแนวทางวัตถุประสงคในการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากลในมหาวิทยาลัยกว่างตุงอยู่ในระดับสูงที่จะตองมีการสงเสริมและการวางกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายของการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศและได้มาตรฐานสากล มีสมรรถนะการบริหารจัดการด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างตุง ประกอบด้วย การพัฒนาความสามารถ การจัดการทรัพยากรครู กลไกการจัดการ การจัดการทางการเงิน และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีแนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนในมณฑลกว่างตุง จากการวิเคราะห์ประสิทธิผลและความเป็นไปได้ของแนวทางที่เสนอในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับสูง โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การให้ความสรีภาพในการทำงาน มีพลังใจ และการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การวางแผนงาน และการประเมินผลร่วมกันภายใต้ทีมงานแห่งคุณภาพ สอดคล้องกับ LI, B. & Dai Y. กล่าวว่า การบูรณาการการศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสู่อุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยแห่งอนาคตเริ่มมีการปลูกฝังผู้มีความสามารถที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้งานผ่านการผสมผสานระหว่างการผลิต การศึกษา และการวิจัยด้านการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา ปรากฏครั้งแรกในเอกสารระดับชาติของจีน การตัดสินใจของสภาแห่งรัฐในการเร่งการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาสมัยใหม่ โดยความคิดเห็นหลายประการของสำนักงานทั่วไปของสภาแห่งรัฐว่าด้วยการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ยกระดับการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาไปสู่การจัดสถาบันโดยรวมในระดับสถาบันของระบบการศึกษาและระบบทรัพยากรมนุษย์ และในปี พ.ศ. 2562 คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติและกระทรวงกลาโหม การศึกษาได้ออกเอกสารชุดหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เช่น แผนการดำเนินการนำร่องแห่งชาติเพื่อการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรขนาดใหญ่ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับมืออาชีพ (Li, B. & Dai Y., 2022) ทั้งนี้ Cao, Y. & Meng, Q. กล่าวว่า การเชื่อมโยงที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีในท้องถิ่นในการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัยเอกชนคือการบูรณาการและพัฒนา กับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น และปล่อยให้อุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการฝึกฝนความสามารถและการเชื่อมโยงการสอนของมหาวิทยาลัย ในบรรดามหาวิทยาลัยเอกชน 25 แห่งในมณฑลกว่างตุง มหาวิทยาลัยบางแห่งได้ดำเนินการบูรณาการอุตสาหกรรมอย่างลึกซึ้ง และประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่ดีในด้านการก่อสร้างทางวิชาชีพ การปฏิรูปการสอน และการพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถ ทั้งนี้ยังมีมหาวิทยาลัยบางแห่งที่พัฒนาช้าและไม่ได้บูรณาการอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรม และการพัฒนาของแต่ละมหาวิทยาลัยก็มีความแตกต่างกันอย่างมาก ด้วยบริบท สภาพแวดล้อม ความต้องการจำเป็น และองค์ประกอบด้านศักยภาพของบุคลากรที่มีคุณภาพและพร้อมต่อการบริหารจัดการ เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยให้ประโยชน์คุ่มค่าต่อการเรียนรู้ในโลกอนาคต (Cao, Y. & Meng, Q., 2023)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเอกชนใน มณฑลกว่างตุง พบว่า การปรับปรุงการจัดการทรัพยากรครูประกอบด้วย การพัฒนารูปแบบการจัดการที่มี ประสิทธิภาพสำหรับการฝึกอบรมครูที่บูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา การวางแผนทรัพยากรและการจัด บุคลากรของครูอย่างมีเหตุมีผลและทางวิทยาศาสตร์ การจัดทำระบบการประเมินผลงานครูที่บูรณาการ อุตสาหกรรมและการศึกษา เชื่อมโยงกับการประเมินผลงานและการประเมินตำแหน่งวิชาชีพ การปรับปรุง ความสามารถในการปฏิบัติและคุณภาพทางวิชาชีพของครู การเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนสหวิทยาการและ ความร่วมมือระหว่างครูและวางแผนอาชีพครูอย่างมีเหตุผล การปรับปรุงการประเมินสิ่งจูงใจและสร้างกลไก การตอบรับของครู การสร้างระบบการฝึกอบรมสำหรับทีมครู “double-qualified” การปรับปรุงระบบบริหาร จัดการทางการเงิน การจัดสรรเงินทุนอย่างมีเหตุผล วางแผนงบประมาณ และจัดสรรทรัพยากร การ แนะนำแหล่ง เงินทุนที่หลากหลายและการจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา การจัดทำกลไก ความโปร่งใสทางการเงินและการกำกับดูแลทางวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน และการเสริมสร้าง การสร้างทีมทางการเงินและการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังความสามารถในการตัดสินใจทางการเงิน ข้อเสนอแนะ จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรเสริมสร้างความโปร่งใสทางการเงิน การกำกับดูแล และการบริหาร ความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความมั่นคงของกองทุน ด้านกลไกการบริหารจัดการด้าน การสร้างกลไกการจัดการที่ดี เพื่อการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา การกำหนดโครงสร้างองค์กรและระบบการจัดการที่ชัดเจน การเสริมสร้างการจัดการมาตรฐานโครงการความร่วมมือมหาวิทยาลัยองค์กร การรับสมัครผู้ที่มีประสบการณ์ด้าน การจัดการธุรกิจในตำแหน่งผู้จัดการบูรณาการการศึกษาอุตสาหกรรม การ ชี้แจงการกระจายสิทธิและ ผลประโยชน์ในความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและวิสาหกิจอย่างเป็นธรรม และเสริมสร้างการบูรณาการและ แบ่งปันทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิเคราะห์การสร้าง นโยบายการบริหารองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกลยุทธ์การวางแผนการพัฒนาดิจิทัลเพื่อการบูรณาการ อุตสาหกรรมและการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา โดยปรับปรุงเป้าหมาย ทางการศึกษาของแนวคิดใหม่ โมเดลใหม่ และรูปแบบใหม่ของการบูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษาด้วย การนำทรัพยากรการสอนดิจิทัลที่บูรณาการอุตสาหกรรมและการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการเชื่อมโยงการสอนเชิงบูรณาการกับนวัตกรรมดิจิทัลและการประยุกต์ใช้บูรณาการอุตสาหกรรม การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Cao, Y. & Meng, Q. (2023). Promoting the integration of industry and education in vocational education and the construction of high- quality "dual-teacher" vocational education teachers. *Journal of Vocational and technical education in China*, 5(5), 19-24.
- Hu, Q. H. et al. (2022). Exploration of AI composite talents training with deep integration of school and enterprise. *Journal of University teaching Method in China*, 12(3), 43-47.
- Li, B. & Dai Y. (2022). Exploration of school-enterprise collaborative education mechanism of applied undergraduate colleges under the background of industry-education integration. *Journal of Research and Management*, 5(12), 71-74.

- Li, S. (2022). Innovation and entrepreneurship talent training strategy based on "integration of industry and education" under the background of new liberal arts construction . Journal of Pretty Teacher, 7(12), 164-166.
- Liu, J. & Zheng, L. (2022). Research on the new business talent training model of industry-education integration in applied universities in the era of digital economy. Journal of Beijing Union University, 128(4), 227-229.
- Liu, X. (2020). Construction of Higher Vocational Industry-Education Integration Platform Based on CAS Theory. Journal of Education and Careers, 18(8), 241-245.
- Luo, X. (2020). Innovation and entrepreneurship talent training strategy based on "integration of industry and education" under the background of new liberal arts construction. Journal of Pretty Teacher, 14(8), 164-166.
- Sun, W. (2023). Analysis of big data professional talent training strategy under the mode of school-enterprise integration of industry and education. Journal of East China Science and Technology, 17(11), 175-178.
- Tian, Y. (2023). Research on the path of ideological and political integration of applied undergraduate talent training system under the background of industry-education integration. Journal of Popular Digest, 4(11), 80-82.
- Wang, S. (2022). In-depth promotion of industry-education integration collaborative education innovation project Exploration and practice of Xi'an Jiaotong University's "Millions of Excellent Engineering Talents Training Project". Journal of Degree and Graduate Education, 11(7), 232-235.
- Wang, S. (2022). Research on the training mode and countermeasures of young talents under the background of digital economy. Journal of Chinese Youth Studies, 8(4), 36-42.

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา*
AN APPLICATION OF SANGHAHAWATTHU IV IN DEVELOPMENT
THE QUALITY OF LIFE OF SAMAKKHITHAM TEMPLE
COMMUNITY, KURABURI DISTRICT, PHANG NGA PROVINCE

พระครูสุตธรรมานุสาถ์ หิตจิตโต*, พระครูวิจิตรรัตนวัตร, พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล, พระครูสิทธิสุตากร, พระลิขิต สุขฐิติโต (สอนมา)
Phrakru Sutathammanusat Hitajitto*, Phrakru Wijitrattanawat, Phrakru Kositwattananukul, Phrakru Sittisutakorn, Phra Likit Sukatito
(Sornma)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Master of Buddhism Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: phunkong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา 2) ศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) ประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสำรวจและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลความ สรุปผล และนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ 3 ด้าน คือ 1.1) ด้านกาย ได้รับปัจจัย 4 ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต 1.2) ด้านอารมณ์ รู้จักปรับตัวมองโลกในแง่ดี ไม่เครียด วิตกกังวล สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่เป็นคนขาดสติ และ 1.3) ด้านสังคม มีความพร้อมในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น รวมทั้งได้รับการยอมรับจากสังคม 2) สังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย ทาน การให้ ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ และสมานัตตตา วางตนเหมาะสม 3) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ด้านกาย จะช่วยให้สร้างสังคมที่มีความสุขและสุขภาพดี ด้านอารมณ์ จะช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคม ด้านสังคมจะช่วยกระชับความสัมพันธ์อันดีในชุมชนและสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสงบสุข นอกจากนี้จะนำสันติสุขมาสู่จิตใจของเราแล้ว ยังส่งผลให้มีความสามัคคีและพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักสังคหวัตถุ 4, การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The objectives of this research paper are to 1) Study the concept of improving the quality of life of the Wat Samakkitham community, Kuraburi District, Phang Nga Province, 2) Investigate the principle of Sangahavattthu in the Theravada Buddhist scriptures, and 3) Apply the Sangahavattthu

* Received September 11, 2024; Revised September 23, 2024; Accepted October 1, 2024

in improving the quality of life of the community of Wat Samakkitham, Kuraburi District, Phang Nga Province. as a qualitative research. The researcher surveyed and collected data by in-depth interviews. Synthesize the results and present them in the form of descriptive narratives. Results were as follows: 1) Regarding the concept of improving the quality of life of the Wat Samakkitham community, Kuraburi District, Phang Nga Province, it is an improvement in the quality of life in 3 aspects: 1.1) The physical aspect with four requisites that are sufficient for living, 1.2) The emotional aspect, knowing how to control one's emotions, and 1.3) The social aspect, being accepted and recognized by society 2) The principle of Sangahavatthu in the Theravada Buddhist scriptures is the doctrine of mutual relief consisting of Dana (charity), Piyavaca (amicable speech), Atthacariya (beneficial actions), and Samanattata (impartiality) 3) The application of the Sangahavatthu principle in improving the quality of life of the community of Wat Samakkitham, Kuraburi District, Phang Nga Province is applied Physically, it will help create a happy and healthy society. Emotionally, it helps build mental stability. Strengthen good relationships in society. Socially, it will help strengthen good relationships in the community and create a just and peaceful society. In addition to bringing peace in our hearts It also results in unity and the development of a better life.

Keywords: An Application, Sangahavatthu 4, Life Quality Improvement

บทนำ

ปัจจุบันด้วยความไม่สงบสุขของชุมชนที่มีสาเหตุมาจากความขัดแย้ง ซึ่งขาดความสามัคคี และขาดการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันประกอบกับปัญหาที่เป็นปัจจัยแทรกแซงอันเป็นผลกระทบมาจากการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นไปในแนวทางของการสนองโลกะและโทสะเสียเป็นส่วนใหญ่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพร้อมทั้งความเจริญของเทคโนโลยีด้านข่าวสารได้ถูกใช้ ในการนำมากล่อมมนุษย์ให้พลัดพลิงหล่นอยู่ในความมัวเมาต่าง ๆ มากกว่าจะใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2553) เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการลักขโมย ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้กำลังสร้างส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดคุณธรรมประจำใจ ต่างคนต่างมุ่งหมายที่จะเอาชีวิตรอดโดยไม่สนว่าจะเบียดเบียนผู้อื่น ชุมชนก็ไม่สงบสุข และดูเหมือนว่าปัญหาของชุมชนนั้นนับว่ามีอิทธิพลมากเพราะเป็นปัญหาใกล้ตัว ปัญหาต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิต สุขภาพกาย เรียกว่า ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตต่ำ ดังนั้น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนก็ต้องเริ่มที่ประชาชน เพราะภายใต้ข้อประกอบของชุมชนมีประชาชนเป็นเบื้องต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาบุคคลในชุมชนจึงเป็นแนวทางหลักสำหรับการหาทางออกเพื่อทำให้ชุมชนเกิดความสงบสุข ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศโดยหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน “โดยเน้นการพัฒนาคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่าง” เพราะเห็นว่าการพัฒนาคนในฐานะความเป็นมนุษย์จะช่วยให้บุคคลมีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิตแห่งปัญญาเพื่อความดีงามหรือเรียกสั้น ๆ ว่าพัฒนาให้เป็นบัณฑิตผู้สามารถนำชีวิตและสังคมไปสู่สันติสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549) หรือเป็นคนดีต่อชุมชนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้คนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจึงนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างพลังชุมชนให้เกิดความเหมาะสมกับลักษณะของการอยู่ร่วมกันตามองค์ประกอบสำคัญของชุมชนด้านอื่น ๆ ได้แก่ 1) ความสนใจร่วมกัน 2) การปฏิสัมพันธ์ องค์ประกอบของชุมชนดังที่กล่าวมา ถ้าเราสามารถทำให้ตัวให้เป็นคนดี สิ่งแวดล้อมดี และสถานการณ์ก็จะดีตามไปด้วย จะทำให้ชุมชนน่าอยู่ มีความสงบสุขประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในที่สุด (อัครา ชลายนนาวัน, 2562)

นอกจากนี้ ด้วยหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนและสังคมไทยมาอย่างช้านาน มีส่วนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นพัฒนาจิตใจเพื่อพุทธศาสนิกชนสามารถดับทุกข์ได้ และสามารถใช้ชีวิตท่ามกลางปัญหาอย่างมีสติ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงหลักคำสอนที่เป็นหัวใจสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตกับคนอื่นในชุมชนไว้ คือ หลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง ธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจคน ดังพระพุทธทวณะว่า “ทาน เพียรวิชชะ อุตถจริยา และสมานัตตตา ในธรรมนั้น ๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มโลก เหมือนสลักลิ้มที่ยึดกุมรถ ซึ่งแล่นไปไว้ได้ ถ้าไม่มีธรรมเหล่านี้มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้ การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตร แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 เหล่านี้ จึงถึงความเป็นใหญ่และเป็นผู้นำสรรเสริญ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) จากพุทธทวณะข้างต้นจะเห็นได้ว่า สังคหวัตถุ 4 มีความสำคัญเพราะเป็นธรรมแห่งการขับเคลื่อนให้ผู้คนภายในชุมชนรู้จักรักและสามัคคีต่อกัน โดยการใช้หลักของทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา พุดอย่างรักกัน นานิยมนับถือ อุตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ การเสียสละต่อส่วนรวม และสมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ อาทิเช่น ไม่ถือตัว ร่วมกิจกรรม และในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้ชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา อยู่ได้อย่างมีความสุขนั้น ก็จะต้องพัฒนาไปตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนทั้งด้านสุขภาพกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม (พระภิกษุรักษ์ เขมจาโร (ร่มเงิน), 2558) รู้จักที่จะเสียสละต่อผู้อื่น รู้จักให้อภัยคนอื่น การกระทำความดีจะช่วยยกระดับคุณภาพของจิตให้สูงขึ้น ยกระดับอารมณ์ให้อยู่เหนือโทสะสิ่งดี ๆ ก็เกิดขึ้นกับตัวเองและคนรอบข้าง เป็นอานิสงส์อย่างหนึ่งที่เป็นผลที่จับต้องได้

ชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีทั้งหมดบ้านขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตั้งอยู่ล้อมรอบ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่หลากหลายมีทั้ง ชาวประมง ชาวสวน และรับจ้างทั่วไป มีวัฒนธรรมและภาษาที่หลากหลายเพราะประชาชนในชุมชนนี้มีลักษณะของการผสมผสานหลากหลายวัฒนธรรมรวมกัน (พหุวัฒนธรรม) ทำให้การนับถือศาสนาในชุมชนวัดสามัคคีธรรมต่างกัน มีทั้งผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา นับถือศาสนาอิสลาม และนับถือศาสนาคริสต์ ด้วยเหตุผลทางความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม บางครั้งก็ทำให้ชุมชนเกิดความแตกต่างทางความคิด ขาดการปรึกษาหารือร่วมกัน มีกรอบความคิดและทัศนคติในการมองปัญหา การแก้ไขปัญหาที่ต่างกัน โดยจะเน้นแยกตัวกันปรึกษาหารือกันเฉพาะกลุ่ม ช่วยเหลือกันเฉพาะกลุ่ม พุดคุยกันเฉพาะกลุ่ม และอาจคลุกคลีกับกลุ่มอื่นเพียงเล็กน้อย ความเสมอภาคในเรื่องของการวางตัววางตนก็ไม่สม่ำเสมอ กันต่างคนก็ต่างปฏิบัติกันเฉพาะกลุ่ม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม โดยส่วนรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา” เพื่อที่จะให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และต้องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของประชาชน เพราะถ้าจิตใจของประชาชนดีขึ้น คุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ก็จะได้ตามไปด้วย และในการมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในส่วนของคุณจิตใจ ทางผู้วิจัยจะได้นำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา โดยหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาชนให้คุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักสังคหวัตถุ 4 อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

1.3 ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จะใช้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญในชุมชนที่ต้องการสัมภาษณ์/ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 22 รูป/คน

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญในชุมชน

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

2.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยการส่งเสริมในเรื่องความรู้ อาชีพ และคุณธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพกายเป็นการให้ความสำคัญกับสุขภาพ ได้รับปัจจัย 4 ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตและการออกกำลังกายสม่ำเสมอ 2) ด้านอารมณ์เป็นการเสริมสร้างคุณภาพจิตที่ดี รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่เป็นคนเบียดเบียนผู้อื่น และ 3) ด้านสังคมเป็นการเสริมสร้างการยอมรับและยกย่องจากสังคม ในชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา กำลังเกิดปัญหาอันมีผลสืบเนื่องมาจากกระแสการพัฒนาของโลกที่มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุมากกว่าจิตใจ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเห็นแก่ตัว ปลดปล่อยประชาชนกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ เด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ และอื่น ๆ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ต้องตกอยู่ภายใต้การใช้ชีวิตที่อยู่ในระดับคุณภาพชีวิตต่ำ ในขณะเดียวกันการพูดจาของประชาชนภายใต้ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปก็ไม่ถูกต้องเหมาะสม ยังคงเชื่อลัทธิลัทธิไปจนถึงพฤติกรรม คือ การวางตนไม่เหมาะสมต่อกัน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงจำเป็นต้องหาทางออกด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กลับมาพูดจาไพเราะต่อกัน และวางตนต่อกันอย่างเหมาะสม วิธีแก้ไขตามแนวทางนี้ก็ต้องอาศัยหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยคลี่คลายปัญหา โดยปกติประชาชนในเขตชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามคตินิยมหรือหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาอย่างซื่อสัตย์ แต่อาจจะด้วยปัจจัยภายนอกทำให้เราหลงลืมหลักคำสอนดังกล่าวไปสักระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การจะกลับมาทบทวนด้วยการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ในชุมชนก็เห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวประชาชนจนเกินไป ประชาชนสามารถทำได้และจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนได้ทั้งปัจจุบันและอนาคตได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย

2. สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการสร้าง ความเกื้อกูล ความสามัคคีและความเจริญร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย ทาน การให้ การแบ่งปันสิ่งของหรือความรู้ให้กับผู้อื่นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ของพวกเขา การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น การทำบุญ การช่วยเหลือสังคม การสนับสนุนคนที่ขาดแคลน สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำให้สังคมเป็นที่น่า

อยู่ยิ่งขึ้น ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ การสื่อสารด้วยความสุภาพ อ่อนโยน สร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในความสัมพันธ์ที่ดี การพูดดีต่อกันช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้การทำงานและการอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น อุตถจริยา การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น การทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม การมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคมหรือการทำงานที่ส่งผลดีต่อชุมชน เช่น การทำกิจกรรมพัฒนาเมือง การดูแลสิ่งแวดล้อม การเป็นอาสาสมัคร สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืนสมานัตตตา ความเสมอภาค การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือชนชั้น การยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายทางสังคม จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างสังคมชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ที่เป็นมิตรต่อทุกคน

3. การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงาได้ โดยการให้ความสำคัญกับการให้ การพูดจาดี ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค นอกจากจะทำให้เกิดความสงบสุขในใจของเราแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความสามัคคีและการพัฒนาชีวิตที่ดีขึ้นในที่นี่แบ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ด้านกาย หลักทาน การให้ ในด้านกาย คือ การแบ่งปันทรัพยากรหรือสิ่งของที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพ เช่น การแบ่งอาหารที่มีประโยชน์ การให้สิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังสามารถเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล หรือการช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการด้านสุขภาพร่างกายบริจาคอาหารที่ดีต่อสุขภาพหรืออาหารปลอดสารพิษให้กับผู้ขาดแคลนสนับสนุนกิจกรรมออกกำลังกายหรือกีฬาที่ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ การใช้คำพูดที่สร้างสรรค์และเป็นกำลังใจช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตใจซึ่งส่งผลต่อสุขภาพร่างกายด้วย การพูดปลอบประโลมให้กำลังใจผู้ที่เจ็บป่วยหรือผู้ที่กำลังอยู่ในช่วงฟื้นฟูสุขภาพ จะช่วยให้เขามีกำลังใจและฟื้นตัวได้เร็วขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยความสุภาพและเอาใจใส่ อุตถจริยา การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น การทำงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพร่างกายของคนอื่น การช่วยเหลือผู้อื่นให้สามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพ การแนะนำวิธีการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพฟรี การให้ความรู้ด้านโภชนาการและการป้องกันโรค สอนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ถูกต้อง สมานัตตตา ความเสมอภาค การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการด้านสุขภาพ การดูแลสุขภาพไม่ควรขึ้นอยู่กับฐานะหรือสถานะทางสังคมโดยไม่แบ่งชนชั้นหรือฐานะ

ด้านอารมณ์ การประยุกต์ใช้ สังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ เป็นการใช้หลักธรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและอารมณ์ที่ดีขึ้น การให้ทานหรือการให้ การให้ในด้านอารมณ์ คือ การให้ความรัก ความอบอุ่น การใส่ใจ การให้กำลังใจแก่ผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนช่วยสร้างความสุขในใจของผู้ให้และผู้รับ รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาทรซึ่งส่งผลให้จิตใจและอารมณ์มีความสมดุลและสงบสุข ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ การปลอบโยนและให้คำปรึกษาอย่างอ่อนโยนในเวลาที่เหมาะสมหรือคนรอบข้างรู้สึกเศร้าใช้คำพูดที่สร้างแรงบันดาลใจหรือทำให้ผู้อื่นรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง การพูดอย่างสุภาพและมีเมตตาช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและลดความตึงเครียดในจิตใจ การใช้คำพูดที่อ่อนโยนและสร้างสรรค์มีอิทธิพลต่ออารมณ์ของคนฟัง ทำให้เกิดความสุขใจและความสบายใจในชีวิตประจำวัน อุตถจริยา การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนทางจิตใจ จะส่งผลดีต่ออารมณ์ของทั้งผู้ให้และผู้รับ การรู้สึกได้ว่าเราได้ช่วยเหลือคนอื่นหรือได้ทำสิ่งดี ๆ จะทำให้เกิดความรู้สึกพอใจในตัวเองและสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ สมานัตตตา ความเสมอภาค ในด้านอารมณ์ คือ การเคารพในความรู้สึกของทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติต่อใคร การปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเคารพในความรู้สึกและความเท่าเทียมจะช่วยสร้างบรรยากาศที่สงบและมั่นคงทางอารมณ์

ด้านสังคม การประยุกต์ใช้ สังคหวัตถุ 4 ในด้านสังคมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนและสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสงบสุข การให้ การพูดจาดี การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมจะทำให้สังคมพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในสังคม การให้ ทานหรือ การให้ในด้านสังคม คือ การแบ่งปันสิ่งของ ความรู้ และทรัพยากรให้กับผู้อื่นในสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน การให้ในรูปแบบนี้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มคนในสังคม เป็นการส่งเสริมการช่วยเหลือกัน ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งและช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ การใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยน และสร้างสรรค์ในสังคม ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มคนและลดความขัดแย้งในสังคม การสื่อสารด้วยถ้อยคำที่ไพเราะทำให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือซึ่งกันและกัน อัตถจริยา การทำประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อสังคม เป็นการช่วยให้สังคมพัฒนาอย่างยั่งยืน การอาสาสมัครทำงานเพื่อสาธารณะประโยชน์ หรือการช่วยเหลือชุมชนในเรื่องที่สำคัญทำให้เกิดความร่วมมือในสังคม นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนหมู่มาก สมานัตตตา ความเสมอภาคการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียมในสังคม เป็นการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและเคารพสิทธิเสรีภาพของทุกคน การไม่เลือกปฏิบัติหรือแบ่งแยกจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศของความสงบสุขในสังคม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา” โดยผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตแต่ละด้านของประชาชนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต โดยการส่งเสริมในด้านสุขภาพ ได้รับปัจจัย 4 ที่พอเพียงต่อการดำเนินชีวิต ด้านอารมณ์ ไม่เป็นคนเบียดเบียนผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ และด้านสังคม ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูวินัยธรอำนาจ พลปญโญ กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการสร้างรากฐานของระดับการดำรงชีวิตของคนให้ดีขึ้น โดยการให้ความรู้

การฝึกด้านคุณธรรม การส่งเสริมสุขภาพอนามัยการประกอบอาชีพรวมกันอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขในประเทศไทยได้มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของคุณภาพชีวิต (พระครูวินัยธรอำนาจ พลปญโญ, 2561) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) กล่าวว่า การพัฒนาที่ดีนั้น จะต้องเปลี่ยนแปลงการพัฒนาทั้งในส่วนของวัตถุและจิตใจไปพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคนเป็นสำคัญ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549) และคน หรือ ประชาชน ที่อยู่ร่วมกันในชุมชนย่อมต้องพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ก็เนื่องด้วยความหลากหลายทางความคิด ด้วยวัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าอกเข้าใจ มีน้ำใจให้กัน และมีเมตตาต่อกัน จึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้หลักธรรมมาบูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อให้การใช้ชีวิตท่ามกลางความศรัทธาอย่างมีสติและมีคุณธรรม อันจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างยั่งยืน

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับเรื่องน้ำใจไมตรี การแบ่งปัน และช่วยเหลือกัน เหมาะสำหรับการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย องค์ธรรม 4 ประการ คือ 1) ทาน คือ การแบ่งปัน การเสียสละข้าวของ เงิน การเสียสละร่างกาย 2) ปิยวาจา คือ การพูดจาน่ารัก พูดจาด้วยคำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดแต่ในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น 3) อัตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นในชุมชน ช่วยเหลือในคราวที่คนอื่นเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ 4) สมานัตตตา หมายถึง การวางตนให้เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น (พระณเดช ปคุโณ (สมบุรณ์พร้อม), 2564) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) กล่าวว่า สังคหวัตถุ 4 คือ หลัก

สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การให้เพื่อสงเคราะห์นี้หมายถึงการให้เพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจ ร้อยรัดใจให้รวมกันเป็นหมู่และเห็นอกเห็นใจกัน รักใคร่นับถือสนิทสนมกัน และหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ นั้นก็ประกอบไปด้วย 1) ทาน คือ การให้ 2) ปิยวาจา คือ การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน 3) อัตถจริยา คือ การทำตัวให้เป็นประโยชน์ และ 4) สมานัตตตา คือ การวางตนเหมาะสม (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน), 2528)

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอ คุระบุรี จังหวัดพังงา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอ คุระบุรี จังหวัดพังงา ก่อให้เกิดช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยการเสียสละแรงกายแรงใจในการพัฒนาที่อยู่อาศัย มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาร่วมกันระหว่างพระและชาวบ้านเพื่อมอบโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส มีการพูดแนะนำความรู้ต่อกัน ให้กำลังใจต่อกัน หลีกเลี่ยงการพูดซ้ำเติมอันเป็นการบั่นทอนกำลังใจของผู้อื่น มีการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นในชุมชนด้วยการเสียสละทางด้านร่างกาย แรงใจ ความคิด กระทำด้วยจิตอาสาอย่างแท้จริง โดยที่การเสียสละนั้นไม่ได้หวังผลตอบแทน กระทำไปเพื่อความสุขต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่มีเงื่อนไขเกิด การกระตุ้นในความเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีการวางตนเหมาะสมกับผู้อื่น ทำให้ชุมชนเกิดความสุขประชาชนมีความสามัคคีกัน อีกทั้ง เป็นการเสริมชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย เมธธาภินันท์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างสุขตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า สารัตถะของสังคหวัตถุ 4 และหลักธรรมที่สัมพันธ์กับการสร้างสุขในพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักการสงเคราะห์มนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลให้สร้างสาน ความสามัคคี โดยผ่านทางการให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ และการแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอด ถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน ปิยวาจา การพูดด้วยน้ำใจ คำกล่าวที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน มีประโยชน์ มีเหตุผล จูงใจให้เชื่อมั่นเชื่อถือ อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย นอกจากนี้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ยังสามารถสร้างเป็น รูปแบบเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการมีคุณภาพชีวิตได้อีกด้วย (วันชัย เมธธาภินันท์ และคณะ, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูกิตติพิลาธ (กัต กิตติธโร) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาชีวิตด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทานชาวชุมชนมีการจัดกิจกรรมหรือจัดทำกองทุน เพื่อช่วยเหลือชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านหลักปิยวาจาผ่านหลักรัฐธรรมนูญหมู่บ้านเป็นกฎที่หมู่บ้านตั้งขึ้น หลักอัตถจริยา ผ่านกิจกรรม การทำ ความสะอาดร่วมกัน และสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอในชุมชน ซึ่งจักทำให้เกิดความสุขความเจริญ ในชีวิตและสังคม (พระครูกิตติพิลาธ (กัต กิตติธโร), 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การปรับปรุงและยกระดับความเป็นอยู่ของบุคคลหรือกลุ่มคนในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ในทุก ๆ ด้าน เช่น ทั้ง ด้านกาย คือ การมีสุขภาพร่างกายที่ดี การเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และการออกกำลังกายที่เพียงพอ ด้านอารมณ์ คือ การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความสุขในชีวิต รวมถึง การจัดการกับความเครียดและความกังวลได้อย่างเหมาะสม ด้านสังคม การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากชุมชนรอบข้าง รวมถึงการมีความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม เป็นต้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการมีชีวิตที่มีคุณค่า สุขภาพดี มีความสุข และมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล ได้รับการยอมรับจากสังคมซึ่ง สังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการสร้างสามัคคีในสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างบุคคลในสังคม 4 ประการ ได้แก่ ทาน คือ การให้สิ่งของหรือความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ความรู้ หรือเวลาของเรา การให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความรักในหมู่คน ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยน และให้กำลังใจ การพูดดีต่อกันเป็นการสร้างความรัก ความเชื่อถือ และความเข้าใจกันในสังคม อุตถจริยา คือ การทำงานหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้อื่น หรือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่งผลให้เกิดความสามัคคีและความยั่งยืนในสังคมสมานัตตตา คือ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ ความเสมอภาคเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมมีความสงบสุขและลดความขัดแย้ง การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในชุมชนวัดสามัคคีธรรมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกาย จะช่วยให้ร่างกายของเราและคนรอบข้างมีความแข็งแรง มีความสามัคคีในชุมชน และสร้างสังคมที่มีความสุขและสุขภาพดี ด้านอารมณ์จะช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมและครอบครัว และช่วยให้เรามีจิตใจที่เบิกบานและสงบสุข การให้กำลังใจ พูดจาอย่างสุภาพ ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น และการเคารพในความรู้สึกของทุกคนจะช่วยให้เกิดความสุขทั้งในตนเองและผู้อื่น ด้านสังคมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนและสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสงบสุข การให้ การพูดจาดี การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมจะทำให้สังคมพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในสังคม สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาในการดำเนินชีวิตของประชาชนกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรต่าง ๆ หน่วยงานรัฐ 2) วิเคราะห์หลักสังคหวัตถุ 4 ในพระคัมภีร์ของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 3) แนวทางการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

เอกสารอ้างอิง

- พระกรณิรักษ์ เขมจาโร (ร่มเงิน). (2558). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามการบริการของเทศบาลตำบล ป่าตุ่ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูกิตติพลาร (กัต กิตติโร). (2561). รูปแบบการพัฒนาชีวิตด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มชาติพันธุ์ ใน จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรอำนาจ พลปญโญ. (2561). ปัญหาและหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตในศตวรรษที่ 21. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม, 3(2), 25-35.
- พระณเดช ปคุโณ (สมบูรณ์พร้อม). (2564). แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนชุมชน OTOP บ้านบกหวาน ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2553). พุทธวิธีแก้ปัญหา เพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 6), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย เมธาอินันท์ และคณะ. (2565). การสร้างสุขตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการธรรมทัศน์, 18(3), 271-272.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน). (2528). สังคหวัตถุ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
อัจฉรา ชลายนนาวิน. (2562). แนวคิดองค์ประกอบชุมชนและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่บ้าน
วัฒนธรรมบ้านไธดำ บ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย. วารสารรัฐราษฎร์, 61(1), 45-55.

**แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2***
**DEVELOPMENT GUIDELINES MANAGEMENT LEARNING 21ST CENTURY OF
MAESUAD EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER UNDER THE MAEHONGSON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

นลธวัช ยุทธวงศ์, สิริกร ชุ่มเชย, เสาวนีย์ พลับปลิงพนา*

Nontawat Yuttawang, Sirikorn Chumchoei, Saowanee Plaplungpana*

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: plaplung.2531@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด ปีการศึกษา 2565 จำนวน 141 คน แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($m = 4.04$, $s = 0.79$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู และด้านมาตรฐานและการประเมินผล ตามลำดับและพบปัญหาว่ายังไม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย หลักสูตรสถานศึกษายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมกันอภิปรายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ แนวทางพัฒนา คือ ควรสร้างสมดุลในมาตรฐานและการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการวัดและประเมินผล ควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และควรมีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

* Received August 26, 2024; Revised September 27, 2024; Accepted October 5, 2024

Abstract

The objective of this quantitative research are 1) To study the conditions, problems, learning management in the 21st century and 2) TO find guidelines for developing learning management in the 21st century in educational institutions in the Mae Suad education administration Center under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2. The population includes administrators and teachers of educational institutions, and educational personnel from educational institutions in the Mae Suad Network Center under the jurisdiction of the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2, in the 2022 academic year, totaling 141 people. Data sources include 9 experts. The tools used were questionnaires and semi-structured interviews. Data were analyzed by calculating frequencies, percentages, standard deviations, and conducting content analysis. The research results found that the conditions of learning management in the 21st century in the educational institutions, overall and in each of the four areas were at a high level. ($m = 4.04$, $s = 0.79$). When considering each aspect, it was found that the highest average was in the curriculum and teaching aspect, followed by the learning environment, teacher development, and standards and evaluation. The problems identified include the lack of modern technology to effectively develop a measurement and evaluation system. It is recommended to promote, support, and create a better understanding among teachers regarding 21st century learning management. should encourage personnel to attend training. Exchange knowledge regularly and modern media and technology should be provided for use in organizing learning.

Keywords: Guidelines for Developing, Learning, Management in the 21st Century

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ที่ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการพัฒนาให้คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในเรื่องการศึกษา การทำงาน และการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้นั้น ๆ ให้กับผู้เรียน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จึงเป็นเรื่องที่ครอบคลุมการเรียนรู้กับประสบการณ์ และมักใช้ควบคู่กันไปเมื่อครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (พระมหาสุนทร ญญฐภูมิ จงไกรจักร, 2560) ต้องยึดกรอบระบบสนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ระบบ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) ระบบการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills) ระบบหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum & Instruction) ระบบการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development) และระบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environment) (วิจารณ์ พานิช, 2558ก) ในการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกิดกับผู้เรียน สร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนที่มีการบูรณาการความเข้าใจสาระเนื้อหา มุ่งเน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการสร้างความรู้แบบผิวเผิน ยกย่องความสามารถให้ผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง สร้างสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุง การแก้ไขงานใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและสากล ระบบหลักสูตรและการสอน ต้องมุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหา และสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน สร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุนบูรณาการแหล่งเรียนรู้จากชุมชนเข้ามาใช้ในโรงเรียน ด้านการพัฒนาครู ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและเชี่ยวชาญในการสอน สามารถพัฒนาหลักสูตรได้ มีการคิดค้น ดำเนินการสอนที่ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ สามารถแบ่งปันความรู้ระหว่างชุมชนทางการเรียนรู้โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายในการสื่อสาร พัฒนาทางวิชาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สร้างสรรค์แนวปฏิบัติทางการเรียน การรับการสนับสนุนจากบุคลากรและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล สร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2563 - 2566) เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษา โดยมีการวิเคราะห์สถานภาพของเขตพื้นที่การศึกษา (SWOT Analysis) พบว่า ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ ผู้เรียนที่มีความต้องการและมีความสามารถพิเศษ ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ยังอ่านไม่ออก อ่านไม่คล่อง เขียนไม่ได้ เขียนไม่คล่อง คิดคำนวณไม่เป็น ไม่คล่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงกับวิชาเอก ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ ครูหนึ่งคนสอนทุกวิชา ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร มีทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อย มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนน้อย สถานศึกษามีวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอไม่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานตามแผนและการกำกับ ประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้เผชิญกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สวด พบว่า การเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมกับการดำเนินชีวิต

ตามกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ทักษะการเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ นวัตกรรมเชิงลึกอยู่ในระดับที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ประชากร ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด จำนวน 9 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด จำนวน 132 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) ผู้วิจัยมีวิธีสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยวิเคราะห์รายงานการวิจัยกำหนดเป็นประเด็นหลักและข้อคำถามรายด้าน ได้ขอบเขตด้านเนื้อหา 4 ด้าน
2. ยกร่างโครงสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามประเด็นหลักที่กำหนดในขอบเขตด้านเนื้อหา 4 ด้าน
4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาความถูกต้องของภาษา ความสอดคล้องของคำถามกับจุดประสงค์และให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามผ่านการตรวจประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ภาพรวมได้ค่า IOC = 1.00 ทุกข้อ

6. นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.818

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งมอบต่อผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์บริหารการศึกษาแม่สอด เป็นรายโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับครูผู้สอน ชี้แจงและแจกแบบสอบถาม นัดวันเก็บแบบสอบถามถึงกำหนดเดินทางไปรับแบบสอบถามที่โรงเรียน เก็บคืนได้ครบรวม 141 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจความถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำผลกรอกลงในตารางวิเคราะห์และแปลความหมายตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert)

3. การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ (Percentage) สรุปอุปนิสัยเป็นปัญหารายด้านตามขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อนำไปกว้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์การหาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 3 คน โดยต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ อาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน โดยต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. กลุ่มผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลการวิจัยสภาพและปัญหาในขั้นตอนที่ 1 ทั้ง 4 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ 2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นแบบคำถามปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2. ส่งหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิถึงผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมโครงร่างสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาล่วงหน้า และขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้สัมภาษณ์
3. ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดวันเวลา/สถานที่ในการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตัวเอง
5. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำไปเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการเรียนรู้แม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปอุปนัย

ผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู และด้านมาตรฐานและการประเมินผล ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

รายด้าน	ระดับสภาพ		แปลผล
	m	s	
1. ด้านมาตรฐานและการประเมินผล	3.87	0.84	มาก
2. ด้านหลักสูตรและการสอน	4.14	0.75	มาก
3. ด้านการพัฒนาครู	4.04	0.80	มาก
4. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.11	0.75	มาก
เฉลี่ยรวม	4.04	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($m = 4.04$, $s = 0.79$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ($m = 4.14$, $s = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($m = 4.11$, $s = 0.75$) ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก ($m = 4.04$, $s = 0.80$) และด้านมาตรฐานและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($m = 3.87$, $s = 0.84$) ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่และอันดับความสำคัญ จำนวน 4 ด้าน สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านมาตรฐานและการประเมินผล พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความสมดุลในมาตรฐานและการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการวัดและประเมินผล รองลงมา ครูควรออกแบบและเลือกใช้เครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับการออกแบบกิจกรรม และตัวชี้วัดมาตรฐานรายวิชา ผู้เรียนควรต้องได้ประเมิน

ตัวเอง สร้างสมดุลในการประเมินเชิงคุณภาพโดยใช้แบบทดสอบที่มีมาตรฐานเป็นสากล และครูควรมีการวัดและประเมินผลต้องวัดความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตคติ

2.2 ด้านหลักสูตรและการสอน พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครู ในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยพาไปศึกษาดูงาน อบรมและการนิเทศ การเป็นพี่เลี้ยง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน รองลงมา ครูควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ และเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ชีวิตในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียน การสอนครูควรเน้นทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญให้กับผู้เรียน การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนใน เชิงลึกมากกว่าการสร้างความรู้แบบผิวเผิน และการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ กระทำโดยใช้เนื้อหาหลักตาม รายวิชาและหลักสูตรและสอดคล้องกับเนื้อหาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21

2.3 ด้านการพัฒนาครู พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ รองลงมา สถานศึกษาควรจัดอบรมให้กับบุคลากรในสถานศึกษาที่ขาดความรู้ในการพัฒนา ผู้เรียน เช่น ด้านเทคโนโลยี หรือด้านเทคนิคการสอนให้หลากหลายมากขึ้น สถานศึกษาควรมีการสร้างเครือข่าย แห่งการเรียนรู้ มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และผู้บริหารควรมีแผนงานในการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ รองลงมา ครูควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้าได้กับ ทุกเหตุการณ์ มีความสร้างสรรค์ และสวยงาม ทันสมัยแต่ไม่ทิ้งรากฐานของความดีงามของประเพณีและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น อันดีสาม ครูควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบูรณาการความรู้ขั้นสูง ทันสมัย ต้องส่งเสริมบริบท การปฏิบัติจริง และเข้าถึงเทคโนโลยี และอันดับสุดท้าย สถานศึกษาควรวางแผน สำรวจ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนใกล้เคียง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการ การศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด มีการใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพโดยสร้างและ พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ มีการสร้างวิธีการเรียนจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) เพื่อการสร้างทักษะขั้นสูงทางการคิด บูรณาการแหล่งเรียนรู้ จากชุมชนเข้ามาใช้ในโรงเรียน มีการสร้างความสมบูรณ์แบบในมิติของการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และมีการส่งเสริมให้มีการสร้าง บรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและผู้เรียน อนุรักษ์ ประกึ่ง ได้ศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนา การบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน (ณัฐชิตา ประกึ่ง, 2561) การศึกษาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ นิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า นิสิตมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่ ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

การเรียนรู้โดยทุกสมรรถนะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ, 2560) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้สอน (พงษ์ลิขิต เพชรผล, 2560) และมีการใช้เครื่องมือกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และสร้างให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสม (วิจารณ์ พานิช, 2558ข)

2. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านมาตรฐานและการประเมินผล ผู้บริหารควรสร้างความสมดุลในมาตรฐานและการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการวัดและประเมินผล อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการวัดและประเมินผลแบบออนไลน์โดยผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ถือว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายใหม่ของวงการการศึกษาของไทย ดังนั้น การเลือกใช้รูปแบบและเครื่องมือของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเหมาะสมและใช้งานได้ง่ายเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้มาซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพ เรื่องการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร พบว่า รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้บุคลากรมีความเข้าใจในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ให้บุคลากรสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหา บุคลากรจัดข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการวัดผลประเมินผล ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยอาจพาไปศึกษาดูงาน อบรมและการนิเทศ การเป็นที่เลี้ยง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม ศึกษาดูงานเพื่อเตรียมความพร้อม พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทแห่งสภาพ การบริหารการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแสวงหาข้อมูลองค์ ความรู้ใหม่ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสรวมกลุ่มกันศึกษา หรือพัฒนางานในเรื่องที่สนใจ แสวงหา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามาให้ความรู้เพิ่มเติมในการพัฒนาส่งเสริมให้มีการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ที่ ทันสมัย (ลำพึง ศรีมิชัย, 2560) ด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีกิจกรรม PLC อย่างสม่ำเสมอ โดยสร้างเวทีให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก ความสำเร็จที่เกิดจากผลงานของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยี ดิจิตอลในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อ พัฒนาตนเอง (สุริยาพร นพกรเศรษฐกุล, 2561) อาจเป็นเพราะว่า การให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจะช่วย ให้ครูได้สะท้อนถึงสภาพของนักเรียนว่าครูต้องจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับนักเรียนของตนเองอย่างไร ข้อเสนอแนะ แนวทางศึกษาแนวทางของการบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 คือ ครูและ บุคลากรในองค์กรมีการปรับเปลี่ยนตนเอง ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เท้าทันการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกๆด้าน (อัจฉรา เชื้อนวิเศษ, 2561) ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ ของครูในปัจจุบันมีการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ของนักเรียนและเท่าทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอินเทอร์เน็ตและแหล่ง เรียนรู้ออนไลน์ วางแผน สำรวจ และพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชน สร้างสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สร้างสรรค์ ยืดหยุ่นรองรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ณัฐชิลิดา ประกิจ, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในศูนย์บริหารการจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน มีระดับสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($m = 4.04$, $s = 0.79$) โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู และด้านมาตรฐานและการประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งในแต่ละด้านมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดที่ควรได้รับการปรับปรุงพัฒนา คือ ผู้บริหารควรสร้างความสมดุลในมาตรฐานและการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการวัดและประเมินผล ครูควรออกแบบและเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการออกแบบกิจกรรม ผู้เรียนต้องได้ประเมินตัวเอง การวัดต้องวัดความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตคติ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ และเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ชีวิตในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนควรเน้นทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญ ให้เกิดกับผู้เรียน โดยสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ มีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเข้าได้กับทุกเหตุการณ์ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มที่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และควรมีนิเทศติดตาม และสรุปผลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ของนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนผู้สวาทกรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐชลิตา ประกิจ. (2561). สภาพ ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงษ์ลิขิต เพชรผล. (2560). การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของความเป็นพลเมือง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสุนทร ญญฐภูมิ จงไกรจักร. (2560). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: เทียนวัฒนาพรินต์.

- ลำพึง ศรีมีชัย. (2560). การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ: รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study). นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- วิจารณ์ พานิช. (2558ก). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- _____. (2558ข). วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสอภุชสัง.
- สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุริยาพร นพกรเศรษฐกุล. (2561). ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉรา เขื่อนวิเศษ. (2561). การบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะ

การรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย*

DEVELOPMENT OF THE INNOVATION OF NEW NORMAL LEARNING MODEL TO ENHANCE COGNITIVE SKILLS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND

ประสิทธิ์ แก้วศรี, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิณโฑ, ธัชพล อัตรัง*, ตฤไล จำปาวลย์, พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ (เฉลิมงาน)

Prasit Kaewsri, Phrakru Sangkharak Ekaphatra Aphichando, Thatchathon Attarung*, Tatila Jampawal, Phramaha Phuean Kittisophano (Chalermchan)

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: thatchathon05@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา และพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนาและการศึกษา จำนวน 1 รูป ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและกิจกรรมเพื่อการศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 6 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้เรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความสนใจหรือใส่ใจ 2) การรับรู้ 3) ความจำ 4) วิธีการคิด และ 5) การรู้จักตนเอง และได้พัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมะทักทาย เพื่อผู้เรียนเกิดความผ่อนคลาย เปิดใจ เตรียมพร้อมสู่กิจกรรม 2) ตามหาหัวใจ เสริมสร้างทักษะทางสังคมและเรียนรู้หลักธรรม 3) สายน้ำแห่งชีวิต เสริมสร้างทักษะการรู้คิดและการฟัง 4) คนค้นข่าว เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต เสริมสร้างการรู้คิด ทบทวนธรรมะและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างการมีสติอยู่กับปัจจุบันและการยอมรับตนเองและผู้อื่น

คำสำคัญ: การรู้คิดทางปัญญา, นวัตกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้วิถีใหม่, นิสิตระดับอุดมศึกษา, ประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research article were to study the factors that promote the new normal learning model for enhancing the cognitive skills of higher education students in Thailand; and to develop the innovation of the new normal learning model for enhancing the cognitive

* Received September 12, 2024; Revised September 27, 2024; Accepted October 4, 2024

skills of higher education students in Thailand; The study was qualitative research, the key informants are; 1 expert in Buddhism and education, 2 experts in psychology and education, 2 experts in educational management, and 1 expert in education and educational activities, totaling 6 monk/persons. The research instruments are in-depth interview form and then synthesize data which obtained from studying document and in-depth interview. The research findings were the factors that promote new normal learning model in the form of enhancing cognitive skills of higher education students in Thailand are 1) Attention, 2) Perception, 3) Memory, 4) Thinking methods, and 5) Knowing oneself. The development of the innovation of new normal learning styles to enhance the cognitive skills of higher education students in Thailand, which is the activity package consisting of 6 activities: 1) Dhamma Greetings for the learner's relaxation, open-minded, preparation for the activity, 2) Searching for the Heart to enhance social skills and Dhamma learning, 3) River of Life to enhance the skills of cognitive and listening, 4) News Searcher to enhance analytical thinking and knowledge sharing, 5) Applying Dhamma to enhance cognitive thinking by reviewing Dhamma and applying Dhamma to daily life and 6) Breath of Learning to enhance mindfulness at the present and self-awareness and others.

Keywords: Cognitive Thinking, Innovation of Learning, New Normal Learning, Higher Education Students, Thailand

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวกับสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเหตุการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก องค์กรสถาบันการศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมทางด้านการให้การศึกษา สำหรับการให้ความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างเสริมทักษะด้านการคิด เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกกระดับ นอกจากนี้ สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระแสโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้เกิดอารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ละทิ้งมิติทางจิตใจ ดังนั้น จึงเกิดกิเลส ความต้องการการบริโภคอยู่ตลอดเวลา (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554) ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงได้มีการปรับตัว มีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน แต่ที่สำคัญ คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการรู้คิดเชิงปัญญา สามารถคิดด้วยเหตุผล รู้เท่าทันข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์

โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 24 (2) ได้กำหนดให้มีการฝึกกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และมาตราที่ 49 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2545) ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนว่า สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ประกอบ กับประเทศไทยในฐานะสมาชิกประชาคมอาเซียนได้ร่วมตัวกับอีก 9 ประเทศ โดยสร้างกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนภายใต้ 3 เสาหลัก (Tree Pillars of ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC) 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(ASEAN Economic Community-AEC) และ 3) ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2557)

การเรียนรู้จึงมีความจำเป็นต่อมนุษย์ในทุกช่วงวัยของชีวิต ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยระบุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนสัสม์แห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 เชื่อมโยงสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 ซึ่งมาตรา 22 ได้ระบุหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” รูปแบบการเรียนรู้ เป็นปัจจัยและตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่าง ในการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเพราะมีความชอบ ความถนัด หรือกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ มีความสำคัญและเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิดได้ การเรียนรู้เกิดได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน นอกจากนี้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน (ดวงพร หวานเย็น, 2556) และหนึ่งในรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ชุดกิจกรรม (Activity Packages) หรือเดิมเรียกว่า ชุดการสอนหรือชุดการเรียน (Instructional Packages หรือ Learning Packages) เป็นสื่อที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบการสอน และเป็นนวัตกรรมที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สิ่งต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมเพื่อศึกษาดด้วยตนเอง หรือกล่าวได้ว่า ชุดการสอนเป็นสื่อผสมที่ได้จากระบบการผลิต และการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยหัวเรื่อง และวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2551) นอกจากนี้ การเรียนรู้จะส่งผลให้เกิดทักษะการรู้คิดทางปัญญา ซึ่งผู้ที่มีทักษะการรู้คิดทางปัญญา จะเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม ได้แก่ 1) สามารถนิยามปัญหา 2) สามารถระบุความสัมพันธ์ของปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด 3) สามารถประมวลและแยกแยะข้อมูล 4) สามารถพิจารณาหาเหตุผลสำหรับทางเลือกในการตัดสินใจ และ 5) สามารถสำรวจตรวจสอบผลของความน่าจะเป็นในการตัดสินใจ (ทิตนา แคมมณี และคณะ, 2544)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับบัณฑิตระดับอุดมศึกษา ให้ได้ประสิทธิภาพในการสอนและผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ทั้งนี้ จะได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา และพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการรู้คิดของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อยกระดับไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนา นวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” โดยแบ่งศึกษาวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 ภาษาไทยและอรรถกถา และจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ งานวิจัย ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษา และการพัฒนานวัตกรรม รูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิด ทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยทำการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร ตรวจสอบคุณค่าของเอกสาร ด้วยวิธีการรวบรวม เรียบเรียงเอกสาร สรุป วิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหา และสังเคราะห์ จนได้กรอบแนวคิดการวิจัย และกำหนดแนวทาง สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก นำผลการศึกษา มาสรุป สังเคราะห์ เป็นแนวทางกำหนดกรอบการวิจัยและสร้างแบบ สัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถี ใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิด ทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

1. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้าง ทักษะการรู้คิด ทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนาและการศึกษา จำนวน 1 รูป ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา จำนวน 2 คน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและกิจกรรมเพื่อการศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 6 รูป/คน

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยเอกสาร และ การสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมารวบรวมและ จัดระเบียบออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามความเหมาะสมอย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการตอบคำถามของ งานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาคำตอบประกอบการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริม ทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ เนื้อหา และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการตรวจสอบความเชื่อถือของ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายในด้านบุคคล เวลา และสถานที่ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคนใน ประเด็นเดียวกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิต ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังนี้ 1) ความสนใจ Attention คือ การสร้างความสนใจ เมื่อนิสิต นักศึกษา เกิดความสนใจ จะมีความสามารถในการจดจ่อต่อสิ่งที่ตนสนใจ ต่องานหรือสิ่งเร้าที่สนใจนั้น 2) การรับรู้ Perception คือ ความสามารถในการรับรู้ ตีความ ทำความเข้าใจข้อมูลที่ผ่านทางประสาทสัมผัส หรือผ่านทาง อายตนะ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้ รับรู้ตามความเป็นจริง 3) ความจำ Memory คือ ความสามารถในการจดจำข้อมูลที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัส หรืออายตนะ เพื่อสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ 4) วิธีการคิด Thinking คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถแก้ไข

ปัญหา ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และสามารถคุมพฤติกรรมของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่นได้ 5) การรู้จักตนเอง Self-Awareness คือ ความสามารถในการสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตน ควบคุมและตรวจสอบการเรียนรู้ของตน สามารถสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยทักษะการรู้คิดทางปัญญา นิติระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องมี “สติ และสมาธิ” เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ มีความสามารถในการจดจ่อติดตามต่อเนื่องกับข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และจะส่งผลให้เกิดการรู้คิดเชิงปัญญา คือ ความรู้เท่าทันความเป็นจริงที่เป็นอยู่ และวางท่าทีอย่างถูกต้องต่อสรรพสิ่ง รู้เท่าทันต่อสิ่งที่มาตกกระทบ “อายตนะ” และสามารถมีวิธีคิดอย่างถูกต้องหรือ “โยนิโสมนสิการ” การเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา เป็นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เป็น “โปรโตโฆณะ” ให้มีความเป็นกัลยาณมิตร ให้เป็นความจริง ความดี ความงามให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงปัญญาขึ้น

กล่าวโดยสรุป พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย คือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้เรียนรู้วิถีใหม่ต่อรูปแบบเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความสนใจหรือใส่ใจ (attention) 2) การรับรู้ (perception) 3) ความจำ (memory) 4) วิธีการคิด (thinking methods) และ 5) การรู้จักตนเอง (knowing oneself)

2. โดยการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับ ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	ธรรมะทักษาย	1. นักศึกษาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และเปิดใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2. นักศึกษามีความพร้อมและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้	- อธิบายขั้นตอน - พิธีรับศีลมอบตัวเป็นศิษย์	1. นักศึกษารู้สึกผ่อนคลายเปิดใจพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งกายและใจ
2	ตามหาหัวใจ	1. นักศึกษาได้จัดกลุ่มโดยคละกัน 2. นักศึกษาได้รู้จักธรรมะเพื่อการรู้คิด	- กิจกรรมเพื่อแยกกลุ่ม - กิจกรรมลงกลุ่มพบพระอาจารย์ - การสนทนาธรรม - การเจริญสติ - การถาม - การฟังอย่างลึกซึ้ง - Dialogue - Simultaneous Interaction - สุตตมยปัญญา	1. นักศึกษาแบ่งกลุ่มแบบคละกันตามหมวดธรรม อริยสัจ ไตรสิกขา อิทธิบาทธรรม พรหมวิหาร 2. นักศึกษาได้เรียนรู้คุ้นเคยกันและกัน 3. ฝึกทักษะทางสังคม สร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดี มีทักษะการสื่อสารเชิงบวก 4. ฝึกการคิดวิเคราะห์หาคุณโทษและทางออก คิดวิเคราะห์หลักธรรมสำหรับชีวิต

ตารางที่ 1 กิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับ
อุดมศึกษาในประเทศไทย (ต่อ)

3	สายน้ำแห่งชีวิต	1. นักศึกษาได้ฝึกคิด จินตนาการสร้างสรรค์เชิงบวก 2. นักศึกษาได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้กันและกัน	- การสะท้อนคิด - การวาดภาพ - การฟัง - Dialogue - สุตมยปัญญา - จินตามยปัญญา - ภาวนามยปัญญา - Positive Interdependence - Object to Think With	1. นักศึกษาได้ฝึกคิดทบทวนชีวิตเป็น การเรียนรู้ตน ยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็น และเห็นแนวทางพัฒนา ได้รับฟังคนอื่น อย่างไม่ตัดสิน ฝึกการคิดสร้างสรรค์เชิง บวกเข้าใจตน เข้าใจคน
4	คนค้นข้าว	1. นักศึกษาฝึกการพลิก ความคิดวิเคราะห์ข่าว 2. นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กัน	- วิธิดัดบวก - วิธิดัดแบบโยนิโส มนสิการ - สุตมยปัญญา - จินตามยปัญญา	1. นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ข่าวและ แลกเปลี่ยนมุมมองอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งนำเสนอทางออก
5	ประยุกต์ธรรม นำชีวิต	1. นักศึกษาได้มีประสบการณ์ ในการร่วมกัน คิด ทำ และ นำเสนอ 2. นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการ ทำงานร่วมกัน	สรุปสร้างองค์ความรู้ เพื่อนำไปต่อยอด	1. นักศึกษาได้ร่วมกันคิดทบทวนธรรมะ และประยุกต์สู่การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน มี 2. ความกล้าแสดงออก เชื่อมั่นตนเอง ยอมรับตนเองและคนอื่น ทำงานเป็น ทีม มีความคิดสร้างสรรค์
6	ลมหายใจแห่ง การเรียนรู้	1. นักศึกษาได้เรียนรู้การ กำหนดรู้ลมหายใจ 2. นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการ กำหนดรู้ลมหายใจ	- นั่งสมาธิ - การสะท้อนคิด - เจริญสติ - จินตามยปัญญา - ภาวนามยปัญญา - Positive Interdependence	1. นักศึกษาได้ฝึกเจริญสติอยู่กับ ปัจจุบันในอริยาบถนั่ง 2. รู้ค่าลมหายใจตนเอง รู้จักตนเอง พอใจ ยอมรับตนเองและคนอื่นมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการศึกษาปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบการเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาใน
ประเทศไทย เช่น 1) ความสนใจหรือใส่ใจ Attention คือ การสร้างความสนใจ เมื่อนิสิต นักศึกษา เกิดความสนใจ
จะมีความสามารถในการจดจ่อต่อสิ่งที่ตนสนใจ ต่องานหรือสิ่งเร้าที่สนใจนั้น 2) การรับรู้ Perception คือ
ความสามารถในการรับรู้ ตีความ ทำความเข้าใจข้อมูลที่ผ่านมาทางประสาทสัมผัส หรือผ่านทางอายตนะ ได้แก่ ตา หู
จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้ รับรู้ตามความเป็นจริง 3) ความจำ Memory คือ ความสามารถในการจดจำข้อมูลที่ผ่านมา
เข้ามาทางประสาทสัมผัส หรืออายตนะ เพื่อสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ 4) วิธีการคิด Thinking
Method คือ ความสามารถในการคิดอย่างถูกวิธีหรือโยนิโสมนสิการ คิดวิเคราะห์ คิดเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
สามารถแก้ไขปัญหา ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง และสามารถคุมพฤติกรรมของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้ง

เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่นได้ 5) การรู้จักตนเอง Self-Awareness คือ ความสามารถในการสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตน ความรู้และตรวจสอบการเรียนรู้ของตน สามารถสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้

โดยทักษะการรู้คิดทางปัญญา นิติระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องมี “สติ และสมาธิ” เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ มีความสามารถในการจดจ่อติดตามต่อเนื่องกับข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และจะส่งผลให้เกิดการรู้คิดเชิงปัญญา คือ ความรู้เท่าทันความเป็นจริงที่เป็นอยู่ และวางท่าทีอย่างถูกต้องต่อสรรพสิ่ง รู้เท่าทันต่อสิ่งที่มาตกระทบ “อายตนะ” และสามารถมีวิธีคิดอย่างถูกต้องหรือ “โยนิโสมนสิการ” การเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญา เป็นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เป็น “ปรโตโฆษะ” ให้มีความเป็นกัลยาณมิตร ให้เป็นความจริง ความดี ความงามให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงปัญญาขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวงพร กุศลส่ง ที่สรุปว่าแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการรู้คิดในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ 1) แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) เนื้อหาสาระ 1.4) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 1.5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 1.6) การวัดและประเมินผล 2) ผลการเสริมสร้างการรู้คิดในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2.1) การตระหนักรู้ที่จะแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 2.2) การวางแผนการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรงและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และ 2.3) การปฏิบัติในการสามารถรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา และ 3) การตรวจสอบความสำเร็จ ของการรู้คิดในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ผลการสร้างและการหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (สรวงพร กุศลส่ง, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวงพร กุศลส่ง เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมยุทธวิธีการรู้คิด สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบผลวิจัย ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการวิเคราะห์ประสบการณ์เดิม และพัฒนาประสบการณ์ใหม่ ด้วยทักษะและยุทธวิธีการรู้คิดที่เหมาะสม 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) เนื้อหาสาระ 1.4) กิจกรรมการเรียนการสอน 1.5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 1.6) การวัดและประเมินผล คุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) นักศึกษาหลังการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน มียุทธวิธีการรู้คิด สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมยุทธวิธีการรู้คิด อยู่ในระดับมาก (สรวงพร กุศลส่ง, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ลีหัวสระ ที่สรุปว่าผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ตามทฤษฎี การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (มยุรา ลีหัวสระ, 2556)

ผลการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับ ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมะท้าทาย เพื่อผู้เรียนเกิดความผ่อนคลาย เปิดใจ เตรียมพร้อมสู่กิจกรรม 2) ตามหาหัวใจ เสริมสร้างทักษะทางสังคมและเรียนรู้หลักธรรม 3) สายน้ำแห่งชีวิต เสริมสร้างทักษะการรู้คิดและการฟัง 4) คนค้นข่าว เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต เสริมสร้างการรู้คิด ทบทวนธรรมะและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างการมีสติอยู่กับปัจจุบันและการยอมรับตนเองและผู้อื่น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุตา อินทร์สาน เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญาร่วมกับ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการให้ข้อมูลที่จำเป็น 2) ขั้นการสาธิตให้เห็นวิธี 3) ขั้นการชี้จุดเด่นที่น่าสนใจ 4) ขั้นการฝึกโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 5) ขั้นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน และ 6) ขั้นสรุปบทเรียนให้ชัดเจน ประสิทธิภาพจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พรสุตา อินทร์สาน, 2560) และสอดคล้องกับการวิจัยของ จุฑามาศ แหนจอน เรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานโดยการเพ่งความสนใจสำหรับนิสิตปริญญาตรี พบว่า 1) โปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานด้วยสถิติมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความจำใช้งานทั้งจากการทดสอบการเรียงลำดับตัวเลขและตัวอักษร และการทดสอบด้วย 1-back task และ 2-back task อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 นอกจากนี้ผลวิเคราะห์คลื่นไฟฟ้าสมองเชิงปริมาณ พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองมีค่าพาวเวอร์ของคลื่นเต้าและคลื่นแอลฟาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าพาวเวอร์ของคลื่นเบต้าหลังทดลอง น้อยกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะทดสอบความจำใช้งาน 2) โปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานด้วยสถิติมีประสิทธิภาพในการลดความวิตกกังวล และลดความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) โปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานด้วยสถิติมีประสิทธิภาพในการเพิ่มระดับสติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานด้วยสติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) นิสิตปริญญาตรีสะท้อนคิดว่าโปรแกรมการเสริมสร้างความจำใช้งานด้วยสติช่วยให้ นิสิตปริญญาตรีได้รับรู้ถึงปัญหาความจำใช้งานของตนเอง การสร้างเป้าหมายและวิธีการเสริมสร้างความจำใช้ที่ชัดเจน กิจกรรมการฝึกความจำใช้งานมีความแปลกใหม่ สนุก ผ่อนคลายและได้ฝึกสติในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน (จุฑามาศ แหนจอน, 2560)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยองค์ประกอบการเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความสนใจหรือใส่ใจ Attention คือ การสร้างความสนใจ 2) การรับรู้ Perception คือ ความสามารถในการรับรู้ ตีความ ทำความเข้าใจข้อมูลที่ผ่านทางประสาทสัมผัส หรือผ่านทางอายตนะ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้รับรู้ตามความเป็นจริง 3) ความจำ Memory คือ ความสามารถในการจดจำข้อมูลที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัส หรืออายตนะ เพื่อสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ 4) วิธีการคิด Thinking Method คือ ความสามารถในการคิดอย่างถูกวิธีหรือโยนิโสมนสิการ 5) การรู้จักตนเอง Self-Awareness คือ ความสามารถในการสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตน ควบคุมและตรวจสอบการเรียนรู้ของตน สามารถสะท้อนความคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยทักษะการรู้คิดทางปัญญา นิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องมี “สติ และสมาธิ” เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ ส่วนการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนรู้วิธีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มี 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมะทักษาย เพื่อผู้เรียนเกิดความผ่อนคลาย เปิดใจ เตรียมพร้อมสู่กิจกรรม 2) ตามหาหัวใจ เสริมสร้างทักษะทางสังคมและเรียนรู้หลักธรรม 3) สายน้ำแห่งชีวิต เสริมสร้างทักษะการรู้คิดและการฟัง 4) คนค้นข่าว เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต เสริมสร้างการรู้คิด ทบทวนธรรมะและการนำไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างการมีสติอยู่กับปัจจุบันและการยอมรับตนเอง และผู้อื่น จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรนำองค์ความรู้ที่ได้ไปกำหนดนโยบายและประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการรู้คิดทางปัญญาและการฝึกทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาระบบการคิด สำหรับด้านการศึกษา อาจารย์หรือนักวิชาการ ฝึกการเรียนการสอน แนวคิดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเลือกบริบทใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัย นักศึกษาให้เกิดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างนิสัยระดับอุดมศึกษา ในองค์กรรัฐ และเอกชน ว่ามีองค์ประกอบที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และขยายผลการศึกษาในหน่วยงานสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ต่อไป และ 3) ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนรู้อื่นๆใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย หลากหลายสาขาวิชาเชิงพัฒนาการ (developmental research) หรือการวิจัยระยะยาว (Longitudinal study) ซึ่งจะทำให้เห็นพัฒนาการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้คิดทางปัญญา ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2557). ไทยและความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน: ความคืบหน้าและทิศทางในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: เพจ เมกเกอร์.
- จุฑามาศ แหนจน. (2560). โครงการการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความจำใช้งานโดยการฟังความสนใจสำหรับ นิสิตปริญญาตรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2551). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงพร หวานเย็น. (2556). การจัดการการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การเรียนรู้และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ทิตนา เขมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- พรสุดา อินทร์สาน. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการฝึกหัดทางปัญญาร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 13(2), 53-62.
- มยุรา ลีหัวสระ. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 9(2), 127-138.
- สรวงพร กุศลสง. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมยุทธวิธีการรู้คิดสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(1), 114-130.
- _____. (2564). แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการรู้คิดในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 23(2), 9-21.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พรึกหวานกราฟฟิค.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2554). การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์เพชรบุรี.

การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา*

THE STRENGTHENING SUPPORT ACCORDING TO SANGAHAWATTHUDHAMMA OF BAN LAMKAEN COMMUNITY, THAI MUEANG DISTRICT, PHANG NGA PROVINCE

พระครูโกวิทบุญสาร อภิภูณโณ*, พระครูโกศลอรธกิจ, พระครูโสมิตวัฒนานุกุล, พระครูวิจิตรสาธิต, พระมหาธนิสร จันทวณโณ
(วรตันติ)

Phrakru Kowitbunyasarn Apiboonno*, Phrakru Kosolattakit, Phrakru Kositwattananukul, Phrakru Wijitsaturot, Phramaha Thanisorn
Jantawanno (Woratanthi)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Master of Buddhism Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503205035pa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา 2) ศึกษาหลักสังคหวัตถุธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) ศึกษาการเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สำรวจและเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ประมวลความ สรุปผล และนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างการเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา การเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้กับผู้ที่เดือดร้อนในชุมชน และอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านลำแก่น โดยยึดหลักวิถีชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งอยู่บนความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน 2) สังคหวัตถุธรรม ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า เป็นหลักธรรมอันสำคัญต่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1) ทาน การแบ่งปัน ข้าวของ วิชาความรู้ต่าง ๆ 2) ปิยวาจา การใช้คำพูดอย่างเป็นมิตร ไม่เป็นพิษต่อผู้อื่น 3) อตถจริยา การเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วยจิตสาธารณะ 4) สมานัตตตา การวางตนเหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย 3) การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา พบว่า ช่วยลดปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ปัญหาขาดการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และปัญหาขาดความร่วมมือในชุมชนลงได้ เป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างน้ำใจไมตรีในชุมชน อันจะก่อให้เกิดความรักความสามัคคีอันเป็นคุณลักษณะสังคมที่ดีได้

คำสำคัญ: การเสริมสร้างการเกื้อกูลกัน, หลักสังคหวัตถุธรรม, ชุมชนบ้านลำแก่น

Abstract

The objectives of this research paper are 1) Study the concepts related to the mutual support of Ban Lamkaen community, Thai Mueang District, Phang Nga Province 2) Study the principles of SangghahavatthuDhamma appearing in the Theravada Buddhist scriptures and 3) Study the

* Received September 7, 2024; Revised September 25, 2024; Accepted October 2, 2024

strengthening mutual support according to the principles of SangghahavattuDhamma of Ban Lamkaen Community, Thai Mueang District, Phang Nga Province. It is a qualitative research. The researcher will survey and collect data through in-depth interviews. The data will be analyzed, summarized, and presented in a descriptive writing format. The results of the research found that 1) The concept of strengthening mutual support of Ban Lamkaen community, Thai Mueang District, Phang Nga Province, was found to be an increase in the nature of helping. Helping each other out to those in trouble in the community, neighbors, and various activities related to the community. By adhering to the principles of traditional community ways, that is based on the principle of caring for each other. 2) SangghahavattuDhamma, which appears in Theravada Buddhist scriptures, is found to be important Dhamma principle to help and support each other. It consists of 4 elements: 1) Dana, giving alms and sharing of things and all various knowledge. 2) Piyavaja, using kind and friendly speech with none being toxic to others. 3) Atthajariya, supporting and benefitting others with public mind. 4) Samanatta, proper self-positioning consistency. 3) Strengthening mutual support according to the principles of SangghahavattuDhamma of Ban Lamkaen community, Thai Mueang District, Phang Nga Province, found that this could reduce communities' problems, such as, the children's problems underprivileged educational opportunities, the problem about lack of words for encouragement to each other and the problem about lack of cooperation in the community, which all can be alleviated. The conclusion of SangghahavattuDhamma is a principle to reinforce and create goodwill in the community which will make a power of love and harmony, which is characteristic of a good.

Keywords: Strengthening Mutual Support, Principle of Sangghahavattudhamma, Ban Lamkaen Community

บทนำ

การเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในมุมมองของชาติตะวันตกและได้ให้คำจำกัดความว่า “สยามเมืองยิ้ม” ยิ้มในที่นี้หมายถึง ความมีน้ำใจต่อกัน การสงเคราะห์ซึ่งกันและกันซึ่งตั้งอยู่บนฐานของความเมตตาที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยของการเกื้อกูลก็ยังประกอบไปด้วย การเห็นใจผู้อื่น เป็นเรื่องของความอ่อนโยน ความบริสุทธิ์ทางใจ และความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ การเกื้อกูลกันถือว่าเป็นความสัมพันธ์แบบสร้างสายใยแห่งความรักความสามัคคีกันของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน จนบางครั้งทำให้เกิดคำจำกัดความใหม่ตามมา เช่น ความมีน้ำใจ น้ำใจตามนัยภูมิปัญญาไทยที่ผสมผสานกลิ่นกรองหลอมรวมและกำหนดความหมายขึ้นจากพุทธปรัชญามนุษยนิยมโดยตรง น้ำจากหัวใจบ่งบอกถึงคุณสมบัติอันประเสริฐแห่งจิตใจ ที่เป็นมโนกรรมให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม ทางวจีกรรมและกายกรรม ที่แปลงคุณค่าออกเป็นความเอื้อเพื่อเกื้อกูลคุณประโยชน์แก่มนุษย์ สังคมและสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับมนุษย์ในธรรมชาติ (สิทธิ บุตรอินทร์, 2554) ดังพระพุทธเจ้าตรัสถึงบุคคลไว้ 4 จำพวก ในจำนวนบุคคลทั้ง 4 จำพวกมีทั้งบุคคลที่เข้าช่วยและไม่เข้าช่วย ในลักษณะของความมีน้ำใจอันเป็นการเกื้อกูลขั้นพื้นฐานที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมการงานต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น ดังใจความในพระสูตรว่า ภิกษุทั้งหลายบุคคล 4 จำพวกมี ดังนี้ 1) บุคคลผู้ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเองและไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น 2) บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเอง 3) บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเอง แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น 4) บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเองและปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น... และยังได้เปรียบเทียบบุคคลผู้ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเองและไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น เปรียบเหมือนท่อน

ไม้ที่ถูกทิ้งไว้ในป่าช้า ไฟไหม้ทั้งสองข้าง ตรงกลางเปื้อนคูล (เน่าใช้การไม่ได้) ย่อมไม่อำนวยความสะดวกเป็นเครื่องเรือนทั้งไม่อำนวยความสะดวกเป็นอุปกรณ์ในป่า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) จากพุทธวจนะข้างต้น หากจะเป็นการประเมินคุณค่าก็อาจจะกล่าวได้ว่า พวกที่ 4 ดีเลิศประเสริฐสุด พวกที่ 3 เลวทรามสุด พวกที่ 2 และพวกที่ 1 ได้คุณค่าพอ ๆ กัน ปัจจุบัน ชุมชนในสังคมไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไปตามกฎของโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ การพัฒนาที่ไม่หยุดยั้งในทุก ๆ ด้าน (พระไพศาล วิสาโล, 2546) ในทางกลับกันผลกระทบที่เป็นผลมาจากการพัฒนาดังกล่าวก็ได้สร้างปัญหาให้กับชุมชน และแต่ละปัญหาก็มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ระดับล่างไปจนถึงระดับบน จากชุมชน จากสังคมสู่ระดับประเทศ กล่าวถึง ปัญหาของชุมชนในปัจจุบัน เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายถูกกลืนไป กลายเป็นการดำเนินชีวิตแบบแข่งขัน เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านวัตถุและรายได้เป็นหลัก ทำให้เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ค่านิยมและสังคมคนไทยประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความเสื่อมทางจิตใจอย่างเห็นได้ชัดจนหลายประการ เช่น นิยมวัตถุ นิยมความหรูหรา ฟุ่มเฟือย ยกย่องคนรวย โดยไม่คำนึงถึงว่าจะร้ายรวยมาได้โดยวิธีใด เกิดการแข่งขันเอาเปรียบ ไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559) การขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่แบ่งปัน หรือให้ความช่วยเหลือกัน จะทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวและการแบ่งแยก ความไม่เท่าเทียมมาจากข้างขึ้น ผู้ที่ขาดโอกาสจะรู้สึกถูกทอดทิ้ง และสังคมจะขาดความร่วมมือที่ดี การพูดจาด้วยคำหยาบคาย การเลียดสี หรือการสื่อสารที่ขาดความสุภาพและไม่จริงใจ จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ความขัดแย้ง และทำให้เกิดการแตกแยกในชุมชน การไม่ช่วยเหลือกัน หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จะทำให้ชุมชนขาดความร่วมมือและความสามัคคี การไม่สนใจปัญหาหรือความเดือดร้อนของผู้อื่นอาจทำให้เกิดความโดดเดี่ยวและทำให้ชุมชนอ่อนแอ การขาดความเสมอภาคดังคำกล่าวที่ว่า มนุษย์เกิดคนเดียว อยู่คนเดียว และตายไปคนเดียว โดยไม่พึ่งพาอาศัยกันด้วยน้ำใจ ไม่ได้แน่นอน (สิทธิ บุตรอินทร์, 2554) หากมีการแบ่งแยกชนชั้นหรือไม่ให้ความเท่าเทียมกันในสังคม จะเกิดความรู้สึกถูกกดขี่หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองจะก่อให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง สังคมจะขาดความไว้วางใจและความเป็นธรรมกลายเป็นชุมชนที่อ่อนแอขาดความสามัคคี ทำให้เกิดปัญหา เช่น ปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ปัญหาขาดการให้กำลังใจต่อกัน และปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในชุมชน เป็นต้น

สังคหวัตถุ หมายถึง วิธีสังเคราะห์ วิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่นที่ยังไม่เคยรักใคร่นับถือให้เกิดความรักใคร่นับถือ ที่รักใคร่นับถืออยู่แล้วให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นหรือทำให้คนรักกัน (ปิ่น มุทุกันต์, 2539) หลักสังคหวัตถุ 4 นั้นว่ามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเกื้อกูลหรือการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน เนื่องจากหลักสังคหวัตถุธรรมนี้มีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชน ได้แก่ ทาน คือ การให้เป็นการแบ่งปันสิ่งที่มีให้แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเชื่อมั่นในระหว่างกัน การให้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินเสมอไป แต่ยังรวมถึงการให้ความช่วยเหลือ ความรู้ และเวลา การให้ที่มาจากน้ำใจและความเมตตาสร้างบรรยากาศของความรักใคร่และเกื้อกูลในสังคม ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ดีคำพูดที่ไพเราะ สุภาพ และจริงใจ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คำพูดที่ดีสามารถปลอบประโลม ช่วยเหลือ และสร้างกำลังใจให้กันได้ ความเข้าใจซึ่งกันและกันในชุมชนเกิดจากการสื่อสารด้วยความสุภาพและสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความเกื้อกูลทั้งทางความรู้สึกและทางสังคม อัตถจริยา คือ การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือสังคม ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือในงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทำให้เกิดความสามัคคีและการเกื้อกูลในระยะยาว ทุกคนรู้สึกว่าตนเองมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและสร้างความเจริญให้แก่สังคม สมานัตตตา คือ ความเสมอภาค การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยกสถานะทางสังคม เชื้อชาติ หรือฐานะ เป็นการสร้างความยุติธรรมและความเคารพซึ่งกันและกันในชุมชน ความเสมอภาคทำให้ทุกคนรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม และช่วยลดความแตกแยกในสังคม ทำให้เกิดความเกื้อกูลที่ยั่งยืน ดังการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ อันได้แก่ กระบวนการ

สงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัยอุบัติเหตุ และสาธารณภัย ซึ่งได้แก่ ภัย คือ ความยากจน ความเจ็บไข้ จะทำให้พวกเขาเหล่านี้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), 2539)

ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชน บ้านลำแก่น อำเภอยะหริ่ง จังหวัดพังงา” ซึ่งได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เพราะเห็นว่า ชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยะหริ่ง จังหวัดพังงา มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน มีค่านิยม และความเชื่อตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงสามารถนำเอาหลักสังคหวัตถุธรรมมาเสริมสร้างให้ประชาชน เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแนวทางที่ดีให้กับชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยะหริ่ง จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุธรรม ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อการเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยะหริ่ง จังหวัดพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539
 - 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้
 - 1.3 ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จะใช้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญในชุมชนที่ต้องการสัมภาษณ์/ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 รูป/คน
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญในชุมชน
 - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้
 - 2.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ
 - 2.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกัน คำว่า “เกื้อกูลกัน” เป็นคำจำกัดความที่มีความหมายไปในทางเดียวกันกับคำว่า “การสงเคราะห์” ซึ่งก็คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปัจจุบันจะ พบว่า ทุกหน่วยงาน ทุกชุมชนจะนำเอาคำว่า การสงเคราะห์ มาใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่นผ่านทางมูลนิธิต่าง ๆ สมาคมต่าง ๆ และในส่วนของพระสงฆ์ ก็จะใช้คำว่า สาธารณสงเคราะห์ กล่าวคือ เป็นภารกิจหลักทั้ง 6 ด้าน ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชน ต่อชุมชน ซึ่งโดยลักษณะ ก็คือ การที่พระสงฆ์ช่วยเหลือประชาชนในยามที่เดือดร้อนหรือประสบปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชน ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกัน จึงหมายถึง การสงเคราะห์ซึ่งกันและกันด้วยการแบ่งปันสิ่งของหรือเป็นการแสดงออกถึงน้ำใจไมตรี จะด้วยการพูด หรือการกระทำต่อกันก็ล้วนแต่เป็นการเกื้อกูลระหว่างกันทั้งสิ้น แต่ในปัจจุบันจากการลงสัมภาษณ์จากพระภิกษุ ผู้นำ และตัวแทนประชาชนชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยะหริ่ง

จังหวัดพังงา กำลังประสบปัญหาการขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันรวมถึงสภาวะเอาตัวรอดโดยที่ต่างคนต่างแสดงเห็นแก่ตัวออกมา ขาดจิตสาธารณะ และนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ พอจะสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา 2) ปัญหาขาดการให้กำลังใจต่อกัน และ 3) ปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในชุมชน

2. หลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมอันเป็นการสงเคราะห์เกื้อกูลกันระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือเป็นหมู่คณะในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประกอบด้วยองค์ธรรม 4 ประการ คือ 1) ทาน หมายถึง การเกื้อกูลกันด้วยการให้ การเสียสละ เช่น การเอื้อเฟื้อแบ่งปันสิ่งของของตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น และให้ความรู้ ข้อคิด คติธรรม เตือนใจสำหรับผู้ประสบปัญหาเดือดเนื้อร้อนใจ ให้กลับมาใช้ชีวิตที่ดีสามารถใช้ชีวิตในลักษณะที่พึ่งพาตนเองได้ สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในชุมชนได้อย่างมีความสุข 2) ปิยวาจา หมายถึง การเกื้อกูลกันด้วยการพูดจาพูดต่อกันอย่างสุภาพ พูดอย่างมิตรกับบุคคลทุกระดับ และวิธีการนั้นก็จะต้อง ประกอบด้วย คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ 3) อตถจริยา หมายถึง การเกื้อกูลกันด้วยการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน และผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือกันทำความสะอาดภายในชุมชน เป็นต้น 4) สมานัตตตา หมายถึง การวางตนสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย ไม่เลือกให้ความเคารพเฉพาะบุคคล ควรให้เกียรติกับทุกคนทุกระดับ แต่มีข้อจำกัด คือ อยู่ในระยะที่พอดีพอเหมาะ คือ ไม่ก้าวล่วงชีวิตคนอื่นมากเกินไป นอกจากนี้ เมื่อสมาชิกในชุมชนมีความทุกข์ประสบปัญหาที่ช่วยกันแก้ไข ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เลือกเฉพาะในยามที่มีความสุขจึงจะรักผู้อื่นและรักชุมชน ควรปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอทั้งในเวลาสุขและทุกข์ภายในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

3. การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา จากการลงสัมภาษณ์จากพระภิกษุ ผู้นำและตัวแทนประชาชน พบว่า การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือ เสื้อผ้า หรือการจัดหาทุนการศึกษา การสร้างกำลังใจและแรงบันดาลใจ การใช้คำพูดที่ให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กด้อยโอกาสในการศึกษา ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความรู้สึกมีคุณค่าการช่วยเหลือและสนับสนุนในกิจกรรมการศึกษา: การร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียม เด็กทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม สิ่งเหล่านี้เองเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทุกฝ่ายภายในชุมชน ซึ่งมีความจำเป็นต่อการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส มีการให้คำแนะนำความรู้กับพ่อแม่ เพื่อให้พวกเขาพร้อมที่จะต่อสู้ให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีได้ในอนาคต การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนขาดการให้กำลังใจต่อกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้เวลาและความสนใจ รับฟังปัญหาของผู้อื่นหรือการอยู่เคียงข้างในช่วงเวลาที่คนในชุมชนหรือคนรอบข้างประสบความทุกข์ใจ ทำให้พวกเขารู้สึกไม่โดดเดี่ยวและได้รับการกำลังใจ การใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพ สร้างสรรค์ และให้กำลังใจสามารถช่วยเสริมสร้างจิตใจที่เข้มแข็งให้แก่ผู้คนในสังคม การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนผู้อื่น การแสดงออกถึงความห่วงใยหรือการช่วยเหลือในงานส่วนรวมทำให้ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนรู้สึกว่ามีคุณค่าในสังคม การสร้างความเท่าเทียมกันในการให้กำลังใจทำให้ทุกคนรู้สึกมีคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นใครหรือมีสถานะอย่างไร การเสริมสร้างหลักสังคหวัตถุธรรม จะช่วยเสริมสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสื่อสารอย่างสุภาพและจริงใจ ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกได้รับการสนับสนุนและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต ขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในสังคม สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ท้อแท้สิ้นหวังได้มีกำลังใจ

การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในชุมชน สามารถทำให้ผู้คนมีจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือและอุทิศตนให้กับส่วนรวม โดยหลักธรรมนี้เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การอุทิศตนให้กับชุมชนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันและสนับสนุนชุมชน การให้ตามหลักทานไม่จำเป็นต้องเป็น

การให้สิ่งของหรือเงินเสมอไป แต่อาจเป็นการอุทิศแรงงาน เวลา หรือทักษะที่ตนเองมีเพื่อช่วยเหลือชุมชน การพูดคุยและส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมผ่านคำพูดที่สร้างแรงจูงใจและกำลังใจ การจัดกิจกรรมสาธารณะ การทำความสะอาด หรือการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน สิ่งเหล่านี้ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสร่วมกันทำงานและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมอย่างมีจุดมุ่งหมาย การสร้างความเสมอภาคในชุมชน ไม่แบ่งแยกชนชั้นหรือสถานะ จะช่วยให้ทุกคนรู้สึกว่าได้ได้รับความเท่าเทียมและการสนับสนุน ซึ่งทำให้การอุทิศตนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเต็มใจ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรม อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา” โดยผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เป็นแนวทางที่เน้นถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคลในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันการเกื้อกูลในชุมชนเริ่มจากการสร้างความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ การมีความสัมพันธ์ที่ดีนำไปสู่ความสามัคคีและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาอาศัยกันทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความยั่งยืน เคารพในสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน การเกื้อกูลกันทำให้เกิดความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และทำให้ชุมชนสามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคได้ดีขึ้น เช่นเดียวกันกับการอยู่ร่วมกันของชุมชนบ้านลำแก่น เมื่ออยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกัน ก็ต้องพึ่งพากัน แต่ปัจจุบันด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่างเช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และค่านิยม กำลังมีส่วนทำให้พฤติกรรมความมีน้ำใจด้วยการเกื้อกูลกันนั้นกำลังจืดจางลง ก่อเกิดเป็นความเห็นแก่ตัว และความเห็นแก่ตัวนี้ คือ ภัยเงียบของชุมชนส่งผลกระทบต่อชุมชนแบบค่อยเป็นค่อยไป และไม่มีท่าทีว่าจะสงบลง เกิดเป็นปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันในชุมชน ความเห็นแก่ตัวจากผู้นำบางกลุ่มบางพวก จนมีผลกระทบต่อการทำงานร่วมกันในชุมชน เป็นเหตุให้แสดงออกถึงกิริยาและวาจาที่ไม่เคารพซึ่งกันและกัน ไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ต่างคนต่างอยู่ขาดการเอื้อเฟื้อ ขาดการเสียสละ ขาดน้ำใจต่อกันแม้ในหมู่ญาติพี่น้อง จิตอาสาของคนขาดหายไป จนส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอไปด้วยจึงจำเป็นต้องนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาเสริมสร้างการเกื้อกูลกันในชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ยังมีการศึกษาของ พระณเดช ปคุโณ ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนชุมชน OTOP บ้านบกหวาน ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ 4 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลักการสงเคราะห์ให้ผู้อื่นให้อยู่ร่วมกันในสังคมและชุมชนอย่างมีความสุข เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลให้สร้างสานความสามัคคี โดยผ่านการให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ และการแบ่งปัน พยายามการพูดด้วยน้ำใจ อธิติจริยา การประพฤติประโยชน์ตนและผู้อื่น สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย (พระณเดช ปคุโณ (สมบุรณ์พร้อม), 2560)

2. สังคหวัตถุธรรม คือ หลักธรรมอันเป็นการสงเคราะห์เกื้อกูลกันระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือเป็นหมู่คณะในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเป็นหลักการที่สอนเกี่ยวกับการเกื้อกูลกันในสังคม เพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในชุมชนหรือสังคม ซึ่งเป็นแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีการช่วยเหลือกันอย่างแท้จริง 4 ประการ 1) ทาน การให้หรือการแบ่งปันเป็นพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการให้ทรัพย์สินสิ่งของ ความรู้ หรือแม้กระทั่งการให้เวลาและความช่วยเหลือ การให้ในลักษณะนี้ทำให้เกิดความเมตตาและกรุณาในสังคม 2) ปิยวาจา การพูดจาที่ดีสุภาพและสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างความสามัคคีในสังคม การใช้คำพูดที่สร้างความเชื่อมั่น ส่งเสริม

กำลังใจ และทำให้คนรอบข้างรู้สึกดี เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดี 3) อรรถจริยา การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นการเกื้อกูลที่สำคัญ การช่วยเหลือและทำสิ่งที่ดีให้กับผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งและทำให้สังคมมีความมั่นคง อีกทั้งยังมีการศึกษาของ สังข์वाल เสริมแก้ว ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักอรรถ 3 ในการสังคมสงเคราะห์: บทวิเคราะห์ในมิติพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า การทำประโยชน์ให้ผู้อื่น ให้กับชุมชนตามหลักอรรถจริยา ย่อมเป็นวิธีการสงเคราะห์เพื่อให้สังคมมีความสุข เป็นการตอบสนองด้านสังคม เป็นการมุ่งสงเคราะห์เพื่อให้แก้ปัญหาส่วนสังคม (สังข์वाल เสริมแก้ว, 2565)

4) สมานัตตตา การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและไม่แบ่งแยก ไม่ว่าจะฐานะ สถานะทางสังคม หรือความแตกต่างทางด้านอื่น ๆ การมองเห็นความสำคัญของผู้อื่นเท่าเทียมกับตนเองเป็นรากฐานของความยุติธรรมและความสามัคคีในสังคม นอกจากนี้การศึกษาของ อดิณญา พงษ์ไพรัตน์ ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการโรงเรียนอนุบาลหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนไว้ได้ ก่อให้ความเคารพ ความรัก ความนับถือต่อกันและกัน เป็นเหมือนพาหนะที่จะนำพาคนไปสู่ความเจริญที่ต้องการได้ เป็นจุดยึดเหนี่ยวทางใจ ภายในจากครอบครัวเป็นต้นไปจนถึงสังคม (อดิณญา พงษ์ไพรัตน์, 2560)

3. การเสริมสร้างการเกื้อกูลกันตามหลักสังคหวัตถุธรรมของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เป็นการนำหลักทาน หลักปิยวาจา อรรถจริยา และสมานัตตตา มาแก้ปัญหาในชุมชน 3 ด้าน 1) ปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา 2) ปัญหาขาดการพูดให้กำลังใจต่อกัน และ 3) ปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในชุมชน และเมื่อนำหลักสังคหวัตถุธรรมเข้ามาเสริมสร้างก็เห็นว่าเกิดการเกื้อกูลกันมากขึ้น ประชาชนที่เดือดร้อนบางกลุ่มได้รับการช่วยเหลือ ผ่านทางน้ำใจจากประชาชนในชุมชนด้วยกัน ให้สิ่งของกัน ให้ความรู้ รู้จักเสียสละพัฒนาชุมชน และรู้จักร่วมแก้ปัญหาในชุมชนกันอย่างแข็งขัน ก่อเกิดเป็นความรักสามัคคีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา แสงแพร ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดกาญจนบุรีตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดกาญจนบุรีตามแนวพระพุทธศาสนา 5 ด้าน 1) กิจกรรมอาหารกาย อาหารใจ เกื้อกูลคุณค่าตนเองด้านมาตรฐานคุณภาพชีวิต 2) กิจกรรมความพอเพียง เกื้อกูลคุณค่าตนเองด้านความสุขในการดำรงชีวิต 3) กิจกรรมเทคนิค การเชื่อมสัมพันธ์ เกื้อกูลคุณค่าด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ 4) กิจกรรมแสดงความสามารถ ด้านภูมิปัญญา เกื้อกูลคุณค่าตนเองด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง เกิดความภาคภูมิใจ 5) กิจกรรมปฏิบัติธรรมตามวัยให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าตนเองด้านคุณความดี คือ การบรรลุซึ่งศีลธรรมในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และสำหรับทางด้านพระสงฆ์ที่มีส่วนตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนก็เข้าไปเพื่อการเกื้อกูลตามกิจการของพระสงฆ์เพื่อเป็นการผ่อนคลายความทุกข์แก่ประชาชนให้กลับมามีชีวิตที่ดีขึ้น (จันทิมา แสงแพร, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูล คือ การสงเคราะห์ซึ่งกันและกันด้วยการแบ่งปันสิ่งของหรือเป็นการแสดงออกถึงน้ำใจไมตรี จะด้วยการพูด หรือการกระทำต่อกันก็ล้วนแต่เป็นการเกื้อกูลระหว่างกันทั้งสิ้น ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการเกื้อกูลกันนั้นเกิดจากการปรับปรุงจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา และผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยที่ปลูกฝังในเรื่องน้ำใจนี้มาอย่างช้านาน ผ่านทางกระบวนการของสังคหวัตถุธรรม คือ ธรรมที่จะช่วยให้เกิดการสงเคราะห์เกื้อกูลกัน ประกอบด้วย ทาน คือ การให้หรือการแบ่งปันเป็นพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการให้ทรัพย์สินสิ่งของ ความรู้ หรือแม้กระทั่งการให้เวลาและความช่วยเหลือ ปิยวาจา คือ

การพูดจาที่ดีสุภาพและสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างความสามัคคีในสังคม การใช้คำพูดที่สร้างความเชื่อมั่น ส่งเสริมกำลังใจ และทำให้คนรอบข้างรู้สึกดี เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดี อัตถจริยา คือ การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นการเกื้อกูลที่สำคัญ การช่วยเหลือและทำสิ่งที่ดีให้กับผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และสมานัตตตา การวางตนเหมาะสม ปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและไม่แบ่งแยก ไม่ว่าจะเป็นฐานะ สถานะทางสังคม หรือความแตกต่างทางด้านอื่น ๆ จากหลักสังคหวัตถุธรรมโดยบริบทที่ครอบคลุมกับการเพื่อแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ปัญหาประชาชนขาดการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และปัญหาประชาชนขาดความร่วมมือในชุมชนด้วยเหตุนี้จึงได้นำหลักสังคหวัตถุธรรมมาเสริมสร้างการเกื้อกูลกันของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา ทั้งแก้ปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งควบคู่กันไป ในส่วนของปัญหานี้ ก็ได้รับการแก้ไขได้อย่างตรงจุด ประชาชนรู้จักช่วยเหลือกันโดยให้ความสำคัญกับทุกคน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีการเสียสละ อุทิศตนเพื่อชุมชน ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้สะอาด ร่มรื่น น่าอยู่ และประชาชนในชุมชนก็อยู่อย่างรักกัน ปฏิบัติตัวต่อกันอย่างเหมาะสม มีปัญหาอะไรในชุมชนก็พร้อมกัน ทั้งร่างกาย แรงใจ และพลังความคิดช่วยกันแก้ปัญหา เป็นผลทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรนำเสนอผลการวิจัยผ่านทางระบบสื่อสารสนเทศ และเก็บไว้ให้กับห้องสมุดชุมชน เพื่อให้ประชาชนที่สนใจได้ศึกษาทำความเข้าใจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ศึกษาการประพาดิณต่อผู้ร่วมงานขององค์กร ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสังคมไทย 2) วิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างสันติสุขชุมชนตามหลักสราณียธรรม 6 3) ศึกษาการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนของชุมชนบ้านลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา แสงแพร่. (2566). การพัฒนาปัจจัยเกื้อกูลต่อการเห็นคุณค่าตนเองของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดกาญจนบุรีตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, 7(1), 79-80.
- ปิ่น มุทุกันต์. (2539). แนวสอนธรรมะนักธรรมตรี. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระณเดช ปุณฺณ (สมบุรณ์พร้อม). (2560). แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนชุมชน OTOP บ้านบกหวาน ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอยายเมืองหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺญ). (2539). การคณะสงฆ์และพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). มนุษย์กับสังคม (Man and Society) ฉบับปรับปรุง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สังข์वाल เสริมแก้ว. (2565). การบูรณาการหลักอรรถ 3 ในการสังคมสงเคราะห์: บทวิเคราะห์ในมิติพระพุทธศาสนา. วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 8(1), 1-2.
- สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2554). ปรัชญาเปรียบเทียบมนุษยนิยมตะวันออกกับตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุคส์.

อณัญญา พงษ์ไพรัตน์. (2560). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการโรงเรียน
อนุบาลหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้า
ทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ*
MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE DECISION
TO USE AIR FREIGHT SERVICES OF INDIVIDUAL CUSTOMER GROUPS IN
THE FREE ZONE, SUVARNABHUMI AIRPORT

นคร ถนอมแก้ว*, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ

Nakhorn Thanonkaew*, Chinnaso Visitnitikija

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Business Administration, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: nakhornbonus@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ส่วนประสมทางการตลาด 2) การตัดสินใจ 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศรายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ การทดสอบค่าที (t-test) , การทดสอบค่าเอฟ (F-test), การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านบุคคลอยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือ กระบวนการ ช่องทางการจัดจำหน่าย ลักษณะทางกายภาพ ผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาด 2) การตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยเฉพาะด้านการรับรู้ถึงความต้องการอยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และการค้นหาข้อมูล 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจใช้บริการ, การขนส่งสินค้าทางอากาศ, กลุ่มลูกค้ารายบุคคล, ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

* Received August 23, 2024; Revised September 28, 2024; Accepted October 6, 2024

Abstract

This research aims to study 1) The marketing mix factors, 2) Decision making, 3) Compare the decision to use air freight services classified according to personal information, and 4) The Marketing mix factors that affect the decision to use air freight services of individual customer groups. By selecting a sample of a group of individual users of air freight services in the free zone, Suvarnabhumi airport, 400 people. A questionnaire was used as a research tool. Statistics used in data analysis include percentages, averages, t-tests, F-tests (One-way ANOVA), and multiple regression analysis. The study's results revealed that 1) Marketing mix factors are significant. In the overall picture in particular, the people factor is ranked first, followed by process, place, physical evidence, product, price, and promotion. 2) Decision-making to use air freight services of individual customer groups is significant in the overall picture. In particular, the need recognition factor is ranked first, followed by post-purchase behavior, evaluation of alternatives, purchase decision, and information search. 3) Comparing the decision to use air freight services classified according to personal information, the study's results revealed that personal information factors are different and affect the decision to use air freight services of individual customer groups, and there was no difference. It was statistically significant at the .05 level. 4) In terms of physical evidence, process and promotion influence decision-making are statistically significant at the .05 level.

Keywords: Marketing Mix Factors, Decision-Making to Use Services, Air Freight Services, Individual Customer Groups, Suvarnabhumi Airport

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญของประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก รวมถึงการขนส่งต่าง ๆ ก็มีการ วิวัฒนาการ และขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการขนส่งในประเทศไทยมีทางเลือกอยู่ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การขนส่งทางบก (Land Transportation) 2) การขนส่งทางน้ำ (Water Transportation) 3) การขนส่งทางอากาศ (Air Transportation) 4) การขนส่งทางท่อ (Pipeline Transportation) อย่างไรก็ตามในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาการขนส่งทางอากาศ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการผลิต การแข่งขันด้านการค้า การบริการที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยสังเกตได้จาก ปริมาณการขึ้นลงของอากาศยานของท่าอากาศยานไทย (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “ทอท.”) ในปี 2561 รวม 874,999 เที่ยวบิน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีเที่ยวบิน 823,574 เที่ยวบิน คิดเป็นร้อยละ 6.24 จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า ปริมาณเที่ยวบิน มีการเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ธุรกิจการรับขนส่งสินค้าทางอากาศในปัจจุบันนี้มีการเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง เมื่อเทียบกับการขนส่งในรูปแบบอื่น ๆ และเป็นธุรกิจการขนส่งที่กำลังได้รับความนิยม เป็นอย่างมากจากทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าใน ภูมิภาคไหนทั่วทั้งโลก เพราะเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีความสะดวกรวดเร็ว มีความทันสมัย และถือได้ว่าเป็นความปลอดภัยเป็นอันดับหนึ่ง หากเทียบกับรูปแบบของการขนส่งอื่นแม้ว่าการขนส่ง ทางอากาศจะเป็นการขนส่งที่มีความทันสมัยที่สุดและมีความรวดเร็วมากที่สุด ปี 2566 - 2568 ธุรกิจขนส่งทาง อากาศมีแนวโน้มเติบโตดี โดยการขนส่งผู้โดยสารทั้งในประเทศและระหว่างประเทศจะเติบโตตามการฟื้นตัวของ ภาคท่องเที่ยว ส่วนบริการขนส่งสินค้าทยอยฟื้นตัวตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขณะที่การแข่งขันด้านราคามี แนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ท่ามกลางภาระการฟื้นฟูธุรกิจและต้นทุนที่มีแนวโน้มปรับสูงขึ้นตามราคาพลังงาน ปัจจัยท้าทาย ของธุรกิจ ได้แก่ ราคาเชื้อเพลิงทรงตัวสูง เพิ่มภาระต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงการแข่งขันที่รุนแรงจากผู้ให้บริการ ต่างชาติรายใหญ่ ซึ่งเพิ่มความครอบคลุมของเที่ยวบินขนส่งผู้โดยสารและสินค้ามายังภูมิภาคเอเชีย และภาระ

ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติตามเกณฑ์ความปลอดภัยต่าง ๆ แม้โควิด-19 จะคลี่คลายลง ทำให้สายการบินต้องปรับตัวต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้อาจกระทบอัตรากำไรของธุรกิจ ขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กแข่งขันได้ยากจากข้อจำกัดด้านเงินทุน จำนวนผู้บินและส่วนแบ่งตลาดในเส้นทางบิน (วรรณภา พงษ์วรวิจิตร และคณะ, 2567)

ผู้ประกอบการโลจิสติกส์หลายราย จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบันที่กำลังเกิดขึ้นนั้น ดังนั้น หากจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบันที่กำลังจะเกิดขึ้น ที่ไม่ว่าจะเป็น การแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาด ปริมาณของพัสดุที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนดำเนินการที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ความต้องการในการขนส่งสินค้าที่รวดเร็วขึ้น เทคโนโลยีการขนส่งรูปแบบใหม่ หรือแม้กระทั่งวิกฤตการณ์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านโลจิสติกส์จึงมีความสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจใช้บริการ (กรกฎ สรวลใจชื่น และกนกพร ชัยประสิทธิ์, 2565)

เขตปลอดอากร คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ เพื่อประโยชน์ทางอากรศุลกากรในการประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ โดยผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งเขตปลอดอากร ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการในเขตปลอดอากร คือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ให้ประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศในเขตปลอดอากร (กรมศุลกากร, 2567)

จากข้อมูลที่ผ่านมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อเพิ่มยอดจำนวนผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศให้กับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษา

1.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยอาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler, P. & Keller, K. L. ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคคล (People) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และทฤษฎีการตัดสินใจ ซึ่งประกอบไปด้วย การรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) การค้นหาข้อมูล (Information Search) การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase Behavior) (Kotler, P. & Keller, K. L. , 2016)

1.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศรายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย การศึกษาในครั้งนี้ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ Cochran W.G. ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้ (Cochran, W. G., 1953)

$$\text{สูตร } n = P (1-P)(Z^2) / (e^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าความน่าจะเป็นของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% z มีค่าเท่ากับ 1.96)

$$\text{แทนค่า } n = (.50)(1-.50)(1.96^2) / (.05^2)$$

$$n = (.5)(.5)(3.8416) / .0025$$

$$n = .9604 / .0025$$

$$n = 384.16$$

การคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงขอใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และศึกษาข้อมูลจากหนังสือเอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.1.1 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.1.2 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้ว ทดลองใช้ (Try- out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ลูกค้าที่ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

2.1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

2.2 โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การตัดสินใจการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง สำคัญมากที่สุด, ระดับ 4 หมายถึง สำคัญมาก, ระดับ 3 หมายถึง สำคัญปานกลาง, ระดับ 2 หมายถึง สำคัญน้อย, ระดับ 1 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด และส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

การหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้ว เห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 (พิศิษฐ์ ตันพวงนิช และพนา จินดาศรี, 2561) ในแต่ละข้อ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ .833

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 40 คน โดยการนำใบวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวม โดยใช้วิธีของ Cronbach, L. J. เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .982 (Cronbach, L. J., 1984)

3. การเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการเดินสอบถามประชากรบริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิทีละราย หากประชากรท่านนั้นใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ทางผู้ศึกษาจะให้ประชากรท่านนั้นทำแบบสอบถาม และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติที่ใช้ประกอบด้วย

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	187	46.75
	หญิง	213	53.25
อายุ	น้อยกว่า 21 ปี	20	5
	21 - 30 ปี	199	49.75
	31 - 40 ปี	103	25.75
	41 - 50 ปี	66	16.50
	มากกว่า 50 ปี	12	3
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	132	33
	ปริญญาตรี	243	60.75
	สูงกว่าปริญญาตรี	25	6.25
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	34	8.50
	รับจ้าง	33	8.25
	พนักงานบริษัทเอกชน	257	64.25
	รับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	34	8.50
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	31	7.75
	อาชีพอิสระ	8	2
	อื่น ๆ โปรดระบุ	3	.75
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	72	18
	15,001 - 25,000 บาท	166	41.50
	25,001 - 35,000 บาท	104	26
	35,001 - 45,000 บาท	34	8.50
	มากกว่า 45,000 บาท	24	6

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 400 คน จำแนกเป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 เป็นเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มากที่สุด จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.75 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 รองลงมาคืออายุน้อยกว่า 21 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ จำแนกได้เป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75 รองลงมาเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ จำแนกได้เป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.25 รองลงมาเป็นอาชีพรับข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 รองลงมาเป็นรับจ้าง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 รองลงมาเป็นธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 รองลงมาเป็นอาชีพอิสระ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และอื่น ๆ โปรดระบุ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ .75 ตามลำดับ จำแนกได้เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 - 25,000 บาท มากที่สุด จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 72 คน

คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมาได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 35,001 - 45,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 45,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ตามลำดับ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.47	.64	มาก
ด้านราคา	4.43	.66	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.52	.60	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.40	.68	มาก
ด้านบุคคล	4.57	.60	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.54	.63	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.49	.59	มาก
รวม	4.49	.56	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาถึงรายด้าน มีระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 3 รายการ ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.57$) ปัจจัยด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.54$) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ อยู่ในระดับความสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.49$) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.47$) ปัจจัยด้านราคา ($\bar{X} = 4.43$) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การตัดสินใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	4.57	.59	มากที่สุด
ด้านการค้นหาข้อมูล	4.40	.61	มาก
ด้านการประเมินทางเลือก	4.44	.69	มาก
ด้านการตัดสินใจซื้อ	4.43	.62	มาก
ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ	4.45	.59	มาก
รวม	4.45	.55	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.45$) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 1 รายการ คือ ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ($\bar{X} = 4.57$) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 4 รายการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.44$) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.43$) และด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 แสดงผลเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	การตัดสินใจ		Sig.	ผลการทดสอบ
	t	F		
เพศ	-.729		.466	ไม่แตกต่าง
อายุ		.968	.425	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา		.184	.832	ไม่แตกต่าง
อาชีพ		1.092	.366	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		.867	.484	ไม่แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามเพศได้ค่าสถิติการทดสอบที่ (t-test) เท่ากับ -.729 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .466 จำแนกตามอายุได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ .968 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .425 จำแนกตามระดับการศึกษาได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ .184 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .832 จำแนกตามอาชีพได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ 1.092 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .366 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนได้ค่าสถิติทดสอบ (F) เท่ากับ .867 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .484 นั่นคือข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ไม่แตกต่างกัน

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ตารางที่ 5 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	.397	.093		4.261	.000	มีอิทธิพล
ด้านผลิตภัณฑ์	-.004	.030	-.005	-.140	.889	ไม่มีอิทธิพล
ด้านราคา	.073	.037	.087	1.959	.051	ไม่มีอิทธิพล
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.027	.044	.029	.598	.550	ไม่มีอิทธิพล
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.090	.028	.111	3.246	.001*	มีอิทธิพล
ด้านบุคคล	.081	.042	.089	1.921	.055	ไม่มีอิทธิพล
ด้านกระบวนการ	.262	.048	.297	5.517	.000*	มีอิทธิพล
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.373	.035	.393	10.791	.000*	มีอิทธิพล

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่าด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านบุคคล ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

อภิปรายผล

จากการวิจัย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

จากการศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ปัจจัยดังกล่าวภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันมีความต้องการที่สูงขึ้นเกี่ยวกับความรวดเร็วในการขนส่ง มีบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับชนิดของสินค้าครอบคลุมสินค้าทุกประเภท ช่องทางการให้บริการมีความหลากหลาย สถานที่ตั้งมีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ มีขั้นตอนการบริการที่รวดเร็ว มีการแก้ปัญหาให้ผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ พนักงานให้คำแนะนำการให้บริการ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านบุคคลกระบวนการ ช่องทางการจัดจำหน่าย ลักษณะทางกายภาพ ผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาด ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยุทธ ไทยโพธิ์ศรี และน้ำทิพย์ การพิมพ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งของลูกค้าไปรษณีย์ไทยในจังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (วิริยุทธ ไทยโพธิ์ศรี และน้ำทิพย์ การพิมพ์, 2565) สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิภา ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก อยู่ในระดับความสำคัญมาก (มณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิภา, 2565) และสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ โยธานันต์ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์ของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ทั้งในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก (กมลรัตน์ โยธานันต์ และคณะ, 2564)

จากการศึกษา ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ปัจจัยดังกล่าวภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันมีความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการขนส่ง ความน่าเชื่อถือ ราคา ชื่อเสียงของบริษัทขนส่ง และคุณภาพในการให้บริการ การตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ในด้านการรับรู้ถึงความต้องการ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และการค้นหาข้อมูล ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิภา ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก พบว่า การตัดสินใจใช้บริการอยู่ในระดับความสำคัญมาก (มณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิภา, 2565)

จากการศึกษา ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จากการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐาปนี แก้วเสนห์ไโน ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบด่วนของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ การตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบด่วนในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ฐาปนี แก้วเสนห์ไโน, 2564) สอดคล้องกับการศึกษาของมณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิภา ที่ได้

ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออกไม่แตกต่างกัน (มนิรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐ นิธิกิจา, 2565)

จากการศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของกลุ่มลูกค้ารายบุคคล บริเวณเขตปลอดอากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริโภครู้สึกถึงความสำคัญเกี่ยวกับการมีขั้นตอนการแก้ปัญหาให้ผู้ให้บริการอย่างเป็นระบบ มีการแจ้งระยะเวลาในการดำเนินการให้บริการถูกต้องครบถ้วน มีส่วนลดให้กับลูกค้าที่ใช้บริการประจำ มีการประชาสัมพันธ์และสื่อโฆษณาที่น่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการสอดคล้องกับการศึกษาของ อาทิตย ดิมอญ และพิสมัย เหล่าไทย ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก ผู้ให้บริการขนส่งด่วน ของผู้ประกอบการกลุ่มอีคอมเมิร์ซ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการขนส่งด่วนของผู้ประกอบการกลุ่มอีคอมเมิร์ซในจังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (อาทิตย ดิมอญ และพิสมัย เหล่าไทย, 2566) และสอดคล้องกับการศึกษาของ มณีรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจา ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (มนิรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจา, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาสำหรับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ นำไปพัฒนาแผนการตลาด ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญ กับการให้บริการขอใบอนุญาตนำเข้าครบทุกหน่วยงาน และการบริการขนส่งสินค้าครบทุกประเภท เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ใช้บริการและยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการถูกเลือกจากผู้ให้บริการ รวมทั้งมีการรับประกันพัสดุในวงเงินที่เหมาะสม กรณีสินค้าเสียหาย ทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่น เชื่อถือในการบริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ

ด้านราคา ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดราคาให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการและอยู่ในอัตราที่ไม่แตกต่างจากสถานประกอบการอื่นเพื่อให้ผู้ใช้บริการรับรู้ความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไปด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญกับการมีสำนักงานที่แน่นอนที่ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อได้ง่าย รวมทั้งทำเลที่ตั้งของสำนักงานควรสะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อโดยตรง ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญ ในการเสนอส่วนลดให้กับผู้ใช้บริการประจำหรือผู้ใช้บริการแบบสมาชิกและมีการจัดแพ็คเกจ โปรโมชั่นให้กับผู้ใช้บริการ สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใช้บริการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และโฆษณาผ่านทางเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ด้านบุคคล ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญกับการอบรมพนักงานให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการของบริษัทและมีทักษะในการให้บริการให้มีความรวดเร็วในการให้บริการ ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการเกิดความประทับใจในการบริการและกลับมาใช้บริการซ้ำอีกในอนาคตด้านกระบวนการ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบการให้บริการ มีวิธีการแก้ปัญหาให้กับผู้ใช้บริการอย่างมีขั้นตอน โดยกำหนดวิธีการแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

กรณีผู้ใช้บริการเกิดปัญหา เช่น หากผู้ใช้บริการเกิดปัญหาสามารถติดต่อผู้ให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมงหรือมีเว็บไซต์สำหรับแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นด่วน เพื่อให้ลูกค้ามีความไว้วางใจในการให้บริการและเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบริการว่าจะได้รับสินค้าได้ตรงตามระยะเวลาที่ผู้ใช้บริการกำหนดไว้ ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ ควรให้ความสำคัญ ในการจัดเตรียมสถานที่ให้บริการลูกค้า ให้มีความสะดวกต่อการให้บริการ บรรยากาศ และพื้นที่ภายในสะอาด กว้างขวาง ไม่แออัด เพื่อที่จะทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการเกิดความประทับใจกับสถานที่

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ โยธานันต์ และคณะ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์ของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 3(5), 42-50.
- กรกฎ สรวลใจชื่น และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2565). อิทธิพลของประสิทธิภาพและคุณภาพในการทำงานด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการขนส่ง บริษัท DHL ในจังหวัดปทุมธานี. Journal of Digital Business and Social Sciences, 8(2), 3-16.
- กรมศุลกากร. (2567). สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร ด้านเขตปลอดอากร. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2567 จาก <https://www.customs.go.th/>
- ฐาปนี แก้วเสนห์ไณ. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าแบบด่วนของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิศิษฐ ตัณฑวณิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 3-12.
- มณีนรัตน์ เกษร และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2565). ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการตัวแทนนำเข้าส่งออก. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 6(2), 159-164.
- วรรณภา พงษ์วรวิจิตร และคณะ. (2567). กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศของผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก. วารสารวิชาการศรีปทุม, 20(4), 127-136.
- วิรัชยุทธ ไทยโพธิ์ศรี และน้ำทิพย์ การพิมพ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งของลูกค้าไปรษณีย์ไทยในจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ, 5(2), 175-192.
- อาทิตย์ ตีมอญ และพิสมัย เหล่าไทย. (2566). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งด่วนของผู้ประกอบการกลุ่มอีคอมเมิร์ซ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 17(2), 323-326.
- Cochran, W. G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Cronbach, L. J. (1984). Essentials of psychological testing. (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Kotler, P. & Keller, K. L. . (2016). Marketing management. (15th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.

การใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย*

USING THE INNOVATION ACTIVITIES PROGRAM TO PRACTICE

THE CRITICAL THINKING SKILLS FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND

พระวิเชียร ปริชาโน (หวลโคกสูง), พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท (วิเศษหมื่น), ธัชพล อัครัง*, พระมหาเพื่อน กิตติโสภณ (เฉลิมจาน), วรวิธิตา จารุจินดา

Phra Wichian Prichano (Huan Khok Sung), Phrakru Sangkharakekaphatra Aphichando (Wisetmuen), Thatchathon Attarung*, PhraMaha Phuean Kittisophano (Chalermchan), Waritta Charuchinda

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: thatchathon.at@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ และทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการวิจัยรูปแบบผสมวิธี ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ แบบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 17 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมฯ จำนวน 5 ชุด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่าการประเมินรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ได้ใช้การประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินนิสิต กำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้อง โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความถูกต้อง เท่ากับ 4.96 เกณฑ์ประเมินอยู่ระดับ มีความถูกต้องมากที่สุด 2) ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 5.00 เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เท่ากับ 4.84 เกณฑ์ประเมินในระดับ เป็นไปได้มากที่สุด และ 4) ความมีประโยชน์ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความมีประโยชน์เท่ากับ 4.92 เกณฑ์ประเมินในระดับ มีความมีประโยชน์มากที่สุด และผลการทดลองใช้กับนิสิตอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งหมด 6 กิจกรรม ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะการรู้คิดทางปัญญาดตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

คำสำคัญ: การใช้โปรแกรมกิจกรรม, การฝึกนวัตกรรมการ, ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ, นิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

* Received September 14, 2024; Revised September 26, 2024; Accepted October 5, 2024

Abstract

The objectives of this research article were to evaluate the model of the innovation activities program to practice the critical thinking skills for the higher education students in Thailand and to try out the innovation activities program to practice the critical thinking skills for the higher education students in Thailand. The research methodology is mixed methods research by quantitative research in the form of quasi-experimental research and qualitative research. The sample group consists of the higher education students in the university in Thailand 17 students. The research instruments are the activities program model evaluation form total 5 forms and in-depth interviews form. The research findings were the evaluation model of the Innovation Activities Program to Practice the Critical Thinking Skills for the Graduate Students in Thailand using the principles of a standard evaluation system, meta-evaluation criteria have been proposed. That is divided into 4 standards; 1) Accuracy, overall, the average score for accuracy and comprehensiveness was 4.96. The evaluation criteria were at the level the most accurate. 2) In terms of propriety, overall, there was an average propriety score of 5.00. The evaluation criteria were at the level the most appropriate 3) Feasibility of use, overall, the average score for feasibility of use was 4.84. The evaluation criteria were at the level the most likely 4) Utility, overall, the average usefulness score was 4.92. The evaluation criteria were at the level the most useful. And tried out the program with 17 higher education students in Thailand to confirm the suitability and feasibility of adopting an innovation model of using the activity program to train students' critical thinking skills. The study has a total of 6 activities. It was found that students have cognitive skills according to the objectives of the activities.

Keywords: Using The Activities Program, Innovation Practice, Critical Thinking Skill, Higher Education Students in Thailand

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันเพื่อเอื้อต่อรูปแบบนวัตกรรมด้านทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 ได้เข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาในหลายประเทศ โดยเน้นทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ซึ่งเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ปัจจุบันทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สำคัญสำหรับคนแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการรู้คิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะการร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถนะหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มีประสิทธิภาพ เชื่อฟังจริงและประเด็นปัญหาต่อการตัดสินใจ ซึ่งจำเป็นต้องมีเจตคติในการแสวงหาความรู้ สามารถจำแนกข้อมูล นำความรู้มาอนุมานได้ตรงตามความเป็นจริง และถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้น ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพครูหรือคณาจารย์ในสถาบันการศึกษา จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย, 2543) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม

กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีหลากหลายวิธี เช่น การสอนโดยใช้คำถาม การสอนโดยการสืบค้น การสอนโดยใช้แผนทึ่มโนทัศน์การสอนแบบปัญหาเป็นหลัก

จากสถานการณ์วิกฤตโรคระบาดโควิด 19 ที่มีผลกระทบไปทั่วโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะกระบวนการคิดเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้ และในการดำเนินชีวิตของคนไทย สถาบันที่สำคัญและมีบทบาทสำหรับสถาบันหนึ่ง ได้แก่ สถาบันศาสนา และพระพุทธศาสนาถือว่ามามีบทบาททั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงด้านการศึกษา (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2534) และในทางพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวิธีคิด ได้แก่ โยนิโสมนสิการที่ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างปัญญา เป็นวิธีคิดพิจารณากำหนดให้มองสิ่งทั้งหลายให้ได้คุณค่า ให้เข้าถึงความจริง ซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาได้และรู้จักริเริ่มทำการต่าง ๆ อย่างถูกต้องได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นวิธีคิดที่มีระบบ มีการวิเคราะห์อันเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการสร้างปัญญาอันบริสุทธิ์ (กานต์สินี จันทรวิภาติก, 2550) โยนิโสมนสิการ สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ในการแก้ปัญหาและนำไปใช้เพื่อมุ่งสู่ความหลุดพ้น เป็นวิธีที่มีหลักพุทธธรรม โดยสามารถบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดความสมดุลมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อนำโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ของภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาศึกษาโดยทำการประเมินและทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นโปรแกรมที่นำแนวคิดโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ด้วยวิธีคิดแบบแยกแยะ คิดแบบมีเหตุผล เห็นคุณค่าที่แท้จริง เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดตามแนวพุทธวิธี สามารถฝึกให้ผู้เรียนได้คิดจำแนก แยกแยะองค์รวมของสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นองค์ย่อย ๆ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยเหล่านั้นว่ามีความเกี่ยวเนื่องกัน เป็นเหตุเป็นผล ให้รู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ นวัตกรรมที่นำมาใช้ คือ เขียนแผนผังความคิด เพื่อเป็นแนวทางการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
2. เพื่อทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยรูปแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้ศึกษาการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยนำโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการ

ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นโปรแกรมชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมชาติวิทยา 2) ตามหาหัวใจ 3) สายน้ำแห่งชีวิต 4) คนค้นข้าว 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต และ 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ของภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาใช้ในการศึกษาวิจัย แบ่งการศึกษาวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประเมินโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ด้วยการศึกษานำโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งเป็นโปรแกรมชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมชาติวิทยา เพื่อให้นิสิตผ่อนคลายและเปิดใจร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ตามหาหัวใจ เพื่อให้เกิดทักษะการรู้คิด 3) สายน้ำแห่งชีวิต เพื่อฝึกการคิดสร้างสรรค์เชิงบวก 4) คนค้นข้าว เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ข่าวและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต เพื่อเกิดประสบการณ์การทำงานเป็นทีม รู้จักคิด ทำ และนำเสนอแบ่งปันประสบการณ์ และ 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ เพื่อเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการกำหนดรู้ลมหายใจอย่างมีสติ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ตรวจประเมิน “โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard) ได้เสนอเกณฑ์การประเมิน อภิमान (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) กำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Education) แบ่งเป็น 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) เมื่อผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (การศึกษานำร่อง) ต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย หลังจากนำ “โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและมีผลการประเมินถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง จึงนำโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย ชุดกิจกรรม 6 กิจกรรม นำไปทดลองใช้กับนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง จำนวน 17 คน เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง คัดเลือกโดยความสมัครใจของนิสิตเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 17 คน คำนวณด้วยโปรแกรม G* power ซึ่งกำหนด Test family คือ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ (Significant Level) 0.05 อำนาจการทดสอบ (Power) ที่ 0.80 การศึกษาครั้งนี้กำหนดอิทธิพลของขนาดตัวอย่าง (Effect Size) ที่ 0.08 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 17 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 5 ชุด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาประเมินโปรแกรมกิจกรรม มีรายละเอียด ดังนี้ 1) จัดเตรียมแบบประเมินรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 5 ชุด เกณฑ์การประเมินอภิมาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) 2) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวนอย่างน้อย 5 ท่าน เช่น ด้านจิตวิทยา ด้านการศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยว่ามีมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) และในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการใช้โปรแกรมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้ 1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

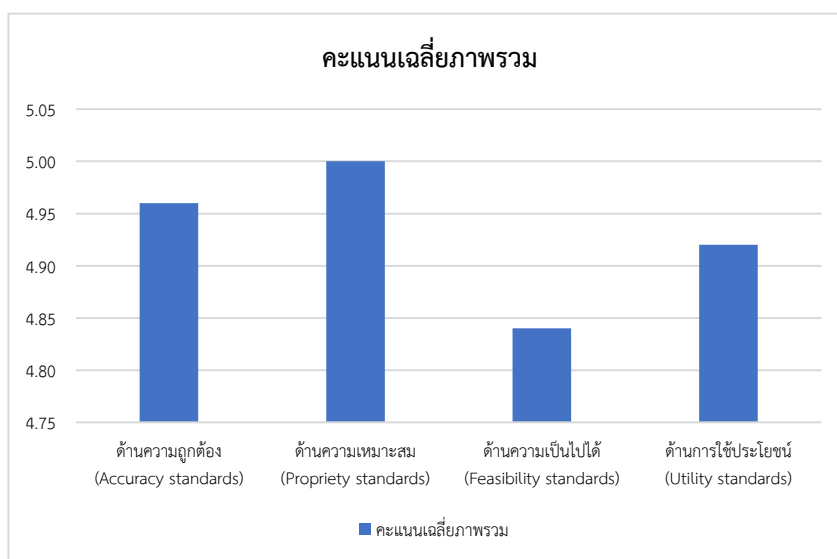
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินโปรแกรมกิจกรรม ดังนี้ 1) นำข้อมูลจากประเมินรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยภาพรวม ตามเกณฑ์การประเมิน อภิมาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) เครื่องมือประเมินเป็นโปรแกรมมาตรฐานค่า (rating scale) 5 ระดับ และ 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Observations Participant) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำผลการสังเคราะห์ขั้นตอนจากการทดลอง และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) รวบรวมและจัดระเบียบออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามความเหมาะสมอย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการตอบคำถามของงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ การใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา และวิธีการยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วยการยืนยันสามเส้า (Triangulation Technic)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

การประเมินโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินอภิมาน ซึ่งกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Education) แบ่งเป็น 4 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง (accuracy) ของโปรแกรมกิจกรรม คือ มีวัตถุประสงค์ของการใช้ “โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” อย่างชัดเจน มีการระบุขั้นตอนการใช้โปรแกรมฯ มีการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลในการดำเนินงานตามโปรแกรมฯ ที่ชัดเจน มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโปรแกรมฯ ที่ชัดเจน โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความถูกต้องและครอบคลุม เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความถูกต้องมากที่สุด แสดงว่า โปรแกรมกิจกรรมดังกล่าวมี ความถูกต้อง เชื่อถือได้ เพียงพอ สำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรม และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการศึกษารู้คิดเชิงวิจารณ์ของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย 2) ด้านความเหมาะสม (propriety) ของโปรแกรมกิจกรรม คือ มีการกำหนดข้อตกลงในการใช้โปรแกรมฯ ไปใช้อย่างชัดเจน มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม

ตามบริบทของการปฏิบัติงานจริงของนิสิตระดับอุดมศึกษา มีการคำนึงถึงความสำคัญต่อสิทธิของบุคคลของผู้เกี่ยวข้อง มีการรายงานผลการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนที่ถูกต้อง โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสม เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมากที่สุด แสดงว่า โปรแกรมกิจกรรมมีองค์ประกอบตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของนิสิตระดับอุดมศึกษา 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ (feasibility) ของโปรแกรมกิจกรรม คือ มีวิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมตาม โปรแกรมฯ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีผลการดำเนินกิจกรรมมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปปรับปรุง/สร้างเสริมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนได้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้การยอมรับ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการนำไปใช้ โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ เป็นไปได้มากที่สุด แสดงว่า โปรแกรมกิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า 4) ความมีประโยชน์ (utility) ของโปรแกรมกิจกรรม คือ มีข้อมูลที่มีความครอบคลุมสามารถตอบสนองความต้องการของนิสิตระดับอุดมศึกษาได้ สารสนเทศที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมโปรแกรมฯ มีความน่าเชื่อถือ ผลที่ได้จากการใช้โปรแกรมฯ เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตส่วนตัวช่วงเอง ครอบครัว รวมถึงผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง โปรแกรมฯ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีประโยชน์ เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความมีประโยชน์มากที่สุด แสดงว่า โปรแกรมกิจกรรมให้ข้อมูลที่จำเป็นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งภาพรวม การประเมินคุณภาพโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 คะแนนเฉลี่ยภาพรวมการประเมินโปรแกรม

กิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ผลการทดลองการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย หลังจากโปรแกรมกิจกรรมดังกล่าวได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเหมาะสมนำไปใช้จริงแล้ว จึงนำโปรแกรมกิจกรรม จัดฝึกโปรแกรมชุดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 17 คน เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนวัตกรรม

การใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีทั้งหมด 6 กิจกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง ดังนี้ 1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออก พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย รายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ธรรมชาติกาย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทราบแนวทางการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น กิจกรรมช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้น และเป็นการสร้างบรรยากาศร่วมกันเพื่อให้ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เป็นเหมือนการปฐมนิเทศเตรียมความพร้อม ทั้งทางกายและจิตใจ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษา ทีมงานและวิทยากร เปิดใจเรียนรู้

กิจกรรมที่ 2 ตามหาหัวใจ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม สร้างความสนุกสนาน และฝึกการสร้างสัมพันธภาพกับคนที่ยังไม่คุ้นเคย การถอดบทเรียนทำให้นักศึกษาได้เห็นมุมมองว่า การที่มาอยู่ร่วมกันเป็นเหมือนกระต่ายจิกขอร ที่จะเติมเต็มให้กันและกัน ไม่ได้เอาเหลี่ยมมุมมาทิ่มแทงกัน แม้แต่ละคนจะแตกต่างกัน แต่ถ้าตั้งใจเปิดใจให้ออกการเรียนรู้แก่กันและกัน จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยดี มีความสุข กิจกรรมนี้จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เปิดใจ เห็นใจ เข้าใจและรวมใจกันเป็น การยอมรับกันและกันตามความเป็นจริงของแต่ละคน และได้หลักการการฝึกคิดเชิงวิจารณ์ญาณด้วยวิธี 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อันเป็นหลักธรรมประจำกระบวนการนี้ในภาพรวม

กิจกรรมที่ 3 สายน้ำแห่งชีวิต ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการคิดทบทวนชีวิตและใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะสื่อสารออกมาเป็นภาพวาด ขณะที่วาดนั้นทำให้ได้อยู่กับตัวเอง มีสติและจดจ่ออยู่กับการวาดภาพได้ฝึกคิดสร้างสรรค์จินตนาการของตนเอง จากข้อสรุปคำสัมภาษณ์การถอดบทเรียน ได้ข้อสรุป 5 ประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ 1) ได้ฝึกการคิดทบทวนชีวิตเป็นการเรียนรู้ชีวิตผ่านการทบทวนไตร่ตรองเรื่องราวชีวิตเพื่อเป็นบทเรียน 2) ได้ฝึกการอยู่กับตัวเอง เป็นการใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง 3) เป็นการฝึกคิดเพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจตนเองและคนอื่นเรียนรู้ชีวิต มีความเข้าใจในชีวิตมากขึ้น 4) ทำให้ฝึกการคิดเชิงบวกได้มองเห็นตนเองแล้วก็มองเห็นคนอื่น มองปัญหาของตัวเองรู้สึกเบาบางลง และ 5) ได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น โดยไม่ตัดสิน ยอมรับความเห็นต่าง

กิจกรรมที่ 4 คนค้นข่าว ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรม ทุกคนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลแล้วการใช้เหตุผล ในการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้หลักกาลามสูตร หากขาดการพิจารณา เชื่อคำพ้องของคนอื่นมากเกินไป แล้วก็เชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป ทำให้การพิจารณา ขาดการขาดความลึกซึ้งในการพิจารณา ทำให้การตัดสินใจผิดพลาด เมื่อสรุปเป็นประเด็นการเรียนรู้จึงได้ 4 ประเด็นสำคัญ คือ 1) ได้ฝึกการคิดแบบรอบด้าน ไม่หลงเชื่อข้อมูลด้านใดด้านหนึ่ง 2) การคิดยับยั้งชั่งใจ ไม่เชื่อในสิ่งที่เห็นง่ายจนเกินไปควรพิจารณาก่อนตัดสินใจ 3) ไม่คิดเหมารวม คิดเหมารวมจะทำให้ไม่เข้าถึงความเป็นจริงของสิ่งนั้นหรือคนนั้น การตัดสินใจของเราก็จะผิดพลาด 4) ควรคิดเชิงบวก ให้อภัยกับความผิดพลาดของคนอื่น

กิจกรรมที่ 5 ประยุทธ์ธรรมนำชีวิต ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทบทวนความรู้และประสบการณ์ที่ได้ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของการเข้ากระบวนการอบรม สามารถที่จะจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) ได้เรียนรู้ทบทวนธรรมะ สะท้อนถึงความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาที่ผ่านกระบวนการอบรม 2) ได้ฝึกคิดนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานของตนเองต่อไป 3) ฝึกการวิเคราะห์ธรรมะในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของตนเองและเพื่อน ตลอดจนได้สร้างแนวทางที่ดีสำหรับตนเอง

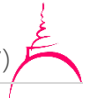
กิจกรรมที่ 6 ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการนั่งสมาธิ เจริญสติแบบง่ายใช้เวลาไม่นาน แต่ทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะการควบคุมอารมณ์ ให้มีความสงบ สามารถใช้กระบวนการคิดเชิงวิจารณ์ญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สรุปประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรมได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ได้ฝึกนั่งสมาธิ กำหนดรู้ลมหายใจ ฝึกการกำหนดอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ 2) ฝึกตนให้มีจิตใจที่สงบ ฝึกอยู่กับตัวเองไม่มีความเดือดร้อนหรือมีความกังวลใจที่จะนั่งอยู่เฉยๆ เพียงลำพัง เรียนรู้ความสามารถที่จะอยู่โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือเทคโนโลยี สามารถค้นพบความสงบได้ และ 3) ได้ฝึกการไม่คิด ด้วยการกำหนดความคิดไปทุกอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ให้ความคิดนั้นฟุ้งซ่าน ทำให้กระบวนการคิดมีความชัดเจน เกิดความเข้าใจในประเด็นที่กำลังคิดอยู่ได้มากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

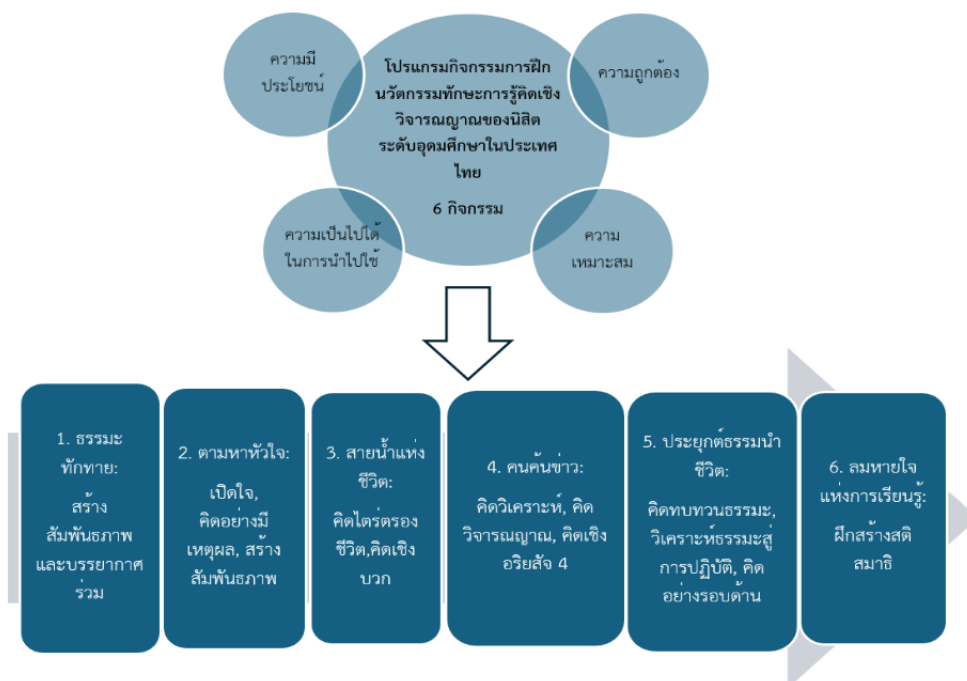
ผลประเมินรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard) เกณฑ์การประเมินอภิมาน กำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษาแบ่งเป็นมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง (accuracy) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความถูกต้อง เท่ากับ 4.96 เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความถูกต้องมากที่สุด 2) ด้านความเหมาะสม (propriety) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 5.00 เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมากที่สุด 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ (feasibility) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เท่ากับ 4.84 เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ เป็นไปได้มากที่สุด 4) ความมีประโยชน์ (utility) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีประโยชน์เท่ากับ 4.92 เกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับ มีความมีประโยชน์มากที่สุด จากผลการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับการวิจัยของ กฤติกา สังขวดี ที่สรุปว่าผลการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศกระบวนการ DMAIC ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ระยะที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสาน 5 ขั้น ได้แก่ 1) D: วิเคราะห์และค้นหา 2) M: พัฒนากิจกรรมการรู้สารสนเทศในศตวรรษที่ 21 3) A: การเลือกสื่อการสอนออนไลน์บูรณาการขั้นการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสาน 4) I: ให้ความรู้และปฏิบัติทักษะกระบวนการ และ 5) C: การประเมินผล และผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศกระบวนการ DMAIC ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผลการวิจัยประสิทธิผลหลังเรียนของนักศึกษามีความรู้สารสนเทศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสานฯ อยู่ในระดับมาก (กฤติกา สังขวดี, 2563) และสอดคล้องกับ พรณิ แพงทิพย์ ที่สรุปว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์เรื่องการคิดแก้ปัญหาผ่านตัวเลขเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ เรื่อง การคิดแก้ปัญหาผ่านตัวเลข โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังการใช้บทเรียนออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พรณิ แพงทิพย์ และสิทธิชัย แพงทิพย์, 2565)

ผลการทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า หลังจาก (ผู้วิจัย) นำโปรแกรมกิจกรรมฯ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและมีผลการประเมินถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง จึงนำโปรแกรมกิจกรรมดังกล่าว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 17 คน เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ

ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีทั้งหมด 6 กิจกรรม พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้คิดทางปัญญาเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องนภา พรหมเกษ ที่สรุปว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความสามารถและความสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา 2) ปัจจัยด้านนิสัยรักการอ่านสิ่งสำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน อาจารย์ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5) ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนเสริมสร้างและเอื้ออำนวยให้นักศึกษาเกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ผ่องนภา พรหมเกษ, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ ศรีโนนยาง ที่สรุปว่าการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการเรียนรู้ เรื่องพันธะโคเวเลนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด (อรุณ ศรีโนนยาง, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชานันท์ วรพัฒนานนท์ ที่สรุปว่าการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ฯ คือ ครูควรเลือกสถานการณ์ตัวอย่างที่ใกล้ตัวนักเรียน มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สถานการณ์ตัวอย่าง ควรจะมีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ให้นักเรียนศึกษา เน้นรูปแบบของการทำงานเป็นกลุ่ม 2) ผลของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ในภาพรวมสูงขึ้นจากร้อยละ 49.75 เป็น 81.25 (ระดับน้อยเป็นระดับมาก) (สุชานันท์ วรพัฒนานนท์, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้กระบวนการเกิดความคิดเชิงวิจารณ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลประเมินรูปแบบนวัตกรรมการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของผู้เรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐานใช้เกณฑ์การประเมินนิยาม ซึ่งกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา แบ่งเป็นมาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง (accuracy) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความถูกต้องอยู่ในระดับถูกต้องมากที่สุด 2) ด้านความเหมาะสม (propriety) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 3) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ (feasibility) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับ เป็นไปได้มากที่สุด 4) ความมีประโยชน์ (utility) โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยความมีประโยชน์อยู่ในระดับมีประโยชน์มากที่สุด ผลการทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้ง 6 กิจกรรม นักศึกษามีทักษะการรู้คิดทางปัญญาเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งการใช้โปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย สามารถใช้กิจกรรมช่วยให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้น สร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศร่วมกัน เพื่อให้ส่งเสริมการเรียนรู้มีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถือเป็นการปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมทั้งทางกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความตั้งใจ เปิดใจให้โอกาสการเรียนรู้กันและกัน ช่วยให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยดี มีความสุข และสามารถฝึกการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คิดแยกแยะ คิดเป็นเหตุเป็นผล และด้วยอริยสัจ 4 จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความหลากหลายวัฒนธรรม ภาษา หรือต่างบริบทพื้นที่ 2) สามารถนำโปรแกรมกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ไปศึกษาต่อเมื่อนักศึกษามีทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติทั้งเชิงบวกและเชิงลบว่ามีผลอย่างไรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา สังขวดี. (2563). ผลการใช้นวัตกรรมแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศกระบวนการ DMAIC ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 12(1), 291-303.
- กานต์สินี จันทร์วิภาติกล. (2550). การศึกษาวิเคราะห์ระบบคิดเพื่อการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธศาสนา. ใน วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ผ่องนภา พรหมเกษ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนธ์, 10(4), 409-425.
- พรณี แพงทิพย์ และสิทธิชัย แพงทิพย์. (2565). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์เรื่อง การคิดแก้ปัญหาผ่านตัวเลขเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ 15. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2534). การพัฒนาจริยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาปรัชญาและศาสนาวิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). ทฤษฎีการประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุชานันท์ วรพัฒนานนท์. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อรพรรณ ลือบุญวัชชัย. (2543). การคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: ธนาเพลส แอนด์ กราฟฟิค.
- อรุณ ศรีโนนยาง. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการเรียนรู้ เรื่องพันธะโคเวเลนต์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์,
14(2), 229-240.

กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว่างซี*

STRATEGIES FOR IMPROVING QUALITY OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN GUANGXI UNIVERSITIES

หวาง เจวียน, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Huang Juan, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว่างซี งานวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารระดับกลาง 285 คน โดยการเลือกประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากมหาวิทยาลัยของรัฐระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน 6 ประเภทในเขตเศรษฐกิจอ่าวเป่ย์ในกว่างซี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามโดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลลัพธ์เปิดเผยดังต่อไปนี้ 1) สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว่างซีทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ระดับการจัดการจัดการงานอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\mu = 3.98$) รองลงมา โดยจัดการฝึกอบรมและการบริหารผลการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.94$) และระดับการจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการต่ำสุด ($\mu = 3.91$) 2) กลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว่างซีมี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการสรรหาบุคลากรมี 6 มาตรการ 2) การจัดการฝึกอบรมมี 6 มาตรการ 3) การจัดการผลการปฏิบัติงานมี 6 มาตรการ 4) การจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการมี 6 มาตรการ 5) การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงาน ประกอบด้วย 6 มาตรการ รวม 30 มาตรการ และความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บ่งชี้ถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในระดับสูง ซึ่งกลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศผ่านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของทรัพยากรบุคคลซึ่งถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรแห่งคุณภาพอย่างเต็มศักยภาพตลอดถึงการสร้างสรรค์สังคมแห่งนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การปรับปรุงคุณภาพ, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยกว่างซี

Abstract

This research aimed to study the strategies for improving the quality of human resource management in Guangxi University. This research was a mixed method research. The population used in the research was 285 middle managers, selected by purposive sampling from six different types of public undergraduate universities in the Beibu Gulf Economic Zone, Guangxi. The research

* Received August 21, 2024; Revised September 26, 2024; Accepted October 4, 2024

instrument was a questionnaire with a reliability of 0.92. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and content analysis. The results revealed the following: 1) The current situation of human resource management in Guangxi University in five aspects is at a high level. The research results in this area are from highest to lowest as follows: The level of recruitment management is at the highest level ($\mu = 3.98$), followed by training management and performance management ($\mu = 3.94$), and the level of compensation and welfare management is at the lowest level ($\mu = 3.91$). 2) The strategies for improving the quality of human resource management in Guangxi University consist of 5 issues: 1) Recruitment management with 6 measures, 2) Training management with 6 measures, 3) Performance management with 6 measures, 4) Compensation and welfare management with 6 measures, and 5) Employee relationship management, consisting of 6 measures, totaling 30 measures. The appropriateness and feasibility of the strategies for improving the quality of human resource management indicate a high level of appropriateness and feasibility of the strategies. The strategy of excellent organizational management through the development and improvement of the quality of human resources is considered an important mechanism for developing a quality organization to its full potential and creating an innovative society for sustainable problem solving.

Keywords: Strategy, Quality Improvement, Human Resource Management, Guangxi University

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นความมั่งคั่งอันล้ำค่าของประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้คน และเสถียรภาพทางสังคม ทรัพยากรบุคคลถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่งในองค์กร ด้วยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของพนักงานได้ดีขึ้น และปรับปรุงความพึงพอใจและความภักดีในงาน ซึ่งจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Bhuiyan, M., 2021) มหาวิทยาลัยดำเนินการสำคัญในการปลูกฝังผู้เชี่ยวชาญระดับสูง พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สืบทอดวัฒนธรรมขั้นสูง และให้บริการการก่อสร้างที่ทันสมัย ในมหาวิทยาลัย ทรัพยากรหลัก คือ อาจารย์ และถือเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในมหาวิทยาลัย การแข่งขันสำหรับผู้มีความสามารถในมหาวิทยาลัยมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นวิธีการดึงดูดและรักษาผู้มีความสามารถที่เป็นเลิศจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย (Arifin, S. et al., 2022) ศตวรรษที่ 21 จีนได้ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา มีการเผยแพร่เอกสารนโยบายหลายชุดในระดับชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าโดยรวมของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงการศึกษาของจีนให้ทันสมัยในปี 2035 สรุปพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาการศึกษาของจีนในอีก 15 ปีข้างหน้า (Caramela, S., 2023) โดยเน้นที่ภารกิจหลักและมาตรการเชิงกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาให้ทันสมัย ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศผ่านความสามารถพิเศษ และส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา แผนการศึกษาห้าปีฉบับที่ 14 ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และมาตรการเฉพาะของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการกล่าวถึงสาขาการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา การส่งเสริมการบูรณาการสาขาวิชา การเพิ่มการเปิดกว้างของการศึกษา และความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ เอกสารเหล่านี้ให้การสนับสนุนนโยบายมหภาค

และเป็นแนวทางในอุดมการณ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย (Djuraevna, A. Z., 2021) โดยกว้างซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และนโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่เพียงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาระดับชาติเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของภูมิภาคอีกด้วย ในแผนห้าปีฉบับที่ 14 สำหรับการสร้างอาจารย์ในกว้างซี กว้างซีได้นำเสนอนโยบายและมาตรการที่ครอบคลุมสำหรับอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา (Naji, S. A., 2020) ซึ่งรวมถึงการเสริมสร้างการพัฒนาวิชาชีพและการสนับสนุนอาจารย์รุ่นใหม่ในมหาวิทยาลัย จัดให้มีการเติบโตทางอาชีพและโอกาสในการพัฒนาในวงกว้าง; สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาอย่างแข็งขันในการดึงดูดและปลูกฝังผู้มีความสามารถระดับสูง เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและการวิจัย จัดการแข่งขันทักษะการสอนสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่เป็นประจำ ส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาทักษะและความสามารถในการสอนอย่างต่อเนื่อง ดำเนินโครงการสนับสนุนการคัดเลือกอาจารย์ระดับสูงที่เกษียณแล้วทั้งในและนอกเขต เพื่อช่วยฟื้นฟูการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมการปฏิรูประบบค่าตอบแทน ปรับปรุงกลไกการจ่ายค่าตอบแทนตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ผลการปฏิบัติงาน และผลงานที่เกิดขึ้นจริง ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการปรับค่าตอบแทนพื้นฐานอย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ตำแหน่งที่เหมาะสมของระดับค่าตอบแทนของอาจารย์วิทยาลัย ส่งเสริมทุกภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการสร้างอาจารย์ เราจะเพิ่มการลงทุนในกองทุนการศึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ นโยบายและมาตรการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการคิดเชิงคาดการณ์ล่วงหน้าและรูปแบบเชิงกลยุทธ์ของรัฐบาลกว้างซีในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความก้าวหน้าโดยรวมของเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคด้วยการปรับปรุงคุณภาพและความสามารถของอาจารย์ด้วยการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างแข็งแกร่งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แม้ว่าระดับการศึกษาโดยรวมของอาจารย์วิทยาลัยในกว้างซีจะดีขึ้น แต่สัดส่วนของอาจารย์ที่มีตำแหน่งวิชาชีพระดับสูงก็ยังไม่เพียงพอ ในแง่ของการสรรหาอาจารย์ มหาวิทยาลัยในกว้างซีต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ เช่น การขาดความตั้งใจในระดับภูมิภาค และความสามารถในการแข่งขันด้านค่าตอบแทนที่อ่อนแอ ปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันส่งผลให้สูญเสียความสามารถไปยังพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากขึ้น ในแง่ของการฝึกอบรมอาจารย์ แม้ว่ามหาวิทยาลัยกว้างซีจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพของอาจารย์ (Gs, P. & Trivedi, R., 2021) แต่ก็มีโอกาสจำกัดในการเข้าร่วมการฝึกอบรมในงานและการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากงบประมาณทางการเงินที่จำกัด การจัดสรรทรัพยากร และโอกาสการฝึกอบรม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปรับปรุงความสามารถในการสอนและการวิจัยของพวกเขา ในแง่ของค่าตอบแทนและสวัสดิการ มีช่องว่างบางประการในการจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการของอาจารย์วิทยาลัยในกว้างซี ซึ่งส่งผลกระทบเพิ่มเติมต่อความกระตือรือร้นในการทำงานของอาจารย์และความมั่นคงในอาชีพ ในแง่ของกลไกแรงจูงใจ แรงจูงใจเดียว หมายถึง ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักวิทยาศาสตร์ และระบบการให้รางวัลและการลงโทษที่ไม่สมบูรณ์จะจำกัดความกระตือรือร้นและจิตวิญญาณแห่งนวัตกรรมของงานอาจารย์ (Erasmus, B. et al., 2015)

ดังนั้น ในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของอาจารย์ มหาวิทยาลัยกว้างซีจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการจัดการเพื่อเพิ่มคุณภาพโดยรวมของอาจารย์ และเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของและความพึงพอใจของอาจารย์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีสุขภาพดีของอาจารย์ มหาวิทยาลัยซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการทรัพยากรบุคคลจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรและเพิ่มรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันผ่านการจัดการทรัพยากรบุคคลขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการทรัพยากรบุคคลครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนทรัพยากรบุคคล การจัดการการสรรหา การจัดการการฝึกอบรม การจัดการประสิทธิภาพ การจัดการค่าตอบแทน ไปจนถึงกระบวนการทั้งหมดของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานและปรับปรุงความพึงพอใจในงาน และวิธีการรวมเป้าหมายส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์กร เพื่อส่งเสริมให้องค์กรและพนักงานเติบโตไปด้วยกันและประสบความสำเร็จ การจัดการทรัพยากรบุคคลไม่เพียงแต่เป็นแนวทางการจัดการเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางการคิดเชิงกล

ยุทธวิธีอีกด้วย (Naji, S. A., 2020) โดยตระหนักว่าพนักงานเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดขององค์กร และการจัดการและการพัฒนามีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรบุคคล คือ การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนและสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งพนักงานสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่ช่วยให้องค์กรปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป และรักษาความคิดสร้างสรรค์และความยืดหยุ่นเพื่อให้กลายเป็นแรงผลักดันหลักที่ขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้า (Unurhoro, E. J. & Doris, G. O., 2022) การจัดการสรรหาบุคลากรหมายถึงการจัดองค์กรโดยพิจารณาตามความต้องการด้านการอยู่รอดและการพัฒนา การวางแผนทรัพยากรบุคคลขององค์กรและการวิเคราะห์การทำงานตามปริมาณและความต้องการด้านคุณภาพ ใช้บางวิธีการในการดูดซับหรือค้นหาคุณสมบัติและเจตนา และใช้วิธีการคัดเลือกที่เป็นวิทยาศาสตร์และมีประสิทธิภาพ คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ และดำเนินกิจกรรมการจัดการการจ้างงาน (Shrivastava, R., 2022)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ศักยภาพกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานการวิจัยทางทฤษฎีและการสำรวจเชิงปฏิบัติ วิเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซีอย่างลึกซึ้ง และปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซีจากมุมมองของการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปใช้ มหาวิทยาลัยในกว๋างซีจะสามารถแก้ไขปัญหาสำคัญในการสร้างอาจารย์ ปรับปรุงคุณภาพโดยรวมและความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับสูงโดยรวมและความยั่งยืนและ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับภูมิภาค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารระดับกลาง 285 คน โดยการเลือกกลุ่มประชากรอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากมหาวิทยาลัยของรัฐระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน 6 ประเภทในเขตเศรษฐกิจอ่าวเป่ย์ปู้ในกว๋างซี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี ประกอบด้วย

แบบสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว๋างซี เหนือในการตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 จุด ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในระดับสูงสุด
- 4 หมายถึง ระดับการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับสูง
- 3 หมายถึง ระดับการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระดับต่ำ
- 1 หมายถึง ระดับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี

3. สร้างแบบสอบถามกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการสรรหาบุคลากร 2) การจัดการฝึกอบรม 3) การจัดการประสิทธิภาพ 4) การจัดการค่าตอบแทนและผลประโยชน์ 5) การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงาน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาและคณบดีเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยกว้างซี จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.92

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยในกว้างซี จำนวน 285 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยกว้างซี

2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยกว้างซี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษา กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี ($n = 285$)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. การจัดการสรรหาบุคลากร	3.98	1.06	มาก
2. การจัดการฝึกอบรม	3.94	1.00	มาก
3. การจัดการประสิทธิภาพ	3.94	0.99	มาก
4. การจัดการค่าตอบแทนและผลประโยชน์	3.91	0.96	มาก
5. การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงาน	3.92	0.95	มาก
รวมเฉลี่ย	3.94	0.99	มาก

ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซี ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.99$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ การจัดการสรรหาบุคลากร ($\mu = 3.98$, $\sigma = 1.06$) รองลงมา คือ การจัดการฝึกอบรม ($\mu = 3.94$, $\sigma = 1.00$) รองลงมา คือ การจัดการประสิทธิภาพ ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.72$) รองลงมา คือ การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงาน ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.95$) และการจัดการค่าตอบแทนและผลประโยชน์ในระดับต่ำสุด ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.99$)

ทั้งนี้ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซีทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ระดับการจัดการจัดหางานอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\mu = 3.98$) รองลงมา โดยจัดการฝึกอบรม และการบริหารผลการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.94$) และระดับการจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการต่ำสุด ($\mu = 3.91$)

กลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซีมี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการสรรหาบุคลากรมี 6 มาตรการ 2) การจัดการฝึกอบรมมี 6 มาตรการ 3) การจัดการผลการปฏิบัติงานมี 6 มาตรการ 4) การจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการมี 6 มาตรการ 5) การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงานประกอบด้วย 6 มาตรการ รวม 30 มาตรการ

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือ 4.534 และค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้ คือ 4.529 บ่งชี้ถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในระดับสูง

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซีทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ระดับการจัดการ จัดหางานอยู่ในระดับสูงที่สุด การฝึกอบรมและการบริหารผลการปฏิบัติงาน และระดับการจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการต่ำสุด กลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยกว้างซีมี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการสรรหาบุคลากรมี 6 มาตรการ 2) การจัดการฝึกอบรมมี 6 มาตรการ 3) การจัดการผลการปฏิบัติงาน มี 6 มาตรการ 4) การจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการมี 6 มาตรการ 5) การจัดการความสัมพันธ์ของพนักงาน ประกอบด้วย 6 มาตรการ รวม 30 มาตรการ 3) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บ่งชี้ถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในระดับสูง โดย Caramela, S. ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์กรการศึกษาแห่งอนาคตที่ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ พบว่า การพัฒนาการศึกษาของจีนในอีก 15 ปีข้างหน้า โดยเน้นที่ภารกิจหลักและ มาตรการเชิงกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาให้ทันสมัย ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพทรัพยากรบุคคลที่ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการพัฒนาด้านฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการสนับสนุนค่าตอบแทนเชิงรางวัลความสำเร็จที่ยั่งยืนและมีระบบการบริหารงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บูรณาการการทำงานที่ได้มาตรฐานสากล (Caramela, S., 2023) และตามการศึกษาของ Djuraevna, A.Z. เรื่อง การจัดทำกลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กรแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาตามมาตรฐานนโยบายการศึกษาแห่งชาติจีน พบว่า การใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศผ่านความสามารถพิเศษ และส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา แผนการศึกษาห้าปีฉบับที่ 14 ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และมาตรการเฉพาะของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการกล่าวถึงสาขาการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา การส่งเสริมการบูรณาการสาขาวิชา การเพิ่มการเปิดกว้างของการศึกษา และความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ เอกสารเหล่านี้ให้การสนับสนุนนโยบายมหภาคและเป็นแนวทางในอุดมการณ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย และการจัดการทรัพยากรบุคคลจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรและเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันผ่านการจัดการทรัพยากรบุคคลขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการทรัพยากรบุคคลครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนทรัพยากรบุคคล การจัดการการสรรหา การจัดการ การฝึกอบรม การจัดการประสิทธิภาพ (Djuraevna, A. Z., 2021) นอกจากนี้ Tanjung, A. กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรมุ่งเน้นการจัดการค่าตอบแทน ไปจนถึงกระบวนการทั้งหมดของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานและปรับปรุงความพึงพอใจในงาน และวิธีการรวมเป้าหมายส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์กร เพื่อส่งเสริมให้องค์กรและพนักงานเติบโตไปด้วยกันและประสบความสำเร็จ การจัดการทรัพยากรบุคคลไม่เพียงแต่เป็นแนวทางการจัดการเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางการคิดเชิงกลยุทธ์อีกด้วย (Tanjung, A. et al., 2020) โดยตระหนักว่าพนักงานเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดขององค์กร และการจัดการและการพัฒนามีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรบุคคล คือ การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนและสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งพนักงานสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่ช่วยให้องค์กรปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป และรักษาความคิดสร้างสรรค์และความยืดหยุ่นเพื่อให้กลายเป็นแรงผลักดันหลักที่ขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้า ทั้งนี้ Shrivastava, R. ได้ทำการวิจัยการบริหารองค์กรที่เป็นเลิศ พบว่า การจัดการสรรหาบุคลากรเป็นการจัดองค์กรโดยพิจารณาตามความต้องการด้านการอยู่รอดและการพัฒนา การวางแผนทรัพยากรบุคคลขององค์กรและการวิเคราะห์การทำงานตามปริมาณและความต้องการด้านคุณภาพ ใช้บางวิธีการในการดูดซับหรือค้นหาคุณสมบัติและเงื่อนไข และใช้วิธีการคัดเลือกที่เป็นวิทยาศาสตร์และมีประสิทธิผล คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ และ

ดำเนินกิจกรรมการจัดการการจ้างงานโดยพิจารณาจากคุณภาพของผลงานและความสามารถที่โดดเด่นทั้งในด้านการแก้ปัญหา การสร้างนวัตกรรม และการสาธิตการแสดงผลงาน (Shrivastava, R., 2022)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัย กว่างซี พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญ เช่น การสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมและการฝึกอบรมพนักงาน การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถสร้างนวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ของการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ การผสมผสานกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน จะช่วยสนับสนุนความหลากหลายและความสามารถในการสร้างสรรค์ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของพนักงาน นอกจากนี้การสร้างนโยบายและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นไปตามกฎหมายและจรรยาบรรณ มีความสำคัญในการป้องกันการรั่วไหลข้อมูลและการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของพนักงานมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ปัจจัยและองค์ประกอบที่มีดำเนินการสำรวจและดำเนินการตามกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรบุคคลสำหรับลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยในกว่างซี นำเสนอกรณีศึกษาเชิงประจักษ์ใหม่ๆ ให้มุมมองการวิจัยใหม่ ๆ สำหรับสาขาการจัดการทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาเฉพาะในพื้นที่ในการจัดการทรัพยากรบุคคล ขยายมิติภูมิภาคและวัฒนธรรมของการวิจัยการจัดการทรัพยากรบุคคล และการปรับปรุงส่งเสริมการจัดการทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัยกว่างซีและมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่น ๆ มีบทบาทสำคัญ ช่วยส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรบุคคลในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงความพึงพอใจในงานของครู ความมั่นคงในอาชีพ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยกว่างซี มีบทบาทเชิงบวก จากนั้นดึงดูดและรักษาคณาจารย์ที่มีความสามารถไว้ได้มากขึ้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น เพื่อให้การสนับสนุนบุคลากรที่แข็งแกร่งและการรับประกันสติปัญญา ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการองค์กรที่มีคุณภาพและมาตรฐานแห่งความเป็นเลิศด้านวิชาการหรือนวัตกรรมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์แก่ผู้บริหารรัฐบาลและมหาวิทยาลัยในการกำหนดและปรับนโยบายการจัดการทรัพยากรบุคคล เพื่อช่วยให้พวกเขาเข้าใจและรับมือกับความท้าทายของการจัดการทรัพยากรบุคคลในการพัฒนาการศึกษาระดับสูงได้ดีขึ้น และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษารอบด้านโดยใช้วิธีการจัดการทางวิทยาศาสตร์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้บริหารระดับสูงสุดควรจัดระบบการพัฒนองค์กรโดยสร้างนโยบายเชิงสัมฤทธิ์ผลเพื่อประเมินมาตรฐานงานตามตัวชี้วัดผ่านระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ blockchain, virtual reality (VR), augmented reality (AR) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ มีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกัน จะช่วยสร้างทีมงานที่หลากหลายและส่งเสริมประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในธุรกิจ การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในบริบทนี้มีความสำคัญสำหรับการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันในระดับนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Arifin, S. et al. (2022). Human Resources based on Total Quality Management. *Journal of Social Science Studies (JOS3)*, 8(3), 176-178.
- Bhuiyan, M. (2021). Conceptual Framework of Recruitment and Selection Process. *International journal of business and social research*, 3(6), 122-128.
- Caramela, S. (2023). How to improve relations between your managers and employees. *International journal of advanced studies in economics and public Sector Management*, 17(10), 212-217.
- Djuraevna, A. Z. (2021). Formation of Student Management Activities in the Higher Education Management System Pedagogical Advances in Education. *International Journal of Research and Review*, 58(2), 1494-1499.
- Erasmus, B. et al. (2015). Employee retention in a higher education institution. *Journal of organisational development perspective*, 4(3), 33-63.
- Gs, P. & Trivedi, R. (2021). Student alienation and perceived organizational culture: A correlational study. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 10(1), 678-679.
- Naji, S. A. (2020). The importance of Training Programs in the Development of performance of Employees and Companies: A review of Related Concepts. *Journal Name*, 5(10), 31-40.
- Shrivastava, R. (2022). Talent Management and Effectiveness of Recruitment Process: A Study of Higher Education Institutions in Central India. *International Journal of Professional Business Review*, 12(4), 187-189.
- Tanjung, A. et al. (2020). Influence of Leadership Orientation and Level of Awards Against Employee Loyalty. *International Journal for Educational and Vocational Studies*, 17(12), 333-376.
- Unurhoro, E. J. & Doris, G. O. (2022). Process of Managerial Training and Its Impact of Manager Effectiveness. *International Journal of Research and Review*, 7(8), 231-240.

การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชน บ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

AN APPLICATION OF GHARAVASADHAMMA 4

IN FAMILY DEVELOPMEN OF BAN KLONG PRAP COMMUNITY,

KHLONG NOI SUBDISTRICT, CHAI BURI DISTRICT,

SURAT THANI PROVINCE

พรชัย สังข์คำ*, พระครูโกศลอรธกิจ, พระครูโฆสิตวัณนานุกูล, พระครูวิชิตศรีลาจาร, พระครูประสุตโพธิคุณ

Phonchai Sangkham*, Phrakru Kosolattakit, Phrakru Kositwattananukul, Phrakru Wichitsilachan, Phrakru Prasutphothikun

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Master of Buddhism Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: p0987778225@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ศึกษาหลักฆราวาสธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัว เป็นการส่งเสริมครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีระหว่างพ่อ แม่ ลูก และวงศ์ตระกูลให้ยั่งยืนและมั่นคง มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพให้ครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้การส่งเสริมด้านสุขภาพแก่สมาชิกในครอบครัวเมื่อยามเจ็บไข้ หรือล่วงเข้าสู่วัยชรา และส่งเสริมความเข้มแข็งทางด้านจิตใจด้วยคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตใจ 2) หลักฆราวาสธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมคำสอนสำหรับการครองเรือนของฆราวาส ได้แก่ สัจจะ การพูดจริง มีความซื่อสัตย์ ทมะ การข่มใจตนเอง ขันติ ความอดทน และจาคะ ความเสียสละ เป็นคำสอนที่ตั้งอยู่บนหนทางปฏิบัติในการครองเรือนเพื่อนำไปสู่ความอบอุ่นของครอบครัว 3) การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ทำให้การอยู่ร่วมกันในครอบครัวและบุคคลอื่นได้อย่างเป็นสุขปราศจากข้อพิพาทบาดหมางยอมมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าไม่มีข้อบกพร่องและยอมหลักพันจากบายมุขได้ สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างได้ผลและจะสร้างความผาสุกเป็นปึกแผ่นให้กับครอบครัว ดังนั้น การนำหลักฆราวาสธรรม 4 มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในครอบครัว เป็นวิธีที่จะช่วยคลายความขัดแย้งในครอบครัว ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอยู่กันอย่างอบอุ่น สังคม และประเทศมีพัฒนาการที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักฆราวาสธรรม 4, การพัฒนาครอบครัว, ชุมชนบ้านคลองปราบ, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of the study were 1) To study the concept of family development of the Ban Klong Prap community, Klong Noi Subdistrict, Chaiburi District, Surat Thani Province, 2) To investigate

* Received September 1, 2024; Revised September 24, 2024; Accepted October 2, 2024

the principle of Garavasadhamma 4 in the Theravada Buddhist scriptures, 3) To apply the principle of Garavasadhamma 4 in the development of the family of the Ban Klong Prap community, Klong Noi Subdistrict, Chaiburi District, Surat Thani Province. It is a qualitative research using in-depth interviews and presented in a descriptive writing. Findings were as follows: 1) The concept of family development is to promote the family to have a good quality of life between father, mother, children and the clan to be sustainable and stable. It focuses on promoting careers so that the family can rely on themselves, promoting health for family members when they are sick or entering old age, and promoting mental strength with morality and ethics to develop the mind. 2) The principle of Garavasadhamma 4 that appear in the Theravada Buddhist scriptures are the principles of teaching for layman's household life, namely, truthfulness, honesty, self-control, patience, and generosity. They are teachings based on the path of household life to lead to family warmth. 3) The application of the principle of Garavasadhamma 4 makes living together in the family and with other people happy, without disputes, with a progressive life without defects and free from vices, able to perform duties effectively and creating happiness and unity for the family. Therefore, applying the principle of Garavasadhamma 4 to solve family problems is a way to help dissolve family conflicts, resulting in family members living together in warmth, and society and the country developing well.

Keywords: Application, Garavasadhamma 4, Family Development, Ban Krong Prap Community, Suratthani Province

บทนำ

ครอบครัวเป็นชุมชนหน่วยย่อยที่สุด แต่ก็มีความสำคัญที่สุด (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542) ของประเทศ เพราะมีหน้าที่ผลิตประชากรเข้าสู่สังคม และจะต้องเป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงเกิดเป็นคำถามว่า จะทำอย่างไรให้ครอบครัวผลิตประชากรที่มีคุณภาพได้ตามความต้องการ โดยพื้นฐานครอบครัวมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เกิดจนโต เป็นหน้าที่ของพ่อ แม่ และญาติ ๆ ที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ หน้าที่ของแต่ละคนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องเอาใจใส่เป็นอย่างมาก และตามความเข้าใจในสังคมไทยเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกภายในครอบครัว เช่น พ่อมีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว พ่อจะต้องพยายามหารายได้ให้เพียงพอ เพื่อนำมาให้แม่บ้านจับจ่ายใช้สอยในการเลี้ยงดูและบำรุงความสุขของครอบครัว (ทวี บุญยเกษตร, 2543) ส่วนแม่ก็ทำกับข้าวทำความสะอาดบ้าน และเลี้ยงดูลูก ส่วนลูกก็มีหน้าที่เรียนหนังสือและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ มีการสอนทักษะที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการใช้ชีวิต ให้ความรู้ทั้งในส่วนที่เป็นเรื่องการศึกษาตามแนวทางทั่วไป เช่น การสอนการบ้านให้ลูก และในส่วนที่เพิ่มเติม เช่น พ่อแม่จะต้องถ่ายทอดวัฒนธรรม ธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยม รวมถึงงานอดิเรกและกิจกรรมที่เรียนได้ที่บ้านนอกจากการเรียนที่โรงเรียนหรือหาจากที่อื่นไม่ได้ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2545) เป็นประสบการณ์และเป็นคู่มืออย่างดีที่พ่อแม่จะต้องถ่ายทอดให้ลูก เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือพบเจอปัญหาในชีวิต ด้านคุณธรรมจริยธรรมสังคม พ่อ แม่ก็ต้องกล่อมเกลาให้ลูกเป็นคนดี มีจิตใจเมตตา ช่วยเหลือผู้อื่นบ้างเมื่อถึงคราว อย่าเป็นคนใจแคบเห็นแก่ตัว ด้วยแนวทางนี้ ย่อมทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง ปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อมกลมกลืนไปกับสังคมไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนไปอย่างไร ก็สามารถประคับประคองครอบครัวของตนเองได้

ปัจจุบันภาพแห่งความอบอุ่นในครอบครัวกำลังเลือนลาง การล้อมวงกินข้าวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาเหมือนในอดีต คงเหลือไว้แต่ความทรงจำ เพราะเป็นผลจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจแต่ฝ่ายเดียวไม่ได้พัฒนามนุษย์และสังคม พัฒนาแต่วัตถุ ไม่ได้พัฒนาจิตใจ ประกอบกับปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559) เกิดเป็นภาวะบีบคั้นให้แต่ละครอบครัวต้องแข่งขันกันทางด้านวัตถุ ครอบครัวใดอ่อนแอ ครอบครัวนั้นก็แตกแยก เกิดปัญหาระหว่างพ่อ แม่ เช่น ปัญหาขาดความซื่อสัตย์ ปัญหาค่านิยมส่วนตัว ปัญหาขาดความอดทน และปัญหาขาดการเสียสละ ฯลฯ ส่วนฝ่ายลูกเมื่อพ่อ แม่มีพฤติกรรมดังกล่าวการจะแนะนำสิ่งดี ๆ ให้กับลูกก็ไม่กล้าที่จะแนะนำ ขัดเถลา เพราะตนเองก็ไม่ดี และเมื่อลูกขาดคำแนะนำในทางโลกเวลาออกนอกบ้านก็ตกเป็นเหยื่อของสังคมเพราะความอ่อนแอทางจิตใจ ทำให้โน้มเอียงไปในทางอบายมุขได้ง่าย เช่น ติดยาเสพติด ลักเล็กขโมยน้อย (ณัฐรดา แสคำ, 2564) และสร้างความวุ่นวายให้กับชุมชน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนมีส่วนทำให้ครอบครัว สังคม และประเทศชาติพินาศ ไม่สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ และเมื่อมองอีกด้านหนึ่งก็เกิดจากการขาดหลักธรรมในแก้ไขปัญหาคครอบครัว อย่างไรก็ตาม จากปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นที่กล่าวมา เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นการหาทางออกจากปัญหานี้ ก็ต้องเริ่มต้นที่สมาชิกในครอบครัว คือ จะต้องฝึกหัดให้มีความจริงใจต่อกัน รู้จักข่มใจ ข่มใจ รู้จักอดทน และรู้จักการเสียสละ ตามหลักพราวาสธรรม 4 ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันประยุกต์ใช้หลักพราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต้องการเห็นครอบครัวในชุมชนบ้านคลองปราบมีความอบอุ่น มีสัจจะ หมด ขันติ และจาคะ ซึ่งจะเป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกในครอบครัว ได้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นปกติสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาหลักพราวาสธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักพราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาด้านเนื้อหา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ทำการศึกษาสภาพปัญหา บริบท การสร้างความรู้ ทศนคติ พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และหลักพราวาสธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครอบครัวชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาในครอบครัว และการนำหลักพราวาสธรรม 4 มาใช้ในการพัฒนาครอบครัว เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ และ 4) จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นการส่งเสริมครอบครัวให้รู้จักเสริมสร้างสัมพันธภาพร่วมกัน ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และวงศ์ตระกูลให้ยั่งยืนและมั่นคง ด้วยความรัก ความเข้าใจ ให้อภัยและความเอื้ออาทร มีความหนักแน่นอดทน มีความรับผิดชอบและรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ด้านอาชีพ มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพให้ครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่อย่างพอเพียง และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ด้านสุขภาพกายของสมาชิกในครอบครัว ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ด้านอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และด้านจิตใจ ก็เป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป จะเป็นผลทำให้ครอบครัวสามารถปรับตัวได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก

2. หลักฆราวาสธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง หลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับครองเรือนของฆราวาส คฤหัสถ์ หรือชาวบ้านทั่วไป ประกอบด้วยห้วข้อธรรม 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ หมายถึง ความจริง จริงใจ จริงจัง เป็นเรื่องของการรักษาคำพูด ที่เมื่อพูดออกไปแล้วก็ต้องลงมือทำ ทำอย่างที่ทำเอาไว้ ไม่ใช่พูดแล้วทำไม่ได้ เป็นคนปลิ้นปล้อนไปวัน ๆ พูดอย่างทำอย่าง คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนที่มีคุณค่าในสังคม จะให้ความเคารพนับถือ เป็นเกียรติเป็นศรีแก่ตนเองและครอบครัว ทมะ หมายถึง การฝึกฝน ปรับปรุงตน ฝึกฝนในเรื่องของร่างกาย ฝึกให้เป็นคนรู้จักใช้อินทรีย์เป็น รู้จักสำรวมอินทรีย์ได้ และฝึกฝนในเรื่องของจิตใจ สามารถระงับอารมณ์ที่เข้ามากระทบได้ และที่สำคัญสามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของชีวิต ของสังคม และสิ่งแวดล้อมได้ ขันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้น อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับร่างกายตนเอง อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากจิตใจตนเอง อดทนต่อความทุกข์ที่เป็นผลกระทบจากผู้อื่น และอดทนต่อการทำต่าง ๆ จากจะ หมายถึง สละ หรือความเสียสละ รู้จักสละข้าวของเพื่อเกื้อกูลคนอื่นในยามที่เขาตกทุกข์ได้ยาก สละความเป็นส่วนตัวเพื่อส่วนรวม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และรู้จักสละอารมณ์ที่เป็นเครื่องกั้นความสุขทางจิต เช่น ความโกรธ ความขุ่นเคือง เป็นต้น คุณธรรมข้อนี้ ช่วยให้เราเป็นที่รักของผู้คนในสังคม ช่วยให้เรลดความตระหนี่ถี่เหนียวลงได้

3. การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบوري จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ เกิดจากการนอกใจก่อตัวขึ้นจากหลายเหตุปัจจัย เรื่องเพศก็สำคัญ นิสัยเจ้าชู้ ความไม่เชื่อมั่นต่อกัน เชื่อคนอื่นมากกว่าคู่ครอง เป็นต้น แนวทางแก้ไขก็เป็นเรื่องของคำพูด และการกระทำ ทั้งสองอย่างจะต้องสัมพันธ์กัน ลองถ้าปฏิบัติตามหลักสัจจะทั้งสาม ภรรยา ปฏิบัติร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย คือ ถ้ามีความจริงใจซื่อสัตย์ทั้ง 2 ฝ่าย ก็ไปกันรอด การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 เพื่อแก้ปัญหาด้านการยับยั้งชั่งใจ หลักทมะ ก็คือ การข่มใจตน ฝึกฝนปรับปรุงตน มีส่วนในการพัฒนาครอบครัวที่ครอบคลุมทั้งใน ส่วนของการพูด การคิด และการกระทำ และจากการนำหลักทมะไปใช้ก็พอจะเห็นแล้วว่า การข่มใจสามารถระงับ อารมณ์โกรธเฉพาะหน้าได้ดี แถมไม่ก่อเชื้อให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว หลักทมะ เพื่อแก้ปัญหาด้าน ความอดทน มีสาเหตุมาจากความเกียจคร้าน บ่นร้อน บ่นหนาว และสภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน สุดท้าย ครอบครัวก็ลำบาก ในทางกลับกันหากเราเป็นคนขยัน ไม่ขี้เกียจ ไม่สนใจเรื่องภาวะทางเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร

จะดีหรือไม่ จะขึ้นลงอย่างไร ก็อย่าได้สนใจ นำเอาขันติ คือ ความอดทนเป็นตัวตั้ง ตั้งหน้าตั้งตาทำงาน อะไร ๆ ก็จะไม่คลี่คลายไปได้ด้วยดี หรือหากมันไม่ดีขึ้น อย่างน้อยเราก็มีความขยัน อย่าหยุดเพียงเพราะอุปสรรคเหล่านั้น ยังคงก้มหน้าก้มตาทำงาน แม้จะไม่สุขสบายแต่ครอบครัวก็พออยู่พอกิน มีความสุขตามอัตภาพ ก็น่าจะเพียงพอแล้วสำหรับครอบครัว และหลักจากจะ เพื่อแก้ปัญหาด้านการเสียสละ ความเอื้อเฟื้อแบ่งปันในครอบครัวบ้านคลองปราบที่ขาดหายไป อาจเป็นเพราะบางครั้งด้วยเศรษฐกิจที่บีบคั้น จนลืมถึงญาติพี่น้อง ลืมที่จะช่วยเหลือกัน ทำแต่งงาน มุ่งแต่งงาน แม้แต่เวลาให้กับครอบครัวก็แทบแบ่งเวลาไม่ได้ และหลังจากนำหลักจากจะมาปรับใช้ก็เห็นว่าบางคนก็เริ่มเห็นค่าในการเสียสละต่อเพื่อนบ้าน ให้ความสำคัญกับญาติพี่น้อง ให้การช่วยเหลืออย่างดี มีการให้อภัยกัน ไม่มู่ทะลุจะเอาคืน ต่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีอะไรก็นำมาแบ่งปันกัน มีการมีงานอะไรในชุมชน หรือครอบครัวเพื่อนบ้าน ก็ให้ความร่วมมือดี ให้ความสำคัญกับทุกคนไม่เลิกละญาติใคร ญาติฝ่ายไหนเห็นเขาเดือดร้อนลำบากก็ช่วยเหลือ ย่อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างญาติด้วยกัน

อภิปรายผล

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการส่งเสริมครอบครัวให้รู้จักเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมกัน ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และวงศ์ตระกูล ให้ยั่งยืนและมั่นคง มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพให้ครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมด้านสุขภาพของครอบครัวและความเข้มแข็งทางด้านจิตใจของครอบครัวด้วยคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป จะเป็นผลทำให้ครอบครัวเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไป สอดคล้องกับแนวคิดของ คณะกรรมการวิเทศศิลปการดำเนินชีวิต ศูนย์วิชาการบูรณาการ หมวตวิเทศศึกษาทั่วไป ได้มีแนวคิดว่าการพัฒนาครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์นั้น สมาชิกในครอบครัวจะต้องสามารถทำหน้าที่ของตนได้ดี หัวหน้าครอบครัวจะต้องขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว ผ่านกระบวนการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่อย่างสร้างสรรค์ เป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ (คณะกรรมการวิเทศศิลปการดำเนินชีวิต ศูนย์วิชาการบูรณาการ หมวตวิเทศศึกษาทั่วไป, 2553)

นอกจากนี้ การนำหลักฆราวาสธรรม 4 มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในครอบครัว หวังว่าจะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยคลายความขัดแย้งในครอบครัวลงได้ ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอยู่กันอย่างอบอุ่น และเมื่อครอบครัวมีการพัฒนาในทางที่ดี ก็จะทำให้ชุมชน สังคม และประเทศมีพัฒนาการที่ดีต่อไป

หลักฆราวาสธรรม 4 คือ หลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับครองเรือนของฆราวาส คลุหัสถ์ หรือชาวบ้านทั่วไป ประกอบด้วยหัวข้อธรรม 4 ประการ ได้แก่

1. สัจจะ หมายถึง ความจริง จริงใจ จริงจัง เป็นเรื่องของการรักษาคำพูด ที่เมื่อพูดออกไปแล้วก็ต้องลงมือทำ ทำอย่างที่ทำเอาไว้
2. ทมะ หมายถึง การฝึกฝน ปรับปรุงตน ฝึกฝนในเรื่องของร่างกาย ฝึกให้เป็นคนรู้จักใช้อินทรีย์เป็น รู้จักสำรวมอินทรีย์ได้ และฝึกฝนในเรื่องของจิตใจ สามารถระงับอารมณ์ที่เข้ามากระทบได้
3. ขันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้น อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับร่างกายตนเอง อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากจิตใจตนเอง อดทนต่อความทุกข์ที่เป็นผลกระทบจากผู้อื่น และอดทนต่อการทำงานต่าง ๆ
4. จาคะ หมายถึง สละ หรือ ความเสียสละ รู้จักสละข้าวของเพื่อเกื้อกูลคนอื่นในยามที่เขาตกทุกข์ได้ยาก สละความเป็นส่วนตัวเพื่อส่วนรวม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และรู้จักสละอารมณ์ที่เป็นเครื่องกั้นความสุขทางจิต เช่น ความโกรธ ความขุ่นเคือง เป็นต้น คุณธรรมข้อนี้ ช่วยให้เราเป็นที่รักของผู้คนในสังคม ช่วยให้เราลดความตระหนี่ถี่เหนียวลงได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึง

ฆราวาสธรรม หมายถึง หลักธรรม 4 ประการ ซึ่งมีความสำคัญในการครองเรือน โดยสรุป ก็คือ สัจจะ ความจริง เป็นรากฐานให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน ประการที่ 2 ทมะ การฝึกปรับปรุงตน เป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการงาน ประการที่ 3 ขันติ ความอดทน เป็นเครื่องช่วยให้ความเจริญก้าวหน้านั้นเป็นไปได้สำเร็จเพราะมีความเข้มแข็ง มีพลังที่จะช่วยเสริม และประการที่ 4 จาคะ ความเสียสละ มีน้ำใจ เป็นเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยงมนุษย์ให้เกิดความชุ่มฉ่ำสดชื่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2555) และหลักฆราวาสธรรม 4 ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงแก่นแท้เกี่ยวกับแนวทางการวางแผนครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ ส.ผ่องสวัสดิ์ กล่าวว่า หลักฆราวาสธรรม 4 เป็นหลักการวางรากฐานชีวิตและครอบครัวให้มั่นคง พร้อมกันนั้นยังสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาในครอบครัว ทั้งในส่วนของสามี ภรรยา ในส่วนของพ่อ แม่ ลูก ให้คลี่คลายไปในทิศทางแห่งความสุขในครอบครัวได้เป็นอย่างดี (ส.ผ่องสวัสดิ์, 2551)

การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบوري จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) แก้ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ ระหว่างสามี ภรรยา พ่อ แม่ กับลูก ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ก็เกิดมาจากการหลอกลวงกัน การไม่รักษาคำพูด หน้าที่อย่างลับยัง ส่งผลให้ต้องเลิกกันไป ขณะเดียวกัน หากสมาชิกในครอบครัวล้วนแล้วแต่มีความจริงใจต่อกัน รักษาคำพูด คิด พูด อย่างไรก็ทำอย่างนั้น ตามหลักสัจจะ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของครอบครัว สามี ภรรยา และลูกรู้จักซื่อสัตย์ต่อกัน อยู่กันด้วยความรัก ความเข้าใจกันต่อกัน ครอบครัวก็จะสมบูรณ์ 2) แก้ปัญหาด้านการยับยั้งชั่งใจ ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ต่างฝ่ายต่างก็มีนิสัยที่ต่างกันไป หรือ เรียกว่าความเคยชินส่วนตัว บางคนอาจติดนิสัยฟุ่มเฟือยใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ทำให้ต้องทะเลาะกัน บางคนติดเพื่อน ติดการพนัน ติดยาเสพติด ด้วยความเคยชินส่วนตัวดังกล่าวนี้ ก็ส่งผลให้ครอบครัวต้องแตกแยก ขัดแย้งรุนแรง ก็เพราะขาดหลักทมะ คือ ไม่รู้จักข่มจิตข่มใจ รู้จักปรับปรุงนิสัย แต่ถ้าสมาชิกในครอบครัวรู้จักนำหลักทมะมาใช้ในการอยู่ร่วมกัน รู้จักข่มจิตข่มใจไม่ให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล ก็จะอยู่กันอย่างกลมเกลียวไม่แตกแยก 3) แก้ปัญหาด้านขาดความอดทน ในยุคที่บ้านเมืองกำลังพัฒนา การดำเนินชีวิตก็เต็มไปด้วยอุปสรรคยาก โดยเฉพาเรื่องเศรษฐกิจในครัวเรือน การทำมาหากินในเรื่องของอาชีพที่นับวันก็ยิ่งยากลำบาก งานทำยาก หากหัวหน้าครอบครัวมีแต่เลือกงาน เอาแต่โทษโชคชะตา รอคอยวาสนา ไม่มีความมานะ อดทน หนักก็ไม่เอา เบาก็ไม่สู้ การได้มาซึ่งปัจจัย 4 ที่ถือว่ามีความสำคัญกับการเลี้ยงดูครอบครัวก็พร่องไป ในที่สุดก็จะทำให้ครอบครัวเกิดการแตกแยก ขณะเดียวกัน หากเรารู้จักนำมาหลักขันติมาใช้ รู้จักอดทน โดยก้มหน้าก้มตาทำงานของตนเองไป โดยไม่กังวลถึงความผันผวนของเศรษฐกิจ ใช้ความอดทนเข้าต่อสู้กับปัญหาทางเศรษฐกิจ ก็จะช่วยให้ครอบครัวมีกิน มีใช้ แม้ไม่รวย แต่ก็ไม่ขัดสน และ 4) แก้ปัญหาด้านขาดความเสียสละ เมื่อเราต่างก็ต้องอาศัยอยู่ในชายคาเดียวกัน ครอบครัวเดียวกัน ก็จะต้องรู้จักเสียสละกันบ้าง ซึ่งในปัจจุบันเราต่างก็มุ่งแต่เรื่องส่วนตัว ไม่สนใจคนอื่น ต่างคนก็ต่างเห็นแก่ตัว ยกตัวอย่าง เช่น หลังเลิกเรียน พ่อหรือแม่จะต้องไปรับลูก ก็จะต้องถกเถียงกันจนใจความรุนแรงก็ปรากฏมี เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็ต้องดูแลตัวเอง ไม่มีการเสียสละที่จะเฝ้าไข้ดูแลกัน และที่สำคัญเมื่อญาติพี่น้องมาขอความช่วยเหลือก็ปฏิเสธไป เมื่อครอบครัวขาดความเสียสละ ความรัก เข้าใจในครอบครัวก็ไม่มี และความรัก ความเสียสละต่อเพื่อนบ้าน ต่อญาติพี่น้องก็ไม่มี ทำให้ทั้งการอยู่ร่วมกันในครอบครัว และสังคมก็ไม่มีความสุข เพราะต่างก็เห็นแก่ตัว ขณะเดียวกันหากเราเริ่มต้นคิดใหม่ ทำใหม่ ตามหลักจาคะ คือ เมื่อต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวอย่างมีความสุขแล้ว ก็รู้จักที่จะเสียสละแบ่งปันสิ่งของ ความรู้ แรงกาย และแรงใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อครอบครัวตนเองและครอบครัวคนอื่นอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยการหมั่นไปมาหาสู่กัน ฉันทญาติพี่น้อง ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจิตร พงษ์เกษ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง หลักฆราวาสธรรมกับการครองเรือน ผลการวิจัยพบว่า หลักฆราวาสธรรม 4 นั้น เป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญและความสามัคคีในการอยู่ร่วมกันของสามี ภรรยา คือ สัจจะ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ทมะ รู้จักข่มใจตนเอง ไม่ประพฤติดไปตามกิเลส ขันติ มีความอดทน อดกลั้นต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มา

กระทบตนเอง และจากะ รู้จักเสียสละ แบ่งปันสิ่งของของตนให้คนอื่น เมื่อสามี ภรรยาปฏิบัติตามหลักพรวาธรรม 4 ประการนี้แล้วจะทำให้การครองเรือน มีความรักความสามัคคีในครอบครัว ไม่แตกแยกหย่าร้างกัน เป็นรูปแบบของคู่สมรมที่ความมั่นคง (พิจิตร พงษ์เกษ และคณะ, 2563) จากงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจะทำให้ครอบครัวเกิดการพัฒาที่ดีขึ้นนั้นนอกจากพัฒนาทางด้านร่างกายแล้วก็ต้องพัฒนาจิตใจสมาชิกในครอบครัวควบคู่กันไปด้วย และโดยการนำหลักธรรมคำสอนมาปรับใช้ในครอบครัว นอกจากพ่อ แม่ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ก็จะต้องเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับบุตรหลานด้วย เพื่อให้พวกเขามีจิตดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนทกานต์ รอดคล้าย ได้วิจัยเรื่อง อิทธิพลของความรักความเข้าใจในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ควรเลี้ยงดูลูกด้วยความเอาใจใส่และพร้อมที่จะให้ความรักความเข้าใจแก่ลูกอยู่เสมอ อีกทั้งตระหนักและมุ่งเน้นที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานแก่ลูกของตนโดยคุณธรรมหลักที่เน้นปลูกฝัง ได้แก่ ความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อนหน้าที่โดยมุ่งหวังให้ลูกเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม เพื่อส่งเสริมการให้ความรักความเข้าใจในครอบครัวอันจะช่วยเสริมสร้างผลผลิตหรือเด็กและเยาวชนที่มีคุณธรรม จริยธรรมอันเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพ (มนทกานต์ รอดคล้าย, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ ตำบลคลองน้อย อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการส่งเสริมครอบครัวให้รู้จักเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพร่วมกัน ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และวงศ์ตระกูลให้ยั่งยืนและมั่นคง มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพให้ครอบครัวสามารถพึ่งพาตนเองได้ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมด้านสุขภาพของครอบครัวและความเข้มแข็งทางด้านจิตใจของครอบครัวด้วยคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป 2) หลักพรวาธรรม 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมของการครองเรือนสำหรับพรวาสา คฤหัสถ์ หรือชาวบ้านทั่วไป ประกอบด้วยหวัธรรม 4 ประการ คือ หลักสัจจะ ความซื่อสัตย์ หลักทมะ การยับยั้งชั่งใจ หลักขันติ ความอดทน และจากะ การเสียสละ ตามแนวทางดังกล่าวหากครอบครัวใดได้นำไปปรับใช้ก็จะสามารถทำให้ครอบครัว ชุมชน สังคมอยู่กันอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป และ 3) การประยุกต์ใช้หลักพรวาธรรม 4 ในการพัฒนาครอบครัวของชุมชนบ้านคลองปราบ อำเภอยะบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็จะต้องปรับใช้หลักพรวาธรรม 4 ในการคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้แก่ ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ ก็จะต้องมีความซื่อสัตย์กับคนในครอบครัว กับสมาชิกในครอบครัวด้วยกัน และจะต้องซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นในชุมชน ปัญหาด้านการยับยั้งชั่งใจ ก็จะต้องปรับตัวด้วยการรู้จักพิจารณาไตร่ตรองไม่วูบวาบ ช่มจิตช่มใจไม่ให้เกิดการปะทะเบียดเบียน ปัญหาด้านความอดทน ก็จะต้องฝึกความอดทน เป็นคนหนักเบา เอาใจ พยายามต่อสู้บนวิถีของความอดทน แล้วการนำพาครอบครัวก็จะประสบความสำเร็จ และปัญหาด้านการเสียสละ รู้จักให้อภัยกันในครอบครัว รู้จักสละร่างกาย แรงใจ ให้อภัย เมตตาญาติมิตรพี่น้อง และประชาชนในชุมชน วิธีการดังกล่าวนี้จะนำพาครอบครัว ชุมชน สังคม ไปสู่การพัฒนาที่ดีได้ทั้งในอนาคตและปัจจุบันต่อไป สำหรับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สถาบันครอบครัวได้ ดังนี้ 1) ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อเป็นพื้นฐานทางด้านจิตใจให้เป็นบุคคลมีลักษณะนิสัย ซื่อตรง รู้จักปรับตัว รู้จักอดทน และรู้จักเสียสละต่อผู้ครอบครัว ต่อครอบครัว และที่สำคัญต่อชุมชนที่ได้อยู่อาศัย ฯลฯ 2) พัฒนาบทบาทพ่อ แม่ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง คือ สัจจะ รู้จักรับผิดชอบต่อนหน้าที่ทมะ รู้จักปรับตัวปรับเปลี่ยนนิสัย ขันติ อดทนต่อการทำงาน จากะ เสียสละต่อครอบครัว ต่อเครือญาติ และชุมชน และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของครอบครัวด้วยหลักทศ 6

2) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับการครองเรือนตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3) ศึกษาการพัฒนาจิตใจของผู้นำครอบครัวตามหลักไตรสิกขาในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการวิชาศิลปการดำเนินชีวิต ศูนย์วิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป. (2553). ครอบครัวกับศิลปะการดำเนินชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐรดา แสคำ. (2564). การส่งเสริมความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ในครอบครัวและชุมชนเชิงพุทธ. วารสารมจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 7(1), 481-497.
- ทวี บุญยเกตุ. (2543). การครองเรือน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด กิจศึกษาเทรตติ้ง.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2545). จิตวิทยาครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). การศึกษาทางเลือก: สู่อาริวิวัฒน์หรือวิบัติในยุคโลกไร้พรมแดน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2555). คู่มือชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 26). นนทบุรี: Awakebooks.
- พิจิตร พงษ์เกษ และคณะ. (2563). หลักฆราวาสธรรมกับการครองเรือน. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 20(4), 156-172.
- มนทกานต์ รอดคล้าย. (2561). อิทธิพลของความรักความเข้าใจในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). มนุษย์กับสังคม = Man and Society. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พระนครศรีอยุธยา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ส.ผ่องสวัสดิ์. (2551). ครอบครัวอบอุ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช*
THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR ADMINISTRATION,
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY SRITHAMMASOKRAT CAMPUS

ทิพมาส เสวตวรโชติ, สันติ อุนจะนำ*, จิตรา อุนจะนำ, พระมหาประทีน เขมจารี (ทองน้ำแก้ว)

Tippamas Sawetvorachot, Santi Aunjanam*, Jitra Aunjanam, Phramaha Pratin Khemcharee (Tongnamkaew)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: santi2509aun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปัญหาและข้อเสนอแนะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช จำนวน 97 รูป/คน เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิด ปลายเปิดและปลายปิด มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช ด้านการบริหารงานวิชาการ ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุด้านการบริหารงานบุคคลไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไปไม่มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ข้อเสนอแนะ ด้านการบริหารงานวิชาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ด้านการบริหารงานงบประมาณส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคลส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไปส่งเสริมการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหาร, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

Abstract

This research article aims to study the level of information technology usage, problems, and suggestions for the Use of Information Technology for Administration, Mahamakut Buddhist University Srithammasokarat Campus. This is a quantitative research study. The sample group consisted

* Received August 15, 2024; Revised September 29, 2024; Accepted October 6, 2024

of 97 university personnel at Mahamakut Buddhist University Srithammasokarat Campus, selected through purposive sampling. The research tools used were questionnaires with both open-ended and closed-ended questions, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) value of 1.00 and a questionnaire reliability coefficient of 0.95. The statistics used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that the overall the Use of Information Technology for Administration, Mahamakut Buddhist University Srithammasokarat Campus is at a high level. When considering specific aspects, it was found that personnel management had the highest mean, followed by budget management, while academic management had the lowest mean. Problems in the Use of Information Technology for Administration, Mahamakut Buddhist University Srithammasokarat Campus: In academic management, there is a lack of information technology usage in teaching supervision. In budget management, there is no use of information technology in evaluating financial and procurement performance. In personnel management, there is no use of information technology for planning and staff development projects. In general administration, there is no development of an information network system. Suggestions: In academic management, promote the use of information technology in teaching supervision. In budget management, promote the use of information technology in evaluating financial and procurement performance. In personnel management, promote the use of information technology for planning and staff development projects. In general administration, promote the development of an information network system.

Keywords: The Use of Information Technology, Management, Mahamakut Buddhist University, Srithammasokarat Campus

บทนำ

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นผลมาจากการผนวกเข้ากันระหว่างเทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันกลายเป็นสังคมสารสนเทศ โลกถูกหล่อหลอมเป็นหนึ่งเดียว เป็นโลกไร้พรมแดน กิจกรรมทุกด้านไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเมือง การศึกษา และด้านอื่น ๆ ได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องก้าวเดินตามโลกยุคฐานความรู้ และภูมิปัญญาที่มีการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการสารสนเทศในองค์กร ทั้งนี้ องค์กรโดยทั่วไปมักมีข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมและประมวลผลจำนวนมาก ประกอบกับความต้องการที่จะให้สารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว การจัดระบบสารสนเทศโดยใช้แรงงานคนอาจมีปัญหามาจากความล่าช้า และความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรขนาดใหญ่เทคโนโลยีสารสนเทศจึงถูกนำเข้ามาใช้ในการจัดการระบบสารสนเทศมากขึ้น และจากการศึกษาผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผ่านมา พบว่า บุคลากรทุกระดับยังไม่ตระหนักและใช้เทคโนโลยีในการพัฒนางานน้อย (Prasertsri, N. & Khanbupha, N., 2013)

เทคโนโลยีสารสนเทศเปรียบเสมือนกับเส้นเลือดของระบบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบริหารองค์กร ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายมาเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับการติดต่อสื่อสาร การวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจ สำหรับบุคลากรในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนเพื่อการพัฒนาและปรับใช้ระบบสารสนเทศ ซึ่งการวางแผนถือว่าเป็นสิ่ง

สำคัญในการบริหารและการควบคุมงานในด้านต่าง ๆ และจากความเจริญด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษารวดเร็ว และนโยบายทางการศึกษาก็ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาในสถานศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ พระราชบัญญัติทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาของชาติทั้งในส่วนที่เป็นความมุ่งหมาย หลักการของการจัดการศึกษา สิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในหมวด 9 มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ และในศตวรรษที่ 21 นี้การปฏิวัติสารสนเทศ (Information revolution) จะเด่นชัดยิ่งขึ้น สารสนเทศกลายเป็นอาวุธและทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของฐานแห่งอำนาจทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสารสนเทศสามารถช่วยให้กิจกรรมทุกด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

เนื่องจากสภาพปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังขาดการวางแผนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แม้ว่าจะมีการจัดทำนโยบายและแผนงานที่สนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ก็มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ความพร้อมของบุคลากรระดับปฏิบัติการทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงจำเป็นที่บุคลากรระดับผู้บริหารจะต้องพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเหมาะสม กับสภาพแวดล้อมขององค์กรด้านการบริหารงานในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น บุคลากรระดับผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เป็นระบบเพื่อใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จากความคิดเห็นของผู้บริหารคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาและ ข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช โดยศึกษา

ปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ การบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ โดยเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้นจำนวน 97 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพ/ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 ระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะคำถาม ปลายเปิด เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดของการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโครงสร้างสิ่งที่ต้องการวัด โดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่ามีคุณลักษณะเป็นประเด็นหลักอะไรที่ต้องการวัด ขั้นตอนที่ 3 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัด ดังนี้ 1) คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง มีประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูล พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) คุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่าง โดยนำประเด็นจากขั้นตอนที่ 2 มากำหนดเป็นประเด็นย่อย เพื่อให้มีขอบข่ายของประเด็นหลักที่ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 4 กำหนดรูปแบบข้อคำถามและศึกษาวิธีการสร้าง ได้กำหนดรูปแบบข้อคำถามให้มีแบบปลายปิดและปลายเปิด จากนั้นศึกษาวิธีการสร้างตามลักษณะข้อคำถามที่กำหนดโดยได้ศึกษาจากเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาวิทยาการวิจัยทางการศึกษา (ทิพย์ กิจวิจารณ์, 2547) และภาคการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัยและการวิเคราะห์ (วัฒนา สุนทรชัย, 2547) ขั้นตอนที่ 5 กำหนดจำนวนคำถาม ได้กำหนดจำนวนข้อคำถามในส่วนของประเด็นหลักทั้ง 4 ประเด็น รวม 30 ข้อ ขั้นตอนที่ 6 เขียนแบบสอบถาม ฉบับร่าง ลงมือเขียนข้อคำถามตามแบบประเภทและจำนวนตามที่กำหนด ขั้นตอนที่ 7 ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงโดยดำเนินการ ดังนี้ 1) ตรวจสอบด้วยตนเอง เกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วน การใช้ภาษาชัดเจน แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและพิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติม 2) เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง จำนวน 3 คน ตรวจสอบว่าสอดคล้องหรือครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยใช้วิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC) โดยพิจารณาค่าดัชนี สอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (วัฒนา สุนทรชัย, 2547) ส่วนข้อคำถามใดไม่เข้าเกณฑ์ก็ทำการปรับปรุง หรือตัดออก นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังตรวจสอบการใช้ภาษาเข้าใจง่าย รัดกุมและอ่านเข้าใจตรงกันหรือไม่แล้ว นำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ขั้นตอนที่ 8 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ จำนวน 30 รูป/คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคก็เกณฑ์ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (ทิพย์ กิจวิจารณ์, 2547) ผลการตรวจสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.95 และ ขั้นตอนที่ 9 พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และ จัดรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์ ไปแจกแก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ แบบเจาะจง เพื่อตอบความ คิดเห็น และเก็บแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง และมาคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ สถิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ

1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Corefficient) ของครอนบาค เท่ากับ 9.78 และ 2) สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประชากร ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ เพื่อวิเคราะห์สถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ ระดับการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อจำแนกแต่ละรายการในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มากทุกรายการ รายการที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนงานวิชาการ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวัดผลประเมินผล เทียบโอน และงานทะเบียน และมหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนการสอน 2) ด้านการบริหารงบประมาณทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเบิกจ่ายในางงานงบประมาณ และมหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการคำนวณต้นทุนผลผลิต 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดเก็บข้อมูลบุคลากร มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา และมหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสำมะโนนักศึกษา

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช สรุปเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนงานวิชาการขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเบิกจ่ายในางงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในควบคุมงบประมาณภายใน ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีบุคลากรมีการทำงานร่วมกัน เป็นทีมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยบุคลากรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารน้อยปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปไม่มีการพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการไม่ทั่วถึง 2) ข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ตามความคิดเห็นของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานวิชาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในงานนิเทศการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนงานวิชาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนการสอนข้อเสนอแนะ ด้านการบริหารงานงบประมาณส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเบิกจ่ายในทางงบประมาณ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในควบคุมงบประมาณภายใน ข้อเสนอแนะปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรส่งเสริมบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี ข้อเสนอแนะปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปส่งเสริมการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการไม่ทั่วถึง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศในการใช้ประกอบการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และเป็นการพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้สิ่งใหม่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระไพโรจน์ อดุล และคณะ ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการโรงเรียนมีผลต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสารสนเทศ ในการใช้ประกอบการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทันต่อเหตุการณ์โลกในยุคไร้พรมแดนและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนการช่วยงานส่วนบุคคล บุคลากรมีการเรียนรู้ สิ่งใหม่ เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรโดยส่วนใหญ่มีความคิดว่าการแลกเปลี่ยน ความรู้ที่มีอยู่ในตนเองจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นให้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ โรงเรียนมีการกระตุ้นและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (พระไพโรจน์ อดุล และคณะ, 2563) และยังสามารถอภิปรายในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนงานทางวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการศึกษา การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับการสร้างสื่อ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรทิพย์ บุญขวัญ และคณะ ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้

ครูและนักเรียนใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการใช้โปรแกรมหรือระบบการจัดการ ฐานข้อมูลในงานทะเบียนวัดผลและประเมินผล ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน สังคม ชุมชน และท้องถิ่นเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (พรทิพย์ บุญขวัญ และคณะ, 2566)

2) ด้านการบริหารงบประมาณ ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานการเงินและบัญชี ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศงานงบประมาณและบัญชี ซึ่งถือว่าเป็นงานพื้นฐานสำคัญของหน่วยราชการทุกแห่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ นนทเกท ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของ สถานศึกษา พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก (ทิพวัลย์ นนทเกท, 2559)

3) ด้านการบริหารงานบุคคลทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่มีการจัดอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการบุคลากรเสมอ และการพัฒนาความรู้โดยการเข้ารับการฝึกอบรม มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สอดคล้องกับ ชนุลดา แอเด้น และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการควบคุมพัสดุแก่ผู้เกี่ยวข้องและมีการติดตามควบคุมดูแลให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมบำรุงรักษาพัสดุประจำ มีการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาความรู้และประสบการณ์ในการทำงานโดยการเข้ารับการฝึกอบรม มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้งานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรวางแผนทางการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ชนุลดา แอเด้น และคณะ, 2567) และ

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ทุกรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการที่เป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและบุคลากร ได้เห็นความสำคัญของด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโดยมีส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์กนิษฐ์ แสนบุญยืน และคณะ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (กันต์กนิษฐ์ แสนบุญยืน และคณะ, 2567) และสอดคล้องกับ พรธรรุชฌม คงทอง และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า จัดระบบการบริหารงานทั่วไปให้มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ สอดคล้องกับนโยบายแผนปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้ดูแลรักษาปรับปรุงอาคารสถานที่ และ

แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมจัดสภาพแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ โดยใช้หลักความปลอดภัย ความคุ้มค่า และประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก มุ่งเน้นการใช้งานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด มีการบริหารจัดการด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผู้เรียน บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีส่วนร่วมในการใช้ดูแลรักษาปรับปรุงอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ภูมิทัศน์และจัดการแหล่งเรียนรู้ ให้ความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มั่นคง อยู่เสมอ (พรธรรณ กมล คงทอง และคณะ, 2567)

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสคราษ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสคราษ สรุปเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ ขาดการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในงานนิเทศการสอน ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนงานวิชาการ ขาดการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเบิกจ่ายในงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในควบคุมงบประมาณภายใน ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ไม่มีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือใน การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรบุคลากรในมหาวิทยาลัย มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีบุคลากร มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อย บุคลากรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารน้อย ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปไม่มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศขาดใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ เนื่องจากงานแต่ละฝ่ายงานนั้นมีผู้รับผิดชอบตามภาระงานจำแนกตามด้านเฉพาะไปทำให้บุคลากรไม่ได้เข้าถึง หรือต้องปฏิบัติทุกภาระงาน ทำให้เกิดความรู้สึกละเลยต่างกัน ทำให้การเข้าถึงงานและการใช้เทคโนโลยีไม่ทั่วถึง ในบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ วรพจน์ มุสิกวัตร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารใน สถานศึกษาอำเภอบ้านคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาอุปสรรค การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษาอำเภอบ้านคา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา ราชบุรีเขต 1 คือ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับการใช้งาน สถานที่ให้บริการใน การใช้คอมพิวเตอร์ไม่เอื้อต่อการใช้งาน ขาดความรู้ทักษะในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน อย่างสร้างสรรค์ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ โปรแกรมสำเร็จรูป/โปรแกรมประยุกต์ไม่พอเพียงในการใช้งาน ไม่มีความรู้ในงานวิจัยเพียงพอที่สามารถในการทำวิจัยได้ ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนควรมีการเชื่อมต่อและ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรพจน์ มุสิกวัตร, 2559) และสอดคล้องกับ พิมล โชติธนอวิวัฒน์ ที่ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองพนสนธิคม แนวทาง การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองพนสนธิคม คือ ควรประชุมชี้แจงคณะครูและบุคลากร ให้ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการอบรมคณะครู และบุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปใช้ ควรดำเนินการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และควรเพิ่มวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โพรแทคเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องเสียง ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (พิมล โชติธนอวิวัฒน์, 2560) และ 2) ข้อเสนอแนะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสคราษ ด้านการบริหารงานวิชาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการวางแผนงานวิชาการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงิน

และพัสดุ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเบิกจ่ายในงานงบประมาณ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในควบคุมงบประมาณภายในข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีข้อเสนอแนะ ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปส่งเสริมการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานธุรการไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรยังไม่ให้ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะมองเป็นเรื่องยาก และยังขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมล โชติธนอธิวัฒน์ ที่ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองพนัสนิคม แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองพนัสนิคม คือ ควรประชุมชี้แจงคณะครูและบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการอบรมคณะครูและบุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ ควรดำเนินการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และควรเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โปรเจคเตอร์ เครื่องเสียง ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (พิมล โชติธนอธิวัฒน์, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช แสดงให้เห็นว่าในอนาคตผู้ที่จะเป็นนักบริหารและหรือบุคลากรที่ประสบความสำเร็จจะต้องไม่เพียงแต่รู้จักคอมพิวเตอร์ แต่จะต้องสามารถใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศโดยผู้บริหารในอนาคตจะต้องรู้จักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับงานของตนเอง มีความคิดในการพัฒนาสร้างระบบสารสนเทศที่ตนเองต้องการเพื่อช่วยในการตัดสินใจทำให้การบริหาร ของตนเองมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด และต้องสร้างบุคลากรให้รู้การใช้ระบบสารสนเทศในการรวบรวม และประมวลผล และจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการค้นหาและตรวจสอบข้อมูลจาก แหล่งต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้สรุปเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ปัญหา ด้านการบริหารงานวิชาการ ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคลไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไปไม่มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และ 2) ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานวิชาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานนิเทศการสอน ด้านการบริหารงานงบประมาณเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลงานการเงินและพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคลเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงานทั่วไปเพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ จึงเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการวัดผลประเมินผล เทียบโอน และงานทะเบียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้มากขึ้น ด้านการบริหารงบประมาณ 2) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารงานการเงินและบัญชี การคำนวณต้นทุน ผลผลิต การเบิกจ่าย ในงานงบประมาณให้มากขึ้น ด้านการบริหารงานบุคคล 3) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะ การพัฒนาอาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการศึกษาให้มากขึ้น และด้านการบริหารงาน ทั่วไป 4) มหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนากระบวนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีการประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น และ 5) ควรศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปวิจัยและ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา และสมควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้าน ต่าง ๆ ของสถานศึกษาในขนาดต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กันต์กนิษฐ์ แส่นบุญยืน และคณะ. (2567). การพัฒนารูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสาร มจร ล้านนาวิชาการ, 13(1), 70-82.
- ชนุลดา แอเด้น และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัย มหาภูมิพลราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 13(1), 196-211.
- ทิพย์ กิจวิจารณ์. (2547). เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวิทยาการวิจัยทางการศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ทิพย์ นนทเขต. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนรินทร์ สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(1), 47-56.
- พรทิพย์ บุญขวัญ และคณะ. (2566). กระบวนการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิพลราชวิทยาลัย, 21(2), 313-329.
- พรธัญมล คงทอง และคณะ. (2567). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(3), 219-243.
- พระไพโรจน์ อดุล และคณะ. (2563). การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารมณฑลทักษิณ, 16(1), 33-53.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49-53 (1 พฤษภาคม 2562).
- พิมล โชติธนาธิวัฒน์. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมือง พนัสนิคม. ใน งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรพจน์ มุสิกวัตร. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษาอำเภอบ้านคา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- วัฒนา สุนทรชัย. (2547). เรียนสถิติด้วย SPSS ภาคการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัยและการวิเคราะห์ ข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- Prasertsri, N. & Khanbupha, N. (2013). Level of used and barrier of using Information Communication and Technology (ICT) of nurses' instructors for teaching and learning. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 23(2). 55-64.

แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์*

GUIDELINES FOR INCREASING MANAGEMENT EFFICIENCY

OF COMMUNITY ENTERPRISES IN MUANG DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE

บุญसान ธรรมทิพย์^{1*}, อภิวิชญ์ คล่องการยิ่ง², ธนัญชัย แก่นแก้ว³

Boonsan Tharathueke^{1*}, Apichij Klongkarnying², Thanunchai Kaenkaew³

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Faculty of Business, Administration Southeast Asia University, Bangkok, Thailand

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Faculty of Business, Administration Kirik University, Bangkok, Thailand

³นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³Independent Researcher, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: boonsan2526@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และ 2) การเปรียบเทียบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ รายได้ และอายุ สมาชิก งานวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือเป็น โดยเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์สถิติด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์การเปรียบเทียบ t-test, F-test (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Scheffe's Method) ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นหญิง 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส ระดับมัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ย 10,000 - 20,000 บาท เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มากกว่า 4 ปี แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการเงิน รองลงมา ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด ผลทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างเป็นชายและหญิงมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) กลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การตลาด การผลิต และการเงิน ($p\text{-value} < 0.05$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$) และส่วนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$)

คำสำคัญ: แนวทาง, การเพิ่มประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

* Received September 18, 2024; Revised October 2, 2024; Accepted October 8, 2024

Abstract

The objectives of this study were 1) Guidelines to increase the management efficiency of community enterprises in Mueang District, Nakhon Sawan Province and 2) To compare the approaches to increase the management efficiency of community enterprises in Mueang District, Nakhon Sawan Province. This research is a quantitative research method. The sample group was 400 members of community enterprises in Mueang District, Nakhon Sawan Province, and the statistics were analyzed with frequency, percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics. The results of the study showed that most of the members of community enterprises were women aged 41 - 50 years old. Agricultural occupation Have an average income of 10,000 - 20,000 baht, have been a member of a community enterprise for more than 4 years. The average is moderate. In terms of finance, followed by production, management, and marketing. The results of the test hypothesis that the sample were male and female had an effect on the optimization of marketing management. (P-value < 0.05) for the sample with different levels of education had an effect on the optimization of marketing management. (p-value < 0.05) for the sample with different occupational groups had an effect on the efficiency of management. Marketing the sample with different incomes had an effect on the efficiency of financial and administrative management (p-value < 0.05) and the members of community enterprises with different membership periods had an effect on the efficiency of management management (p-value < 0.05).

Keywords: Guidelines, Optimization, Management of Community Enterprises

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมทั้งพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง นำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (Prachachat Business, 2021) วิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และกระจายรายได้สู่ชุมชน (Community Organization Development Institute, 2016) การบริหารองค์กรชุมชนเกี่ยวข้องกับแง่มุมต่าง ๆ ในเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารงานประกอบด้วยสมาชิกภายในคลัสเตอร์ ทนเริ่มต้นมาจากสมาชิก การเงินเป็นเงินสด การบัญชีนั้นง่ายมาก มีกฎระเบียบที่เข้มงวดในด้านทรัพยากรบุคคล การประเมินผล การปฏิบัติงานดำเนินการผ่านการสังเกต วัตถุประสงค์ในการผลิตมาจากทั้งในและนอกชุมชนท้องถิ่น ในที่สุดลูกค้าเป้าหมายก็อยู่ในชุมชน ข้อดีของการการบริหารงานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ข้อเสียของฝ่ายบริหาร คือ กิจกรรมทางการตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ และโครงสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน อุปสรรค คือ ความไม่แน่นอนของการสนับสนุนจากเครือข่าย นอกจากนี้ แนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถ คือ การนำแนวคิดทางการตลาดมาใช้กับผลิตภัณฑ์ เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และประสานงานและทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมาจากพื้นฐานการสอนสำหรับคนรุ่นต่อไป (Prawatmuang, R. et al., 2019) การวิเคราะห์กรณีศึกษาแก้กรณีของ CBSE ในสามประเทศในยุโรป (อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และสวีเดน) โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ริเริ่ม สมาชิก คณะกรรมการ และอาสาสมัครใน CBSE ถูกกำหนดโดยความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยกลยุทธ์ที่ไม่เป็นทางการมีความสำคัญเนื่องจากทรัพยากรจำกัด แสดงให้เห็นถึงจุดยืนด้านการกำกับดูแลที่ซับซ้อนของ CBSE

แต่การนำความรับผิดชอบไปใช้ต่อชุมชนเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ยังไม่ชัดเจน เหยี่ยุกระดาษาคำว่า “ความรับผิดชอบแบบปรับตัว” สะท้อนถึงกระบวนการวิภาษวิธี (Dialectic) หลักการที่สำคัญของกระบวนการ ซึ่งวิธีการรับผิดชอบอย่างเป็นทางการและมีค่าใช้จ่ายสูงจะใช้กับรูปแบบการบัญชีที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และการปฏิบัติที่ไม่เป็นทางการได้รับการยอมรับจากหน่วยงานให้ทุนและรัฐบาลว่าเป็นรูปแบบที่ถูกต้องของความรับผิดชอบ การประเมินคุณค่าทางสังคมของ CBSEs ในแง่ที่เปิดกว้างมากขึ้น (Kleinhans, R. et al., 2020) ชีวิตชุมชนในปัจจุบันไม่สามารถแยกออกจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ชุมชน เช่น การเร่งกระบวนการทำงานหรืออำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหา (Hussain, V., 2019) ความสัมพันธ์กับการจัดการในกิจกรรมทางธุรกิจหรือผู้ประกอบการโดยอาศัยการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการปรับปรุงกระบวนการจัดการเพื่อให้บรรลุประสิทธิผลและประสิทธิผลการบริหาร คือ กิจกรรมหรือการพยายามช่วยเหลือ รับใช้ ชี้นำ หรือจัดกิจกรรมทั้งหมดเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในขณะที่ การเป็นผู้ประกอบการ คือ ธุรกิจของกระบวนการในการทำสิ่งใหม่หรือสร้างสรรค์ที่แตกต่าง (Innovative) ที่เป็นประโยชน์ในการให้คุณค่ามากขึ้น (Il'ina, S. V., 2022) กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการจะบรรลุประสิทธิผลและประสิทธิผลโดยการดำเนินการบริหารจัดการกระบวนการที่มีอยู่ในกิจกรรมของผู้ประกอบการ รวมถึงกระบวนการผลิต การเงิน และการตลาด การบริหารการเป็นผู้ประกอบการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศโดยอาศัยการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือที่ซับซ้อนมากขึ้นและการกำกับกิจกรรมของผู้ประกอบการในกระบวนการพัฒนาธุรกิจ นอกจากนี้ การเป็นผู้ประกอบการยังรองรับความต้องการและความปรารถนาของสังคมร่วมสมัยอีกด้วย การบริหารผู้ประกอบการโดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า แต่กระบวนการนี้เป็นการลงทุนที่มีราคาแพงและต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการจัดซื้อโครงสร้างพื้นฐาน (Mantuc, E., 2022) ข้อมูลและเทคโนโลยีในการจัดการผู้ประกอบการจึงอาจกล่าวได้ว่ามีราคาไม่แพงสำหรับทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้น ความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลกลางและท้องถิ่นในการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คำสำคัญ: การบริหาร - สารสนเทศและเทคโนโลยี การจัดการผู้ประกอบการ (Handayani, N., 2018) รัฐบาลต่าง ๆ มองว่าภาคประชาสังคมเป็นผู้ให้บริการบริการชุมชน โดยได้รับข้อมูลจากการเมืองที่เข้มงวดและความท้าทายกับนโยบายสวัสดิการแบบดั้งเดิม ประชาชนควรจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้บริการที่รัฐเคยบริหารมาก่อน เรากำหนดบริบทของการเกิดขึ้นของนโยบายในอุดมคตินี้โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปิดเสรีนิยมใหม่ที่กว้างขึ้น และในการศึกษาเกี่ยวกับศูนย์ชุมชนการมีส่วนร่วมของพลเมืองและแหล่งเงินทุน ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเน้นย้ำว่าชุมชนต้องการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น เพื่อสร้างเงินทุนเพื่อสนับสนุนความคิดริเริ่มของชุมชนมีศูนย์เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่สอดคล้องกับอุดมคติของวิสาหกิจชุมชนอิสระ การพึ่งพาอาศัยสถาบันที่เป็นทางการอย่างยาวนานนั้นแพร่หลาย อย่างไรก็ตามตามที่รับรู้ว่าการสนับสนุนเชิงโครงสร้างจากทางรัฐมีความจำเป็นต่อการดำรงกิจกรรมประเภทนี้ ศูนย์ชุมชนต้องทำให้ดูเหมือนว่าชุมชนเกือบจะมีอิสระทางการเงินเพื่อที่จะมีคุณสมบัติได้รับเงินทุน แม้ว่าการดำเนินการของพลเมืองจะถูกจำกัดอย่างเข้มงวดโดยความต้องการของผู้ให้ทุน แต่ศูนย์ชุมชนก็ทำตามอุดมคติของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นอิสระ (Rijshouwer, E. & uitermark, J., 2017)

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีจำนวนวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 86,655 แห่ง โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนหลายหน่วยงาน เช่นกรมการพัฒนาพัฒนาชุมชน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (The office of SMEs Promotion, 2021) อย่างไรก็ตามศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเองยังคงมีจุดอ่อนในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตลาด 2) ด้านความยั่งยืนของกลุ่ม 3) ด้านองค์ความรู้ด้านการเงินและบัญชี และ 4) ด้านการบริหารจัดการข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการตลาด ดังนั้น การวิเคราะห์กิจกรรมการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่

กระบวนการรับวัตถุดิบ จนกระทั่งการจัดจำหน่ายและการบริการผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้ายจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจได้ (Trade Policy and Strategy Office, 2021)

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในเบื้องต้น กลุ่มวิสาหกิจยังไม่ได้คำนึงถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในแต่ละกิจกรรมที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังขาดองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างผลกำไร และการดำเนินการของกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจตั้งแต่การรับวัตถุดิบจนกระทั่งผลิตเป็นสินค้าและจัดจำหน่ายไปยังผู้บริโภค นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรม คุณค่ามีจุดเด่นกว่าวิธีอื่นเนื่องจากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกิจกรรมได้ ซึ่งแตกต่างจากวิธีอื่น เช่น แผนผังสายธารคุณค่า (Value Stream Mapping, VSM) ที่มุ่งเน้นสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ ดังนั้น แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในแต่ละกิจกรรมได้ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ระบุแนวทางในการพัฒนาและ นำแนวทางไปปฏิบัติจะสามารถช่วยพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และเพิ่มศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 116,441 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ใช้สูตรของ (Krejcie and Morgan) สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่ความเชื่อมั่นที่ 95% ค่าความคาดเคลื่อนที่ .05 ได้ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่าง $n = 382$ เพื่อความเหมาะสม จึงเก็บข้อมูล จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Closed Ended) ที่ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ รายได้ และอายุสมาชิก

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ

การตรวจสอบและการทดสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจะดำเนินการใน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนสำรวจจริง และระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหลังจากสำรวจจริงโดยขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมี ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยเกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่กำหนดได้ คือ 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีค่าความตรงผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งาน (Try-Out) ได้ และ 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ไม่ผ่านเกณฑ์ต้องปรับปรุงแก้ไขซึ่งผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อคำถามและมีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน

2. การตรวจสอบความเที่ยง แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลอง (Try-Out) กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 คน ที่เป็นประชากรที่นำมาทดลองที่มีลักษณะเหมือนกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient ของแต่ละตัวแปรควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และค่าจำแนกรายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) ของแต่ละข้อคำถามควรมีค่าตั้งแต่ 0.30 หากมีข้อคำถามใดทำให้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของตัวแปรใด ๆ ต่ำกว่า 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อคำถามใด ๆ ต่ำกว่า 0.30 ต้องทำการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดข้อคำถามนั้นออก วิจัยในครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามความจริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเป็นผู้ทำการได้เก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในเดือนมิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบ t-test, F-test (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีผลการศึกษา สรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นหญิง 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส ระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ย 10,000 - 20,000 บาท เป็นสมาชิก มากกว่า 4 ปี

ผลของแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.615) รองลงมา คือ ด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.360) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.431) และน้อยที่สุด คือ ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.361) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

การบริหารงานของวิสาหกิจชุมชน	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตลาด	2.87	0.361	ปานกลาง
2. ด้านการผลิต	3.05	0.360	ปานกลาง
3. ด้านการเงิน	3.12	0.615	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารจัดการ	2.95	0.431	ปานกลาง
ผลรวม	2.99	0.441	ปานกลาง

สมมุติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบระดับแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเป็นชายและหญิงมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีกลุ่มอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงิน ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$) และส่วนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลของแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.615) รองลงมา คือ ด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.360) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.431) และน้อยที่สุด คือ ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.361) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พวงพรภัสสร วิริยะ และสุภาพร ลักษณะินสาร ที่สรุปว่า ลักษณะกลุ่ม ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของสมาชิกกลุ่ม และด้านนโยบายการบริหาร การปฏิบัติงาน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 55.9 (พวงพรภัสสร วิริยะ และสุภาพร ลักษณะินสาร, 2024) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิกานต์ อินทรเผือก และคณะ สรุปว่าความสำคัญองค์ประกอบการจัดการวิสาหกิจชุมชน คือ 1) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) โดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1.1) ความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน 1.2) การผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 1.3) การสร้างนวัตกรรมในกระบวนการผลิต 1.4) การปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง 1.5) การสร้างตราสินค้าเพื่อการจดจำ และ 1.6) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ชนิกานต์ อินทรเผือก และคณะ, 2564)

ผลการการเปรียบเทียบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเป็นชายและหญิงมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่ม

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีกลุ่มอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงิน ($p\text{-value} < 0.05$) สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$) และส่วนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนระยะเวลาการเป็นสมาชิกแตกต่างกันมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการ ($p\text{-value} < 0.05$) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนนิกันต์ อินทรเผือก และคณะ สรุปว่าความสำคัญองค์ประกอบการจัดการวิสาหกิจชุมชน คือ 1) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) โดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1.1) ความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน 1.2) การผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 1.3) การสร้างนวัตกรรมในกระบวนการผลิต 1.4) การปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง 1.5) การสร้างตราสินค้าเพื่อการจดจำ และ 1.6) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ชนนิกันต์ อินทรเผือก และคณะ, 2564) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชมกฤษ หนูนาค และคณะ สรุปว่าแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์ สร้างมาตรฐาน พัฒนาระบบบัญชี พัฒนาระบบบัญชีใช้โลโก้เดียวกันทั้งหมด พัฒนาระบบโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตและการขายได้ทั้งระบบ เพิ่มบทบาทใหม่เป็นศูนย์กระจายสินค้าระดับอำเภอและจังหวัด ทำตลาดสินค้าออนไลน์ ปรับปรุงสถานที่จำหน่ายสินค้าให้มีเอกลักษณ์ จัดการความรู้ให้เป็นระบบ ปลูกฝัง ปรับอุปนิสัย พฤติกรรมการบริการ และเพิ่มทักษะในการทำงานเป็นทีม รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในตำบลท่าเสาทั้ง 11 หมู่ ตลอดจนผลักดันให้ทุกตำบลจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งหมด (ชมกฤษ หนูนาค และคณะ, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ในภาพรวมมีแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด ผลการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นในการนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ ดังนี้ 1) ด้านการตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการจัดทำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับด้านการตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้เจริญเติบโต มีการพัฒนาหาสิ่งแปลกใหม่ สามารถนำมาวางขายให้กับผู้บริโภคเป็นเครื่องมือสร้างความพึงพอใจกับผู้บริโภค สร้างความสมดุลระหว่างปริมาณสินค้าที่ผลิตได้กับปริมาณความต้องการตลาด มีตลาดรองรับที่แน่นอน มีการส่งเสริมการขาย เช่น การโฆษณา 2) ด้านการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ จะประสบความสำเร็จ จากปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ สินค้ามีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน การผลิตจึงจำเป็นต้องมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ 3) ด้านการเงิน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการจัดทำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับด้านบริหารเงินทุนตามวงเงินที่สถาบันการเงินกำหนด หากมีการระดมเงินจากชุมชนได้เอง หรือมีเงินช่วย หรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ มีการจัดทำบัญชีกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วน มีระบบที่ชัดเจน วิสาหกิจชุมชน มีโอกาสดำเนินธุรกิจได้ และประสบความสำเร็จ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ควรเลือกผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการบริหารจัดการ หากระบบการบริหารและการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การบริหารจัดการเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคนช่วยกันดูแลรับผิดชอบ เพื่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบและความสัมพันธ์ของการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างการเพิ่มประสิทธิภาพ 2) ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการของวิสาหกิจในชุมชน เช่น ปัญหาการสร้างการเพิ่มประสิทธิภาพในวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

3) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนเพราะจะทำให้องค์กรรับรู้ถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางใน การปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนนิกานต์ อินทรเผือก และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 12(2), 46-56.
- ชมภูษ หุ่นนาค และคณะ. (2563). แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน, 13(2), 32-53.
- พวงพรภัสสร วิริยะ และสุภาพร ลักษมีธนาสาร. (2024). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา. Thai Interdisciplinary and Sustainability Review, 13(1), 57-65.
- Community Organization Development Institute. (2016). Handbook for promoting the development of the basic economic system. Community Organizations Development Institute, 16(1), 157-177.
- Handayani, N. (2018). the Role of Administration-Information and Technology Based in Entrepreneurial Management. In Proceedings of The International Conference on Social Sciences. University of Muhammadiyah Jakarta.
- Hussain, V. (2019). Management Theories: The Contribution of Contemporary Management Theorists in Tackling Contemporary Management Challenges. Journal of Yaşar University, 14(1), 156-169.
- Il'ina, S. V. (2022). Economic efficiency of manufacturing enterprises: Theoretical and practical aspects Bulletin of Udmurt University. Series Economics and Law, 32(1), 6-20.
- Kleinhans, R. et al. (2020). How community-based social enterprises struggle with representation and accountability. Social Enterprise Journal, 16(1), 1-29.
- Mantuc, E. (2022). Efficiency Concept Regarding Law Enforcement Activity By The Public Authorities. Journal Of Social Sciences, 5(1), 139-147.
- Prachachat Business. (2021). The crisis of community enterprise. Prachachat Business. Retrieved March 10, 2021, from <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-733569>
- Prawatmuang, R. et al. (2019). Operation Leveraging Guidelines for Small and Micro Community Enterprises in Lop Buri Province. Journal of Multidisciplinary in Social Sciences, 15(1), 1-9.
- Rijshouwer, E. & uitermark, J. (2017). Citizenship as enterprise: The transformation of Amsterdam community centers into community enterprises. Cheltenham UK Northampton USA, 25(1), 270-294.
- Trade Policy and Strategy Office. (2021). A report of the potential development of community and social enterprises to enhance the foundation economy under the project of trade development and service to upgrade the Thai economy. Amarin Printing and Publishing Public Company Limited, 17(1), 1-18.

แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัล
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน*

GUIDELINES FOR IMPROVING DIGITAL EDUCATION INITIATIVES
IN VOCATIONAL COLLEGES IN YUNNAN

จาง เยวซิง, นีรันตร์ สุธีนิรันตร์, พัชรา เดชโฮม, กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Zhang Yuexing, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome, Kulsirin Ahiratvordej, Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร คือ ผู้บริหาร 358 คน ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา 8 แห่ง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามโดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 จำนวน 71 ข้อ 2) การสัมภาษณ์ และ 3) แบบประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในมณฑลยูนนาน ประกอบด้วย 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด พบว่า ระดับสูงสุด คือ ด้านประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา รองลงมา คือ ด้านความรู้ด้านดิจิทัล และด้านข้อมูลทางการเงิน รองลงมา คือ ด้านแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลระดับต่ำสุด แนวคิดของความเป็นผู้นำด้านนโยบายด้านการศึกษามุ่งเน้นถึงบทบาทสำคัญของผู้นำในการพัฒนา การสนับสนุน และการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนนโยบายของผู้นำเพื่อการนำโปรแกรมการศึกษาดิจิทัลที่ได้รับการปรับปรุงไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานซึ่งต้องมีการสังเกตและวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบของความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อประเมินประสิทธิผลของนโยบายด้านการศึกษาในการนำไปปฏิบัติอย่างครอบคลุม ทั้งด้านนโยบายที่สามารถได้รับการสนับสนุนและความเข้าใจอย่างเต็มที่ในทุกระดับของวิทยาลัย ซึ่งควรให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูลและการสนับสนุนสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาองค์กรบนฐานนโยบายที่มีประสิทธิภาพสู่การบรรลุผลลัพธ์แห่งความสำเร็จที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: ความคิดริเริ่ม, การศึกษาดิจิทัล, วิทยาลัยอาชีวศึกษา, แนวปฏิบัติ

Abstract

The purpose of this research was to study the Guidelines for Improving Digital Education Initiatives in Yunnan Vocational Colleges with Mixed Method Research The population consisted

* Received August 10, 2024; Revised September 26, 2024; Accepted October 6, 2024

of 358 administrators, selected by purposive sampling from 8 vocational colleges in Yunnan Province. The research instruments were 1) A questionnaire with a reliability of 0.95 and 71 items, 2) An interview, and 3) An evaluation form. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and content analysis. The results of the research found that the guidelines for strengthening digital education initiatives in vocational colleges in Yunnan Province consisted of 6 aspects at a high level. Considering the results of various studies from the highest to the lowest level, the highest level was the effectiveness of education policy implementation, followed by the digital transformation of education, followed by digital literacy and financial information, followed by digital education information sources, and the lowest level of digital technology. The concept of education policy leadership emphasizes the important role of leaders in policy development, support, and implementation. This concept demonstrates the importance of leadership policy support for the successful implementation of improved digital education programs, which requires observation and analysis of the components of digital education initiatives in organizational management to assess the effectiveness of educational policies in comprehensive implementation, both in terms of policies that can be fully supported and understood at all levels of the college, and the importance of resources and support for policy implementation for the development of effective policy-based organizations towards achieving sustainable success outcomes.

Keywords: Initiative, Digital Education, Vocational College, Guidelines

บทนำ

ความโดดเด่นของมูลค่าข้อมูลและการปรับปรุงวิธีการรับข้อมูลและเทคโนโลยีการประมวลผลข้อมูลเป็นสาเหตุหลักของข้อมูลข่าวสารสารสนเทศแห่งอนาคต ด้วยการแยกตัวประกอบของการผลิตข้อมูล การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของวิทยาศาสตร์ข้อมูล เทคโนโลยีข้อมูล ตลอดจนการเจาะลึกและการประยุกต์ใช้คุณค่าของข้อมูล การปฏิวัติข้อมูลขนาดใหญ่กำลังดำเนินอยู่ โดยจะขับเคลื่อนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์ระดับชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจระดับภูมิภาค การก่อสร้างเมืองอัจฉริยะ การเปลี่ยนแปลงและยกระดับองค์กร การจัดการวิทยาเขต ตลอดจนการทำงานและชีวิตส่วนตัว เพื่อตอบสนองต่อโอกาสทางประวัติศาสตร์ของนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศระดับโลก การส่งเสริมความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลจึงเป็นทั้งความคิดริเริ่มเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาการศึกษาในทุกประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นความท้าทายที่สำคัญสำหรับการศึกษาในทุกประเทศ (Li, J., 2018) ซึ่งการศึกษาดิจิทัลที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาที่สมดุล การบรรลุความเท่าเทียมทางการศึกษา การปรับปรุงคุณภาพระดับชาติ การปลูกฝังความสามารถด้านนวัตกรรม และส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมข้อมูลการศึกษา มันไม่ได้เป็นเพียงความหมายแฝงที่สำคัญและองค์ประกอบของการบูรณาการการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีสำคัญในการสาธิตการศึกษาด้วย (Su, X., 2021) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้ผลักดันรูปแบบการศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการก้าวข้ามขีดจำกัดของกาลเวลา และเพื่อส่งเสริมการปฏิวัติการศึกษาและการเรียนรู้แบบทวิคูณในทางกลับกันได้เปลี่ยนแหล่งความรู้ และปรับปรุงรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและความรู้แห่งดิจิทัล (Abah, J. A., 2018) ภายใต้ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระบบการศึกษาทั่วโลกได้รับผลกระทบอย่างมาก การศึกษาดิจิทัลยังเผชิญกับโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ ดังนั้น การศึกษาดิจิทัลจึงกลายเป็นกระแสที่ไม่อาจ

ย้อนกลับได้ (Gandia, R. L., 2020) เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน ทรัพยากรข้อมูลมีมากมาย และกำลังไหลเข้ามาที่จะปรับปรุงความรู้ด้านดิจิทัลของทุกคน (Brown, K. & Johnson, L., 2022) วิธีที่ใช้ Big Data อย่างแท้จริงและใช้ประโยชน์จาก Big Data อย่างเต็มที่ ถือเป็นปัญหาการวิจัยและการสำรวจทั่วไปสำหรับทุกคน ในปัจจุบัน เช่น สหภาพยุโรปได้กำหนดและประกาศใช้แผนปฏิบัติการการศึกษาดิจิทัล (Gandia, R. L., 2020) ซึ่งเสนอกยุทธ์ 2 ประการ ได้แก่ การพัฒนาระบบนิเวศการศึกษาดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูง และปรับปรุงทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โปรแกรมนี้สนับสนุนการปรับตัวของระบบการศึกษา และการฝึกอบรมในประเทศสมาชิกอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในการศึกษา ดิจิทัล (Wang, B., 2022) การปฏิรูปการศึกษาดิจิทัลของสหภาพยุโรปก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ 4 ประการสำหรับ โครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในยูเนียน ได้แก่ การเสริมสร้างการฝึกอบรมทักษะดิจิทัล การปรับปรุงการสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการศึกษาความรู้ด้านข้อมูลเข้าสู่ระบบหลักสูตร และการสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนสำหรับทรัพยากรข้อมูลทางการศึกษาและการแบ่งปันประสบการณ์ (Bilalova, D. N., et al, 2020)

ในยุคใหม่ของข้อมูลการศึกษา โครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูเนียนเผชิญ กับโอกาสทางประวัติศาสตร์ที่หาได้ยากในการพัฒนา ความสำคัญของการส่งเสริมความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัล ระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนปฏิบัติการสามปีของมณฑลยูเนียนเพื่อการพัฒนาการศึกษาคุณภาพสูง (พ.ศ. 2566 - 2568) ที่ออกโดยกรมสามัญศึกษาของมณฑลยูเนียน (Chen, L. & Wang, H., 2022) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะช่วยแก้ไข ปัญหาความสามารถไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในการศึกษา และปรับปรุงระดับ การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในการศึกษาอย่างครอบคลุม ด้วยการสร้างแพลตฟอร์มบริการสาธารณะด้านการศึกษาของ ยูเนียน เร่งการพัฒนาและการประยุกต์ใช้ทรัพยากรการศึกษาดิจิทัล และสร้างวิทยาเขตดิจิทัล เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว (Johnson, M. & Smith, R., 2023) การศึกษานี้จึงวิเคราะห์และวิจัยความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลของสถาบัน อาชีวศึกษาในยูเนียนตามแนวคิดการบริหารการศึกษาและลักษณะของการก่อสร้าง การจัดการ การแจกจ่าย และ การประยุกต์ใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสถานการณ์โดยรวมของ โครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูเนียน ตลอดจนการค้นพบปัญหา แนวโน้ม และ รูปแบบโดยใช้เทคโนโลยี Big data นอกจากนี้ การศึกษานี้จะจัดให้มีข้อมูลอ้างอิงสำหรับการตัดสินใจเป็นผู้นำ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการคุณภาพและระดับการก่อสร้างระบบวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่อไป ความรู้ ด้านดิจิทัลจึงได้รับการเสริมสร้างและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนา สังคมดิจิทัล (Patel, R. & Nguyen, T., 2022) พลเมืองต้องมีความสามารถในการใช้และพัฒนาทรัพยากรดิจิทัล ซึ่งรวมถึงทั้งความสามารถในการรับทรัพยากรดิจิทัลและความสามารถในการให้ทรัพยากรเหล่านั้น การปรับปรุง โครงการการศึกษาดิจิทัลต้องอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่าและบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำงานของวิทยาลัยและแผนกต่าง ๆ การจัดตั้งและการนำระบบการฝึกอบรมและทักษะการใช้งานไอทีของ วิทยาลัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนและกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถด้านดิจิทัลดำเนินการ การสอน และการวิจัย ตลอดจนโครงสร้างการจัดการต่าง ๆ (Yang, Y., 2023) สิ่งนี้จะช่วยให้วิทยาลัยสามารถ ปรับปรุงความรู้ด้านดิจิทัลของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ได้ จึงส่งเสริมการวางแผนและการสร้างวิสัยทัศน์สำหรับ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการเปลี่ยนแปลงการศึกษา และด้านข้อมูลทางการเงินที่เป็นการประเมิน ขอบเขตที่ผู้บริหารวิทยาลัยลงทุนเงินในโครงการการศึกษาดิจิทัล (Xu, T., 2023) วิทยาลัยต้องการแหล่งเงินทุน เฉพาะเพื่อสนับสนุนโครงการการศึกษาดิจิทัล เงินทุนเหล่านี้มีไว้สำหรับครอบคลุมทุกด้านของโครงการการศึกษา ดิจิทัล รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์การศึกษาดิจิทัล การสร้างแพลตฟอร์ม การฝึกอบรมคณาจารย์ และอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีกลไกการวางแผนและจัดการงบประมาณที่ชัดเจนถือเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งของกระบวนการดำเนินการ ที่มีกระบวนการตัดสินใจและอนุมัติเงินทุนที่โปร่งใสและยุติธรรม (Raipovna, V. S., 2021) โดยการนำการศึกษา

ดิจิทัลไปใช้อย่างประสบความสำเร็จต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินที่เพียงพอ ข้อมูลทางการเงินสำหรับการศึกษาดิจิทัลมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางแห่งการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนผลักดันด้านการศึกษาสู่การพัฒนาวิทยาลัยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีมาตรฐานการศึกษาดิจิทัลในระดับสากล โดยมุ่งเน้นความรู้ด้านดิจิทัลซึ่งเป็นทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมและความรู้ด้านวัฒนธรรมในการสามารถค้นพบและรับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประเมินข้อมูล บูรณาการข้อมูล และสื่อสารข้อมูลโดยใช้เครื่องมือและวิธีการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศบางอย่างในสภาพแวดล้อมดิจิทัล สารสำคัญของความรู้ด้านดิจิทัล คือ ความสามารถ และการศึกษาดิจิทัลไม่สามารถพัฒนาได้หากไม่มีผู้ที่มีความรู้ด้านดิจิทัลสูง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและการพัฒนาของสังคมดิจิทัลแห่งอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน จำนวน 358 คน ซึ่งเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา 8 แห่ง ในมณฑลยูนนาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน ประกอบด้วย

แบบสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของโครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในมณฑลยูนนาน มีคำถาม 12 คำถาม สำหรับแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล 12 คำถาม สำหรับเทคโนโลยีดิจิทัล 14 คำถาม สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา 11 คำถาม สำหรับความรู้ด้านดิจิทัล 11 คำถาม สำหรับข้อมูลทางการเงิน 11 คำถาม และ 11 คำถาม เกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา รวมทั้งหมด 71 คำถาม ข้อกำหนดในการตั้งค่า คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง อยู่ในระดับสูงมาก

ระดับ 4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

3. สร้างแบบสอบถามแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่ม ด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล 2) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา 4) ด้านความรู้ด้านดิจิทัล 5) ข้อมูลทางการเงิน และ 6) ด้านประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาฯ อนุมัติเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, L. J., 1951) ได้ความเชื่อมั่น 0.95

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน จำนวน 358 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลแนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ในยูนนาน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน

(n = 358)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. ด้านแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล	3.93	1.13	มาก
2. ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	3.92	1.13	มาก
3. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา	3.95	1.13	มาก
4. ด้านความรู้ด้านดิจิทัล	3.94	1.12	มาก
5. ด้านข้อมูลทางการเงิน	3.94	1.12	มาก
6. ด้านประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา	3.96	1.14	มาก
รวมเฉลี่ย	3.94	1.13	มาก

ผลการวิเคราะห์แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน พบว่า แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน ประกอบด้วย 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = 1.13$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ ด้านประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา ($\mu = 3.96$, $\sigma = 1.14$) รองลงมา คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา ($\mu = 3.95$, $\sigma = 1.13$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ด้านดิจิทัล และด้านข้อมูลทางการเงิน ($\mu = 3.94$, $\sigma = 1.12$) รองลงมา คือ ด้านแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล ($\mu = 3.93$, $\sigma = 1.13$) และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลระดับต่ำสุด ($\mu = 3.92$, $\sigma = 1.13$)

ทั้งนี้ แนวทางการเสริมสร้างความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในมณฑลยูนนาน ซึ่งรวมถึงความร่วมมือกับพันธมิตรในอุตสาหกรรม การลงทุนในการสร้างเนื้อหาดิจิทัล การพัฒนาโครงสร้างเครือข่ายพื้นฐาน การสร้างโปรแกรมคำแนะนำที่เป็นระบบ เน้นความรู้ด้านดิจิทัล สนับสนุนการสนับสนุนทางการเงินที่เพิ่มขึ้น และส่งเสริมแนวทางการทำงานร่วมกันในการดำเนินนโยบาย ซึ่งการศึกษาดิจิทัลนั้นเป็นการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ โดยเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้การศึกษาดิจิทัลเกิดขึ้นในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการศึกษาดิจิทัลด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษาที่ซับซ้อนซึ่งเทคโนโลยีถูกผนวกอย่างลึกซึ้งในระบบการศึกษาที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือโมเดลที่ใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูนนาน พบว่า ระดับสูงสุด คือ ด้านประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของการศึกษา ด้านความรู้ด้านดิจิทัล และด้านข้อมูลทางการเงิน ด้านแหล่งข้อมูลการศึกษาดิจิทัล และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลระดับต่ำสุด ซึ่งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดของความเป็นผู้นำด้านนโยบายด้านการศึกษามุ่งเน้นถึงบทบาทสำคัญของผู้นำในการพัฒนาระบบการฝึกอบรมและทักษะการใช้งานไอทีของวิทยาลัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนและกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถด้านดิจิทัล การสนับสนุน และการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมตัวชี้วัดองค์กรที่มีการพัฒนาด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสร้างสรรค์และการศึกษาคุณภาพสูง (Gandia, R. L., 2020) เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน ทรัพยากรข้อมูลมีมากมาย และกำลังใกล้เข้ามาที่จะปรับปรุงความรู้ด้านดิจิทัลของทุกคน

(Brown, K. & Johnson, L., 2022) วิธีการใช้ Big Data อย่างแท้จริงและใช้ประโยชน์จาก Big Data อย่างเต็มที่ ถือเป็นปัญหาการวิจัยและการสำรวจทั่วไปสำหรับทุกคนในปัจจุบัน เช่น สหภาพยุโรปได้กำหนดและประกาศใช้ แผนปฏิบัติการการศึกษาดิจิทัล (Gandia, R. L., 2020) โดยการพัฒนาแผนกลยุทธ์ด้านการพัฒนาระบบนิเวศ การศึกษาดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพสูง และปรับปรุงทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลสำหรับการเปลี่ยนแปลงทาง ดิจิทัล โปรแกรมนี้สนับสนุนการปรับตัวของระบบการศึกษาและการฝึกอบรมในประเทศสมาชิกอย่างยั่งยืนและมี ประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาดิจิทัล (Wang, B., 2022) การปฏิรูปการศึกษาดิจิทัล ของสหภาพยุโรปก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ 4 ประการ สำหรับโครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในยูเนียน ได้แก่ การเสริมสร้างการฝึกอบรมทักษะดิจิทัล การปรับปรุงการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการศึกษาความรู้ ด้านข้อมูลเข้าสู่ระบบหลักสูตร และการสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือและแลกเปลี่ยนสำหรับทรัพยากรข้อมูล ทางการศึกษาและการแบ่งปันประสบการณ์ และ Bilalova, D. N., et al. กล่าวว่า ในยุคใหม่ของข้อมูลการศึกษา โครงการริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูเนียนเผชิญกับโอกาสทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้ยาก ในการพัฒนา ความสำคัญของการส่งเสริมความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนปฏิบัติการ สามปีของมณฑลยูเนียนเพื่อพัฒนาการศึกษาคุณภาพสูง (พ.ศ. 2566 - 2568) ที่ออกโดยกรมสามัญศึกษาของ มณฑลยูเนียน (Bilalova, D. N., et al, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะช่วยแก้ไขปัญหาคำความสามารถไม่เพียงพอ สำหรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในด้านการศึกษา และปรับปรุงระดับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลใน การศึกษาอย่างครอบคลุม ด้วยการสร้างแพลตฟอร์มบริการสาธารณะด้านการศึกษาของยูเนียน เร่งการพัฒนา และการประยุกต์ใช้ทรัพยากรการศึกษาดิจิทัล และสร้างวิทยาเขตดิจิทัล เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว (Chen, L. & Wang, H., 2022) ซึ่งการศึกษานี้จึงวิเคราะห์และวิจัยความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลของสถาบันอาชีวศึกษา ยูเนียนตามแนวคิดการบริหารการศึกษาและลักษณะของการก่อสร้าง การจัดการ การแจกจ่าย และการประยุกต์ใช้ ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสถานการณ์โดยรวมของโครงการริเริ่ม ด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูเนียน (Johnson, M. & Smith, R., 2023) ตลอดจนการค้นพบ ปัญหา แนวโน้ม และรูปแบบโดยใช้เทคโนโลยี Big data นอกจากนี้ การศึกษานี้จะจัดให้มีข้อมูลอ้างอิงสำหรับการตัดสินใจเป็นผู้นำ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการคุณภาพและระดับการก่อสร้างระบบวิทยาลัยอาชีว ศึกษาต่อไป ความรู้ด้านดิจิทัลจึงได้รับการเสริมสร้างและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาสังคมดิจิทัล และ Patel, R., & Nguyen, T. กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความสามารถในการใช้และ พัฒนาทรัพยากรดิจิทัล ซึ่งรวมถึงทั้งความสามารถในการรับทรัพยากรดิจิทัลและความสามารถในการให้ทรัพยากร เหล่านั้น การปรับปรุงโครงการการศึกษาดิจิทัลต้องอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่าและบทบาทของ เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานของวิทยาลัยและแผนกต่าง ๆ การจัดตั้งและการนำระบบการฝึกอบรมและ ทักษะการใช้งานไอทีของวิทยาลัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนและกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถ ด้านดิจิทัลดำเนินการสอน การสอน และการวิจัย ตลอดจนโครงสร้างการจัดการต่าง ๆ (Patel, R. & Nguyen, T., 2022)

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวทางสำหรับการปรับปรุงความคิดริเริ่มด้านการศึกษาดิจิทัลในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในยูเนียน พบว่า การปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาดิจิทัลในสถาบันอาชีวศึกษาในยูเนียนนั้นผู้ดูแลทรัพยากรการศึกษาดิจิทัลควร ส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงและพัฒนาทรัพยากรการศึกษาดิจิทัลโดยการร่วมมือกับพันธมิตรในอุตสาหกรรม ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ และลงทุนในการสร้างเนื้อหาดิจิทัล โดยเทคโนโลยีดิจิทัลควรอัปเดตโครงสร้างพื้นฐาน เครือข่ายเพื่อรองรับการผสมผสานและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของเชื่อมต่อเครือข่าย

ปรับปรุงอุปกรณ์ และให้บริการเครือข่ายที่หลากหลาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดิจิทัลในการศึกษาควรสร้างโปรแกรมแนะนำที่เป็นระบบและแพลตฟอร์มการบริหารจัดการดิจิทัลอย่างเป็นระบบ เพื่อสะดวกต่อการผสมผสานของเครื่องมือและทรัพยากรดิจิทัลเข้าสู่กระบวนการการสอนและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารหน่วยงานด้านการศึกษาดิจิทัลควรมุ่งเน้นทักษะดิจิทัลในการนำโครงการมาพัฒนาองค์กรเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรและนักเรียน รวมถึงโปรแกรมฝึกอบรมรองรับ การจัดสัมมนา และโอกาสพัฒนาอาชีพต่อเนื่อง ตลอดจนการพัฒนาผู้ดูแลการลงทุนทางการเงินควรส่งเสริมการสนับสนุนการเงินและทรัพยากรทางการเงินสำหรับโครงการการศึกษาดิจิทัล โดยเน้นความสำคัญของการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เทคโนโลยีการศึกษา และการสร้างความสามารถ และการพัฒนาผู้ดูแลประสิทธิภาพของการปรับใช้นโยบายการศึกษาควรเสริมความสอดคล้องของทรัพยากรนโยบายและการสนับสนุนภายในนโยบายการศึกษาของวิทยาลัย โดยมี การมุ่งมั่นในการเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ และส่งเสริมการพัฒนานโยบายและการปรับใช้อย่างร่วมมือ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ถึงปัจจุบันกับอนาคตด้านข้อจำกัดบางประการต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่การเลือกขอบเขตของการวิจัย วิธีการวิจัย มิติของแบบสอบถาม และการออกแบบคำถามสำหรับสัมภาษณ์ ไม่เพียงพอ ในการวิจัยในอนาคต สามารถทำการสำรวจอย่างละเอียดเพิ่มเติมเพื่อระบุวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ที่แตกต่างกันหรือพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ ตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงและกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ซึ่งการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำผู้นำที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของโครงการการศึกษาดิจิทัลอย่างสำเร็จ การวิจัยนี้สามารถสำรวจบทบาทของผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาที่มีรูปแบบการเปลี่ยนแปลง และเทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลงในการสนับสนุนความพร้อมขององค์กร การสนับสนุนความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้อง และการรักษานวัตกรรมการศึกษาดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- Abah, J. A. (2018). Educational cloud services and the mathematics confidence, affective engagement, and behavioral engagement of mathematics education students in public universities in benue state, Nigeria. *Journal of Education System*, 1(5), 322-328.
- Bilalova, D. N., et al. (2020). Digital educational resources in the study of humanities subjects in a technical university. In *International Scientific Conference Digitalization of Education: History. Journal of Trends and Prospects*, 13(6), 315-319.
- Brown, K. & Johnson, L. (2022). Assessing the effectiveness of financial inputs in digital education initiatives: A case study approach. *Journal of Educational Finance*, 48(2), 167-183.
- Chen, L. & Wang, H. (2022). Enhancing digital education initiatives through collaborative resource development. *Journal of Computers & Education*, 4(8), 123-143.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.
- Gandia, R. L. (2020). On-demand provisioning of educational cloud-based services. *Journal of Educational Based Learning*, 13(3), 121-123.
- Johnson, M. & Smith, R. (2023). Digital resources in education: Opportunities and challenges. *International Journal of Educational Technology*, 6(2), 86-89.

- Li, J. (2018). The logic of action and reform direction of integrating digital competence into vocational education in the European Union. *Journal of Comparative Education Research*, 17(10) education reform in the European Union. *Journal of World Education Information*, 7(6), 27-32., 76-85.
- Patel, R. & Nguyen, T. (2022). Exploring the Impact of Digital Education Initiatives on Educational Transformation: A Case Study Approach. *Journal of Computers & Education*, 5(2), 178-179.
- Raipovna, V. S. (2021). Foreign Experience in Digital Educational Technologies. *European journal of innovation in nonformal education*, 1(2), 152-154.
- Su, X. (2021). A cartography of digital literacy. Conceptual categories and main issues in the theorization and study of digital literacies. *Journal of Digital Education Review*, 17(43), 68-86.
- Wang, B. (2022). Action Plan for Digital Education (2021-2027): content and implications for digital education reform in the European Union. *Journal of World Education Information*, 7(6), 27-32.
- Xu, T. (2023). The use of German "vocational education 4.0" in China's vocational education program-The photography and video program as an example. *Journal of Modern Business Industry*, 4(16), 75-78.
- Yang, Y. (2023). Research on digital transformation construction of vocational education. *Journal of Times Automotive*, 7(14), 69-71.

การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช*
THE DEVELOPING OF A GENERAL ADMINISTRATION MANUAL FOR
SMALL SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT

รวมพร สีเผือก*, กษมา ศรีสุวรรณ, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

Roumpon Sripueak*, Kasama Srisuwan, Teeraphong Somkhaoyai

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Master of Education Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: nong_nun_18@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) พัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) นำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสำรวจและเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลผล สรุปผล และนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีการดำเนินการแต่ละงานทั้ง 5 งาน ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน 5) งานกิจการนักเรียน แต่ยังมีข้อติดขัดในการะงานบางภาระงาน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด 2) การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไป พบว่า คู่มือควรประกอบด้วย กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 5 งาน ที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน 5) งานกิจการนักเรียน ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) ขอบข่ายและภาระงาน 4) Flowchart หรือแบบฟอร์ม และ 5) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง และ 3) การนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไป พบว่า ในคู่มือประกอบด้วย 5 งานหลักมีความสำคัญในการบริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) การนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไป พบว่า ในคู่มือประกอบด้วย 5 งานหลัก ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน และ 5) งานกิจการนักเรียน มีความสำคัญในการบริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

คำสำคัญ: การพัฒนาคู่มือ, องค์ประกอบของคู่มือ, โรงเรียนขนาดเล็ก

* Received August 5, 2024; Revised October 5, 2024; Accepted October 12, 2024

Abstract

The objectives of this research are 1) Study the general administrative conditions for small school under secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat 2) Develop a manual for general administration for small school under secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat 3) Present a manual for general administration for small school under secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat. as a qualitative research. The researcher surveyed and collected data by in-depth interviews. Synthesize the results and present them in the form of descriptive narratives. The results of the study showed that: 1) General administrative conditions. The results of the study found that The results of the study found that each of the 5 tasks: 1) Administrative work, 2) Building work, 3) Public relations work, 4) School health work, 5) Student affairs work. But there are still difficulties in some workloads. Because the number of personnel is limited 2) Development of a manual for general administration. The results of the study found that the manual should contain procedures for 5 important tasks in general administration, namely 1) Administrative work, 2) Building work, 3) Public relations work, 4) School health work, 5) Student affairs work. Each task consists of 1) The person in charge, 2) The operating procedure, 3) The scope and workload, 4) The flowchart or form, and 5) The documents/references 3. Presentation of the General Administration Manual found that the manual consists of 5 main tasks: 1) Administrative work, 2) Facility work, 3) Public relations work, 4) School health work, 5) Student affairs work. It is important in general administration. It is appropriate and useful for the development of the general management manual of small schools affiliated to the Nakhon Si Thammarat Secondary Education Area Office.

Keywords: Manual Development, Guide Element, Small Schools

บทนำ

สภาพปัจจุบันนี้โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่เจอปัญหามากมายหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบริหารจัดการ การขาดบุคลากรทางการศึกษา ครูไม่ครบกลุ่มสาระวิชา ทั้งนี้ทั้งนั้นการดำเนินงานที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามเป้าหมายและตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนที่วางไว้ ทั้ง 4 ด้านเพราะฉะนั้นงานบริหารงานทั่วไปจึงมีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนในฐานะช่วยสนับสนุนงานวิชาการ รวมทั้งงานอื่น ๆ เพราะงานฝ่ายบริหารทั่วไป มีส่วนส่งเสริม นักเรียน ส่งเสริมการเรียนการสอน เสริมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดูแลสวัสดิการของครู นักเรียน นักการภารโรง ตลอดจนการจัดสวัสดิการให้บุคลากรในสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาจัดงานบริหารทั่วไปได้ถูกต้องครบถ้วนก็จะเป็นการสร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ ให้สถานศึกษาได้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากประชาชน อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีของครูในสถานศึกษา ครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง โดยเฉพาะสถานศึกษาในเขตเมือง และชนบท ที่มีจำนวนนักเรียนแตกต่างกัน จำนวนครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ความจำเป็นในด้านบริหารทั่วไป เพื่อให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา ตามความถนัดและความสนใจจึงมีมากขึ้น และมีผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานบริหารทั่วไปต้องมีภาระหน้าที่ มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น (เฉลา พวงมาลัย, 2551) การกิจด้านการบริหารทั่วไป จัดเป็นภารกิจที่สำคัญอีกภารกิจหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการปฏิรูปให้สอดคล้องดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นย้ำว่า

ภารกิจการบริหารทั่วไปเป็นภารกิจสำคัญ ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการปฏิรูปให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการบริหารจัดการตามแผนปฏิรูประบบ บริหารภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพและความทั่วถึงในการบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

โรงเรียนขนาดเล็กเป็นสถานศึกษาที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวบุคคล ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน ในการบริหาร ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำรงอยู่ได้ ในสภาพทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นจะเห็น ได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง (ศุภิสรา ทดลา, 2560) แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนขนาดเล็ก ยังขาดประสิทธิภาพทางการศึกษา ซึ่งมาจากสภาพปัญหาบุคคล ชุมชน และหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก ที่ไม่ทราบว่าในปัจจุบันยังมีความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชากรในวัยเรียน และบุคคล ชุมชนหน่วยงานเหล่านั้นก็ตระหนักดี และพร้อมจะให้การสนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพใกล้เคียงกันทั่วทั้งประเทศ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่ครอบคลุมถูกต้อง เป็นปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศ ระบบสารสนเทศโรงเรียนขนาดเล็ก แผนที่แสดงที่ตั้งของโรงเรียนขนาดเล็ก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทที่เกี่ยวข้องขาดความถูกต้อง คมชัด และครอบคลุม โรงเรียนขนาดเล็กได้รับเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนน้อย หากงบประมาณรายหัวนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กนำไปเป็นค่าหนังสือ/แบบเรียน/ แบบฝึกหัดแล้ว ก็ยิ่งทำให้มีงบประมาณสำหรับนำไปพัฒนาสถานศึกษาน้อยลงไปอีก ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว กลายเป็นผู้ด้อยโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็กยังขาดสื่อการสอน ที่จะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง ๆ ที่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กก็จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ เหมือนโรงเรียนขนาดอื่น การขาดแคลนครู ทั้งนี้ เนื่องจาก ในอดีตที่ผ่านมาได้ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรอัตราากำลังข้าราชการครู จึงทำให้จำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ประกอบกับปัจจุบันมีงานธุรการหลายอย่างที่โรงเรียนจะต้องจัดทำในฐานะที่เป็นหน่วยงานนิติบุคคล จึงทำให้เกิดสถานะขาดแคลนครูบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน มีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานทั่วไป และต้องการจัดทำคู่มือการบริหารงานทั่วไปเพื่อสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในองค์กร เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาผู้เรียน และโรงเรียนต่อไป ซึ่งในการพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช นั้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มากและสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุดประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก 2 คน หัวหน้างานบริหารทั่วไป 4 คน หัวหน้างานธุรการ 2 คน ครูปฏิบัติงานบริหารทั่วไป 7 คน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป 1 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน นักวิชาการทางการบริหารการศึกษา 1 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป 1 คน นักวิชาการ 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ 1 คน

2. เครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพสภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

2.2 กำหนดประเด็นการร่างแบบสัมภาษณ์การบริหารงานทั่วไป ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมาเป็นแนวทางในการร่างแบบ

2.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์สภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่า IOC ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.4 ปรับร่างแบบสัมภาษณ์สภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.5 สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก จากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 7 โรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาเอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

3.2 ศึกษาข้อมูลภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลสำคัญ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 5 องค์ประกอบ ดังนี้

งานธุรการ สภาพปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นงานหลัก ที่มีการรวมงานย่อยของโครงสร้างการบริหารงานทั่วไป รวบเข้ามารวมอยู่ในความรับผิดชอบของงานธุรการ ได้แก่ 1) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 2) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) การประสานการจัดการการศึกษาในระบบและนอกระบบ 4) การเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา 5) การดำเนินงานธุรการ ซึ่งงานธุรการ เป็นงานที่ถือเป็นด่านแรกของการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน สภาพการดำเนินงานธุรการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยครูทุกคนจะต้องมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ งานเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ เช่น การเขียนหนังสือโต้ตอบกับเขตพื้นที่ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ เพื่อให้ทันต่อเวลาและตอบสนองนโยบายการศึกษางานธุรการมีภาระงานที่มี ปริมาณมาก ไม่สอดคล้องกับผู้ที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะการมีคำสั่งให้รับผิดชอบงานอื่นนอกเหนือจากภาระงานหลัก ประกอบกับผู้รับผิดชอบงานธุรการคือครูผู้ที่มีภาระหลัก คือ จัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การดำเนินงานธุรการ ในบางงานเกิดความผิดพลาดและล่าช้า

งานอาคารสถานที่ การดำเนินงานในส่วนของงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องสอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียน ที่มีการรวมงานย่อยของโครงสร้างการบริหารงานทั่วไป รวบเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบ ของงานอาคารสถานที่โดยรวมงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมเข้าไปด้วยซึ่งการดำเนินงาน งานอาคารสถานที่ จะมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานต่าง ๆ ของงานอาคารสถานที่ รวมถึงวางแผนในการปรับปรุงและ พัฒนาและซ่อมแซม อาคารสถานที่ มีการจัดบุคลากรที่รับผิดชอบในการวางแผนและพัฒนา ซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารสถานที่ รวมถึงการนิเทศติดตาม เพื่อให้งานดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามเป้าหมาย

งานประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานงานประชาสัมพันธ์ ที่มีการรวมงานย่อยของโครงสร้างการบริหารงาน ทั่วไป รวบเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของงานประชาสัมพันธ์ด้วย คือ งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงภาระหน้าที่ในส่วนของงานประชาสัมพันธ์ โดยจะต้องมี คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ตามขอบข่ายภาระงาน เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีความน่าสนใจ น่าติดตาม เหมาะกับบริบทของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนและโรงเรียน

งานอนามัยโรงเรียน เป็นการดำเนินงานที่เป็นเอกเทศโดยส่วนเดียว เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง เช่น สุขภาพของนักเรียน โรคต่างๆที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การตรวจสุขภาพของนักเรียน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ อบรม การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ให้กับนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อคุณภาพที่ดี ให้เกิดประสิทธิภาพและความปลอดภัย มากที่สุด

งานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก จะเป็นการรวบเอางานทัศนศึกษาเข้าร่วมด้วย ซึ่งงานกิจการ นักเรียนมีขอบข่ายงานที่ชัดเจน โดยจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะทำงาน โดยออกมาเป็นคำสั่งของโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบงานตามขอบข่ายงาน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ซึ่งงานกิจการ นักเรียน มีภาระหลัก ๆ อีกด้วย เช่น งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานสถานักเรียน งานวินัยนักเรียน งานคณะสี งานสายชั้น เป็นต้น

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า คู่มือควรประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 5 งานที่สำคัญในการบริหารงาน ทั่วไป ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน 5) งานกิจการ

นักเรียน ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) ขอบข่ายและภาระงาน 4) Flowchart หรือแบบฟอร์ม และ 5) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษา มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหาร ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กร ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและสิทธิผล โดยมีทั้งหมด 13 งาน คือ 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 3) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาพัฒนาองค์กร 4) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 5) งานเทคโนโลยีเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การดำเนินงานธุรการ 7) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) การประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบ 9) การทัศนศึกษา 10) งานกิจการนักเรียน 11) อนามัยโรงเรียน 12) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และ 13) ส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษา

3. การนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า งานธุรการ ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป ดังนี้ 1) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 2) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) การประสานการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ 4) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา และ 5) การดำเนินงานธุรการ

งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป คือ 1) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 2) ดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม

งานประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยงานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป ได้แก่ งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

งานอนามัยโรงเรียน เป็นงานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนรวมถึงโภชนาการ โดยมีภาระหน้าที่ที่จะจะปรากฏในเล่มคู่มือ

งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป คือ 1) การทัศนศึกษา และ 2) งานกิจการนักเรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีการดำเนินการแต่ละงานทั้ง 5 งาน ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน และ 5) งานกิจการนักเรียน เป็นไปตามรูปแบบงานรวมภาระงานย่อยเข้ามาในงานหลัก 5 งาน ซึ่ง ว่าด้วยภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน แต่ยังมีข้อติดขัดในภาระงานบางภาระงาน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิชาน วรานุกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปตามหลักพละ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานธุรการ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านงานบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านงานเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษา ในการดำเนินงานด้านธุรการ มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของงานเอกสาร รู้จักบทบาทภารกิจหน้าที่

ของตนเองและมีความรับผิดชอบต่องานและหน่วยงาน มีความรู้และสามารถใช้งานในระบบสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านงานเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สื่อสารให้ผู้ร่วมงานตลอดจนชุมชนตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และความจำเป็นที่จะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ และเตรียมความพร้อมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรม และมีการนิเทศภายใน ด้านงานบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จัดหาอุปกรณ์ป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุในสถานศึกษา เช่น เครื่องมือดับเพลิง มีการปฏิบัติตามนโยบายบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีห้องส้วมที่สะอาด และมีจำนวนเพียงพอหมั่นตรวจสอบอาคารเรียน สิ่งก่อสร้างเสมอ ๆ ถ้าพบสิ่งชำรุด ทรุดโทรมควรรีบเร่งแก้ไขซ่อมแซมทันที ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความรู้เกี่ยวกับสังคมโลก (พระครูวิธานวรานุกุล (ศักดิ์สิทธิ์ ถาวรคุณ), 2564) ยังมีการศึกษาของ ฐปนรรักษ์ มาลี ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานธุรการและงานสารบรรณ ด้านงานทะเบียนและรายงาน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านงานประชาสัมพันธ์ ด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านงานเทคโนโลยีการศึกษา และด้านงานสารสนเทศและการวางแผน เพราะอาจเนื่องมาจากครูเห็นความสำคัญของการบริหารทั่วไปว่าเปรียบเสมือนแขนขาของงานวิชาการ อันเนื่องจากการทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนงานวิชาการ โดยงานธุรการและงานสารบรรณจะต้องยึดระเบียบประมวลกฎหมายและระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน และโรงเรียนควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการงานสารบรรณให้มากขึ้น ส่วนงานอาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ ในงานกิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษามุ่งพัฒนาให้บุคคลรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (ฐปนรรักษ์ มาลี, 2561)

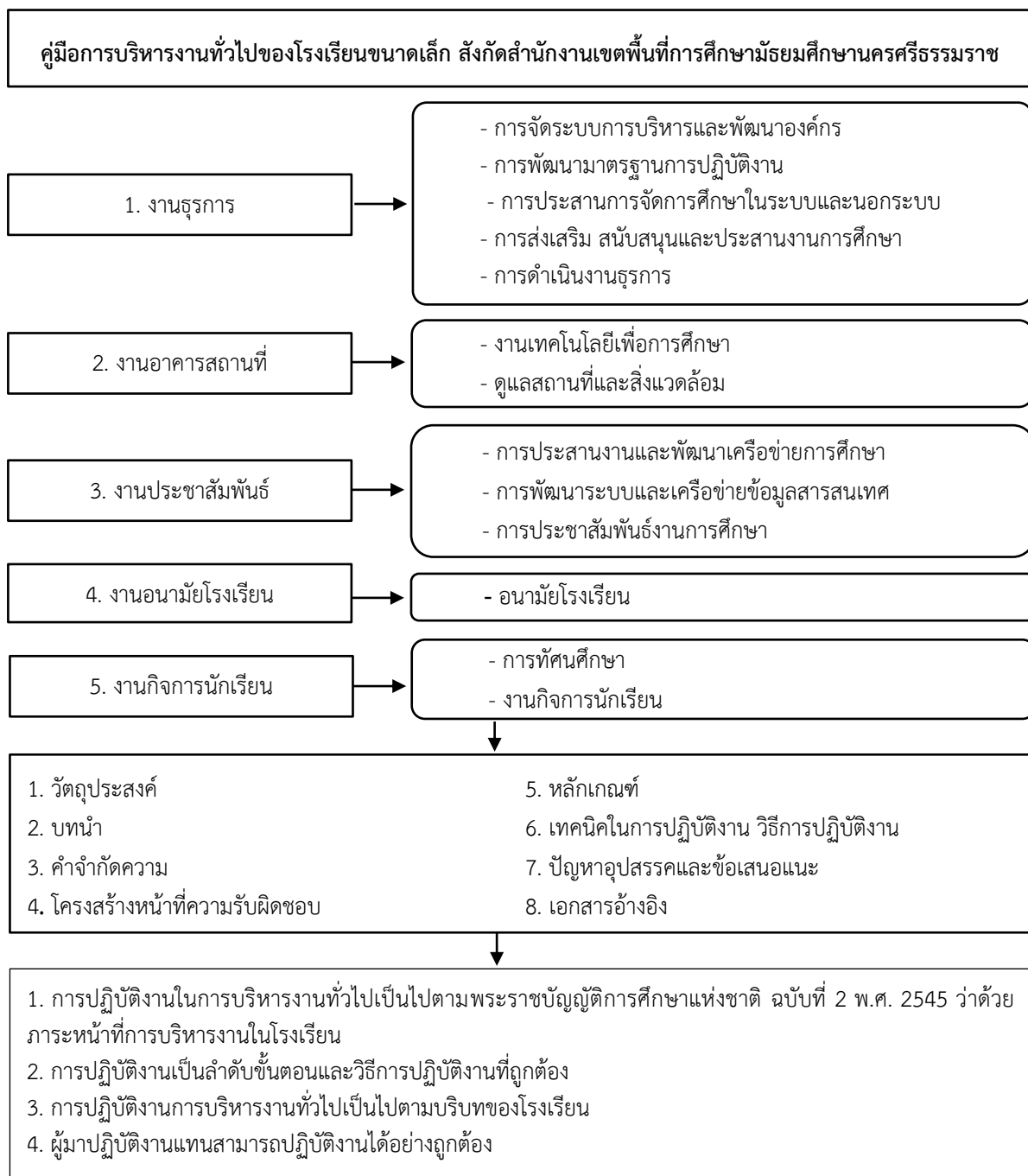
2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า คู่มือควรประกอบด้วย กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 5 งานที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน และ 5) งานกิจการนักเรียน ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) ขอบข่ายและภาระงาน 4) Flowchart หรือแบบฟอร์ม และ 5) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง มาเป็นแนวทาง ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าจากการดำเนินการจริงทั้ง 5 งาน จะครอบคลุมภารกิจงานเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษา ได้ดำเนินการอยู่แล้ว อีกทั้งยังมีการศึกษาของ ญฐพัฒน์ ฤงพลอย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน พบว่า คู่มือประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กรอบเนื้อหา งานกิจการนักเรียน หลักในการจัดกิจการนักเรียน ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน วัตถุประสงค์ของงานกิจการนักเรียน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน เงื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินผลการบริหารกิจการนักเรียน (ญฐพัฒน์ ฤงพลอย, 2563) นอกจากนี้การศึกษาของ ฉัตรชัย ตันตรานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารทั่วไปโรงเรียนวิจิตรวิทย์เชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนางานต้องอาศัยแนวทาง ได้แก่ การปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมในการทำงานโดยเน้นการปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบ รวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติให้แก่ผู้รับบริการทุกคน พัฒนาเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในงานของตนเพื่อให้สามารถบริการแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่พอเพียงและเหมาะสมต่อการให้บริการโดยควรได้รับการสนับสนุนด้านนโยบายและ

งบประมาณจากโรงเรียนอย่างเพียงพอ มีการจัดทำระบบการการจัดเก็บเอกสารและระบบการค้นหาค้นหาที่ทันสมัย รวดเร็ว มีการสื่อสารในองค์กรที่เป็นระบบและรวดเร็ว (ฉัตรชัย ตันตรานนท์, 2562)

3. การนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า จากผลการนำเสนอคู่มือการปฏิบัติงาน การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ในคู่มือ ประกอบด้วย 5 งานหลักที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไป มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ได้แก่ 1) งานธุรการ ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป ดังนี้ 1) การจัดระบบ การบริหารและพัฒนาองค์กร 2) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) การประสานการจัดการการศึกษาในระบบ และนอกระบบ 4) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา และ 5) การดำเนินงานธุรการ 2) งานอาคาร สถานที่ ประกอบด้วยงานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป ดังนี้ 1) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม 3) งานประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงาน บริหารงานทั่วไป ได้แก่ งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) งานอนามัยโรงเรียน เป็นงานที่ครอบคลุม เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนรวมถึงโภชนาการ โดยมีภาระหน้าที่จะปรากฏในเล่มคู่มือ และ 5) งาน กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย งานจากโครงสร้างงานทั้งหมดของงานบริหารงานทั่วไป ดังนี้ 1) การทัศนศึกษา 2) งานกิจกรรมนักเรียน ควรมีการประเมินการทำงานหรือเทคนิคในการดำเนินงาน เพื่อความถูกต้องแม่นยำกว่าเดิม และควรเป็นไปในรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และยึดบริบทของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งยังมีการศึกษาของ Fernando, B. N. ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบรรลุประสิทธิผลของโรงเรียน และการพัฒนาโรงเรียน: กรณีศึกษาผู้บริหารและครูผู้สอนในศรีลังกา พบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารและครูจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และมีประสิทธิผลเกิดขึ้นในโรงเรียน และนำไปสู่ การพัฒนาโรงเรียน (Fernando, B. N., 2015) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ไชยวุฒิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า จากผลการพัฒนา ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุ ศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ในระดับ ดีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบของคู่มือ ด้านเนื้อหาของคู่มือและ ด้านการนำไปใช้ (สุเทพ ไชยวุฒิ, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ตั้งไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วย 5 งานหลัก ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคาร สถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน และ 5) งานกิจกรรมนักเรียน และ องค์ประกอบคู่มือ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) บทนำ 3) คำจำกัดความ 4) โครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ 5) หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน 6) เทคนิคในการปฏิบัติงาน 7) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ และ 8) เอกสารอ้างอิง สามารถเขียนเป็นแผนภาพ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการแต่ละงานทั้ง 5 งาน เป็นไปตามรูปแบบงานรวมภาระงานย่อยเข้ามาในงานหลัก 5 งาน ว่าด้วยภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน แต่ยังมีข้อติดขัดในภาระงานบางภาระงาน เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด การพัฒนาคู่มือการบริหารงานทั่วไป ควรประกอบด้วย กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 5 งาน ที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไป ซึ่งการนำเสนอคู่มือการบริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ โดยในคู่มือ ประกอบด้วย 5 งานหลัก ที่สำคัญในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) งานธุรการ 2) งานอาคารสถานที่ 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานอนามัยโรงเรียน และ 5) งานกิจการนักเรียน ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย

1) ผู้รับผิดชอบ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3) ขอบข่ายและภาระงาน 4) Flowchart หรือแบบฟอร์ม และ 5) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 1) สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงาน การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สถานศึกษาควรประชุมชี้แจงถึงการดำเนินงานให้ผู้รับผิดชอบในสังกัดทราบถึงวิธีการดำเนินงาน 3) สถานศึกษาควรประชุม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อการปรึกษาหารือระหว่างผู้รับผิดชอบด้วยกันนอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือสถานศึกษาของโรงเรียนประเภทอื่นในสังกัดเดียวกัน 2) ควรวิจัยเรื่องของโรงเรียนอื่นในสังกัดเดียวกัน และ 3) ควรวิจัยเรื่องงานบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนในสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรชัย ตันตรานนท์. (2562). การศึกษาแนวทางการพัฒนางานบริหารทั่วไปโรงเรียนวรวิทย์เชียงใหม่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.
- เฉลา พวงมาลัย. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับช่วงชั้นที่ 3 และ ช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อำเภอปากท่อ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รูปนรรธน์ มาลี. (2561). การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ณัฐพัฒน์ ฤกษ์พลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พระครูวิธานวรานุกุล (ศักดิ์สิทธิ์ ถาวรคุณ). (2564). รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปตามหลักพละ 5 ใน โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภินสา ทดลา. (2560). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาหรือโอกาสของการจัดการศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร, 17(2), 43-55.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Fernando, B. N. (2015). Ways forward to achieve school effectiveness and school improvement A case-study of school leadership and continuing professional development of teachers in Sri Lanka. London: Institute of Education: University of London.

ความคิดทางการเมืองตามทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต)
ผ่านหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย*
POLITICAL THOUGHT ACCORDING TO THE VIEWS OF SOMDEJ PHRA
BUDDHAKOSAJARN (P.A. PAYUTTO) THROUGH A BOOK LOOKING
AT AMERICA AS SOLVING THAI PROBLEMS

พระวิทยา เกร็ดพาส*, พิศาล มุกดาร์ตมี, ธนศักดิ์ สายจำปา

Phra Wittaya Pareepes*, Pisan Mukdaratsami, Thanasak Saijampa

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี ประเทศไทย

School of Political Science, Sukhothai Thammarathirak Open University, Nonthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: wittaya405730@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมือง วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่มาของปัญหาทางสังคม การเมือง และวิเคราะห์แนวทาง แก้ปัญหาสังคม การเมือง ตามทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกา มาแก้ปัญหาไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาวิจัยเอกสาร ใช้แนวคิด การตีความ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยตรง ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ 1) การมีคุณค่าทางด้านคุณธรรม จริยธรรม การเมืองจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมนุษย์และสรรพสิ่ง คือ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และเป็นประโยชน์ต่อสังคม และ 2) รูปแบบการปกครอง เห็นว่าระบบ การปกครองที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) คือ การนำหลักธรรม มาใช้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด หากมีคุณธรรมและจริยธรรม ก็จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ในส่วนของสาเหตุ ของปัญหาทางสังคม การเมือง ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มาจากการนำแนวคิดทางการเมืองแบบ ตะวันตกมาปฏิบัติโดยไม่ได้คำนึงบริบทของวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดปัญหาความไม่เสถียรทางการเมืองและ สังคมไทย และแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคม และการเมือง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) เห็นว่า การกลับมาพัฒนาคนในสังคมให้อยู่บนพื้นฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย สร้างจริยธรรมนักการเมือง และสร้างสรรค์ ธรรมาธิปไตยให้เป็นพื้นฐานประชาธิปไตย คือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นหลักในการพัฒนา สังคมและการเมืองไทย สำหรับข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนว ทางแก้ไขปัญหาการเมืองระหว่างสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์และนักคิดท่านอื่น ๆ ในแนวพุทธศาสนา

คำสำคัญ: ความคิดทางการเมือง, ธรรมาธิปไตย, สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), หนังสือมองอเมริกา มาแก้ปัญหาไทย

* Received August 21, 2024; Revised October 1, 2024; Accepted October 8, 2024

Abstract

This research article aimed to analyze political thought, analyze the causes of social and political problems, and analyze solutions to these issues based on the perspective of Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), as presented in the book "Looking at America to Solve Thai Problems." The qualitative study focused on document research, employing interpretive methods, and conducting descriptive content analysis. The findings revealed that Somdet Phra Buddhaghosacariya's (P.A. Payutto) political thought was directly influenced by Buddhist teachings, which could be divided into two key aspects: 1) The value of morality and ethics: Politics must bring about the greatest benefit to humans and all living things, benefiting oneself, others, and society; and 2) The system of governance: According to Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), the most effective system of governance is one that incorporates moral principles. Regardless of the form, if morality and ethics are present, it will yield the greatest benefit to society. Regarding the causes of social and political problems in Thailand from the past to the present, the study found that they stemmed from the application of Western political concepts without consideration of the Thai cultural context. This resulted in political and social instability. In terms of solutions to social and political problems, Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto) suggested that the development of individuals in society based on Thai cultural wisdom, the cultivation of political ethics, and the creation of "Dhammocracy" as the foundation of democracy by applying Buddhist principles, would be critical to the development of Thai society and politics. The recommendation for future research is to conduct a comparative study of political problem-solving approaches between Somdet Phra Buddhaghosacariya and other thinkers within the framework of Buddhist thought.

Keywords: Political Thought, Dhammathipatai, Somdej Phar Phutthakosajarn (P.A. Payutto), A Book Looking at America to Solve Thai Problems

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ถือกำเนิดขึ้นมาอย่างมีความคิด รู้จักการเปลี่ยนแปลงปรับสภาพต่าง ๆ ตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบเพื่อให้การดำรงชีวิตของตนเองอยู่อย่างมีความสุขและสะดวกสบาย (สุชุม นวลสกุล และโกศล โรจนพันธ์, 2548) แต่ธรรมชาติของความเป็นมนุษย์นั้นเป็นอย่างไร? เป็นคำถามที่นำไปสู่การศึกษาของเหล่านักปราชญ์ที่ต้องการทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจธรรมชาติของตนเอง ว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในด้านใดได้บ้าง อันเป็นผลให้มีการศึกษาและเกิดเป็นความคิดทางการเมืองขึ้นมา (วิทยากร เชียงกูล, 2551) สำหรับการศึกษา “ความคิด”ทางการเมือง (Political Thought) เป็นการศึกษาความคิดเห็นใด ๆ ที่มีความสำคัญทางการเมือง อันเกี่ยวกับรัฐ, โครงสร้างของรัฐ, ตลอดจนมีลักษณะการวินิจฉัย คุณค่าทางจริยธรรม อันพัวพันถึงการพิทักษ์รักษา และวิจารณ์สภาพที่เป็นอยู่ และการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีกว่า หรือถูกเกลียดถึงสิ่งที่ควรจะเป็น (เฉลิมเกียรติ ผิวนวล, 2527) ของสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ ความคิดหรือแนวคิดเหล่านี้อาจมีคุณค่าในเชิงการผลักดันหรือมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนจากรุ่นสู่รุ่น จากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง และอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการเมืองอีกด้วย “ความคิดทางการเมือง” เป็นการสะท้อนความคิดความหมายใด ๆ อันมีความสำคัญทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นจินตนาการ ความเห็น หรืออะไรที่จิตอาจคำนึงถึง อันว่าด้วยหลักเบื้องต้นทางการเมือง

โดยมีเจตนาเพื่อสนับสนุน หรือป้องกันความคิด และความเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นความสนใจเฉพาะในกฎเกณฑ์ หรือนโยบายทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง (Strauss, L. & Levinas, E., 2006) ในการศึกษา “ความคิด” ทางการเมือง ของกลุ่มปัญญาชน นักคิด นักเขียน นั้นเป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษา และทำความเข้าใจสภาพการเมือง และพัฒนาการเมือง ในบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องและเป็นเงื่อนไขอยู่ในความคิดของบุคคลดังกล่าว “ความคิด” ทางการเมือง จัดเป็นองค์ความรู้รูปแบบหนึ่ง ที่มีความสำคัญ ในการทำความเข้าใจการเมือง และพัฒนาการเมืองได้เป็นอย่างดี ซึ่ง “ความคิด” ทางการเมือง อาจสอดคล้อง หรือแสดงนัยผ่านงานเขียนพฤติกรรม การแสดงออก รวมถึงคำพูดในโอกาสต่าง ๆ ที่เราสามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจได้ แต่จำเป็นต้องอาศัยการตีความ และรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อให้ข้อมูลทางด้าน “ความคิด” ทางการเมือง ของผู้ที่เราศึกษามีความถูกต้อง ชัดเจน และสามารถสื่อถึงความคิดผู้ที่เราศึกษาถ่ายทอดออกมาได้ อย่างใกล้เคียงมากที่สุด

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) เป็นพระสงฆ์อีกรูปที่ได้นำความสนใจ ในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองไทยอย่างใกล้ชิด และได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามาโดยตลอด โดยกระทำในขอบเขตที่เหมาะสมกับสมณเพศผ่านการปาฐกถาธรรม บรรยายธรรม และงานนิพนธ์ต่าง ๆ ซึ่งผลงานทางวิชาการของท่านนั้น ไม่ว่าท่านจะกล่าวถึงการเมืองโดยตรงหรือไม่ก็ตามจะมีวัตถุประสงค์ร่วมกันประการหนึ่ง ก็คือ การมุ่งแก้ปัญหาสังคมการเมืองไทย การสร้างประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยยึดวัฒนธรรมไทยเป็นหลักความคิด ในการพยายามแก้ปัญหาสังคมการเมือง แนวคิดของท่านจึงจัดได้ว่าเป็นความคิดทางการเมืองที่มุ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขสังคมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น จึงมีประโยชน์ในการช่วยให้เข้าใจถึงการมองปัญหาสังคมการเมืองไทยและแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวของท่านซึ่งในฐานะที่ท่านเป็นนักปราชญ์ที่เป็นที่เชื่อถือยอมรับกันทั่วไปทั้งฝ่ายฆราวาส และฝ่ายสงฆ์ความคิดของท่านย่อมมีอิทธิพลต่อสังคมในระดับหนึ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550) ซึ่งท่านได้ดัดแปลงสังคมและการเมือง ในแนวคิดของท่านให้เป็นแบบพุทธโดยได้อิงหลัก ธรรมคำสั่งสอนในพระไตรปิฎก เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาด้วยความสุภาพ) อตถจริยา (การทำความดีต่อสังคม) และ สมานัตตตา (ความมีเสมอภาค) เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม การเมือง หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล (การมีวินัย) สมาธิ (ความสงบและตั้งมั่น) และ ปัญญา (ความเข้าใจอย่างถูกต้อง) อันเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาตนเองและสังคม และการใช้ปัญญาเป็นหลักในการแก้ปัญหา เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าความคิดของท่าน ไม่ได้เป็นอุดมคติอันเลิศลอย แต่เป็นการมองสังคม รอบด้าน ท่านได้มองการเมืองว่าเป็นเรื่องของการจัดระเบียบ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายของธรรมชาติ เพื่อคนหมู่มากจะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก โดยไม่ต้องใช้ศาสตราโดยไม่ต้องใช้ข้ออาญา

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาความไม่เสถียรภาพทางการเมือง ทั้งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง และการประท้วงทางการเมือง สิ่งเหล่านี้แสดงถึงการขาดดุลยภาพและแนวทางที่ยั่งยืนในระบบการปกครอง อีกทั้ง การเมืองไทย ยังขาดความเข้าใจที่แท้จริงในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเน้นแต่เพียงเรื่องสิทธิและการเลือกตั้ง แต่ขาดเรื่องของหน้าที่ ความรับผิดชอบ และจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ทศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่มีต่อการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยตามหลักพุทธธรรมนั้นอาจเป็น แนวทางหนึ่งที่จะนำไปพัฒนาสังคมและการเมืองได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าในกรอบทางความคิดและอิทธิพลของสังคม ที่มีต่อนักปราชญ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) นั้นคืออะไร และอะไรคือแกนหลักสำคัญ ทางด้านแนวคิดทางการเมืองของท่านและจะสามารถประยุกต์แนวคิดทางการเมืองของท่านมาใช้ในการพัฒนาการเมืองการปกครองหรือการให้บริการทางวิชาการเพื่อสร้างความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองทางพระพุทธศาสนาได้อย่างไร (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง วิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ผ่านหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย ผ่านหลักคิด วิเคราะห์ตลอดถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อแนวคิดในเรื่องปัญหาสังคม การเมือง เป็นการนำองค์ความรู้ที่อยู่ในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทยโดยผ่านการวิเคราะห์ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) เป็นการเปิดเผยอารยธรรมทางความคิดของชาวตะวันออกต่อชาวโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่มาของปัญหาที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาสังคม การเมือง ตามทัศนะสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ผ่านหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย ใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเครื่องมือในการวิจัย คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง ข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้เกี่ยวกับบูรณาการในทางวิชาการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ผ่านหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา แล้วจะใช้วิธีการวิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง กับแนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ผ่านหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย กับการเชื่อมโยงด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อมาแก้ปัญหาไทย นำมาวิเคราะห์ตามประเด็น ปัญหาที่ศึกษา และวัตถุประสงค์ของการศึกษา แล้วจึงสังเคราะห์และตีความเพื่อตอบประเด็น ปัญหาที่ศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย ท่านจัดให้การเมืองเป็นเรื่องของรัฐที่จะต้องบริหารราชการแผ่นดินให้มีความสงบเรียบร้อย ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบวินัยโดยมีนักการเมืองนำมาใช้ในการปกครองบ้านเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์และสรรพสิ่งใน 3 ระดับ คือ 1) ประโยชน์ตนเอง 2) ประโยชน์ผู้อื่น และ 3) ประโยชน์ต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมใดไปปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ตามเพราะเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องจัดการให้เกิดประโยชน์และความสงบเรียบร้อยท่านถือว่าเป็นการเมืองทั้งสิ้น ไม่ว่าการเมืองนั้นจะเป็นการเมืองที่ดีหรือการเมืองที่ไม่ดีสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่จะต้องเป็นการพัฒนาของระบบการเมือง ซึ่งท่านได้เสนอว่า การที่จะพัฒนาให้เป็นการเมืองที่ดีได้นั้น คุณภาพของประชาชนในสังคมต้องมาก่อน คือ ประชาชนต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม มีปัญญา ลดความเห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง และเลือกตัวแทนที่เป็นคนดีมาปกครองบ้านเมือง ในลักษณะเช่นนี้ก็จะได้ผู้ปกครองที่เป็นคนดีหลายคนมาปกครอง

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ทัศนะของรูปแบบทางการเมืองนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลง และยืดหยุ่นไม่มีระบบหรือรูปแบบการปกครองใดที่ดีที่สุด แต่ทุกระบบการปกครองนั้นมีทั้งจุดดีและจุดเสีย ด้วยกันทั้งสิ้น ถ้าไม่ได้อิงอาศัยหลักธรรมมาใช้ก็จะเป็นระบบการปกครองที่ดีไม่ได้ ก็หมายความว่าทั้งผู้ปกครอง และผู้อยู่ใต้การปกครองจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสองฝ่าย ผู้ปกครองก็มีคุณธรรมและจริยธรรมใช้ เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการ สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน อันเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมการเมือง หลักภวานาธรรม อันเป็น หลักธรรมสำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน และการใช้ปัญญาเป็นหลักในการแก้ปัญหา เป็นต้น และสำหรับหลักการปกครองที่ดี คือ “หลักทศพิธราชธรรม” ผู้อยู่ใต้ปกครองรู้และเข้าใจในการใช้สิทธิและเสรีภาพ อยู่ในขอบเขตของตนเอง ภายใต้กฎหมายสิ่งเหล่านี้สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครอง ไม่จำเป็นจะต้องมีคนเดียวถ้ามีผู้ปกครองที่เป็นคนดีหลาย ๆ คน ก็ยิ่งดีเรียกว่าหลายหัวดีกว่าหัวเดียว แต่ผู้ปกครอง นั้นจะดีหรือไม่ดีนั้นไม่ใช่อยู่ที่จำนวน หากอยู่ที่วิธีการหรือตัวหลักการสาระที่นำไปใช้ ซึ่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เห็นว่า ระบบการปกครองที่จะนำไปใช้นั้น ก็คือ การปกครองแบบใดก็ได้ที่เป็นไปเพื่อความสันติสุข ของสังคม คือ มีธรรมะ ไม่ว่าจะเป็นแบบธรรมราชาหรือแบบสามัคคีธรรม (ประชาธิปไตย) ถ้าเป็นการปกครอง แบบประชาธิปไตยก็จะเป็นการปกครองที่ได้ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองให้ทุกคนได้มีสิทธิและเสรีภาพตาม กฎหมายและหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังที่บัญญัติไว้ว่า “มนุษย์เกิดในวาระใดก็ตามเมื่อเข้ามาบวชใน พุทธศาสนาแล้ว ทุกคนย่อมอยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน ให้เคารพผู้ที่มิอาจสู้ บวชก่อนเป็นลำดับไป” หลักธรรมนี้เป็น เครื่องแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมามีสิทธิชนเท่าเทียมกันไม่แบ่งชั้นวรรณะ อยู่ภายใต้การปกครองกฎหมาย เดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ก็ยังเห็นว่าถึงแม้จะให้ผู้ปกครองหลายคน ก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ถ้าหากผู้ปกครองขาดธรรมเป็นแกนกลาง ท่านจึงเห็นว่าถ้าเป็นระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยจะต้องมีธรรม ที่เรียกว่า ธรรมาธิปไตย จึงจะเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ

สรุปได้ว่า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองว่าไม่มี รูปแบบใดที่ดีที่สุด ทุกระบบการปกครองมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ความสำคัญอยู่ที่การนำ “ธรรม” มาใช้ในการปกครอง ทั้งผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครองต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม หากไม่มีธรรมะเป็นหลัก ระบบการปกครองก็ไม่สามารถเป็นระบบที่ดีได้ ซึ่งผู้ปกครองควรใช้หลักธรรมมาช่วยแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพทางการเมือง นอกจากนี้ ท่านยังเห็นว่าผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องมีเพียงคนเดียว และถ้ามีผู้ปกครองหลายคนที่ดีจะเป็นประโยชน์ แต่สิ่งสำคัญ ไม่ใช่จำนวน แต่เป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ และสุดท้าย คือ การปกครองที่ดีควรเป็นไปเพื่อความสันติสุขของสังคม มีธรรมะเป็นแกนกลาง ไม่ว่าจะเป็นระบบธรรมราชาหรือประชาธิปไตย ที่ต้องคำนึงถึงธรรมาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ ประชาธิปไตยนั้นสมบูรณ์แบบ

2. สาเหตุที่มาของปัญหาที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกาแก้ปัญหาไทย สาเหตุที่มาของปัญหาการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาปฏิบัติในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญสมัยใหม่ ตามแบบอย่างอเมริกันนั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) จึงเตือนให้พิจารณาให้ดีถึงความแตกต่าง ของสังคมอเมริกันและสังคมไทยรู้จักเลืกรับและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย “ฝรั่งได้ไปข้างหนึ่ง คือ สร้าง ความเจริญ ไทยได้มาข้างหนึ่ง คือ มีความสุขสบายใจเมื่อเรารับความเจริญของฝรั่งมาเราก็ควรเก็บส่วนที่ดีของเรา ไว้เอาส่วนที่เสียของเราทิ้งไป ฝรั่งดีแรงแทนเราได้รับเอามา แง่ไหนของเขาเราไม่ควรเอาเราก็ได้ทั้งสองอย่างเรื่อง อะไรที่เราจะทิ้งส่วนดีของเราแล้วไปรับเอาของฝรั่งมาทั้งด้านทั้งส่วนดีส่วนชั่วแล้วกลายเป็นไปเอาปัญหามาทับถมให้ ตัวเอง” ประการต่อมาการที่สถาบันสงฆ์ผู้มีหน้าที่กล่อมเกล่าทางสังคมเสื่อมบทบาทลง และประการสุดท้ายผู้ปกครอง และประชาชนในสังคมส่วนใหญ่ไม่มีธรรมาธิปไตยหรือสามัคคีธรรม

สรุปได้ว่า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของไทย โดยชี้ให้เห็นว่าสาเหตุหลักมาจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก โดยเฉพาะแบบอย่างอเมริกัน มาใช้ในการพัฒนาประเทศโดยไม่พิจารณาความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ท่านเตือนว่าควรรู้จักเลือกรับวัฒนธรรมตะวันตก เฉพาะส่วนที่ดีและปรับใช้ให้เข้ากับคุณค่าดั้งเดิมของไทย โดยไม่ควรรับเอามาทั้งหมดซึ่งอาจนำปัญหามาสู่สังคมไทย นอกจากนี้ ท่านยังระบุว่า การที่สถาบันสงฆ์สูญเสียบทบาทในการกล่อมเกลาสังคม และการที่ทั้งผู้ปกครองและประชาชนขาดธรรมาธิปไตยและสามัคคีธรรม เป็นอีกสองปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางการเมืองในประเทศไทย

3. แนวทางแก้ปัญหาสังคม การเมือง ตามที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือ มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย การแก้ไขปัญหาสังคม การเมือง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) เห็นว่า พุทธธรรมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าอย่างยิ่งในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศหรือแก้ไขปัญหาสังคม การเมือง เพราะหลักพุทธธรรมนั้นอยู่ที่ความรับผิดชอบต่องานและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและผู้อื่น และต้องพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาของไทยและยึดถือวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ต้องศึกษาเรียนรู้พื้นฐานอารยธรรมวัฒนธรรมของตนเองให้ถ่องแท้มั่นคง แล้วจึงค่อย ปรับแนวทางอื่น ๆ เข้ามาเสริม สังคมไทยจึงจะ เข้าสู่แนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง ส่วนการแก้ปัญหาในฝ่ายคน สมัยใหม่ก็ต้องเน้นที่การศึกษา และเป็นเรื่องที่สำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะคนสมัยใหม่เหล่านี้เป็นคนชั้นนำที่กำหนดชะตากรรมของสังคมไทย การศึกษาจึงต้องเน้นจริยธรรมเพื่อสร้างคนให้มีระเบียบ มีสติยับยั้งชั่งใจและมี ปัญญารอบรู้ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือสังคม และในการแก้ปัญหานี้สถาบันสงฆ์จะต้องเข้ามามีบทบาทเป็น ผู้นำทางด้านสติปัญญาและทางด้านคุณธรรม บทบาทที่กล่าวมานี้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขการศึกษา ของพระสงฆ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การแก้ไขปัญหาสังคมของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์นั้น ไม่ใช่การดึกดึกลับไปหาสังคมแบบเก่าที่วัดนั้นเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ แต่ให้ดูที่ความเหมาะสมกับสภาพ ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม สถาบันสงฆ์จึงควรมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยปรุงแต่งสังคมไปในทางที่ดี ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาสังคมการเมืองจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อที่จะแก้ไขปัญหานั้นได้สำเร็จ และจากการศึกษาที่เรื่องการเมืองอเมริกาแก้ปัญหาไทยจะเห็นได้ว่ารัฐควรมีการพัฒนาใน 2 รูปแบบ คือ

3.1 แบบภายใน เริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพจิตใจโดยมีความคิด มีหลัก (ธรรม) ยึดเหนี่ยว จิตใจให้มั่นคงสามารถที่จะรู้จักตนเอง พัฒนาตนเอง และรับผิดชอบตนเองได้บนพื้นฐานของศีลธรรมไม่ห่างหาย จากธรรมเรียกว่ามีปัญญามีความสามารถควบคุมตนเองไม่ให้มีอคติธรรม หรือทุจริตธรรม โดยในหลักการของการ พัฒนาการศึกษามิ่ว่าปัญญาจะเป็นสิ่งที่ต้องการที่แท้ เพราะเป็นตัวนำชีวิตสู่อิสรภาพและนำไปสู่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน แต่ปัญญาก็เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของชีวิต หมายความว่าเราต้องมองชีวิตของมนุษย์ว่าเป็นระบบ แห่งองค์รวมของส่วนประกอบมากมาย ส่วนประกอบเหล่านี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันและกันและกัน เช่น ในทางพระพุทธศาสนาแยกชีวิตเป็นองค์ประกอบที่เรียกว่า ขันธ์ 5 ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชีวิต เป็นองค์รวมของระบบความสัมพันธ์แห่งองค์ประกอบเหล่านี้พร้อมกันนั้นในเชิงปฏิบัติในแง่ของการดำเนินชีวิตก็ เช่นเดียวกัน ชีวิตของคนแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ ของความเป็นอยู่หรือประกอบด้วยความอยู่ด้านต่าง ๆ รวม 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกทางกาย และวาจา ที่ติดต่อกับสิ่งแวดล้อม แล้วก็มีด้านจิตใจ และ ด้านปัญญา สามด้านหรือสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์และอิงอาศัยซึ่งกันและกันในการที่จะพัฒนาปัญญานั้น เราจะ พัฒนาปัญญาอย่างเดียวไม่ได้ เพราะปัญญาเป็นด้านหนึ่งในระบบองค์รวมของชีวิตที่มีส่วนประกอบสามด้านอิง อาศัยสัมพันธ์กันอยู่ พระพุทธศาสนาไม่มองจริยธรรมแยกส่วนออกไปว่าเป็นความประพฤติอย่างนั้นอย่างนี้เหมือน ในวัฒนธรรมตะวันตก แต่มองว่า จริยธรรม คือ การดำเนินชีวิตของคน หรือระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งสามด้านมาเกี่ยวพันกัน คือ ด้านพฤติกรรมที่เรียกว่า ศีล ด้านจิตใจ ซึ่งมักเรียกชื่อตามองค์ประกอบ ที่เป็นแกนกลางในการฝึกว่า สมาธิ และด้านปัญญา คือ ความรู้ สามด้านนี้สัมพันธ์เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน จึงต้อง

ความเรียบร้อยมั่นคงของสังคม จะต้องใส่ใจอย่างจริงจังในเรื่องนี้ มิฉะนั้นความแตกแยก ความวุ่นวาย ความหะหลวม คลอนแคลนจะดำเนินต่อไปในสังคม แทนที่ที่สังคมจะเดินหน้าไปด้วยความมั่นใจ มั่นคงและสงบสุข

สรุปได้ว่า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เห็นว่าการแก้ปัญหาสังคมและการเมืองไทยควรนำ พุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ โดยเน้นความรับผิดชอบต่อนองและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน พร้อมกับ ยึดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยเป็นศูนย์กลาง การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนโดยเน้นจริยธรรม สถาบันสงฆ์ควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางปัญญาและคุณธรรม การพัฒนาควรเป็นทั้งภายในผ่านไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และภายนอกผ่านการปกครองที่ยึดหลักธรรมาธิปไตยและความเสมอภาค

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกา มาแก้ปัญหาไทย

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้เสนอแนวความคิดทางการเมืองที่มุ่งเน้นการปกครองโดยใช้ธรรมะ โดยเฉพาะหลักธรรมที่เรียกว่า “ทศพิธราชธรรม” ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อ ประชาชน การปกครองที่ดีต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม ไม่ใช่เพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้ คือ งานวิจัยของ พระสมุทรวชิโรโสภณ (โสภณ ธรรมโสภณ) เรื่อง การเมือง และการปกครองตามหลักพุทธศาสนาซึ่งเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองโดยยึดพระธรรม วินัยเป็นธรรมนูญสูงสุด มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรมและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมะในการสร้างความสมานฉันท์และความสงบสุขในสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่นในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย (พระสมุทรวชิโรโสภณ (โสภณ ธรรมโสภณ), 2563) และงานวิจัยของ พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม เรื่อง การเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้น การนำอปริหานิยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองแบบสามัคคีธรรม มาประยุกต์ใช้ จะสามารถรักษา ความคุณความดีให้เจริญรุ่งเรืองและงดงาม ส่งผลให้การปกครองบรรลุเป้าหมายเกิดความสงบสุขต่อประชาชน ภายในประเทศอันเป็นที่ตั้ง ดังนั้น ผู้ปกครองประเทศควรปกครองอยู่ภายใต้หลักธรรมเพื่อปลูกฝังไปสู่เยาวชนคน รุ่นใหม่ให้ได้ตระหนักรู้และเข้าใจถึงเนื้อแท้ของการเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพื่อเป็น การส่งเสริมและสืบสานการปกครองโดยธรรมให้ดำรงอยู่สืบต่อไป (พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม, 2563) สามารถ สรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึง และได้ข้อค้น พบว่า การปกครองภายใต้หลักธรรม สามารถนำไปใช้และจะนำไปสู่ความสงบได้จริง

2. สาเหตุที่มาของปัญหาที่ปรากฏในหนังสือมองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ท่านได้เห็นว่า ปัญหาสังคมและการเมืองในไทยเกิดจาก การนำเอาแนวคิดแบบตะวันตกมาใช้โดยขาดการพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรม และศาสนาแตกต่างจากตะวันตก ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ สุริยะ ปภสฺสโร (สพานทอง) เรื่อง วิเคราะห์ปรัชญาสังคมและการเมืองการปกครองในทางพระพุทธศาสนา ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ที่ช่วยเน้นย้ำว่า ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมและการเมืองในสังคมโลกจะอยู่ภายใต้อิทธิพลแห่งนักคิด ชาวตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ การนำกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีใด ๆ ของตะวันตกมาประยุกต์ใช้ ไม่อาจจะสรุปได้ว่า จะเป็นวิธีที่ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยการนำเอาแนวคิดจากภายนอกมาใช้ในบริบทที่ไม่สอดคล้องกับ สังคมท้องถิ่นอาจทำให้เกิดปัญหามากกว่าการแก้ไข (พระครูสังฆรักษ์ สุริยะ ปภสฺสโร (สพานทอง), 2565) ดังที่ ปัญหาที่เห็นได้ในปัจจุบัน เช่น การนำรูปแบบประชาธิปไตยจากตะวันตกมาใช้ในประเทศไทยโดยไม่ได้นำพิจารณาถึง

ความพร้อมทางวัฒนธรรมและสังคมทำให้เกิดปัญหาความไม่เสถียรทางการเมือง เช่น การรัฐประหารบ่อยครั้ง การขาดเสถียรภาพของรัฐบาล และการไม่เคารพสิทธิของประชาชนในบางกรณี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris, I., ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาการไม่เข้าถึงข้อมูลและความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยในระดับชาวบ้าน ซึ่งทำให้การปกครองไม่สามารถเข้าถึงและแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง (Harris, I., 2016) สามารถสรุปได้ว่า ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึง และได้ข้อค้น พบว่า ในการจะนำแนวคิดใดมาใช้ในการปกครองและการเมือง ควรมีการพิจารณาถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและศาสนาของประเทศนั้น เพื่อให้ได้ทราบว่าแนวคิดที่จะนำมาใช้ดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ และจะต้องไม่นำมาซึ่งปัญหาให้เกิดความไม่สงบต่อประเทศและบ้านเมืองในภายหลัง

3. แนวทางแก้ปัญหาสังคม การเมือง ตามทัศนะสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือ มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย

สำหรับการแก้ปัญหา สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้นำเสนอการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบที่สามารถใช้ในการบริหารประเทศที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน อันประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลแล้ว ยังมีหลักธรรมอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนในงานวิจัยต่าง ๆ ให้เป็นแนวทางในการปกครองและสามารถแก้ไขปัญหาในสังคมไทยได้ เช่น งานวิจัยของ อัจฉรา หล่อตระกูล เรื่อง หลักพุทธธรรมกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และงานวิจัยของ พระสมุทฺธวชิรโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภณ) เรื่อง พุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ที่ชี้ให้เห็นว่าการปกครองที่ดีต้อง ประกอบไปด้วย การใช้ธรรมะ เช่น ทศพิธราชธรรม และสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของประชาชนและความสำเร็จของการบริหารประเทศ (อัจฉรา หล่อตระกูล, 2560); (พระสมุทฺธวชิรโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภณ), 2563) อีกทั้ง Long, W. J. ยังได้กล่าวว่า เนื่องจากพุทธศาสนิกชนมองว่าระบบการเมืองและเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายที่สูงกว่า ไม่ใช่จุดมุ่งหมายในตัวของมันเอง คำสอนของพุทธศาสนาจึงไม่ได้เสนอแนวทางที่เป็นระบบสำหรับการจัดระเบียบสังคมอย่างที่อาจพบในทฤษฎีตะวันตก อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีสังคมพุทธสามารถสกัดมาจากคตินี้ คำแนะนำ และข้อสังเกตต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับรูปแบบการจัดระเบียบทางการเมืองและเศรษฐกิจที่จะสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งเป็นมิติของ “ความสุข” ในพุทธศาสนา ความคิดทางการเมืองและเศรษฐกิจของพุทธศาสนามีความคล้ายคลึงกับความคิดตะวันตกในหลาย ๆ ด้าน แต่แตกต่างกันในเรื่องการเน้นย้ำถึงรัฐบาลที่มีคุณธรรม หน้าที่ในการดูแลผู้อื่น (ไม่ใช่เพียงเสรีภาพส่วนบุคคล) และจริยธรรมในการรักษาสังแวดล้อม บทนี้จะระบุถึงจุดที่มีความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างแนวคิดทางการเมืองและเศรษฐกิจในพุทธศาสนากับแนวคิดตะวันตก (Long, W. L., 2019) สามารถสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึง และได้ข้อค้น พบว่า การปกครองภายใต้หลักธรรม จะเป็นกลไกสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และจุดมุ่งหมายของการบริหารประเทศไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) แนวความคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่ปรากฏในหนังสือ มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย ท่านได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดการเมืองที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) เน้นว่า ความสงบสุขและประโยชน์ส่วนรวมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการปกครองอาศัยหลักธรรมและความยุติธรรมเป็นพื้นฐาน 2) สาเหตุและปัญหาที่ถูก

หยิบยกขึ้นมาในหนังสือมีรากฐานมาจากการขาดหลักธรรมะในการดำเนินชีวิตและการปกครอง เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สังคมไทยประสบกับปัญหาความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุข และ 3) แนวทางแก้ปัญหาสังคมและการเมืองตามทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหล่านี้สามารถทำได้โดยการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการบริหารจัดการบ้านเมือง โดยเฉพาะการเน้นความสำคัญของศีลธรรมและความยุติธรรมเป็นพื้นฐานในการปกครอง จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดทางการเมืองการปกครองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ระหว่างระบอบราชาธิปไตยกับระบอบประชาธิปไตยว่ามีผลลัพธ์หรือประโยชน์อย่างไรต่อการพัฒนาแนวคิดทางการเมืองเพื่อให้ได้รูปแบบการเมืองที่ดีที่ชัดเจนตามทัศนะของท่าน
- 2) ควรมีการศึกษาในประเด็นเรื่องปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อเมืองไทย โดยศึกษาในด้านปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคของแนวคิดและบทบาททางการเมืองของนักการเมืองไทย และ
- 3) ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางแก้ไขปัญหามืองระหว่างสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์และนักคิดท่านอื่น ๆ ในแนวพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. (2527). ความคิดทางการเมืองของ ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศาสตร์.
- พระครูสังฆรักษ์ สุริยะ ปภสฺสโร (สพานทอง). (2565). วิเคราะห์ปรัชญาสังคมและการเมืองการปกครองในทางพระพุทธศาสนา ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). วารสารปารมิตา, 4(1), 24-35.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). ธรรมาธิปไตยไม่มาจึงประชาธิปไตยไม่เจอ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- _____. (2550). มองให้ลึก นึกให้ไกล ข้อคิดจากเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระมหาธานินทร์ กลิ่นหอม. (2563). การเมืองการปกครองไทยกับพระพุทธศาสนา. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 4(2), 92-105.
- พระสมุทรทิวศรีโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภณ). (2563). พุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9(4), 102-113.
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). ปรัชญา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สารธาร.
- สุขุม นวลสกุล และโกศล โรจนพันธ์. (2548). ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณและสมัยกลาง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัญญา หล่อตระกูล. (2560). หลักพุทธธรรมกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(3), 237-251.
- Harris, I. (2016). Introduction to Buddhism and the Political Process: Patterns of Interaction. In Kawanami, H. (ed.), Buddhism and the Political Process (pp. 1-10). London: Palgrave Macmillan.
- Long, W. L. (2019). Tantric State: A Buddhist Approach to Democracy and Development in Bhutan. Oxford, England: Oxford University Press.
- Strauss, L. & Levinas, E. (2006). Philosophy and the Politics of Revelation. Cambridge, England: Cambridge: University Press.

ทัศนคติที่มีต่อการเล่นพนันของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ*

ATTITUDES TOWARD GAMBLING AMONG ELDERLY IN SISAKET PROVINCE

เดชภณ ทองเดิม¹, น้ำผึ้ง ท้าคล่อง^{2*}, จีรนนท์ แก้วมา³Tachapon Tongterm¹, Nhumpung Thaklong^{2*}, Jeeranan Kaewma³¹คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ศรีสะเกษ ประเทศไทย¹Faculty of Liberal Arts and Science, Sisaket Rajabhat University, Sisaket, Thailand²คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ศรีสะเกษ ประเทศไทย²Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University, Sisaket, Thailand³วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย³College of Innovation and Management, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: nhumpung.thaklong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุและนักพนันสูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 440 คน และนักพนันสูงอายุ จำนวน 44 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของผู้สูงอายุด้านการเล่นพนัน เห็นด้วยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การเล่นพนันเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 82.7 ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกยังมียศมีคุณค่า เพราะสามารถหารายได้ด้วยตนเอง ดังเช่นอดีตที่ผ่านมา ร้อยละ 81 และช่วยป้องกันโรคอัลไซเมอร์ในผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 74.3 ส่วนประเด็นที่นักพนันสูงอายุเห็นด้วยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การเล่นพนันถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทำให้ไม่เหงา ร้อยละ 97.7 การเล่นเกมพนันเป็นเรื่องปกติเนื่องด้วยเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต ร้อยละ 86.3 และประเทศไทยควรมีบ่อนกาสิโนที่ถูกกฎหมาย ร้อยละ 81.8 สรุปได้ว่าในทัศนคติของผู้สูงอายุทั่วไปการพนันสามารถช่วยให้เกิดรายได้ สามารถมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ และในทัศนคติของนักพนันสูงอายุการพนันถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน เนื่องจากได้มีการพบปะเพื่อนรุ่นเดียวกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมประเภทการพนันมาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุได้

คำสำคัญ: ทัศนคติ, ผู้สูงอายุ, การเล่นพนัน, จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The study results showed that the top three attitudes of elderly individuals regarding gambling were: 1) Gambling is a profession that generates income (82.7%), 2) Gambling helps the elderly feel valued because they can earn money on their own, similar to the past (81%), and 3) Gambling can help prevent Alzheimer's disease in the elderly (74.3%). For elderly gamblers, the top three attitudes were: 1) Gambling is an appropriate recreational activity for

* Received September 17, 2024; Revised October 11, 2024; Accepted October 19, 2024

the elderly as it prevents loneliness (97.7%); 2) Gambling is a normal activity because it has been part of Thai culture for a long time (86.3%); and 3) Thailand should have legalized casinos (81.8%). In conclusion, from the general elderly population's perspective, gambling helps generate income and provides for daily expenses. From the perspective of elderly gamblers, gambling is seen as a suitable recreational activity for the elderly, providing fun and social interaction with peers. Therefore, relevant agencies could consider integrating gambling activities as a health-promoting activity for the elderly population.

Keywords: Attitude, Elderly, Gambling, Sisaket Province

บทนำ

สังคมไทยมีการเล่นการพนันมาตั้งแต่อดีตไม่ต่างจากสังคมประเทศอื่น ๆ เพียงแต่เดิมทีอาจจะเป็นลักษณะแฝงหรือควบคู่ไปกับประเพณีการเล่นพื้นบ้านบางชนิด อาทิ การเล่นต๋ไก่ กัดปลา หรือวัวชน เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายคู่ขนานกัน เพื่อความบันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นงานอดิเรกในยามว่างจากอาชีพการงาน และการทำไร่นาของชาวบ้าน อย่างไรก็ตาม นอกจากความบันเทิงเพื่อความสนุกสนานแล้ว ยังอาจมีการพนันขั้นต่อแบบได้เสียผลประโยชน์ไปด้วยเป็นครั้งคราวตามเทศกาลหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ อาจหมกหมุ่นถึงขั้นติดการพนันเพราะหวังร่ำรวยจากการพนัน จนเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา อาทิ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม จนไปสู่ปัญหาที่สลับซับซ้อนระดับสูงขึ้น เช่น ปัญหาผู้มีอิทธิพล ปัญหาคอร์รัปชันทางการเมือง เป็นต้น ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยนับถือศาสนาพุทธศาสนา จึงทำให้ชาวบ้านต่างมองว่าการพนันเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงและผิดศีลธรรมจรรยา (นงนุช สอดสุข, 2562) ปัจจุบันประเทศไทยมีบ่อนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เพราะได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของธุรกิจคาสิโนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย ซึ่งธุรกิจเหล่านี้เป็นบ่อนที่มีลักษณะดีเป็นมาตรฐานสากล ทำให้สามารถสร้างความพึงพอใจ และความมั่นใจให้ผู้เล่นการพนันได้มากขึ้น ผู้ที่เข้าไปเล่นการพนันมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีการลักลอบเปิดบ่อนการพนันมากขึ้น เพื่อหวังจะดึงให้นักพนันไม่ต้องเดินทางไปออกไปเล่นนอกประเทศ ซึ่งธุรกิจการพนัน สร้างรายได้ให้กับเจ้าของธุรกิจอย่างมากมายมหาศาล (กฤษฎา พรประภา, 2560)

ในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีหลายประการ ทั้งด้านสุขภาพที่เสื่อมถอย ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ที่ผู้สูงอายุถูกทิ้งให้อยู่ลำพัง ด้านเศรษฐกิจ ที่ผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ยยากจน นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากผู้สูงอายุส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้อยลงมีจำนวนไม่น้อย โดยผู้สูงอายุมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อครอบครัวและสังคม เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุให้เจ็บป่วย รวมถึงการเล่นพนันจนกลายเป็นปัญหาในสังคม (นงนุช แยม่วงศ์, 2562) ข้อมูลจากการสำรวจสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย ในปี 2560 สืบจากประชาชนอายุ 15 ปี ขึ้นไปใน 25 จังหวัดทั่วประเทศ 7,008 ตัวอย่าง พบว่า ปี 2560 คนไทยเล่นพนันในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 54.6 หรือเกือบ 29 ล้านคน เพิ่มขึ้นประมาณ 1.5 ล้านคน เมื่อเทียบกับปี 2558 จำนวนนี้เป็นนักพนันหน้าใหม่หรือเริ่มเล่นพนันครั้งแรกในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาถึง 6 แสนกว่าคน เป็นเยาวชนและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับผลสำรวจปี 2558 และผู้สูงอายุมากกว่า 6.89 แสนคน (แนวหน้า, 2561) “นักพนันสูงวัย” มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นที่น่ายกย่อง คือ มีนักพนันสูงวัยจำนวนไม่น้อยที่กำลังจะเป็นผู้ติดการพนัน และเมื่อเกิดขึ้นกับผู้สูงวัยปัญหาจะยิ่งทวีความรุนแรงที่สำคัญผู้สูงวัยมีแนวโน้มจะตกเป็นเหยื่อการพนันได้ง่าย เนื่องจากเป็นวัยที่มีเวลาว่าง มีความเหงา

แต่ละคนมีเงินเก็บที่สะสมไว้ตั้งแต่วัยทำงาน ทำให้มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงเข้าสู่การพนันได้ง่าย และเกิดผลกระทบตามมา (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, 2560)

จากสภาพปัญหาและสถานการณ์ความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของผู้สูงวัยและนักพนันสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน เพื่อที่ในอนาคตจะสามารถวางแผนแนวทางในการป้องกันการเล่นการพนันของผู้สูงวัย และหากิจกรรมนันทนาการรูปแบบอื่นเข้ามาสอดแทรกและเสริมสร้างให้กับผู้สูงวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้สูงวัยและนักพนันสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (mixed methods research) ได้รับความรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่โครงการวิจัย HE652007

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ ผู้สูงวัยเพศชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2563 - 2564 จำนวน 1,472,031 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ, 2564) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้สูงวัยทั้งชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2565 - 2566 ได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, T, 1973) ได้ทำการคัดเลือก (Sampling) กลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage sampling) จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัย จำนวน 440 คน 2) นักพนันผู้สูงวัยทั้งชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2565 - 2566 ได้รับการสุ่มจาก 44 หมู่บ้าน ที่ยังมีพฤติกรรมการเล่นการพนันในช่วง 3 เดือนก่อนการสำรวจ โดยเลือกหมู่บ้านละ 1 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จึงได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 44 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้พัฒนาขึ้น มีจำนวน 5 ตอน โดยแบบสอบถามทั้งฉบับหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถาม และพิจารณาเนื้อหาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยประเมินด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ผลการประเมินเท่ากับ 0.84 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการเตรียมแบบสอบถาม อบรมผู้ช่วยเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน/เวลาที่กำหนด ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ 1) ขอความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ตำบลที่ได้รับ การสุ่มให้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อขอข้อมูลพื้นฐาน และเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย 2) เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยคณะผู้วิจัยร่วมกับผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จำนวน 440 ชุดตามวัน/เวลาที่กำหนดไว้ ภายหลังเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลในแต่ละวัน จะตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ถ้าพบว่า มีข้อมูลไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลซ้ำในพื้นที่เดิมจนได้ข้อมูลครบถ้วน 3) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ (Percentage) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ทัศนคติของผู้สูงอายุและนักพนันสูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน สามารถแสดงผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 29.5 มีดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์สมส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.0 และมีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 58.2 และมีข้อมูลด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการสมรส ส่วนมากมีสถานภาพสมรส (อาศัยอยู่ด้วยกัน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมาเป็นหม้าย (ภรรยา/สามี เสียชีวิต) คิดเป็นร้อยละ 26.1 มีลักษณะครัวเรือนแบบอาศัยอยู่กับคู่สมรสเพียงสองคนเท่านั้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.0 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 98.2 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.6 ผู้สูงอายุอยู่ในบ้านแบบว่างงาน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร/ประมง คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมามีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 19.5 โดยแหล่งที่มาของรายได้หลักในรอบปี พ.ศ. 2565 ที่มากที่สุด คือ จากเบี้ยผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาได้จากการประกอบอาชีพ อาทิ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 28.6 ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 - 5,999 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมา ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับค่าอาหารบริโภคในครัวเรือน มากถึงร้อยละ 89.3 รองลงมาเป็นค่าเครื่องอุปโภคต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายด้านสังคม/งานบุญ คิดเป็นร้อยละ 28.2 และ 23.6 ตามลำดับ ด้านภาระหนี้สิน พบว่ามีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 47.5 และมีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 52.5 โดยหนี้สินเป็นประเภทหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร/ธนาคารออมสิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาเป็นหนี้สินประเภทส่งบุตรหลานเล่าเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.4 โดยตัวอย่างผู้สูงอายุคิดว่าสถานะการเงินในปัจจุบันพอใช้ แต่ไม่มีเงินเก็บ คิดเป็นร้อยละ 34.1 และไม่ค่อยพอใช้ และบางช่วงมีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการกำลังใจในช่วงบั้นปลายจากบุตรหลาน มากถึงร้อยละ 80.9 รองลงมาจากคู่สมรสและญาติ คิดเป็น ร้อยละ 9.1 และ 4.8 ตามลำดับ ด้านสถานะทางสุขภาพ ผู้สูงอายุเคยดื่มแอลกอฮอล์ คิดเป็นร้อยละ 55.7 ในจำนวนนี้ปัจจุบันยังคงดื่มอยู่เช่นเดิม คิดเป็นร้อยละ 30.9 ผู้สูงอายุเคยสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 20.2 ปัจจุบันยังคงสูบ คิดเป็นร้อยละ 11.6 ด้านการมีโรคหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นเรื้อรังมานานเกินกว่า 6 เดือน ส่วนมากมีโรคหรือปัญหาสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 67.3 โดยมีปัญหาในโรคความดันโลหิตสูง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมา เป็นโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 25.2 และปวดอื่น ๆ (หลัง กล้ามเนื้อ ฯลฯ) คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการตรวจสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 85.2 โดยมีการตรวจในช่วง 6 - 12 เดือน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.3 และมีผู้สูงอายุไม่ได้ตรวจสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 14.8 สำหรับข้อมูลทั่วไปของนักพนันสูงอายุ เป็นเพศชายร้อยละ 45.5 เพศหญิง ร้อยละ 54.4 มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี ร้อยละ 100 สถานภาพสมรส (อาศัยอยู่ด้วยกัน) สูงที่สุด โดยมีร้อยละ 81.8 รองลงมา คือ หย่าร้าง ร้อยละ 9.1 และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.7 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ ปวช. ร้อยละ 25.0 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 40.9 รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.5 รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 38.6 เริ่มเล่นการพนัน ตั้งแต่อายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 29.5 อายุ 20 - 29 ปี ร้อยละ 34.1 อายุ 30 - 39 ปี ร้อยละ 31.8 โดยประเภทการพนันที่เล่นครั้งแรก คือ หอย/หอยใต้ดิน/หอยหุ้นร้อยละ 63.6 และไพ่/ไพ่ป๊อก ร้อยละ 18.2 อีกทั้งปัจจุบันนอกจากตนเองยังระบุว่า มีสมาชิกในครอบครัวที่เล่นพนันด้วย ซึ่งสูงถึง ร้อยละ 63.6

2. ทัศนคติของผู้สูงอายุและนักพนันสูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ทักษะคติของผู้สูงวัย ($n = 440$) และนักพนันสูงวัย ($n = 44$) ในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน

ประเด็นทัศนคติที่มีต่อการพนัน		จำนวนผู้สูงวัย	ร้อยละ	จำนวนนักพนันสูงวัย	ร้อยละ
1. การเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทำให้ไม่เหงา					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	99	22.5	15	34.1
	เห็นด้วย	218	49.5	28	63.6
	ไม่เห็นด้วย	115	26.2	1	2.3
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8	1.8	-	-
2. การเล่นพนัน ถือเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	128	29.1	6	13.6
	เห็นด้วย	236	53.6	21	47.7
	ไม่เห็นด้วย	70	15.9	17	38.6
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	1.4	-	-
3. การเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุข ตื่นเต้น					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	97	22.1	4	9.1
	เห็นด้วย	206	46.8	19	43.2
	ไม่เห็นด้วย	118	26.8	18	40.9
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	19	4.3	3	6.8
4. การเล่นพนัน ช่วยป้องกันโรคอัลไซเมอร์ในผู้สูงอายุได้					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	103	23.4	3	6.8
	เห็นด้วย	224	50.9	23	52.3
	ไม่เห็นด้วย	101	23.0	16	36.4
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	12	2.7	2	4.5
5. การเล่นพนัน เป็นสิ่งไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	161	36.6	3	6.8
	เห็นด้วย	153	34.8	18	40.9
	ไม่เห็นด้วย	82	18.6	12	27.3
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	44	10.0	11	25.0
6. การเล่นพนัน ช่วยให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนและได้เข้าสังคมมากขึ้น					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	69	15.6	4	9.1
	เห็นด้วย	200	45.5	21	47.7
	ไม่เห็นด้วย	147	33.4	15	34.1
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	24	5.5	4	9.1
7. การเล่นพนัน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกยังมีคุณค่า เนื่องจากยังสามารถหารายได้ ได้ด้วยตนเองดังเช่นอดีตที่ผ่านมา					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	123	28.0	10	22.7
	เห็นด้วย	233	53.0	22	50.0
	ไม่เห็นด้วย	76	17.4	11	25.0
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8	1.8	1	2.3

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ทักษะของผู้สูงวัย ($n = 440$) และนักพนันสูงวัย ($n = 44$) ในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน (ต่อ)

ประเด็นทัศนคติที่มีต่อการพนัน		จำนวนผู้สูงวัย	ร้อยละ	จำนวนนักพนันสูงวัย	ร้อยละ
8. การพนันในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมสำหรับส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุได้					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	91	20.7	6	13.6
	เห็นด้วย	233	53.0	21	47.7
	ไม่เห็นด้วย	103	23.4	17	38.6
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	13	3.0	-	-
9. ประเทศไทยควรมีบ่อนกาสิโนที่ถูกกฎหมาย					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	112	25.4	17	38.6
	เห็นด้วย	183	41.6	19	43.2
	ไม่เห็นด้วย	120	27.3	5	11.4
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	25	5.7	3	6.8
10. การพนันเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต					
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	73	16.6	13	29.5
	เห็นด้วย	159	36.1	25	56.8
	ไม่เห็นด้วย	174	39.5	3	6.8
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	34	7.7	3	6.8

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ทักษะของผู้สูงวัยและนักพนันสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนันในแต่ละด้าน ดังนี้ 1. ด้านการเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทำให้ไม่เหงา ผู้สูงวัยเห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 49.5 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 1.8 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 63.6 ไม่เห็นด้วยต่ำสุด ร้อยละ 2.3 2. การเล่นพนัน ถือเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 53.6 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 1.4 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 47.8 เห็นด้วยยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 13.6 3. การเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขตื่นเต้น ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 46.8 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 4.3 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 43.2 ไม่เห็นด้วยต่ำสุด ร้อยละ 6.8 4. การเล่นพนัน ช่วยป้องกันโรคอัลไซเมอร์ในผู้สูงอายุได้ ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 50.9 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 2.7 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 52.3 ไม่เห็นด้วยต่ำสุด ร้อยละ 4.5 5. การเล่นพนัน เป็นสิ่งไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ผู้สูงวัย เห็นด้วยอย่างยิ่งสูงสุด ร้อยละ 36.6 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 10.0 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 40.9 เห็นด้วยอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 6.8 6. การเล่นพนัน ช่วยให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนและได้เข้าสังคมมากขึ้น ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 45.5 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 5.5 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 47.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งกับไม่เห็นด้วยอย่างมีระดับต่ำสุด ร้อยละ 9.1 7. การเล่นพนัน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกยังมีคุณค่า เนื่องจากยังสามารถหารายได้ ได้ด้วยตนเองดังเช่นอดีตที่ผ่านมา ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 53.0 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 1.8 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 50.0 ไม่เห็นด้วยต่ำสุด ร้อยละ 2.3 8. การพนันในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมสำหรับส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุได้ ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 53.0 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 3.0 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 47.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 13.6 9. ประเทศไทยควรมีบ่อนกาสิโนที่ถูกกฎหมาย ผู้สูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 41.6 ไม่เห็นอย่างยิ่งต่ำสุด ร้อยละ 5.7 ส่วนนักพนันสูงวัย เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 43.2 ไม่เห็นด้วยต่ำสุด ร้อยละ 6.8 และ 10. การพนันเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต

ผู้สูงอายุ ไม่เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 39.5 ไม่เห็นอย่างย้งต่ำสุด ร้อยละ 7.7 ส่วนนักพนันสูงอายุ เห็นด้วยสูงสุด ร้อยละ 56.8 ไม่เห็นด้วยกับไม่เห็นอย่างย้ง ต่ำสุด ร้อยละ 6.8 สมควรเขียนผลการวิจัยที่พบ จากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ ทศนคติของผู้สูงอายุและนักพนันสูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน สามารถอภิปรายผลการวิจัย เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์สมส่วนมากที่สุด และมีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มากที่สุด และมีข้อมูลด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการสมรส ส่วนมากมีสถานภาพสมรส มีลักษณะครัวเรือนแบบอาศัยอยู่กับคู่สมรส นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้สูงอายุอยู่ในบ้านแบบว่างงาน มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน แหล่งที่มาของรายได้หลักในรอบปี พ.ศ. 2565 จากเบี้ยผู้สูงอายุ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ระหว่าง 3,000 - 5,999 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับค่าอาหารบริโภคในครัวเรือน ด้านภาระหนี้สิน มีหนี้สินมาก เป็นประเภทหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร/ธนาคารออมสิน มากที่สุด ผู้สูงอายุมีสถานะการเงินพอใช้ แต่ไม่มีเงินเก็บ ผู้สูงอายุส่วนมากต้องการกำลังใจในช่วงบั้นปลายจากบุตรหลาน ด้านสถานะทางสุขภาพ ผู้สูงอายุเคยดื่มแอลกอฮอล์ ผู้สูงอายุเคยสูบบุหรี่ ปัจจุบันยังคงดื่มและสูบบุหรี่ ด้านการมีโรคหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นเรื้อรังมานานเกินกว่า 6 เดือน ส่วนมากมีโรคหรือปัญหาสุขภาพ มีปัญหาในโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด เป็นโรคเบาหวาน และปวดอื่น ๆ ตามลำดับ ผู้สูงอายุส่วนมากมีการตรวจสุขภาพ มีการตรวจในช่วง 6 - 12 เดือนมากที่สุด และมีผู้สูงอายุไม่ได้ตรวจสุขภาพ สำหรับข้อมูลทั่วไปของนักพนันสูงอายุ ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี สถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท/เดือน เริ่มเล่นการพนันตั้งแต่อายุต่ำกว่า 20 ปี การพนันที่เล่นครั้งแรก คือ หว่ย/หว่ยใต้ดิน/หว่ยหุ้น และไฟ/ไฟป็อก ในปัจจุบันนอกจากตนเองยังระบุว่ามีสมาชิกในครอบครัวที่เล่นพนันด้วยซึ่งสูงถึง ร้อยละ 63.6

2. ทศนคติของผู้สูงอายุและนักพนันสูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน 1) การเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้ไม่เหงา คิดเป็นร้อยละ 49.5 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 72.0 2) การเล่นพนัน ถือเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ คิดเป็นร้อยละ 53.6 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 82.7 3) การเล่นพนัน ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุข ตื่นเต้น คิดเป็นร้อยละ 46.8 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 68.9 4) การเล่นพนัน ช่วยป้องกันโรคอัลไซเมอร์ในวัยผู้สูงอายุได้ คิดเป็นร้อยละ 50.9 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 74.3 5) การเล่นพนัน ช่วยให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนและได้เข้าสังคมมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 45.5 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 61.1 6) การเล่นพนัน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกยังมีคุณค่า เนื่องจากยังสามารถหารายได้ได้ด้วยตนเองดังเช่นอดีต คิดเป็นร้อยละ 53.0 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 81.0 สอดคล้องกับผลการวิจัยของทิพวัลย์ รมรง และคณะ ที่พบว่า สถานการณ์การเล่นหว่ยใต้ดินของผู้สูงอายุเป็นลักษณะการเล่นแบบต่อเนื่องในระยะยาว เพราะค่อนข้างมีเวลาว่าง ไม่มีรายได้ มีรายได้น้อย พึ่งพิงการเลี้ยงดูจากลูกหลาน และสวัสดิการของรัฐ หว่ยจึงกลายเป็นความหวังในการเพิ่มรายได้ เพื่อสามารถจะดำรงเลี้ยงชีพได้ต่อไป 7) การพนันในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมสำหรับส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุได้ คิดเป็นร้อยละ 53.0 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างย้ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 73.7 8) ประเทศ

ไทยควรมีบ่อนคาสิโนที่ถูกกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 41.6 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 67.0 (ทิพย์วัลย์ รมรง และคณะ, 2565) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกพล จันทะสาโร พบว่า ผลกระทบเชิงบวกในการก่อตั้งคาสิโนในประเทศไทยเชิงเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ทำให้มีการจ้างงาน ส่งผลต่อภาคการท่องเที่ยวในชุมชนที่ก่อตั้งคาสิโน และช่วยให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ที่ก่อตั้งคาสิโนดีขึ้น 9) ตัวอย่างผู้สูงวัยมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง มากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น คือ การเล่นพนันเป็นสิ่งไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย คิดเป็นร้อยละ 36.6 เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วย ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 71.4 (เอกพล จันทะสาโร, 2561) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจันภา พงศ์พนรัตน์ และธีรโชติ ภูมิภมร แต่เป็นในประเด็นของเด็กและเยาวชน ที่มองว่าการพนันของเยาวชนมีมิติความเสี่ยงและความเปราะบางเป็นสาเหตุของปัญหาอาชญากรรม และส่งผลต่อสังคม ครอบครัว รวมถึงเศรษฐกิจ เช่นเดียวกันผลกระทบของการเล่นการพนันของผู้สูงวัยทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้เช่นเดียวกัน และ 10) ตัวอย่างผู้สูงวัยมีทัศนคติไม่เห็นด้วย มากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น คือ การพนันเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมามีทัศนคติเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 36.1 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 16.6 ตามลำดับ (กาญจันภา พงศ์พนรัตน์ และธีรโชติ ภูมิภมร, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี ขุนทองจันทร์ ที่ผู้สูงอายุคิดว่าการพนัน คือ การเสี่ยงโชคในวิถีชีวิตของคนไทย ทำให้ผู้สูงอายุเชื่อว่าการเล่นการพนันจะทำให้ได้รับผลทางบวกจึงเจตนาและตั้งใจในการเล่น (สุภาวดี ขุนทองจันทร์, 2563) รวมถึงผลการวิจัยของ อมรทิพย์ อมรภิบาล และภัสสนันท์ พ่วงเพื่อน ที่มองว่าการพนันแทรกซึมอยู่ในกิจกรรมบันเทิง ประเพณีและการละเล่นในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ให้ทำให้สังคมไทยมีทัศนคติเปิดรับและผูกพันกันเป็นเวลายาวนาน (อมรทิพย์ อมรภิบาล และภัสสนันท์ พ่วงเพื่อน, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ทัศนคติของผู้สูงวัยและนักพนันสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนันสามารถอภิปรายผลการวิจัย เป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงวัย ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มีสถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย อยู่ในบ้านแบบว่างงาน มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน แหล่งที่มาของรายได้จากเบี้ยผู้สูงอายุ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพอยู่ระหว่าง 3,000 - 5,999 บาท/เดือน จ่ายเป็นค่าอาหารบริโภคในครัวเรือน มีหนี้สินกับ ธ.ก.ส./ธนาคารออมสินมากที่สุด มีสถานะการเงินพอใช้ แต่ไม่มีเงินเก็บ ต้องการกำลังใจในช่วงบั้นปลายชีวิตจากบุตรหลาน ดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ ซึ่งปัจจุบันก็ยังดื่มและสูบบุหรี่ มีโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และปวดอื่น ๆ ตามลำดับ มีการตรวจสุขภาพในช่วง 6 - 12 เดือน ส่วนนักพนันสูงวัย ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มีสถานภาพสมรส นับถือศาสนาพุทธ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน เริ่มเล่นการพนัน ตั้งแต่อายุน้อยกว่า 20 ปี การพนันที่เล่นครั้งแรก คือ หว่ย/ห่วยใต้ดิน/ห่วยหุ้น และไพ่/ไพ่ป๊อก ในปัจจุบันนอกจากตนเองยังระบุว่ามีส่วนร่วมในครอบครัวที่เล่นพนันด้วย 2) ทัศนคติของผู้สูงวัยและนักพนันสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อการเล่นพนัน ได้แก่ 1) การเล่นพนัน เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้ไม่เหงา 2) เป็นอาชีพที่ก่อนให้เกิดรายได้ เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 82.7 3) เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขตื่นเต้น เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 68.9 4) ช่วยป้องกันโรคอัลไซเมอร์ในวัยผู้สูงอายุได้ เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 74.3 5) การเล่นพนันช่วยให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนและได้เข้าสังคมมากขึ้น เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 61.1 6) ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกยังมีคุณค่า เนื่องจากยังสามารถหารายได้ได้ด้วยตนเองดังเช่น

อดีต เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 81.0 7) การพนันในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมสำหรับส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุได้ เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 73.7 8) ประเทศไทยควรมีบ่อนคาสิโนที่ถูกกฎหมาย เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 67.0 9) ผู้สูงวัยมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง การเล่นเกมพนันเป็นสิ่งไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เมื่อรวมกับระดับทัศนคติเห็นด้วย ที่เป็นทิศทางเดียวกัน ทำให้มีค่าสูงถึงร้อยละ 71.4 และ 10) ผู้สูงวัยมีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากที่สุด คือ การพนันเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงวัย เพื่อให้ได้ใช้เวลาเกิดประโยชน์มากขึ้น และไม่ยุ่งกับการพนัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับผลที่ตามมาของการเล่นเกมพนันและมีข้อปฏิบัติที่เข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างเด่นชัดและชัดเจน นอกจากนี้ครอบครัว 2) ควรให้ความเอาใจใส่ต่อผู้สูงวัย หรือมีการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น และมีเวลาให้มากเพียงพอ เพื่อไม่ให้ผู้สูงวัยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน รวมถึงชุมชน 3) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงวัย ให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพและรายได้ เพื่อที่ผู้สูงวัยจะมีกิจกรรมทำร่วมกัน ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นมาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา พรประภา. (2560). พฤติกรรมการเล่นเกมพนันและความคิดเห็นของประชาชนในประเทศไทยที่มีต่อสถาบันเท็กซิงเจอร์. Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 10(2), 266-285.
- กาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์ และธีรโชติ ภูมิภมร. (2559). เยาวชนกับการพนัน: ปัจจัยความเสี่ยง ความเปราะบาง และผลกระทบทางสังคม. ใน รายงานการวิจัย. ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.
- ทิพวัลย์ รมรง และคณะ. (2565). “ห่วยไต่ดิน” ในผู้สูงวัย: สถานการณ์ และแนวทางลดผลกระทบ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 48(2), 43-58.
- นงนุช แยม่วงศ์. (2562). ผู้สูงอายุหับปัญหาการพนัน ปัจจัยเสี่ยง คุณภาพชีวิต และผลกระทบทางสังคม. ใน รายงานการวิจัย. ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน.
- นฤมิตร สอดสุข. (2562). มุมมองต่อการพนันของสังคมไทย. วารสารนวัตกรรมสังคม, 2(2), 13-33.
- แนวหน้า. (2561). นำวิกฤตสังคมไทยการพนันตัวผู้สูงวัยมากขึ้น. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.naewna.com/local/columnist/36421>
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2560). การเล่นเกมพนันในกลุ่มผู้สูงวัย : จุดเริ่มต้น สถานการณ์ และผลกระทบ. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2567 จาก https://www.gamblingstudy-th.org/document_book/144/4/1
- สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ. (2564). สถานการณ์ผู้สูงวัยจังหวัดศรีสะเกษ 2564. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2567 จาก <http://sisaket.nso.go.th/index.php?option=com>
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2563). สถานการณ์การพนันในผู้สูงอายุพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและนครราชสีมา ประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11(2), 183-204.
- อมรทิพย์ อมราภิบาล และภัสรินทร์ พ่วงเพื่อน. (2562). นักพนันรุ่นเยาว์...เหยื่อหรือผู้กระทำผิด. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 10(1), 383-405.
- เอกพล จันทะสาโร. (2561). การศึกษาสำรวจทัศนคติของคนไทยต่อการก่อตั้งคาสิโนในประเทศไทย. ใน สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Yamane, T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. (3rd ed). New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ*

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO USE CLOUD STORAGE SERVICES

ปิติภักย์ สุภาพรณ์*, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ

Pitiphak Supaporn*, Chinnaso Visitnitikija

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Graduate School, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: piti8801@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆตามข้อมูลส่วนบุคคล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t-test, F-test, (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 40,000 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการ และเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการ อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยบริการจะต้องมีความปลอดภัย และมีเทคโนโลยีในการให้บริการ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลลัพธ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด ลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านความปลอดภัย จะต้องมีการสร้างพื้นฐานแบบไฮเปอร์ และมีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่าใครเข้าถึงระบบได้บ้างมีมาตรฐานด้านการจัดการความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านเทคโนโลยี มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่าย ได้ทุกรูปแบบ มีระบบการตรวจสอบ มีรูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน ผู้ใช้สามารถใช้บริการได้โดยไม่ต้องมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ความปลอดภัย, เทคโนโลยี

Abstract

A study of marketing mix factors affecting the decision to use cloud service aims to 1) The marketing mix factors influencing the use of cloud services. 2) The comparison of decision-making processes in using cloud services based on personal demographic data. A sample group of 400 respondents was selected, with a questionnaire used as the research instrument. The data were analyzed using statistical methods, including percentage, mean, t-test, F-test (One-way ANOVA), and Multiple Regression Analysis. The results indicated that most respondents were

* Received September 21, 2024; Revised October 4, 2024; Accepted October 11, 2024

male, aged between 31 - 40 years, held a bachelor's degree, worked for private companies, and had an average monthly income of 20,001 - 40,000 THB. Both the marketing mix factors and the comparison of decision-making processes in using cloud services were found to be of high importance, with service security and technology being the most critical factors. It was found that gender, age, education level, and monthly income had a statistically significant influence on the decision to use cloud services at the 0.05 level. Product, price, promotion, and physical evidence also had a statistically significant impact on decision-making at the 0.05 level. Regarding security, cloud services must have hyper-infrastructure and tools to identify system access, with information security management standards significantly influencing the decision at the 0.05 level. In terms of technology, the system must support all forms of network connectivity, provide audit capabilities, and offer services through software or applications. However, this did not significantly affect the decision to use the service at the 0.05 level.

Keywords: Marketing Mix, Purchasing Decisions, Security, Technology

บทนำ

บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และได้มีการนำมาปรับวิธีการนำมาใช้กับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการศึกษา ด้านสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งด้านการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้นไม่มีขอบเขต โดยการใช้งานอินเทอร์เน็ตนี้จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างระบบคอมพิวเตอร์ที่มีความแตกต่างกันไม่จะเป็นด้าน ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) และที่สำคัญของอินเทอร์เน็ต นั้น คือ การช่วยให้การรับส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น อีกทั้งเรื่องของระยะทางก็สามารถตอบสนองได้ และในด้านประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการรับส่งนั้น ก็สามารถรับส่งได้ในหลากหลายรูปแบบ (นพพล ตีระเดชาฤทธิ์, 2559) ความสามารถของ Cloud computing ในการช่วยลดต้นทุน ค่าใช้จ่ายในด้านระบบปฏิบัติงานที่ใช้คอมพิวเตอร์ ลดเวลาในการทำงานของฝ่าย IT รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานของ IT การใช้ Cloud computing ในความยืดหยุ่นขององค์กร พบว่า การใช้ Cloud computing มีผลทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงานขององค์กร (Organization Dexterity) มากขึ้น และยังสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจและความต้องการของตลาดได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งส่งผลให้องค์กรสามารถแข่งขันได้ (เยาวนุช รักสงฆ์, 2561)

เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีการให้บริการรูปแบบที่เรียกว่าการให้บริการพื้นที่เก็บข้อมูล Cloud Service ซึ่งปัจจุบันมีผู้คนจำนวนมากที่บันทึกไฟล์งานต่าง ๆ ไว้ในระบบเก็บข้อมูลบน Cloud ส่งผลให้ความต้องการในการใช้งานพื้นที่เก็บข้อมูล Cloud สูงขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ให้บริการได้นำแนวคิดการให้บริการและการสร้างรายได้ มาใช้ในการให้บริการ ซึ่งแนวคิดนี้จุดประสงค์หลัก คือ ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยการให้บริการฟรีในระยะเริ่มต้น โดยหลักการจะเน้นที่การให้บริการกับผู้ที่ไม่เคยใช้บริการมาก่อนให้เกิดการทดลองใช้ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถเพิ่มผู้ให้บริการได้รวดเร็วสามารถสร้างรายได้จากการใช้บริการเสริมของผู้ให้บริการจัดเตรียมไว้ โดยการให้บริการเสริมจะมีค่าใช้จ่าย เป็นสาเหตุที่ทำให้ พบว่า ผู้ใช้บริการมีการเปลี่ยนการใช้บริการโดยง่ายเช่นกัน เนื่องจากความง่ายในการเปลี่ยนและการตัดสินใจ ไม่มีค่าใช้จ่ายหลาย ๆ ธุรกิจนิยมนำมาใช้ การเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น พฤติกรรมใช้บริการออนไลน์ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ที่เรียกได้ว่าเป็นเว็บไซต์จัดเก็บข้อมูลออนไลน์หรือ Cloud storage จะให้พื้นที่ในการจะเก็บไฟล์ฟรีจำนวนหนึ่ง ถ้าหากลูกค้าต้องการพื้นที่เพิ่มก็จะต้องจ่ายค่าบริการเพิ่มหรืออัปเกรดมาเป็นอีกเวอร์ชัน เพื่อให้ได้รับการบริการ (ประจักษ์ตรา แก้วมณี, 2562) คลาวด์คอมพิวเตอร์

(Cloud Computing) จำแนกผู้ให้บริการออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้ให้บริการต่างประเทศ บริการเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น Software as a Service (SaaS) Platform as a Service (PaaS) และ Infrastructure as a Service (IaaS) ให้บริการลูกค้าทั่วโลก 2) ผู้ให้บริการภายใน ประเทศไทย เฉพาะรูปแบบ Infrastructure as a Service (IaaS) ซึ่งมีผู้ให้บริการหลักจำนวน 3 ราย (บัญชา พงษ์พิพัฒน์กุล, 2559)

Cloud Service คือ การเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์บน Server ของผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการดึงข้อมูลเหล่านั้นมาทำงาน เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้การทำงานนอกสถานที่ได้อย่างสะดวกมากขึ้น จึงเป็นที่นิยมในการใช้งาน Cloud Service เพิ่มขึ้นในทุกปี ทำให้มีผู้ใช้งานกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากจุดเด่นเรื่องความสะดวกในการใช้งานแล้ว เรื่องที่สำคัญ คือ ความปลอดภัยในการใช้งาน บริษัทที่เป็นผู้นำด้าน Cloud Service จะมีผู้ให้บริการเพิ่มขึ้น และไม่ได้จำกัดแค่บริษัทเอกชนอีกต่อไป ผู้ใช้ Cloud Service นั้นมีทุกกลุ่มอายุไม่ว่าจะเป็น นักเรียน นักศึกษา เจ้าของธุรกิจ และบุคคลทั่วไป (ณพวัฒน์ บุษบกแก้ว, 2563) และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศบนเทคโนโลยีการประมวลผลแบบกลุ่มก้อนเมฆ Cloud Storage หมายถึงพื้นที่เก็บข้อมูลออนไลน์ของผู้ใช้งาน ข้อมูลไฟล์ต่าง ๆ ที่เก็บไว้บนกลุ่มก้อนเมฆ Cloud Storage ซึ่งมีพื้นที่เก็บข้อมูลที่เป็นฮาร์ดแวร์ (Physical Storage) เช่น ฮาร์ดดิสก์ภายนอก หรือ Flash Drive Cloud Storage จึงเป็นวิธีหนึ่งที่เก็บข้อมูลสำคัญทางไกลของผู้ใช้ ทั้งข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลที่มีการถ่ายโอน Cloud Storage มีประโยชน์มากมาย เช่น สามารถจัดเก็บข้อมูลและเรียกใช้ข้อมูลได้เป็นจำนวนมากจากทุก ๆ ที่และทุก ๆ เวลา (ภาณุพงศ์ เสกทวีลาภ, 2558) ระบบเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing Technology) หรือการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆ ที่ใช้เทคโนโลยีในรูปแบบของการประมวลผลแบบใหม่ ช่วยลดความซ้ำซ้อนทางด้านการลงทุน สามารถแยกตามรูปแบบการให้บริการออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ Public Cloud, Private Cloud และ Hybrid Cloud เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยเทคโนโลยี การสื่อสาร การค้นหาเพื่อความรวดเร็วในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน และมีความสำคัญในการเลือกใช้เครื่องมือ เมื่อใช้งานต้องมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน ความปลอดภัย (สมศักดิ์ โอฬารชัชวาล และวรพรรณ มาชะศิริรานนท์, 2561); (อุณกมล หนูกรุด, 2561) รูปแบบการใช้งานจะมีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ ระบบคลาวด์แบบส่วนตัว (Private Cloud), ระบบคลาวด์แบบชุมชน (Community Cloud), ระบบคลาวด์แบบสาธารณะ (Public Cloud), ระบบคลาวด์แบบผสม (Hybrid Cloud) เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกพัฒนาและนำมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาองค์กรด้านการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม สภาพของโลกปัจจุบันถูกปรับเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการนำระบบสารสนเทศมาช่วยงานเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะก่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารจัดการข้อมูล (สุมาลี นามโชติ และคณะ, 2564) และการประมวลผลแบบคลาวด์หรือระบบคลาวด์ มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนขนาด ที่รองรับการของการทำงานตามขนาดของผู้ใช้ ไม่ว่าจะเปลี่ยนจากงานที่มีปริมาณมากไปสู่งานที่มีปริมาณน้อย ระบบการประมวลผลแบบคลาวด์เพิ่มความสามารถในการใช้งานระบบได้ โดยที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงระบบและเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ระบบการประมวลผลแบบคลาวด์ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนในระบบทั้งด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ นอกจากนั้น ยังสามารถลดต้นทุนในส่วนของการดูแลค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ได้อีกด้วย (เอกฉัตร บ่ายคล้อย, 2560)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาการให้บริการไปในทิศทางที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ ตามข้อมูลส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ บุคคลทั่วไปที่ทำงานบริษัทเอกชน และ หน่วยงานราชการ และบุคคลทั่วไป จำนวน 400 ราย ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณตามสัดส่วนประชากรตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= N/(1+ Ne^2) \\ n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด} \\ e &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง} \\ \text{แทนค่า } n &= 400/(1 + 400 (0.05 \times 0.05)) \\ n &= 400/(1+400) (.0025) \\ n &= 400/1.625 \\ n &= 385 \end{aligned}$$

จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ .987 แทนด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวความคิดแบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านราคา, ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย, ด้านการส่งเสริมการตลาด, ด้านบุคคล, ด้านกระบวนการ, ด้านลักษณะทางกายภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้บริการ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ มีโครงสร้างพื้นฐาน มีระบบที่ช่วยปกป้องข้อมูลไม่ให้สูญหาย หรือรั่วไหล มีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่าใคร มีระบบความปลอดภัยของเว็บไซต์ มีระบบการตรวจหาช่องโหว่ของระบบ มีระบบการสำรองข้อมูล มีมาตรฐานด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยีในการใช้บริการ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่าย มีคุณภาพมาตรฐานของบริการด้วย มีระบบการตรวจสอบ แบบ Virtual Machine มีรูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน สามารถเข้าถึงบริการได้จาก Internet มีรูปแบบการให้บริการแพลตฟอร์ม รูปแบบการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อบริการ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านการรับรู้ความต้องการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ด้านคุณภาพการให้บริการ

โดยแบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert) รวมจำนวน 70 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน 2567 ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์

ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและการเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแจ้งว่าผลของการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวมไม่ส่งผลกระทบต่องานหรือตำแหน่งงานที่ปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t-test, One-Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis กำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	93	22.79
	หญิง	307	79.21
อายุ	อายุต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 30 ปี	65	16
	31 - 40 ปี	176	44
	41 - 50 ปี	145	36
	51 - 60 ปี	14	4
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	1	0.25
	รับจ้าง	3	0.75
	พนักงานบริษัทเอกชน	280	70
	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	99	24.75
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	17	4.25
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	2.25
	ปริญญาตรี	304	76
	สูงกว่าปริญญาตรี	87	21.75
รายได้เฉลี่ย	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	50	12
	20,001 - 40,000 บาท	168	42
	40,001 - 50,000 บาท	79	20
	มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	103	26

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 400 คนจำแนกเป็นเพศหญิง จำนวน 93 คน เป็นร้อยละ 22.79 และเป็นเพศชาย จำนวน 307 คน เป็นร้อยละ 77.21 การจำแนกได้เป็นผู้ที่มีอายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 176 คน เป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 145 คน เป็นร้อยละ 36 อายุต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 30 ปี จำนวน 65 คน เป็นร้อยละ 16 และ อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 14 คน เป็นร้อยละ 4 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด จำนวน 280 คน เป็นร้อยละ 70 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 99 คน เป็นร้อยละ 24.75 ผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด จำนวน 280 คน เป็นร้อยละ 70 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 99 คน เป็นร้อยละ 24.75 ผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 17 คน เป็นร้อยละ 4.25 ผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 1 คน เป็นร้อยละ 0.75 และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 1 คน เป็นร้อยละ 0.25 จำแนกได้เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 304 คน เป็นร้อยละ 76 รองลงมาเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษา

สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 87 คน เป็นร้อยละ 21.75 และเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน เป็นร้อยละ 2.25 จำแนกได้เป็น ผู้ที่มีรายได้ 20,001 - 40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 168 คน เป็นร้อยละ 42 รองลงมาเป็นผู้ที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 103 คน เป็นร้อยละ 26 ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 40,001 - 50,000 บาท จำนวน 79 คน เป็นร้อยละ 20 ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท จำนวน 50 คน เป็นร้อยละ 12

ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการ แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการ

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากมีค่าเฉลี่ย 4.49 และเมื่อพิจารณาถึงรายด้าน มีระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 3 รายการ ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย 4.55 ปัจจัยด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.54 ปัจจัยด้านราคามีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับความสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.48 ปัจจัยด้านบุคคลมีค่าเฉลี่ย 4.47 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ย 4.46 ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.42 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้บริการ แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกความปลอดภัยในการใช้บริการ

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นความปลอดภัยในการใช้บริการ Cloud Service โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.65 และเมื่อพิจารณาถึงรายด้าน มีระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 7 รายการ ประกอบด้วย มีระบบการสำรองข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย มีค่าเฉลี่ย 4.67, มีระบบความปลอดภัยของ มีค่าเฉลี่ย 4.66, มีระบบที่ช่วยปกป้องข้อมูลไม่ให้สูญหาย หรือรั่วไหล มีค่าเฉลี่ย 4.66, มีมาตรฐานด้านการจัดการความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และ ตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.66, มีระบบการตรวจหาช่องโหว่ของระบบ มีค่าเฉลี่ย 4.65, มีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่า ใคร เข้าถึงระบบคลาวด์ได้บ้าง มีค่าเฉลี่ย 4.65, มีโครงสร้างพื้นฐานแบบไฮเปอร์คอนเวิร์จ มีค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยี แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกด้านเทคโนโลยี

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นความปลอดภัยในการใช้บริการ Cloud Service โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 และเมื่อพิจารณาถึงรายด้าน มีระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 7 รายการ ประกอบด้วย มีรูปแบบการให้บริการแพลตฟอร์ม สำหรับนักพัฒนาในการพัฒนาโปรแกรม มีค่าเฉลี่ย 4.65, มีคุณภาพมาตรฐานของบริการด้วย SLA 99.9% - 99.95% มีค่าเฉลี่ย 4.65, สามารถเข้าถึงบริการได้จากทุกที่ ด้วยการเชื่อมต่อ Internet มีค่าเฉลี่ย 4.65, มีรูปแบบการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน การประมวลผล Storage และ Network มีค่าเฉลี่ย 4.64, มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่ายได้ทุกรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.64, มีระบบการตรวจสอบ แบบ Virtual Machine มีค่าเฉลี่ย 4.64, มีรูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน ผ่านผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.60 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อบริการ แสดงถึงสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกการตัดสินใจซื้อบริการ

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นการตัดสินใจใช้บริการ Cloud Service โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย 4.48 และเมื่อพิจารณาถึงรายด้าน มีระดับความสำคัญ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 2 รายการ ประกอบด้วย การประเมินทางเลือกมีค่าเฉลี่ย 4.54 การตัดสินใจซื้อมีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 3 รายการ ประกอบด้วย พฤติกรรมภายหลังการซื้อมีค่าเฉลี่ย 4.49 การรับรู้ความต้องการมีค่าเฉลี่ย 4.46 การค้นหาข้อมูลมีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

ข้อมูลภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ต่อใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ต่อใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านราคา และอยู่ในระดับสำคัญมาก คือ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ รายละเอียดดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด
2. ด้านราคา ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด และอยู่ในระดับความสำคัญมาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด และอยู่ในระดับความสำคัญมาก
5. ด้านบุคคล ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด และ อยู่ในระดับความสำคัญมาก
6. ด้านกระบวนการ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก

ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

จากการศึกษาข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) พบว่า ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญของเทคโนโลยีในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ พบว่า การประเมินทางเลือก และการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ, การรับรู้ความต้องการ และการค้นหาข้อมูล อยู่ในระดับความสำคัญมาก

1. ด้านการรับรู้ความต้องการ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีรายละเอียดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
2. ด้านการค้นหาข้อมูล ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
3. ด้านการประเมินทางเลือก ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
4. ด้านการตัดสินใจซื้อ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
5. ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีรายละเอียดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เปรียบเทียบการให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ ตามข้อมูลส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันมีผลต่อการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) จากการศึกษ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) ที่แตกต่างกัน ส่วนอาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านราคา, ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

พบว่า มีโครงสร้างพื้นฐานแบบไฮเปอร์คอนเวิร์จ, มีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่าใคร เข้าถึงระบบคลาวด์ได้บ้าง, มีมาตรฐานด้านความมั่นคงปลอดภัย และตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ

พบว่า มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่าย Cloud ได้ทุกรูปแบบทั้งจาก, มีระบบการตรวจสอบ แบบ Virtual Machine และ รูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบสมมุติฐาน

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านราคา, ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยด้านความปลอดภัย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ พบว่า มีโครงสร้างพื้นฐานแบบไฮเปอร์คอนเวิร์จ, มีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่าใคร เข้าถึงระบบคลาวด์ได้บ้าง และมีมาตรฐานความปลอดภัยด้านสารสนเทศ และตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ พบว่า การมีระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลเข้าหากันของโครงข่ายได้ทุกรูปแบบ มีระบบการตรวจสอบ แบบ Virtual Machine และรูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) ด้านผลิตภัณฑ์ให้ความสำคัญกับการให้บริการที่มีความสะดวกและรวดเร็วสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ประจักษ์ตรา แก้วมณี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เรื่องความสะดวกในการเข้าถึงไฟล์ข้อมูลจากทุกที่และทุกอุปกรณ์ (ประจักษ์ตรา แก้วมณี, 2562)

ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากค่าเฉลี่ย 4.47 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปณรงค์ ฉวีวัฒน์ และคณะ พบว่า ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (ศิลปณรงค์ ฉวีวัฒน์ และคณะ, 2558)

ระดับความสำคัญด้านความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) ปัจจัยด้านความปลอดภัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) พบว่า มีมาตรฐานด้านการจัดการความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณพวัฒน์ บุษบกแก้ว พบว่า ปัจจัยด้านความปลอดภัย ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คลาวด์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ณพวัฒน์ บุษบกแก้ว, 2563)

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) พบว่า มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่าย Cloud ได้ทุกรูปแบบ มีระบบการตรวจสอบ แบบ Virtual Machine และรูปแบบการให้บริการใช้ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชัน มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนกลุ่มก้อนเมฆ (Cloud Service) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ โอฬารชัชวาล และวรพรรณ มาฆะศิริรานนท์ พบว่า ปัจจัยที่มีการยอมรับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยความสามารถในการใช้ Cloud Application ด้วยตนเอง Cloud Application ใช้งานได้โดยไม่ต้องมีคู่มือหรือ คนสอน Cloud Application สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้งาน Cloud Application โดยการสาธิตเพียงครั้งเดียว (สมศักดิ์ โอฬารชัชวาล และวรพรรณ มาฆะศิริรานนท์, 2561)

พบว่า การตัดสินใจใช้บริการ Cloud Service เพื่อการใช้งานโดยตัดสินใจจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายขาย ที่สามารถให้คำแนะนำและบริการที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ตรา แก้วมณี พบว่า เหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการพื้นที่เก็บข้อมูล Cloud Storage เพื่อใช้ในการทำงาน (ประจักษ์ตรา แก้วมณี, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ กับการให้บริการมีความสะดวกและรวดเร็วเพื่อสร้างความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ ควรมีการประกันรับรองคุณภาพหลังให้บริการ หรือในระหว่างสัญญาบริการให้กับผู้ใช้บริการ และควรมีบริการมีการแสดงข้อมูลรายละเอียดอย่างชัดเจน ให้กับผู้ใช้บริการ ด้านราคา ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ กับการกำหนดราคาของบริการ ให้มีความชัดเจน มีหลายระดับราคาให้เลือก รวมทั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ ในเรื่องช่องทางการติดต่อให้มีความหลากหลาย มีสำนักงานที่แน่นอน ที่ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อได้ ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ ในเรื่องบริการหลังการขาย เช่น หากต้องการสอบถามบริการที่ต้องการเพิ่มเติม มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา มีพนักงานขาย ที่มีความรู้ในผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดีให้คำอธิบาย คำแนะนำบริการให้มีความน่าเชื่อถือ ด้านบุคคล ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ กับการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการ เช่น การตอบข้อซักถาม ชี้แจงข้อสงสัย ให้คำแนะนำ ได้เป็นอย่างดี มีความเอาใจใส่ กระตือรือร้น ให้บริการด้วยความเต็มใจและเป็นมิตร ด้านกระบวนการ ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ ในการจัดระบบการให้บริการที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว ให้บริการอย่างทันท่วงทีไม่เลือกปฏิบัติ มีขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความคล่องตัว ด้าน

ลักษณะทางกายภาพ ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญ ในเรื่องคุณภาพและความทันสมัย ของอุปกรณ์/เครื่องมือ ของการให้บริการ ด้านความปลอดภัยในการให้บริการ ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล Cloud Service ควรให้ความสำคัญในการจัดระบบการสำรองข้อมูล ให้ระบบความปลอดภัยของเว็บไซต์ มีระบบที่ช่วยปกป้องข้อมูลไม่ให้สูญหาย มีมาตรฐานด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และตั้งอยู่ Data Center ที่ได้มาตรฐาน มีระบบการตรวจหาช่องโหว่ของระบบ มีเครื่องมือที่ใช้สามารถระบุได้ว่าใคร เข้าถึงระบบ คลาวด์ได้บ้างของการให้บริการ ด้านเทคโนโลยี ผู้ให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลบน Cloud Service ควรมีเทคโนโลยี ในการให้บริการ มีรูปแบบการให้บริการแพลตฟอร์ม มีคุณภาพมาตรฐานของบริการด้วย เข้าถึงบริการได้จากทุกที่ ด้วยการเชื่อมต่อ Internet และไม่มีข้อจำกัดเรื่องสถานที่และอุปกรณ์ มีรูปแบบการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโครงข่าย Cloud ได้ทุกรูปแบบ มีระบบการตรวจสอบ ของการให้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- ณพวัฒน์ บุษบกแก้ว. (2563). การรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน ประโยชน์และความปลอดภัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้คลาวด์สตอเรจของผู้ใช้งาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอิเทิร์น, 17(2), 1-48.
- นพดล ตีรเดชาฤทธิ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูลกลุ่มเมฆ (Cloud). ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บัญชา พงษ์พิพัฒกุล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) ของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจักษ์ตรา แก้วมณี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการพื้นที่เก็บข้อมูล Cloud Storage ของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภานุพงศ์ เสกทวีลาภ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจด้านพฤติกรรมการใช้ Cloud Storage ในระดับ Software-as-a-Service (SaaS) ของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เยาวนุช รักสงฆ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการใช้ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 13(2), 41-52.
- สมศักดิ์ โอฬารชัชวาล และวรทธรณ์ มาหะศิรินันท์. (2561). การพัฒนาตัวแบบการยอมรับนวัตกรรม Cloud Application กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี. รังสิตสารสนเทศ, 24(2), 1-37.
- สุมาลี นามโชติ และจักรกฤษณ์ มะโหฬาร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้งของบุคลากรสายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี. วารสารวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, 3(5), 66-77.
- อุณกมล หนูกรุด. (2561). ความเสี่ยงด้านการรั่วไหลของข้อมูลบนคลาวด์คอมพิวติ้งกรณีศึกษาองค์กรพัฒนาโปรแกรมเอกชนแห่งหนึ่ง. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกฉัตร ปายคล้าย. (2560). ความเสี่ยงและความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศในระบบประมวลผลแบบคลาวด์. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม, 3(2), 22-29.

ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

LOCAL GOVERNMENT DEVELOPMENT STRATEGY

ศนิเดช ไกรเทพ*, พระครูอรุณสุตาลังการ, ไพรัตน์ ฉิมหาด

Sanideth Kraithep*, Phrakru Arunsutalangkarn, Pairat Chimhad

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: sani.piyabut@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือสาธารณะ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 2) การจัดวางทิศทางขององค์กร คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดภารกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ของ องค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ การกำหนดยุทธศาสตร์ 3) การจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร แผนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ กำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน กำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับ หน่วยงาน กำหนดยุทธวิธีหรือแผนงานในการปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม พร้อมกับดัชนีชี้ วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลาย มิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่เราทำมาทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ 2) ปรับปัจจุบันเพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติระบบคมนาคมขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และ 3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต เพิ่มศักยภาพ ของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ ปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับ ยุทธศาสตร์ที่รองรับ

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, การพัฒนา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This article aims to study the strategic planning approach of local administrative organizations. It is a systematic decision-making process in using limited resources, including the determination of implementation steps to achieve the set goals for the benefit of the public or

* Received September 3, 2024; Revised September 30, 2024; Accepted October 8, 2024

the public. It consists of 1) Strategic environment analysis, which is the analysis of the internal environment and the external environment. 2) Organizational direction arrangement, which is the determination of vision, mission, organizational goals, objectives, organizational performance indicators, and strategy determination. 3) Strategic plan preparation is the process of making the established strategy concrete and practical, which will lead to the achievement of the organization's vision, mission, and goals. The strategic plan consists of analyzing strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles, determining strategic issues, determining objectives for each strategic issue together with responsible agencies and supporting agencies, determining organizational and departmental performance indicators, determining tactics or plans for implementation, setting goals for each activity together with performance indicators at the operational plan level. The development goals focus on enhancing the country's potential in various dimensions based on 3 concepts: 1) Building on the past by looking back to the economic roots, cultural identity, traditions and lifestyles, and natural resource highlights. 2) Adjusting the present to pave the way for the future. Through the development of the country's infrastructure in the dimensions of transportation systems, science, technology and digital infrastructure, and adjusting the environment to support industrial development and 3) Creating new value in the future, increasing the potential of entrepreneurs, developing new generations, adjusting business models to respond to market demands, combined with supporting strategies.

Keywords: Strategy, Development, Local Government Organization

บทนำ

ประเทศไทยมีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนกลางมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางแผนในภาพรวมของประเทศ โดยผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและวางแผน คือ รัฐบาลและคณะรัฐมนตรี มีหน่วยงานที่นำนโยบายและแผนเหล่านี้ไปปฏิบัติ คือ กระทรวงต่าง ๆ ส่วนภูมิภาคเป็นการจัดการปกครองและบริหารภายใต้หน่วยงานของส่วนกลาง โดยการมอบอำนาจให้ข้าราชการหรือผู้แทนของหน่วยงานตนไปปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนภูมิภาค ในขณะที่ส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดการปกครองที่ส่วนกลางกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ได้รับผิดชอบบริหารปกครองพื้นที่ของตนโดยแบ่งตามเขตพื้นที่ (สันต์ชัย รัตนะขวัญ, 2567)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในพื้นที่ มีความอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน สามารถบริหารงานบุคคลของตนเองได้ ภายใต้การบริหารจัดสรรงบประมาณของตนเอง โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจึงกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้อำนาจกำกับดูแลตามกฎหมายไม่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาจากหน่วยงานส่วนกลาง และจากส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำ “บริการสาธารณะ” และ “กิจกรรมสาธารณะ” เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน “การจัดการศึกษา” ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหากสามารถร่วมดำเนินการ

กับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้อีก (มาตรา 250) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในข้างต้นนี้ รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัด “ระบบภาษี” หรือ “การจัดสรรภาษี” ที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 250 วรรคสี่) ในปัจจุบันท้องถิ่นแต่ละรูปแบบมีรายได้ประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน เช่น ภาษีอากร จากภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับ องค์กรส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการรายได้และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นด้วย ด้วยการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และมีการนำแผนงานและโครงการที่กำหนดไปปฏิบัติตามให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด โดยมีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) จึงกล่าวได้ว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้กำหนดและนำเสนอประชาชนก่อนการเลือกตั้ง ตลอดทั้งที่ได้นำเสนอต่อสภาท้องถิ่นก่อนที่ผู้บริหารจะเริ่มปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 (ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2550)

การพัฒนาของประเทศไทยภายใต้ช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นสถานะที่ประเทศต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการและอยู่ภายใต้แรงกดดันจาก สถานการณ์ที่มีความผันแปรสูงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งที่เป็นผลจากความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในวิถีการดำเนินธุรกิจและการใช้ชีวิตของผู้คนการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนรุนแรงตลอดจนสถานการณ์ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจ เมื่อผนวกเข้ากับเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั่วโลก ส่งผลให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในหลายมิติไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดบริบทและสถานะของประเทศไทย ดังนั้น ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการกำหนดทิศทางและประเด็นการพัฒนาประเทศ ระบุเป้าหมายของการพัฒนาที่ต้องดำเนินการอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ

ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์เป็นเสมือนแผนที่ของการดำเนินงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติทุกคนมองเห็นภาพการทำงานตลอดตั้งแต่ต้นจนจบและเห็นเป็นภาพเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจเป้าหมาย องค์กรประกอบ ผู้รับผิดชอบ ความพร้อมในการปฏิบัติงาน และแนวทางการปฏิบัติงานอันเป็นผลให้สามารถคาดคะเนหรือมีความคาดหวังผลสำเร็จได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนคาดการณ์ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ล่วงหน้าได้ การมีแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานจึงเป็นการใช้นโยบายรุกแทนนโยบายรับผลสำเร็จของงานจะมีประสิทธิภาพสูงเกิดความสูญเปล่าน้อยที่สุด

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือ การทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้นเจริญขึ้น สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดี ยิ่งขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาจึงเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนาเป็น

กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว ทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่าแต่โดยธรรมชาติแล้วเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นย่อม เกิดปัญหาในตัวมันเองเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามากหรือปัญหาน้อยต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ทำให้ความหมายการพัฒนาจะสามารถตีความหมายได้ 2 นัยด้วยกัน คือ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, 2550)

การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรม และจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณ สินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

การพัฒนา ในความหมายของนักพัฒนาบริหารศาสตร์จะมีขอบข่ายกว้างขวางกว่าความหมายจากรูปศัพท์ ความหมายโดยทั่วไปและความหมายทางเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านคุณภาพดีขึ้น ปริมาณมากขึ้น และสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสม ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว (สนธยา พลศรี, 2547)

การพัฒนาเป็นคำที่มีความหมายไม่เป็นกลาง กล่าวคือ แฝงไปด้วยค่านิยม (Value-Laden) และดูเหมือนจะผูกพันกับวัฒนธรรม (Culture-Bound) การพัฒนาจึงมีความหมายแตกต่างกันมากมายขึ้นอยู่กับบุคคล สังคม วัฒนธรรม และกาลเวลา เป็นต้น อย่างไรก็ตามแนวคิดโดยสรุปต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของแนวคิดแห่งการพัฒนา (อุทัย หิรัญโต, 2556)

สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว ให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในด้านคุณภาพดีขึ้น ปริมาณมากขึ้น และสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสม การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรม และจิตใจและความสงบสันติ

ทฤษฎีการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการพัฒนา ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการพัฒนาสังคม ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญจำแนกได้ ดังนี้ (ชนิตา รัชพลเมือง, 2545)

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ มีสาระสำคัญ คือ สังคมทุกสังคมจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ เนื่องจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หากสังคมไม่ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสังคมก็จะเสื่อมสลายไป

การปรับตัวของสังคม ได้แก่ การจำแนกแ่งบทบาทเพื่อให้มีหน่วยสังคมที่อิสระแก่คนมากขึ้น การทำให้สังคมมีเหตุผลมากขึ้น การผสมผสานทางวัฒนธรรม การสร้างความจำเป็นเฉพาะด้านมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งในขณะเดียวกันการปรับตัวของสังคมก็จำเป็นต้องรักษาดุลยภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลงด้วย

ตัวชี้วัดสำหรับ บ่งชี้ความสามารถของสังคมในการปรับตัว ได้แก่ การมีบทบาทหรือหน่วยสังคมที่อิสระและมีความสามารถในการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้มากขึ้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบของสังคมที่พัฒนาแล้วและมีความสามารถในการปรับตัวไม่จำเป็นต้องมีลักษณะที่เหมือนกัน

ทฤษฎีการแพร่กระจาย มีสาระสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากการแพร่กระจาย วัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งโดยมีองค์ประกอบของกระบวนการแพร่กระจายที่สำคัญ คือ นวัตกรรม การสื่อสารเวลา และการเข้าสู่สมาชิกของสังคมใดสังคมหนึ่ง

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ นวัตกรรมหรือความคิด วัตถุ สิ่งของ รวมทั้งรูปแบบวิธีการและแนวปฏิบัติที่บุคคลคิดว่าเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งการยอมรับนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมีขั้นตอนเกี่ยวกับการตัดสินใจ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความตระหนักในการรับนวัตกรรม หรือทราบว่ามีความนวัตกรรมประเภทหรือชนิดนั้น ๆ เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2 เกิดความสนใจในนวัตกรรม เห็นได้จากการแสวงหาความรู้ในเรื่องนั้น เพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ประเมินค่านวัตกรรม เป็นการประเมินข้อมูลที่คิดว่าสมควรจะรับหรือไม่อย่างไร หากนวัตกรรมไม่มีคุณค่าก็จะถูกละทิ้งไป

ขั้นที่ 4 ทดลองใช้นวัตกรรม หากผลการประเมินได้รับการตัดสินใจว่ายอมรับแล้วก็จะเกิดการทดลองใช้นวัตกรรม หากผลการทดลองไม่เป็นที่พอใจ การตัดสินใจรับนวัตกรรมจะยุติลง

ขั้นที่ 5 ถ้าปรากฏผลการทดลองเป็นที่ยอมรับ กระบวนการรับนวัตกรรมก็จะเกิดขึ้น

ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายทฤษฎีภาวะทันสมัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการพัฒนาไว้อย่างมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและได้รวบรวมเรียบเรียงไว้ดังนี้ (สุทิพย์พร โชติรัตนศักดิ์, 2564) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมที่ผ่านมายู่บนฐานความคิดของการพัฒนาสังคมกระแสหลักที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth-only Development Approach) โดยรวมศูนย์กลางการพัฒนาไว้ที่ส่วนกลาง ทิศทางการพัฒนาส่วนใหญ่จึงถูกกำหนดจากรัฐบาลและเอกชนโดยอาศัยระบบทุนนิยมเป็นหลักและจากการที่แนวคิดการพัฒนาศาสตร์หลักให้ความสนใจเพียงการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Development) แบบตะวันตก การพัฒนาจึงเป็นกระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) ที่มุ่งเน้นในเชิงปริมาณหรือการเติบโตทางวัตถุเพียงด้านเดียว ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศโลกตะวันตกจึงเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในการกำหนดรูปแบบและทิศทางการพัฒนาและถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวลงสู่ประเทศโลกที่สาม (The Third World) ซึ่งนับเป็นการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง และเป็นที่มาของการแพร่กระจายระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

สรุปได้ว่า การพัฒนา ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุดในการสร้างความเจริญให้ชุมชน โดยมีการกำหนดแผนงานนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานในการนำไปปฏิบัติซึ่งคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายเช่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นมี สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ เป็นต้น มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2559)

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น ๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ ๆ หรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ก็คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2562)

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น จะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2562)

สรุปได้ว่า เป็นการจัดการปกครองท้องถิ่นของคนในท้องถิ่น การจัดการดังกล่าวกระทำโดยการเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาดำเนินการปกครอง ซึ่งท้องถิ่นและชุมชนแต่ละชุมชนดังกล่าว อาจจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันทั้งในด้านพื้นที่ จำนวนประชากรความเจริญมั่งคั่ง เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม สิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง โดยแบ่งสิทธิออกเป็น 2 ประการ คือ สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองและสิทธิที่จะกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ มีองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ในหมวด 14 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

โดยกำหนดหลักการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ไว้ในมาตรา 249 - 254 ดังนี้

1. วิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249 วรรคหนึ่ง) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วางหลักให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

2. หลักการในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249 วรรคสอง) ส่วนรูปแบบในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ

3. อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 250)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำ “บริการสาธารณะ” และ “กิจกรรมสาธารณะ” เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน

“การจัดการศึกษา” ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหากสามารถร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได (มาตรา 250)

หน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ มีดังต่อไปนี้

ด้านการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (มาตรา 54 วรรคสอง)

ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (มาตรา 57)

4. การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 251) การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้

5. สมาชิกสภาท้องถิ่น (มาตรา 252)

หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดผลอย่างแท้จริง ผู้บริหารของท้องถิ่นจึงควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชุมชนของตนเอง ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้ “สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง” ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นหรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

ในแง่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ เข้าชื่อกันเพื่อเสนอ “ข้อบัญญัติ” หรือเพื่อ “ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น” (มาตรา 254) นอกจากนี้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในส่วนของสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน ตลอดทั้งการจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน (มาตรา 43) ประชาชนย่อมมีสิทธิติดตาม ตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสารการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการ เพื่อให้มีมาตรฐานและตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานในเรื่องที่ตนสงสัย ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ดังที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดไว้ว่า ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ทั้งยังเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอีกด้วย

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์

1. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

2. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานในภาครัฐกิจ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์กร

3. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management (NPM) ที่ให้ความสำคัญการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐกิจทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยในประเทศไทยเรียกว่า การปฏิรูประบบราชการ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐกิจยังต้องดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารรัฐกิจปัจจุบัน

4. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based Budgeting)

5. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการวินิจฉัยวิเคราะห์ วางแผน และนำเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิด อันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัยและไม่เป็นไปตามประโยชน์สูงสุดของประชาชน

6. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในแง่ของการมีส่วนร่วม (Participation) และการกระจายอำนาจ (Decentralization)

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติงานตามพันธกิจและภารกิจกรอบหรือขอบเขตการดำเนินงานขององค์กร (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ สิ่งที่เราต้องการให้องค์กรเป็น (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์กร สิ่งที่ต้องการปรารถนาจะบรรลุ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ ถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กร เป็นผลผลิตที่สมาชิกทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมกันระดมความคิดโดยเริ่มจากผู้บริหารเป็นแกนนำ โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นเป้าหมายเดียวกันที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ องค์กรสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปี งบประมาณ สามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)

2 การจัดวางทิศทางขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)

2.2 การกำหนดภารกิจ (Mission)

2.3 การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate Goal)

2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)

2.5 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กร (Organization's Key Performance Indicators KPIs)

2.6 การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy)

3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ประกอบด้วย

3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรือมักนิยมเรียกกันว่า SWOT Analysis อันประกอบไปด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) ขององค์กร

3.2 การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

3.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน

3.4 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน

3.5 กำหนดยุทธวิธีหรือแผนงานในการปฏิบัติ

3.6 การกำหนดเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม พร้อมกับดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นการวางแผนเพื่อนำองค์กรไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต การวางแผนยุทธศาสตร์จึงเป็นความพยายามขับเคลื่อนองค์กรในภาพรวม ความสำเร็จในทุกประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรเดินทางไปถึงวิสัยทัศน์ โดยถูกต้องตรงตามภารกิจ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ขององค์กรนั้น ซึ่งแตกต่างจากการวางแผนที่ทำขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือการป้องกันปัญหา หรือเป็นการวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กรหรือกระบวนการปฏิบัติขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น เพราะฉะนั้น การวางแผนทั่วไปจึงมีจุดมุ่งหมายที่แคบกว่าการวางแผนยุทธศาสตร์มาก

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสมัยใหม่

การดึงความสามารถที่โดดเด่นของแต่ละภาคส่วนออกมานั้น ได้กำหนดการจัดการขั้นพื้นฐานว่า การบริหารจัดการองค์กร คือ 1) การสัมผัสปัญหาและยอมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ยึดติดกับตัวตนใด ๆ 2) หาคนที่เหมาะสมมาช่วยแก้ไขปัญหา 3) การจัดลำดับปัญหาแยกระหว่างปัญหาหลักกับปัญหารอง 4) แยกหมวดหมู่ของปัญหา ปัญหาหลักใครแก้ไข ปัญหารองใครแก้ไข แล้วดำเนินการแก้ไขในเวลาเดียวกันอย่า สนใจแต่ปัญหาหลัก ถ้าปล่อยไว้ในอนาคตปัญหารองจะกลายเป็นปัญหาหลักได้ 5) ผลของการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร อะไรที่ในองค์กรควรตัดหรือเพิ่ม ทำออกมาให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน 6) นำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กร ถ้าปรับเข้ากับรูปแบบองค์กรได้ โดยไม่เสียสมดุลสภาพก็ปรับใช้ได้ แต่ถ้าไม่ได้ก็ต้องเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ออกมาเป็นองค์กรเชิงการจัดการสมัยใหม่ ความพยายามรับรู้สิ่งใหม่ ๆ เรียนรู้สิ่งที่จะเกิดขึ้น ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเข้าใจในสิ่งที่เป็เนืองไขขององค์กรต่างหากเป็นตัวบ่งชี้ ทักษะทางด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารที่ดีมีน้อยอยู่ 4 ทักษะองค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) ทักษะการมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ (Knowledge in Management) ด้านการจัดการทุกด้าน 2) ทักษะในการบริหารทรัพยากร ทุน วัสดุ สินค้า รวมถึงเทคนิคการแก้ไขปัญหาและเชิงด้านกลยุทธ์ 3) ทักษะทางด้านการคิดเชิงระบบ (Conceptual Thinking) ในด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ เชิงวิพากษ์ และเชิงสังเคราะห์ คือ การขยายมุมมองให้กว้าง เข้าใจแก่นแท้ของปัญหาหรืออุปสรรคแล้ว

ค้นหาวิธีแก้อย่างเป็นระบบและให้ตรงจุดของปัญหาเพราะไม่แล้วการแก้ปัญหาจะไม่เป็นผลพร้อมทั้งสูญเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ 4) ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Human Skills) โดยทั่วไปผู้บริหารมักจะมีพื้นฐานด้านการบริหารคนหม่อมมาอยู่แล้วแต่เรื่องของบุคคลนั้นมีรายละเอียดปลีกย่อยลึกลงไปเพราะในคนแต่ละคนมีความชำนาญ ความสามารถ ความรู้ ทักษะคติที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อต้องทำงานร่วมกันก็หลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งไม่ได้ นี่คือ เหตุผลที่ทำให้ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทักษะที่ผู้บริหารต้องแตกฉานรวมทั้งทักษะของภาวะผู้นำ (Leadership Skills) และความรู้ทางด้านจิตวิทยา (Knowledge of Psychology) เป็นส่วนหนึ่งของ Human Skills นอกจากจะต้องมีความเข้าใจตนเองเป็นอย่างดีแล้ว การมีความรอบรู้และเข้าใจอย่างดีในบริบทของ Social Awareness และ Relationship Management การให้เกียรติกับคนทำงานทุกระดับ การเอาใจใส่ในความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน การเน้นการทำงานเป็นทีม และการสร้างความยุติธรรมและเสมอภาคในองค์กรก็เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากเช่นกัน (ณัฐวัชร จันทโรธธรณ์, 2562)

บทบาท ความสำคัญ และสถานะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลักเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่าน ๆ มาจึงมีลักษณะการกำหนดประเด็นการพัฒนาประเทศในภาพกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ทุกระดับสามารถเชื่อมโยงภารกิจและจัดทำแผนปฏิบัติราชการและค่าของงบประมาณให้อยู่ภายใต้กรอบการสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนา การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนา ฉบับที่ผ่านมามีให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาประเทศทุกด้านอย่างเท่าเทียมและสมดุลกัน โดยจุดเน้นของแต่ละยุทธศาสตร์ การพัฒนาจะมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแต่ละด้านเป็นหลัก เพื่อมุ่งหมายให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนการพัฒนาของแต่ละมิตินำไปสู่การบูรณาการผลรวมที่สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน และส่งผลให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในภาพใหญ่ที่กำหนดขึ้นภายใต้แผนพัฒนา ได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดนโยบายแห่งรัฐได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับ 2 และ 3 ตลอดจนการจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบนั้นยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็น แผนระดับที่ 1 จะทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพใหญ่ที่ครอบคลุมการสร้างสมดุล ระหว่างการพัฒนาประเทศด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน กระบวนการ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนที่คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามระหว่างยุทธศาสตร์ และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ขณะที่แผนปฏิบัติการประเทศจะทำหน้าที่เป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน แก้ไขปัญหา อุปสรรคเร่งด่วน

เชิงโครงสร้าง กลไก หรือกฎระเบียบ เพื่อให้รากฐานการพัฒนาภายในประเทศมีความเหมาะสม เท่าทันกับบริบท การพัฒนาที่ประเทศต้องการมุ่งเน้น โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นแผนระบุทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับจุดเน้น การดำเนินงานมุ่งสู่การเสริมสร้างความสามารถของประเทศให้สอดคล้อง ปรับตัวเข้ากับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการระบุทิศทางพัฒนาที่มีความชัดเจน จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศตั้งแต่ระดับทิศทาง โครงสร้าง นโยบาย ตลอดจนกลยุทธ์และกลไก ในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับ และจะเป็น กำลังในการนำพาประเทศไปสู่การบรรลุเป้าหมายระยะยาว ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาสำคัญนอกเหนือจากที่ระบุใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ จะยังคงได้รับการเน้นย้ำให้ความสำคัญและดูแลขับเคลื่อนผ่านแผน ระดับ 2 เพื่อถ่ายทอด แนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติเช่นเดียวกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแผนที่อยู่ในระนาบเดียวกัน

นอกจากนี้ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติยังเป็นหนึ่งในแผนระดับ 2 ซึ่งทำหน้าที่ เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการ ป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือ ระวังยับยั้งภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อธำรงไว้ ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ที่มีความครอบคลุมมิติและประเด็นการพัฒนาของประเทศอย่างรอบด้าน โดยแผนระดับที่ 2 ทั้ง 4 แผนข้างต้น จะเป็นกลไกที่ช่วยถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การปฏิบัติใน แผนระดับที่ 3 ซึ่งเป็นแผนเชิงปฏิบัติที่ระบุการดำเนินงานภายใต้แผนงาน โครงการที่ความชัดเจน ตามภารกิจ ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้บนความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของแผนทุกระดับ

สรุปได้ว่า สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้น โดยเริ่มต้น จากการสังเคราะห์ วิเคราะห์แนวโน้ม พร้อมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทั้ง ภายในประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก เพื่อประเมินความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาประเทศภายใต้บริบท เงื่อนไขข้อจำกัดที่ประเทศไทยต้องเผชิญอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยพิจารณาองค์ประกอบ ของการพัฒนาประเทศในมิติด้านต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงหรือเป็นองค์ประกอบของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ระบุไว้ ในยุทธศาสตร์ชาติอย่างรอบด้าน ก่อนนำมาสู่การกำหนดจุดเน้นเชิงเป้าหมายที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญ และมุ่งเน้นดำเนินงานให้บรรลุผลในระยะของแผนพัฒนาฯ เพื่อให้ประเทศพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืนและ สามารถ บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สรุป

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติตาม SIPOC Model ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/ คณะทำงานเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องใน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยระยะเวลา ผลผลิต ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารราชการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเป็นที่ ยอมรับร่วมกันของทุกหน่วยงานภายในองค์กร ฯ คณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง/ผู้บริหารที่กำกับ ดูแลด้านนโยบายและแผน ผู้อำนวยการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรฯ โดยคณะกรรมการ การมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ ศึกษา วิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติเพื่อสังเคราะห์ประเด็น การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

กับองค์กรฯ พิจารณากำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ วัฒนธรรมองค์การ ประเด็น ยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์รวมถึงโครงการ/กิจกรรม/ผลผลิต เพื่อใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อำนาจหน้าที่ขององค์กรฯ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะ การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรฯ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและทันสมัย ควรทบทวนกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรฯ เป็นประจำทุกปีเพื่อใช้ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). แนวคิดคู่มือการปฏิบัติงานสภาตำบล และอบต. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2545). สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2559). ความหมายของปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รัตนบัณฑิตรุ่งโรจน์.
- ณัฐวัชร จันทโรธรงค์. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่. วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม, 7(2), 60-70.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2550). แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2562). หน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(1), 85-98.
- ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นสู่ผลสัมฤทธิ์: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). เรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี 2560 รัฐธรรมนูญ. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 (6 เมษายน 2560).
- สนธยา พลศรี. (2547). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2562). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สันต์ชัย รัตนขวัญ. (2567). การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2567 จาก <http://www.phothong101.go.th/index.php2d/g/34-q3>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สุทิพย์พร โชติรัตนศักดิ์. (2564). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อุทัย หิรัญโต. (2556). การบริหารงานของท้องถิ่นและการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ
ต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย*

EFFECTIVENESS OF CRITICAL THINKING SKILLS INNOVATION TRAINING AFFECTS
BRAINWAVE TRANSFORMATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THAILAND

พระมหาสุเทพ สุธัญญาโณ (ธนิกุล), พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิฉนโท (วิเศษหมื่น), ธัชพล อัครัง*, วรสิทธิ์ จารุจินดา, ตฤลิษา จำปาวลัย

Phramaha Suthep Sutthiyano (Thanikkul), Phrakru Sangkharakekaphatra Aphichando (Wisetmuen), Thatchathon Attarung*, Waritta Charuchinda, Tatila Jampawal

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: thatchathon.at@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมอง และศึกษาประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 17 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ได้รับการประเมินด้วยระบบแบบอิงมาตรฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินชุดกิจกรรม 5 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินชุดกิจกรรมฯ ด้วยระบบแบบอิงมาตรฐาน 4 ด้าน มีผลการวิจัยดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.96$) ด้านความมีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.92$) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.84$) แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ถูกต้อง มีประโยชน์ และนำไปใช้ได้จริง ในการประเมินระดับมากที่สุด และประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยคะแนนระดับคลื่นสมอง หลังได้รับการฝึกเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 3.3 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนแปลงของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ส่งผลต่อการเพิ่มทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณและการเปลี่ยนแปลงของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การฝึกนวัตกรรมการ, ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ, การเปลี่ยนของคลื่นสมอง, นิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

* Received September 13, 2024; Revised October 2, 2024; Accepted October 11, 2024

Abstract

The objectives of this research article were to study the effectiveness of the innovation activity package in critical thinking skills affects brain wave of the higher education students, the university in Thailand and to evaluate the activity package of critical thinking skill innovation training that affects the brain wave of the higher education students, the universities in Thailand. The research methodology is quantitative research using a quasi-experimental research. The sample group is the higher education students studying for bachelor's degrees at Soun Dusit University in Bangkok 17 students. The research instruments are the activities package evaluated by expert 5 monk/person. The research findings were the evaluated result of the activity package assessed using the evaluation standard in 4 items found that the areas with the highest scores are Propriety ($\bar{x} = 5.00$), followed by Accuracy ($\bar{x} = 4.96$), Utility ($\bar{x} = 4.92$), Feasibility of use ($\bar{x} = 4.84$), and agreed. Show that the activity package is propriety, accuracy, utility, and feasibility at the evaluation's highest level. And the effectiveness of the innovation activity package found that the mean of the critical thinking scores of the sample group who received the activity package in the post-experiment period were higher than the pre-experiment period. Statistically significant at the 0.05 level and the mean of brainwave scores increased by 3.3 percent. That signifies the innovation activity package in critical thinking skills improved the critical thinking skills and the brain wave of the higher education students in Thailand, and it can be applied to organize activities to develop critical thinking skills of the higher education students in advance.

Keywords: Effectiveness, Innovation Training, Critical Thinking Skill, Brainwave Changes, Higher Education Students

บทนำ

การพัฒนาการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ และหนึ่งในการปลูกฝังคุณลักษณะแห่งความเป็นพลเมืองดีที่มีความรู้ความสามารถ คือ การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเริ่มจากการพัฒนาความสามารถในการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อใช้แสวงหาคำตอบจากปัญหาต่าง ๆ และนำไปสู่การพัฒนาตนเองจนเกิดปัญญาสามารถอธิบายสภาวะการณ์ต่าง ๆ ด้วยหลักเหตุผล มีตรรกะที่ถูกต้อง เข้าใจสภาวะการณ์นั้น ๆ อย่างรอบด้าน

ในกระบวนการศึกษาเรียนรู้มีบทบาทและเป้าหมายหลักของการศึกษาที่สำคัญหนึ่ง คือ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการคิดและพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และจากวิกฤตอันเป็นผลมาจากโรคภัยไข้เจ็บระบาดไปทั่วโลก ยิ่งทำให้เกิดความอ่อนแอทางความคิดส่งผลให้บุคคลในสังคมขาดการตรวจสอบความจริง และตีความสถานการณ์ต่าง ๆ คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ขาดวิจารณญาณในการแก้ไขปัญหา (ชนาธิป พรกุล, 2554) จึงต้องกลับมาพิจารณาการจัดการศึกษาของไทย เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนโดยนำหลักคิดตามแนวพุทธศาสตร์มาบูรณาการใช้ อย่างไรก็ตาม แนวคิดเหล่านี้ยังไม่ได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และยังไม่สามารถพัฒนาการคิดขั้นสูงให้เกิดขึ้นกับบุคคลอย่างทั่วถึง (ทิตนา แคมมณี และคณะ, 2540) หลักการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น

เป็นความสามารถในการคิดอย่างรอบคอบ ที่อาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล ในการสร้างความคิดรวบยอดอย่างมีเหตุผล เพื่อใช้ในการตัดสินใจเชื่อหรือเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยการประมวลความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สั่งสมมา การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญกับผู้เรียนในทุก ระดับ เป็นกรอบการคิดที่สำคัญที่จะช่วยให้เราปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนยิ่งในยุคสมัยปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางด้านข้อมูลข่าวสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึง ถือว่าเป็นการคิดรากฐานของการศึกษาที่แท้จริง (บรรจง อมรชีวิน, 2556)

ในการพัฒนาทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณ พบว่า สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกทักษะในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการทำงานของสมองของผู้เรียน เนื่องจากสมองเป็นอวัยวะสำคัญ ที่จัดว่าเป็นศูนย์กลางของระบบประสาทและทำหน้าที่ควบคุมและสั่งการการเคลื่อนไหว พฤติกรรม และรักษาสมดุลภายในร่างกาย และจากการทำงานของสมองในการรับส่งข้อมูลจะเกิดพลังงาน ซึ่งเป็นสัญญาณไฟฟ้า ทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือเรียกว่าคลื่นสมอง ซึ่งแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) คลื่นสมองระดับเบต้า เป็นคลื่นสมองที่เร็วที่สุด สมองควบคุมจิตใจได้สำนึก เมื่อใช้สมองเปิดรับข้อมูลพร้อมระบบประสาทสัมผัสทุกด้าน 2) คลื่นสมองระดับอัลฟา เป็นคลื่นสมองที่เกิดเมื่อมีความสงบ เป็นสภาวะที่สามารถรับรู้ข้อมูลได้ดีที่สุด สามารถเรียนรู้ได้ดี (super learning) มีสมาธิ จำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น 3) คลื่นสมองระดับอีต้า เป็นคลื่นสมองที่เกิดขึ้นเมื่อมีการผ่อนคลายระดับลึก สามารถดึงข้อมูลจากจิตใจได้สำนึก และ 4) คลื่นสมองระดับเดลต้า เป็นคลื่นสมองที่ต่ำที่สุด ทำงานตามความจำเป็น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณ จึงควรจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ ทางจิตวิทยา ทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกละผ่อนคลาย มีความสุข ส่งผลทำให้ระดับคลื่นสมองผู้เรียนอยู่ในคลื่นระดับอัลฟา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ฝึกทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มารุต พัฒนาผล, 2557)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ด้วยการประเมินชุดกิจกรรมการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิต ฯ และศึกษาประสิทธิภาพของการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลในการศึกษาของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินชุดกิจกรรมการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยการศึกษาประสิทธิภาพการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีลำดับขั้นตอนไปนี้ 1) การศึกษาเอกสาร เช่น พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิดทางปัญญา การรู้คิดเชิงวิจารณญาณ วิธีการคิดโยนิโสมนสิการ และปัญญา บุรณา

การร่วมกับทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เป็นต้น และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ หลักการทำงานของคลื่นสมอง ความสัมพันธ์ระหว่างการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณกับการทำงานของสมองและคลื่นสมอง 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ กิจกรรมทฤษฎีที่นำมาใช้ วิธีการประเมินผล ระยะเวลาการจัดกิจกรรม เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ เพื่อกำหนดว่าเมื่อนำโปรแกรมไปดำเนินการทดลองใช้ตามกระบวนการ จะสามารถเสริมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตฯ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่เกิดขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ 3) การพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตฯ และการวัดประสิทธิผลของชุดกิจกรรมดังกล่าวต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ โดยการประยุกต์จากโปรแกรมกิจกรรมของโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้วิถีใหม่ต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยชุดกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย ชุดกิจกรรม 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) ธรรมะทักษิณ 2) ตามหาหัวใจ 3) สายน้ำแห่งชีวิต 4) คนค้นข่าว 5) ประยุกต์ธรรมนำชีวิต 6) ลมหายใจแห่งการเรียนรู้ ดำเนินการจัดกิจกรรมรวม 2 วัน 1 คืน ซึ่งเป็นชุดการสอนแบบกิจกรรม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545) หรือชุดการสอนสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2523) โปรแกรมชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย รายละเอียดการดำเนินการกิจกรรมดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	ธรรมะทักษิณ	1. นักศึกษาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และเปิดใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2. นักศึกษามีความพร้อมและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้	- อธิบายขั้นตอน - พิธีรับศีลมอบตัวเป็นศิษย์	1. นักศึกษาารู้สึกผ่อนคลายเปิดใจพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งกายและใจ
2	ตามหาหัวใจ	1. นักศึกษาได้จัดกลุ่มโดยการคละกัน 2. นักศึกษาได้รู้จักธรรมชาติของการพัฒนาการรู้คิด	- กิจกรรมเพื่อแยกกลุ่ม - กิจกรรมลงกลุ่มพบพระอาจารย์ - การสนทนาธรรม - การเจริญสติ - การถาม - การฟังอย่างลึกซึ้ง - Dialogue - Simultaneous Interaction - สุตตมยปัญญา	1. นักศึกษาแบ่งกลุ่มแบบคละกันตามหมวดธรรม อริยสัจ ไตรสิกขา อิทธิบาทธรรม พรหมวิหาร 2. นักศึกษาได้เรียนรู้คุ้นเคยกันและกัน 3. ฝึกทักษะทางสังคม สร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดี มีทักษะการสื่อสารเชิงบวก 4. ฝึกการคิดวิเคราะห์คุณโทษและทางออก คิดวิเคราะห์หลักธรรมสำหรับชีวิต
3	สายน้ำแห่งชีวิต	1. นักศึกษาได้ฝึกคิดจินตนาการสร้างสรรค์เชิงบวก 2. นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน	- การสะท้อนคิด - การวาดภาพ - การฟัง - Dialogue - สุตตมยปัญญา - จินตมยปัญญา	1. นักศึกษาได้ฝึกคิดทบทวนชีวิตเป็นการเรียนรู้ตน ยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็น และเห็นแนวทางพัฒนา ได้รับฟังคนอื่นอย่างไม่ตัดสิน ฝึกการคิดสร้างสรรค์เชิงบวกเข้าใจตน เข้าใจคน

ตารางที่ 1 ชุดกิจกรรมการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย (ต่อ)

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
			- ภาพนามยปัญญา - Positive Interdependence - Object to Think With	
4	คนค้นข่าว	1. นักศึกษาฝึกการพลิกความคิดวิเคราะห์ข่าว 2. นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน	- วิธีคิดบวก - วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - สุตมยปัญญา - จินตามยปัญญา	1. นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ข่าวและแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งนำเสนอทางออก
5	ประยุกต์ธรรมนำชีวิต	1. นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการร่วมกัน คิด ทำ และนำเสนอ 2. นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน	สรุปสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปต่อยอด	1. นักศึกษาได้ร่วมกันคิดทบทวนธรรมะและประยุกต์สู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มี 2. ความกล้าแสดงออก เชื่อมั่นตนเอง ยอมรับตนเองและคนอื่น ทำงานเป็นทีม มีความคิดสร้างสรรค์
6	ลมหายใจแห่งการเรียนรู้	1. นักศึกษาได้เรียนรู้การกำหนดรู้ลมหายใจ 2. นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการกำหนดรู้ลมหายใจ	- นั่งสมาธิ - การสะท้อนคิด - เจริญสติ - จินตามยปัญญา - ภาพนามยปัญญา - Positive Interdependence	1. นักศึกษาได้ฝึกเจริญสติอยู่กับปัจจุบันในอิริยาบถนั่ง 2. รู้ค่าลมหายใจตนเอง รู้จักตนเองพอใจ ยอมรับตนเองและคนอื่นมากขึ้น

4) ก่อนนำชุดกิจกรรมการฝึกฝนวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ ไปดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย ด้วยความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มตัวอย่าง จึงเสนอโครงการเพื่อรับการพิจารณาการรับรองจริยธรรมการวิจัย และได้รับการอนุมัติโครงการศึกษาวิจัย 5) นำชุดกิจกรรมวัดกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ ที่ได้พัฒนาขึ้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ประเมินมาตรฐานชุดกิจกรรมฯ โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินอภิमान (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) กำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Education) แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และ 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) โดยเครื่องมือประเมินเป็นโปรแกรมมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด มีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้อง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้อง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้อง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้อง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีประโยชน์/เป็นไปได้/เหมาะสม/ถูกต้อง น้อยที่สุด

และ 6) นำชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ ที่พัฒนาขึ้นและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (ล้วน สายยศ และ คณะ, 2531)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร คัดเลือกโดยทำแบบวัดทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ในระยะก่อนเข้าร่วมการทดลอง จากคะแนนแบบวัดทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษาที่ระดับ 50 เปอร์เซ็นไทล์ลงมา ทำการสัมภาษณ์ด้วยความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อรับการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ G* power รายละเอียดดังต่อไปนี้ ผลการศึกษาคำนวณด้วยโปรแกรม G* power ซึ่งกำหนด Test family คือ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ (Significant Level) 0.05 อำนาจการทดสอบ (Power) ที่ 0.80 การศึกษาครั้งนี้กำหนดอิทธิพลของขนาดตัวอย่าง (Effect Size) ที่ 0.8 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 17 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ 2) แบบประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตฯ ต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตฯ 3) แบบวัดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ทำการร่างแบบวัดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ โดยพัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสรุปเป็นองค์ประกอบแล้วสร้างแบบวัดรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ 4) เครื่องวัดคลื่นสมอง โดยใช้เครื่องวัด Mind link อุปกรณ์ EEG อัจฉริยะ อุปกรณ์ biofeedback คลื่นสมอง iOS แอนดรอยด์ควบคุมการทำสมาธิ Brian link OEM 2023 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เครื่องวัด Mindlink อุปกรณ์ EEG อัจฉริยะสวมใส่ได้

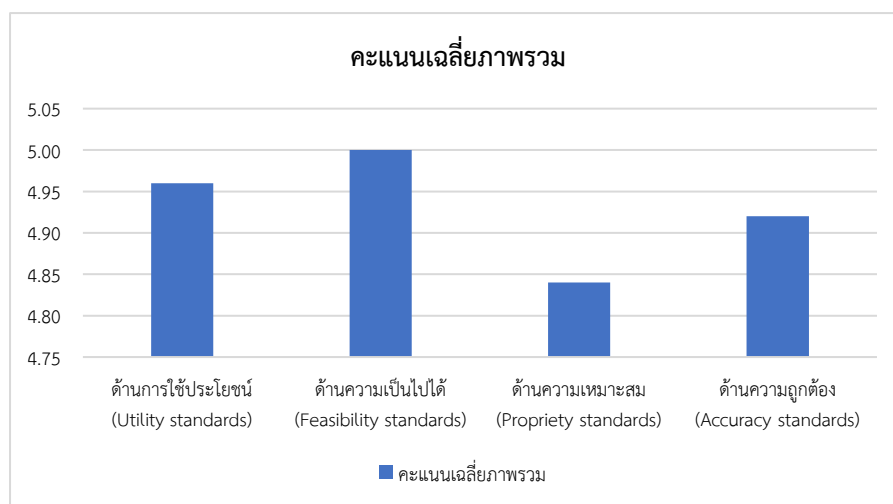
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการทดลองวัดคลื่นสมอง โดยใช้เครื่องวัด Mind link อุปกรณ์ EEG อัจฉริยะ อุปกรณ์ biofeedback คลื่นสมอง iOS แอนดรอยด์ควบคุมการทำสมาธิ Brian link OEM 2023 โดยสวมใส่ที่ศีรษะให้ขั้ววัดสัญญาณ (Electrode) ตรวจจับสัญญาณไฟฟ้าจากบริเวณหนังศีรษะ โดยประมวลผลคลื่นสมอง 3 ด้าน คือ ด้านความสนใจหรือความใส่ใจ (Attention) ด้านสมาธิ (Meditation) และ ด้านการรู้คิด (Cognitive performance) ผ่านระบบ iCloud เป็นค่าทางสถิติแล้วประมวลผลออกเป็นผลคลื่นสมองในการทดลอง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

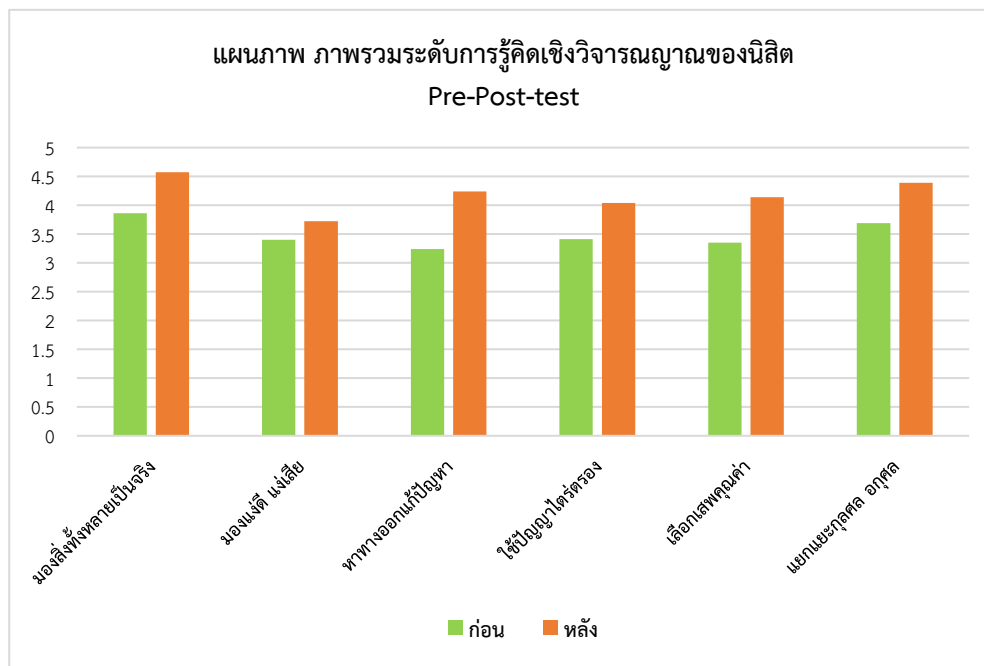
ผลการวิจัย พบว่า

ผลการประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า ผลการประเมินโดยใช้ระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard) เกณฑ์การประเมินอภิมาน กำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Education) แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility standards) 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) และ (4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) ผลการประเมิน ด้านที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.96$) ด้านความมีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.92$) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.84$) แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ถูกต้อง มีประโยชน์ และนำไปใช้ได้จริงในการประเมินระดับ มากที่สุด ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยภาพรวมการประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนแปลงคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

จากผลการศึกษาประสิทธิผลชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยแบ่งผลการศึกษาประสิทธิผลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการเสริมทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตฯ นิสิตกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกชุดกิจกรรมฯ ในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง ระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษา ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ระยะก่อนการทดลอง มีระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย ระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ สูงสุด คือ ด้านการมองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักแยกแยะคุณธรรมและอกุศลธรรม ($\bar{X} = 3.69$) และด้านการใช้ปัญญาไตร่ตรอง ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ และหลังจากได้รับการฝึกชุดกิจกรรมฯ ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ระยะหลังการทดลอง มีระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.43$) โดยที่มีค่าเฉลี่ย ระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ สูงสุด คือ ด้านการมองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักแยกแยะคุณธรรมและอกุศลธรรม ($\bar{X} = 4.39$) และด้านการหาทางออกเพื่อแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ แสดงว่า การวัดระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ระยะหลังการทดลอง อยู่ในระดับ มาก และมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ สูงขึ้นจากระยะก่อนการทดลอง ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยภาพรวมระดับการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของกลุ่มทดลอง ภายหลังการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดทางปัญญาของนิสิตระดับอุดมศึกษา ในระยะก่อนทดลอง และระยะหลังการทดลอง

และผลการศึกษาประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยวัดคลื่นสมองในภาพรวม ในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง จำแนกรายด้าน คือ Attention, Meditation, Cognitive performance ผลการวัดคลื่นสมองที่ได้รับการฝึกชุดกิจกรรมฯ โดยวัด 3 ด้าน คือ ด้านความสนใจหรือความใส่ใจ (Attention) ด้านสมาธิ (Meditation) และด้านการรู้คิด (Cognitive performance) ในภาพรวม ระยะก่อนและหลังการทดลองมีคลื่นสมอง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน ในระยะก่อนการทดลอง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน Attention ($\bar{X} = 57.21$) รองลงมา คือ ด้าน Cognitive performance ($\bar{X} = 54.20$) และด้าน Meditation ($\bar{X} = 49.47$) ตามลำดับ สำหรับระยะหลังการทดลอง พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน Attention ($\bar{X} = 58.77$) รองลงมา คือ ด้าน Cognitive performance ($\bar{X} = 55.89$) และด้าน Meditation ($\bar{X} = 51.55$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนวัดคลื่นสมอง ในภาพรวม ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง จำแนกรายด้าน คือ Attention, Meditation, Cognitive performance

กลุ่มทดลองคลื่นสมอง	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้าน Attention	57.21	3.48	ปานกลาง	58.77	4.02	ปานกลาง
ด้าน Meditation	49.47	6.59	ปานกลาง	51.55	9.17	ปานกลาง
ด้าน Cognitive performance	54.20	2.50	ปานกลาง	55.89	4.84	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยภาพรวม 3 ด้าน	53.63	4.19	ปานกลาง	55.40	6.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมการวัดคลื่นสมองทั้ง 3 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง ในระยะหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน สูงขึ้น จากระยะก่อนการทดลอง หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 3.3 และหลังจากที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา ทำให้กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณสูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน สรุปได้ว่า หลังจากนิสิตระดับอุดมศึกษาได้รับชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา ทำให้นิสิตมีทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ เพิ่มขึ้น และระดับคลื่นสมองทั้ง 3 ด้าน เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐานการประเมินอภิมาน 4 ด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม รองลงมา ด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ตามลำดับ แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ถูกต้อง มีประโยชน์ และนำไปใช้ได้จริง ในการประเมินระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัส ภักดีนรา ที่สรุปว่ารูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาครู มี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาครู “ครู คิด ดี” ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิดทฤษฎี 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาที่ใช้ในการคิด 4) กระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นครู: สร้างความขัดแย้งทางปัญญาขั้นคิด: เกื้อกูลพึ่งพา-ถ่วงเท้ในเนื้อหา และขั้นดี: เกิดคุณค่าที่แท้จริง และ 5) การวัดและประเมินผลโดยรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) นักศึกษาครูมีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) นักศึกษา ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) นักศึกษาครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบได้โดยรวมอยู่ในระดับดี (วินัส ภักดีนรา, 2565)

ประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลจากการศึกษาพบว่า ทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตระดับอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกชุดกิจกรรมฯ ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้ง ระดับคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา หลังได้รับการฝึกชุดกิจกรรม มีระดับภาพรวมของคลื่นสมองทั้ง 3 ด้าน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ ศรีโนนยาง ที่สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยการเรียนรู้ เรื่องพันธะโคเวเลนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการ จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมากที่สุด (อรุณ ศรีโนนยาง, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการประเมินชุดกิจกรรมการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐานการประเมินอภิमान 4 ด้าน ด้านที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ แสดงว่า ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม ถูกต้อง มีประโยชน์ และนำไปใช้ได้จริง ในการประเมินระดับมากที่สุด ส่วนประสิทธิผลของการฝึกนวัตกรรมการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณต่อการเปลี่ยนของคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลจากการศึกษาทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณของนิสิตฯ ที่ได้รับการฝึกชุดกิจกรรมฯ ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้ง ระดับคลื่นสมองของนิสิตระดับอุดมศึกษา หลังได้รับการฝึกชุดกิจกรรม มีระดับภาพรวมของคลื่นสมองทั้ง 3 ด้าน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3 จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านนโยบาย ผู้บริหารกำหนดนโยบายการส่งเสริมการฝึกทักษะการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ ในการจัดการเรียนการสอนได้พัฒนากระบวนการคิด 2) ด้านการศึกษา อาจารย์หรือนักวิชาการ ฝึกการเรียนการสอน แนวคิดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเลือกบริบทใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างคุณลักษณะนิสิตให้เกิดการรู้คิดเชิงวิจารณ์ญาณ

เอกสารอ้างอิง

- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี และคณะ. (2540). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกลุ่มการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและกระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ: Critical Thinking: หลักการพัฒนาคิดอย่างมีตรรกะ เหตุผล และดุลยพินิจ. นนทบุรี: อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และคณะ. (2531). หลักการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศึกษาการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วินัส ภักดิ์นรา. (2565). รูปแบบการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาครู. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(7), 3050-3067.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). ทฤษฎีการประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อรุณ ศรีโนนยาง. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยการเรียนรู้ เรื่อง พันธะโคเวเลนต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(2), 230-231.

แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี*

GUIDELINES FOR IMPROVING ORGANIZATIONAL CLIMATE MANAGEMENT OF UNIVERSITIES IN GUANGXI

ผิง เจิ่น, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์, พัชรา เดชโฮม, สรายุทธ์ เศรษฐขจร, จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา*

Peng Zhen, Niran Suteeniran, Pachara Dejhome, Sarayut Setkajorn, Jittawisut Wimuttipanya*

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Philosophy Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 368 คน จากมหาวิทยาลัยทั้งหมด 16 แห่ง ในมหาวิทยาลัย 3 ประเภท มหาวิทยาลัยของรัฐ 11 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง และมหาวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง ในกว๋างซี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามโดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.96 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบฟอร์มการประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี มีทั้งหมด 44 แนวทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพบริบทปัจจุบันของการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซีอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัย ในกว๋างซี ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บรรยากาศที่สนับสนุน บรรยากาศความยุติธรรม รูปแบบการจัดการระบบการบริหารจัดการด้านนวัตกรรมองค์กร 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด ซึ่งการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างให้บรรยากาศขององค์กรนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานนั้นให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ส่วนที่สำคัญที่สุดคือการบริหารจัดการบุคลากรให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นในเรื่องของปัจจัยทางด้านของกายภาพและปัจจัยทางด้านของจิตวิทยาซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนางานให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมตามตัวชี้วัดของการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนบุคลากรด้านการแสวงหาความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อนำมาใช้ในการยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพที่โดดเด่น

คำสำคัญ: บรรยากาศองค์กร, มหาวิทยาลัยกว๋างซี, แนวทางการจัดการ

Abstract

This purpose of this research was to the study of current situation of organizational climate management of universities in Guangxi with Mixed Method Research The population used in the research was 368 executives, selected by purposive sampling from 16 universities in 3 types of universities (11 public universities, 3 private universities, and 2 vocational colleges) in Guangxi.

* Received August 10, 2024; Revised September 28, 2024; Accepted October 7, 2024

The research instruments were questionnaires with a reliability of 0.96, structured interviews, and evaluation forms. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and content analysis. There were 44 approaches to organizational climate management of universities in Guangxi. The results of the research showed that 1) The context of organizational climate management of universities in Guangxi was at a moderate level. 2) The approaches to organizational climate management of universities in Guangxi consisted of 7 aspects: Interpersonal relationships, supportive atmosphere, fair atmosphere, management style, hierarchical system, Organization Innovation Management System 3) The evaluation results of the appropriateness and feasibility of the appropriateness and feasibility of the practices were at the highest level. The management to enhance the organization's atmosphere is effective in managing the work to achieve the most important objectives, which is the efficient management of personnel, focusing on physical factors and psychological factors, which are important for developing work to be in line with the objectives and covering the indicators of excellent organizational management. Everyone participates in expressing constructive opinions, supporting personnel in seeking knowledge, and using modern technology to improve the quality of the university with outstanding efficiency.

Keywords: Organizational Climate, Guangxi Universities, Guidelines of Management

บทนำ

ด้วยการพัฒนาอย่างรวดเร็วของการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะมณฑลกว่างซีในประเทศจีนปรากฏว่ามีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพร้อมกับปัญหาด้านการจัดการมากมายในระดับมหาวิทยาลัยและมีลักษณะเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ที่รวมตัวกันโดยคนจำนวนมากหรือกลุ่มต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกันและมีขอบเขตที่ชัดเจนเป็นระบบที่มีชีวิตชีวาและดำรงอยู่ การกระทำและการตัดสินใจของบุคคลหนึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อโลกแห่งการเรียนรู้ของผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการรับรู้ของบุคคลได้สะท้อนถึงคุณภาพของมหาวิทยาลัยและความรู้สึกจากบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่มีบริบทต่างกัน แนวโน้มการพัฒนางานองค์กรที่เป็นเลิศและให้ความรู้สึกประทับใจนั้นแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศขององค์กรมีความหลากหลายและมีแนวทางการวางกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กรที่โดดเด่นแตกต่างกัน ได้แก่ คุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัย (Anderson, L. & Hoy, T., 2003) ทักษะและพฤติกรรมของทีมงาน การศึกษาด้านพฤติกรรมและสังคมของนักศึกษา โดยการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงบวกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย ภายใต้ความเป็นอยู่ของบุคลากรในองค์กรที่มีความสุขและยั่งยืน และโดดเด่นจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและรับประกันคุณภาพของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ การแข่งขันระหว่างองค์กรและการสร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้วยนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ทันสมัย (Collins, S. et al., 2006) ด้วยผลิตภัณฑ์และบริการ รวมถึงการแข่งขันด้านความสามารถและการแข่งขันด้านวัฒนธรรมองค์กรทั้งวิธีการส่งเสริมและรักษาผู้มีความสามารถให้แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรด้วยกลยุทธ์ที่ครอบคลุมเป้าหมาย (Stock, R. M. et al., 2014) ซึ่งบรรยากาศขององค์กรที่ดีนั้นจะมีส่วนสร้างบรรยากาศการทำงานและความเป็นอยู่ของบุคลากรที่สามารถทำให้เกิดความรักความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความคาดหวังขององค์กรในการวางตำแหน่งบทบาทได้ดีขึ้น และในที่สุดได้ช่วยให้องค์กรปรับปรุง ประสิทธิภาพการทำงานและบรรลุเป้าหมาย (Kopelman, B. & Guzzo, S., 1990) บรรยากาศขององค์กรที่ดียังสามารถลดอัตราการลาออกและอัตราการลาออกโดยการเพิ่มความพึงพอใจในงานของพนักงาน บรรยากาศองค์กรที่กลมกลืนมีบทบาทในความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับลูกจ้าง พนักงานและผู้นำ บรรยากาศขององค์กรยังมีบทบาทเสริมหรือทดแทนสำหรับบรรทัดฐานและระบบที่

เข้มงวดให้มีความสมดุลและยืดหยุ่น (Duan, J. et al., 2014) ซึ่งปัจจุบันมีนักศึกษา 44.3 ล้านคนและอาจารย์ 1,885,200 คนในมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย 1,238 แห่งในประเทศจีน ซึ่งหมายความว่าแต่ละมหาวิทยาลัยหรือสถาบันหรือวิทยาลัยมีนักศึกษาโดยเฉลี่ยมากกว่า 35,783 คนและอาจารย์มากกว่า 1,500 คน (ไม่รวมเจ้าหน้าที่ธุรการ) ตามข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติในปี 2564 (Aboudahr, S., 2022) กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในเวลาเดียวกัน มีนักศึกษามากกว่า 627,000 คนและอาจารย์ 51,929 คนในมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยในกว่างซี (ตามข้อมูลของผลลัพธ์หลักของสถิติการศึกษาของกว่างซีในปี 2022) ความสำคัญของการทำความเข้าใจการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถมองข้ามหรือเพิกเฉยได้ เป็นเวลานานแล้วที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาในฐานะผู้บ่มเพาะบัณฑิตและเป็นแหล่งสร้างประสบการณ์เชิงสาธิตนั้นมาจากการผลิตบัณฑิตและระบบผูกขาดของรัฐบาลซึ่งมีความซับซ้อนสำหรับกลไกด้านการตลาดและอำนาจปกครองตนเองทางสังคมที่จะเข้ามาแทรกแซง ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ปัดระหว่างรัฐบาลและมหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดข้อเสียหลายประการ (Sheng, B., 2003) จากองค์กรสมัยใหม่ไปจนถึงมหาวิทยาลัยไปจนถึงชุมชนระดับรากหญ้า หากจะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบเรียบร้อย จะต้องมีการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาและการประเมินองค์กรที่เป็นเลิศ

แนวคิดเรื่องบรรยากาศองค์กรถูกนำมาใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยประเภทต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย โดยบรรยากาศของการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยกว่างซีนั้นที่ผ่านมาจากการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ในรูปแบบของเอกสารและการบันทึกข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ในเชิงของพฤติกรรมการณ์ดำเนินงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัย พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่นั้นจะมาจากประสบการณ์ที่หลากหลายทั้งในด้านของระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ผ่านมาความชำนาญความเชี่ยวชาญและทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกันตลอดถึงประสบการณ์ทางด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่แตกต่างกันรวมถึงวัยและเพศของบุคลากรซึ่งดังกล่าว นั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลให้การปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยกว่างซีนั้นมีบรรยากาศที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ บรรยากาศที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยนั้นไม่ได้ส่งผลต่อการสร้างความสำเร็จและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้มีการประชุมและวางแผนของการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายในเชิงของกลยุทธ์และแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพโดยให้บุคลากรทุกคนนั้นได้แสดงความคิดเห็นและการให้ผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการกำกับติดตามและการประเมินผลงานเป็นระยะโดยเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนางานจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อการเพิ่มวิทยฐานะและการพัฒนานวัตกรรมทางด้านการศึกษาซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการวิจัยที่ตรวจสอบปัจจัยเหล่านี้ในมหาวิทยาลัยยังคงไม่ชัดเจน นอกจากนี้ การอภิปรายในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นหมวดหมู่มหาวิทยาลัยหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรในมหาวิทยาลัยของจีน (Bao, P. et al., 2020) การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนมุ่งเน้นไปที่บรรยากาศในมหาวิทยาลัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษา การปฏิรูปการสอนเป็นหลัก การฝึกอบรมบุคลากร การศึกษาด้านอุดมการณ์และการเมือง ซึ่งสะท้อนถึงการนำบรรยากาศองค์กรมาใช้ในการวิจัยองค์กรของมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรในมหาวิทยาลัยในจีน Halpin (Chen, M., 2022) เปิดตัวแนวคิดเรื่องบรรยากาศองค์กรเป็นครั้งแรกในของมหาวิทยาลัย และได้รับการจัดอันดับองค์กรที่มีบรรยากาศประทับใจ ทันสมัย สะดวกสบาย ด้วยนวัตกรรมการใช้ประโยชน์เชิงหน่วยงาน สะท้อนให้เห็นบรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่มีต่อมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับบุคลิกภาพที่มีต่อปัจเจกบุคคล (Halpin, A.W., 1966)

จากดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี เนื่องจากความหลากหลายด้านแนวคิดและประสบการณ์ของบุคลากรซึ่งมาจากหลากหลายหน่วยงานทางการศึกษาและความเชี่ยวชาญที่ต่างกันจึงเกิดปัญหาด้านความคิดเห็นที่มีหลายมุมมองและไม่เป็นไปตามเป้าหมายและแผนกลยุทธ์การพัฒนาของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มาจากกรณีศึกษาแบบสอบถามของผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดวิสัยทัศน์และแผนงานการมีส่วนร่วมของบุคลากรให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ และแนวทางการสร้างบรรยากาศของการทำงานให้เกิดประสิทธิผลทั้งต่อตนเองและหน่วยงานอันจะมีผลต่อประโยชน์ในภาพรวมอย่างยั่งยืน โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นด้านการพัฒนาและเสริมสร้างบรรยากาศขององค์กรผ่านคุณภาพของบุคลากรที่สร้างสรรค์และเทคโนโลยีแห่งอนาคตด้วยข้อมูลผลลัพธ์ทางวิชาการและสังคมเชิงบวกต่อนักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยให้มีสภาพอากาศที่ดีและเปิดกว้างในประเทศอื่น ๆ ด้วยการศึกษาแห่งเป้าหมายในบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซีทั้งในด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม บุคลากร การศึกษา นวัตกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิถีวัฒนธรรมองค์กรทางความงามด้านจิตใจที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และความสุข ความประทับใจของทุกคนที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และการปฏิบัติตามกรอบกลยุทธ์การพัฒนาบรรยากาศ องค์กรที่เป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการสภาพบรรยากาศขององค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกว้างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 368 คน จากมหาวิทยาลัยทั้งหมด 16 แห่ง ในมหาวิทยาลัย 3 ประเภท มหาวิทยาลัยของรัฐ 11 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง และมหาวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี โดยมีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี ประกอบด้วยแบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซีมีคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 10 คำถาม คำถามเกี่ยวกับบรรยากาศที่สนับสนุน 12 คำถาม คำถามเกี่ยวกับบรรยากาศความยุติธรรม 12 คำถาม คำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ 12 คำถาม คำถามเกี่ยวกับระบบลำดับชั้น 10 คำถาม บรรยากาศด้านนวัตกรรม 12 คำถาม เกี่ยวกับการระบอบองค์กร 10 คำถาม รวมทั้งหมด 78 คำถาม เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง แสดงระดับบรรยากาศองค์กรในระดับสูงสุด

4 หมายถึง แสดงระดับบรรยากาศองค์กรในระดับสูง

3 หมายถึง แสดงระดับบรรยากาศองค์กรในระดับปานกลาง

2 หมายถึง แสดงระดับบรรยากาศองค์กรในระดับต่ำ

1 หมายถึง แสดงระดับบรรยากาศองค์กรในระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, R., 1961) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี

3. สร้างแบบสอบถามแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) บรรยากาศที่สนับสนุน 3) บรรยากาศแห่งความยุติธรรม 4) รูปแบบการจัดการ 5) ระบบลำดับขั้น 6) บรรยากาศแห่งนวัตกรรม และ 7) การระบอบองค์กร แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษา คุชชินีพันธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในกว้างซี จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.96

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในมหาวิทยาลัยในกว้างซี จำนวน 368 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอแบบฟอร์มหนังสือร้องขอไปยังบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยในกว้างซี

2. นัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยในกว้างซี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี (n = 368)

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.36	1.13	ปานกลาง
2. บรรยากาศที่สนับสนุน	3.34	1.17	ปานกลาง
3. บรรยากาศแห่งความยุติธรรม	3.35	1.14	ปานกลาง
4. รูปแบบการจัดการ	3.35	1.14	ปานกลาง
5. ระบบลำดับขั้น	2.77	1.2	ปานกลาง
6. บรรยากาศแห่งนวัตกรรม	3.40	1.15	ปานกลาง
7. การระบอบองค์กร	3.30	1.17	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.27	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี พบว่า ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซี 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.27$, $\sigma = 1.16$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุด คือ บรรยากาศแห่งนวัตกรรม ($\mu = 3.40$, $\sigma = 1.15$) รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\mu = 3.36$, $\sigma = 1.13$) รองลงมา คือ บรรยากาศแห่งความยุติธรรม ($\mu = 3.35$, $\sigma = 1.14$) รองลงมา คือ รูปแบบการจัดการ ($\mu = 3.35$, $\sigma = 1.14$) รองลงมา คือ บรรยากาศที่สนับสนุน ($\mu = 3.34$, $\sigma = 1.17$) รองลงมา คือ การระบอบองค์กร ($\mu = 3.30$, $\sigma = 1.17$) และระบบลำดับขั้นในระดับต่ำที่สุด ($\mu = 2.77$, $\sigma = 1.2$)

ทั้งนี้ สภาพบริบทปัจจุบันของการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว้างซีอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัย ในกว้างซีประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพโดดเด่นและเป็นเลิศที่มีการปรับปรุงสภาพบรรยากาศด้วยกระบวนการปรับปรุงการฝึกอบรมในด้านนวัตกรรม สิ่งแวดล้อม การปรับปรุงการจัดการการแข่งขันความสามารถของบุคลากรที่เชื่อมสัมพันธ์กันให้เกิดเป็นการทำงานของทีมที่โดดเด่น 2) บรรยากาศที่สนับสนุน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม การปรับปรุงการจัดการการแข่งขันความสามารถของบุคลากร การปรับปรุงโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงาน การปรับปรุงการฝึกและการแนะนำเพื่อเพิ่มทักษะทางวิชาชีพและคุณภาพการสอน 3) บรรยากาศความยุติธรรม ได้แก่ ขจัดกาแบ่งแยกอำนาจและความรับผิดชอบที่ไม่เสมอภาค ส่งเสริมความเชื่อมั่นระหว่างคนงาน การเปิดเผยข้อมูล ประชาธิปไตย เกียรติยศและความอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคลและองค์กร 4) รูปแบบการจัดการ ได้แก่ การเสริมสร้างสภาพอากาศองค์กร ในเวลาเดียวกันภายใต้บริบทและข้อจำกัดของการศึกษา ประกอบด้วย ข้อจำกัดของการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จองค์กร กลยุทธ์และแผนงานที่เป็นเลิศตามเป้าประสงค์ 5) ระบบลำดับขั้น ได้แก่ การวางลำดับการบริหารจัดการองค์กรที่ให้ข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตตั้งแต่ในระดับพื้นฐานสู่ระดับที่สูงขึ้น การศึกษาในอนาคตที่สามารถดำเนินการต่อไปเพื่อสำรวจแนวทางและกลไกของสภาพบรรยากาศองค์กร 6) บรรยากาศด้านนวัตกรรม ได้แก่ ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับสภาพบรรยากาศของมหาวิทยาลัยและส่งเสริมการบริหารจัดการการศึกษาสูงขึ้นอย่างมีคุณภาพ

ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการสร้างนวัตกรรมและการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคม และ 7) การระบุงค์กร ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายองค์กรภายใต้การสนับสนุนเสริมสร้างการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนองค์กร และปรับปรุงระดับความเชื่อมั่นระหว่างบุคลากรในมหาวิทยาลัยโดยพิจารณาจากสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับปรุงกลไกการจัดสรรทรัพยากร การเสริมสร้างการสื่อสารที่ดีในองค์กร การให้โอกาสด้านแสดงความคิดเห็น การเสริมสร้างการสื่อสารและการแลกเปลี่ยน การเปิดเผยข้อมูลอย่างครอบคลุม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด

อภิปรายผล

การจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมของบุคลากรโดยบูรณาการในส่วนของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบของดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตของการสร้างบรรยากาศของมหาวิทยาลัยซึ่งมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพทางด้านการพัฒนาบุคลากรในการให้โอกาสและการฝึกอบรมตลอดถึงการกำกับติดตามและการสร้างแรงจูงใจจากการเพิ่มวิทยฐานะและเงินเดือนที่จะเกิดขึ้นแก่บุคลากรโดยมีการประเมินอย่างเป็นระยะมุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อองค์กรอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนางานองค์กรให้มีความเป็นเลิศและแนวโน้มที่จะสร้างสรรค์คุณภาพของมหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัยแห่งดิจิทัลนั้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งโดยผู้นำทางด้านการศึกษจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์และมีการส่งเสริมให้บุคลากรนั้นได้มีการพัฒนาตนเองโดยมีการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้บุคลากรมีแรงบันดาลใจในการทำงานรักการทำงานเป็นทีมและมีความเสียสละเพื่อเป้าหมายที่สำคัญอันจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและมหาวิทยาลัยโดยรวม แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี มุ่งเน้นการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซีให้มีความโดดเด่นด้านการบริหารจัดการองค์กรและเป็นแหล่งบ่มเพาะบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศ โดยแนวทางการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว๋างซี ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บรรยากาศที่สนับสนุน บรรยากาศความยุติธรรม รูปแบบการจัดการ ระบบลำดับขั้น บรรยากาศด้านนวัตกรรม การระบุงค์กร รวมถึงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Bao, P. et al. กล่าวว่า ความสำคัญของการทำความเข้าใจการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถมองข้ามหรือเพิกเฉยได้ เป็นเวลานานแล้วที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาในฐานะ ผู้บ่มเพาะบัณฑิตและเป็นแหล่งสร้างประสบการณ์เชิงสาธารณะนั้นมาจากการผลิตบัณฑิตและระบบผูกขาดของรัฐบาล (Bao, P. et al., 2020) ซึ่งมีความซับซ้อนสำหรับกลไกด้านการตลาดและอำนาจปกครองตนเองทางสังคมที่จะเข้ามาแทรกแซง ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ปัดระหว่างรัฐบาลและมหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดข้อเสียหลายประการ (Sheng, B., 2003) จากองค์กรสมัยใหม่ไปจนถึงมหาวิทยาลัยไปจนถึงชุมชนระดับรากหญ้า หากจะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบเรียบร้อยจะต้องมีระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาและการประเมินองค์กรที่เป็นเลิศ ซึ่ง แนวคิดเรื่องบรรยากาศองค์กรถูกนำมาใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยประเภทต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามการวิจัยที่ตรวจสอบปัจจัยเหล่านี้ในมหาวิทยาลัยยังคงไม่ชัดเจน ซึ่งการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีนมุ่งเน้นไปที่บรรยากาศในมหาวิทยาลัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษา การปฏิรูปการสอนเป็นหลัก การฝึกอบรมบุคลากร การศึกษาด้านอุดมการณ์และการเมือง ซึ่งสะท้อนถึงการนำบรรยากาศองค์กรมาใช้ในการวิจัยองค์กรของมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่มีการวิจัย

เกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรในมหาวิทยาลัยในจีน Halpin (Chen, M., 2022) เปิดตัวแนวคิดเรื่องบรรยากาศองค์กรเป็นครั้งแรก ในองค์กรของมหาวิทยาลัย และเขามีการเปรียบเทียบที่เหมาะสมมาก ซึ่งบรรยากาศของมหาวิทยาลัยที่มีต่อมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกับบุคลิกภาพที่มีต่อปัจเจกบุคคล (Halpin, A.W., 1966)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการปรับปรุงการจัดการบรรยากาศองค์กรของมหาวิทยาลัยในกว่างซี พบว่าในเรื่องของระบบลำดับชั้นความเข้าใจและการมอบหมายอำนาจไม่ชัดเจนในมหาวิทยาลัยในกว่างซี เพื่อปรับปรุงสภาพบรรยากาศที่สนับสนุนควรเสริมสร้างการสื่อสารและการแลกเปลี่ยน และปรับปรุงระดับความเชื่อมั่นระหว่างบุคลากรในมหาวิทยาลัยโดยพิจารณาจากสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับปรุงกลไกการจัดสรรทรัพยากร การเสริมสร้างการสื่อสารที่ดีในองค์กร การให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็น การเสริมสร้างการสื่อสารและการแลกเปลี่ยน การเปิดเผยข้อมูลอย่างครอบคลุม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การบริหารจัดการของผู้บังคับบัญชายังคงมีความไม่โดดเด่นและครอบคลุมเป้าหมายองค์กรของมหาวิทยาลัย การปรับปรุงสภาพอากาศในการสนับสนุนควรเน้นการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนอย่างเต็มที่ การให้โอกาสให้แสดงความคิดเห็น การเสริมสร้างการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะสำหรับพนักงาน การประชุมเป็นประจำและกิจกรรมสร้างทีม และกระบวนการตัดสินใจโปร่งใส การปฏิบัติตามกฎหมาย การเปิดเผยข้อมูลยังคงอ่อนแอในมหาวิทยาลัย การปรับปรุงสภาพอากาศนี้สามารถทำได้โดยการเปิดเผยข้อมูลอย่างครอบคลุม การส่งเสริมและฝึกอบรมบุคลากรเพื่อความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล การปรับปรุงกลไกการสื่อสารข้อมูลและการตอบรับอย่างครอบคลุม และการปฏิบัติตามกฎหมายและกระบวนการที่โปร่งใสมากขึ้น ลักษณะการจัดการ ประชาธิปไตยยังคงมีความอ่อนแอในระบบบริหารของมหาวิทยาลัย ข้อเสนอแนะการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือองค์กรด้านการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพโดดเด่นและเป็นเลิศควรมีการปรับปรุงสภาพบรรยากาศด้วยกระบวนการปรับปรุงการฝึกอบรมในด้านนวัตกรรม สิ่งแวดล้อม การปรับปรุงการจัดการการแข่งขันความสามารถของบุคลากร การปรับปรุงโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงาน การปรับปรุงการฝึกและการแนะนำเพื่อเพิ่มทักษะทางวิชาชีพและคุณภาพการสอน การปรับปรุงกลไกส่งเสริมนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงการสนับสนุนทรัพยากร ซึ่งจากการค้นพบนี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการสภาพองค์กรของมหาวิทยาลัยในระดับของสภาพบรรยากาศการทำงานตามด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการในการแบ่งแยกอำนาจและความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นระหว่างคนงาน การเปิดเผยข้อมูล ประชาธิปไตย เกียรติยศและความอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคลและองค์กร ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบเพื่อเสริมสร้างสภาพอากาศองค์กรในเวลาเดียวกันภายใต้บริบทและข้อจำกัดของการศึกษา ประกอบด้วย ข้อจำกัดของการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จองค์กร กลยุทธ์และแผนงานที่เป็นเลิศตามเป้าประสงค์ และให้ข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต การศึกษาในอนาคตสามารถดำเนินการต่อไปเพื่อสำรวจแนวทางและกลไกของสภาพบรรยากาศองค์กร และข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับสภาพบรรยากาศของมหาวิทยาลัยและส่งเสริมการบริหารจัดการการศึกษาสูงขึ้นอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Aboudahr, S. (2022). The relationship between strategic leadership, organizational climate and quality management practices in egypt public universities. *International Journal of Economics and Finance*, 4(3), 12-21.
- Anderson, L. & Hoy, T. (2003). The Search for school climate: A review of the literature. *Journal of Review of Educational Research*, 52(3), 368-420.
- Bao, P. et al. (2020). Chinese university library organizational climate type and baseline research. *Journal of Books and intelligence work*, 12(5), 71-77.
- Chen, M. (2022). In the new period, universities organize the management of the internal involved in the management of the management of the management and the resolution of countermeasures. *Journal of the office business*, 31(23), 80-83.
- Collins, S. et al. (2006). School climate and student outcomes. *Journal of CrossDisciplinary Perspectives in Education*, 3(1), 34-39.
- Duan, J. et al. (2014). organizational climate research: concept measurement, theoretical foundation and evaluation prospects. *Journal of Psychological progress*, 9(12), 64-74.
- Halpin, A.W. (1966). The organizational climate of schools University of Chicago. *Journal of Midwest Administration*, 13(2), 224-228.
- Kopelman, B. & Guzzo, S. (1990). Organizational climate and culture. *Journal of role of climate and culture in productivity*, 6(4), 282-318.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw-Hill.
- Sheng, B. (2003). Governance of higher education: Reconstruction of the relationship between the government, universities, and society. *Journal of Higher Education Research*: 17(2), 47-51.
- Stock, R. M. et al. (2014). A closer look at cross-functional R&D cooperation for innovativeness: Innovation-oriented leadership and human resource practices as driving forces. *Journal of product innovation management*, 31(5), 924-938.

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL AGE EDUCATIONAL EXTENSION SCHOOL UNDER THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2

พิมดารินทร์ แทะยา*, นลธวัช ยุทธวงศ์

Pimdarin Taeya*, Nalatawat Yuthawong

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: pimdarintaeya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล 2) หาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 264 คน ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ใช้การตัดสินใจในกรอบความคิดทางจริยธรรม 2) แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประกอบด้วยหลายด้าน โดยเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาตนเองของผู้บริหาร 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาเหล่านี้ พบว่า มีทั้งความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่จำเป็นและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการในยุคดิจิทัล และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการศึกษา ยุคดิจิทัล ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received September 15, 2024; Revised October 5, 2024; Accepted October 12, 2024

Abstract

This research aims to: 1) Study the current state and issues regarding the characteristics of professional school administrators in the digital age; 2) Find development strategies for these characteristics; and 3) Evaluate the development strategies for professional school administrators in the digital age at expanded educational opportunity schools under the Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2. The study employs a mixed-methods research design, with a sample of 264 school administrators and teachers. Research tools included questionnaires, interviews, and evaluation forms. Data analysis involved calculating percentages, frequencies, means, standard deviations, and content analysis. The findings revealed that: 1) The overall current characteristics of professional school administrators in the digital age are at a high level, with the most common issue being the lack of ethical decision-making; 2) Important development strategies encompass various aspects, emphasizing the importance of being a good role model according to professional ethics, involving all stakeholders in defining the vision and development directions of the school, and self-improvement for administrators; 3) The evaluation results indicate that these development strategies are both feasible and beneficial at a high level. This reflects the necessity and practicality of developing school administrators to possess characteristics suitable for the digital age, focusing on enhancing technological leadership, developing management skills in the digital era, and promoting technology use. Additionally, it is important to emphasize the creation of networks both within and outside the school to exchange knowledge and experiences in managing education in the digital age. Implementing these strategies will lead to sustainable improvements in the quality of education at expanded educational opportunity schools.

Keywords: Development Strategies, Characteristics of Professional School Administrators in The Digital Age, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สติปัญญา และคุณธรรม เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีทักษะและความสามารถ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ วิถีชีวิตของมนุษย์จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยต้องมีทักษะการบริหารจัดการที่ทันสมัยและมีความเป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการที่ดีจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการทางการศึกษา (วงศ์ะลี ยังยืน, 2564) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาครูและนักเรียนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและสร้างวัฒนธรรมที่ยั่งยืนในสถานศึกษา การเป็นผู้นำที่มีทักษะในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาก้าวสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และผู้เรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้บริหารควรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่ทันสมัย และสร้างโอกาสทางสังคมเพื่อความเท่าเทียมและความเชื่อมั่นในคุณภาพชีวิตของผู้เรียน (สงบ อินทรมณี, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มุ่งพัฒนาการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและ SDGs ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่นี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในยุคดิจิทัล ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับการศึกษาในภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. หาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
3. ประเมินแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 38 โรงเรียน ใน 3 อำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 595 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 38 โรงเรียน ใน 3 อำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้ 1) แบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิโดยใช้โรงเรียนเป็นตัวแปรแบ่งชั้นภูมิ 2) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน 3) สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ และแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับยุคดิจิทัล เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหา ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดค่า IOC รายข้อต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลปรากฏว่าได้ค่า IOC รายข้อ 0.50 ขึ้นไป ทุกข้อ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการวิจัย แต่ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.960

4. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความ สมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

2. ขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แจกแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งกำหนดนัดหมาย เพื่อรับแบบสอบถามคืน เพื่อแบบสอบถามที่เก็บคืนมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามือ อาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 สอบถามปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

หาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยกำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามขอบเขตด้านเนื้อหา 6 ด้าน สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยกำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับเป็นแหล่งข้อมูล จำนวน 9 คน จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กลุ่มผู้รู้ เป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน
2. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน
3. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจาก 3 ขนาด จำนวน 3 ท่าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและการทดสอบเครื่องมือ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลการวิจัยในแบบสอบถามปัญหาของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่มีปัญหามากที่สุด มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา และความครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาที่จะวิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วเสนอรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอแนะและตรวจสอบคุณสมบัติ
2. ส่งหนังสือของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ซึ่งมีโครงร่างฯ และแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาล่วงหน้าก่อนให้สัมภาษณ์
3. เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง หรือผู้ทรงคุณวุฒิอนุญาตให้มีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบในการสัมภาษณ์เพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (แจกแจงความถี่และจัดลำดับ แล้วสรุปอุปนัย นำเสนอแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 38 โรงเรียน ใน 3 อำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เนื้อหาจะเป็นการสอบถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและทดสอบแบบประเมิน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการและสร้างแบบประเมินแนวทางที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุม และข้อเสนอแนะก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน จัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พร้อมทั้งได้ขออนุญาตประชุมชี้แจงกลุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยแจกแบบประเมินด้วยตนเอง
2. ขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เสร็จแล้วแจกแบบประเมิน ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งกำหนดนัดหมายเพื่อรับแบบประเมินคืน นำแบบประเมินที่เก็บคืนมาได้ทั้งหมด จำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบันคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับสภาพปัจจุบันคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.86	0.91	มาก
2	ด้านการจัดการระบบ	3.89	0.89	มาก
3	ด้านวิชาการ	3.91	0.88	มาก
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.94	0.89	มาก
5	ด้านสังคมและชุมชน	3.91	0.88	มาก
6	ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร	3.94	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย		3.91	0.88	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเปลี่ยนแปลงวงการ การศึกษาอย่างรวดเร็ว บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงทวีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีการกิจสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา ผลการวิจัยล่าสุดจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้เผยให้เห็นถึงประเด็นท้าทายด้านคุณธรรมจริยธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งปัญหาสำคัญ 3 ประการที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ใช้การตัดสินใจในกรอบความคิดทางจริยธรรม ผู้บริหารไม่สนับสนุนพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนของโรงเรียน และผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างของผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรม ปัญหา เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 2 ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร พัฒนาหลักสูตรภาวะ ผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สร้างระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ให้น้ำหนักกับมิติด้าน คุณธรรมจริยธรรม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารเชิงจริยธรรมระหว่างผู้บริหารในเขตพื้นที่ ผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ควรจัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรม ริเริ่มโครงการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนและชุมชน สร้างกลไกการตัดสินใจที่โปร่งใสและอิงหลักจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ชุมชนและผู้ปกครองในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน ทางจริยธรรมของโรงเรียน สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ให้ข้อมูล ป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารและบุคลากร และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เน้นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม จัดทำกรณีศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นจริยธรรมในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส พัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่จะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการ โรงเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ผ่านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ นักเรียน ครู และชุมชน ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจบนพื้นฐานของ คุณธรรมจริยธรรมยิ่งทวีความสำคัญ เพราะจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากทุกภาคส่วน การนำ ผลการวิจัยนี้ไปใช้อย่างจริงจังและเป็นระบบ จะเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย โอกาสในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มี

คุณภาพในยุคดิจิทัล ท้ายที่สุด การลงทุนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การลงทุนในอนาคตของการศึกษาไทยและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่ต้องการการพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

1.2 ปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีดังนี้

ตารางที่ 2 ปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ที่	รายการ	ระดับของปัญหา	
		ความถี่	ร้อยละ
1	ไม่พบปัญหา	43	16.29
2	ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างของผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรม	112	42.42
3	ผู้บริหารไม่ใช้การตัดสินใจ ในกรอบความคิดทางจริยธรรม	165	62.50
4	ผู้บริหารไม่สร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อขึ้นนโยบาย	107	40.53
5	ผู้บริหารไม่แสดงออกถึงความมีเหตุผลการเคารพนับถือและมีมนุษยสัมพันธ์	64	24.24
6	ผู้บริหารไม่มีทักษะในการเขียนและการสื่อสารด้วยคำพูดและท่าทางสุภาพ	58	21.97
7	ผู้บริหารไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง และความตึงเครียด	92	34.85
8	ผู้บริหารไม่สนับสนุนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในชุมชนของโรงเรียน	125	47.35

จากตารางที่ 2 การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสู่การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังเปลี่ยนแปลงวงการการศึกษาอย่างรวดเร็ว บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายังทวีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีการกิจสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา ผลการวิจัยล่าสุดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้เผยให้เห็นถึงประเด็นท้าทายด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียน ปัญหาสำคัญ 3 ประการที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ใช้การตัดสินใจในกรอบความคิดทางจริยธรรม ร้อยละ 62.50 ผู้บริหารไม่สนับสนุนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนของโรงเรียน ร้อยละ 47.35 และผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างของผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรม ร้อยละ 42.42 ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ดังนี้ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร พัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สร้างระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ให้น้ำหนักกับมิติด้านคุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรม ริเริ่มโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนและชุมชน สร้างกลไกการตัดสินใจที่โปร่งใสและอิงหลักจริยธรรม สำหรับชุมชนและผู้ปกครอง ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของโรงเรียน สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารและบุคลากร และสำหรับสถาบันผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เน้นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม จัดทำกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นจริยธรรมในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส พัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่จะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณธรรม ผ่านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ครู และชุมชน ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมยิ่งทวีความสำคัญ เพราะจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากทุกภาคส่วน การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้อย่างจริงจังและเป็นระบบ จะเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ท้ายที่สุด การลงทุนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การลงทุนในอนาคตของการศึกษาไทยและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

2. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลมี ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีบุคลิกภาพที่น่านับถือและมีภาวะผู้นำที่ดี สนับสนุนให้ครูและบุคลากรแสดงออกถึงคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและชื่นชมเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการแสดงออกด้านนี้อย่างชัดเจน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการบริหารที่ชัดเจน โดยให้ครูและบุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และวิเคราะหสภาพของสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจด้านวิชาการ วางแผนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

2.4 ด้านบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมให้โอกาสทั้งครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางในการจัดการองค์กรของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายที่สัมพันธ์กับชุมชน ส่งเสริมทักษะและทัศนคติที่ดีเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้โอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา และทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมอย่างยั่งยืน

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองเพื่อพัฒนาตนเองอย่างตรงจุด ใช้อองค์ความรู้ที่มีในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และรับการพัฒนาจากภายนอกเพื่อเสริมสร้างความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี

3. ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.77) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.78)

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพที่สอดคล้องกับความท้าทายในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีการกิจสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ประการแรก การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นรากฐานสำคัญของภาวะผู้นำในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงบุคลิกภาพที่น่านับถือและมีภาวะผู้นำที่ดี สนับสนุนให้ครูและบุคลากรแสดงออกถึงคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและชื่น

ชมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการแสดงออกด้านนี้อย่างชัดเจน ประการที่สอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดระบบการบริหารที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ วิเคราะห์ สภาพของสถานศึกษา และวางแผนทางในการจัดการองค์กร เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ประการที่สาม การส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาการเป็นหัวใจของการยกระดับคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจด้านวิชาการ วางแผนแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ประการที่สี่ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเป็นกลยุทธ์สำคัญในการระดมทรัพยากรและสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้โอกาสชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา และทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างยั่งยืน และประการสุดท้าย การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง ใช้องค์ความรู้ที่มีในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเปิดรับการพัฒนาจากภายนอกเพื่อเสริมสร้างความรู้ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี สำหรับผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางพัฒนาดังกล่าว พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและความสำคัญของแนวทางนี้ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรนำแนวทางนี้ไปกำหนดเป็นนโยบาย และแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่ สถาบันพัฒนาผู้บริหารควรปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารให้สอดคล้องกับแนวทางที่นำเสนอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางนี้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเองและปรับปรุงการบริหารจัดการโรงเรียน ครู บุคลากร และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและติดตามการพัฒนาของผู้บริหารตามแนวทางนี้

การนำแนวทางเหล่านี้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นระบบ จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมให้กับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบันคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการบริหารในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่าการเป็นผู้นำที่มีทักษะในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาก้าวสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ที่พบว่า คุณลักษณะ

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าอาจต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านนี้เพิ่มเติม และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกด้านอยู่ระหว่าง 0.87 - 0.91 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกัน ไม่แตกต่างกันมากนัก (ไพชนันต์ อ่อนซ้อย, 2563); (ฐิติมา กาบแก้ว, 2560)

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารมืออาชีพในยุคดิจิทัลในระดับมาก แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัญหาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ บริหารไม่ใช้การตัดสินใจในการรอบความคิดทางจริยธรรม สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารอาจยังขาดความตระหนักหรือทักษะในการใช้หลักจริยธรรมประกอบการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฐิติมา กาบแก้ว และ Bass, B. M. & Avolio, B. J. ที่เน้นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมในการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ปัญหารองลงมา คือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ในชุมชนของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารอาจยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในวงกว้าง ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ปัญหาที่พบในลำดับที่สาม คือ ผู้บริหารไม่เป็นแบบอย่างของผู้มีมาตรฐานทางจริยธรรม สะท้อนถึงความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และแนวคิดที่เน้นความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่มีทักษะในการเขียนและการสื่อสารด้วยคำพูดและท่าทางสุภาพ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารที่ดีพอสมควร แต่ก็ยังมีโอกาสในการพัฒนาเพิ่มเติม มีผู้ตอบว่าไม่พบปัญหาเพียงร้อยละ 16.29 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีปัญหาด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอีกมาก (ฐิติมา กาบแก้ว, 2560); (Bass, B. M. & Avolio, B. J., 1993)

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาหลักของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลอยู่ที่ด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในแง่ของการตัดสินใจ การสนับสนุนพฤติกรรมที่ดี และการเป็นแบบอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในข้อ 1.1 ที่พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเป็นพิเศษ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามจรรยาบรรณของครู และควรแสดงออกด้านบุคลิกภาพที่ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความเคารพนับถือ มีภาวะผู้นำที่ดีงาม มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แสดงออกในด้านความมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีกับนักเรียน ซึ่งได้สอดคล้องกับ Bass, B. M. & Avolio, B. J. ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามโดยพยายามเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้ไปสู่ระดับที่สูงขึ้นผู้นำจะต้องดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล เป็นการทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ (Bass, B. M. & Avolio, B. J., 1993)

2.2 ด้านการจัดการระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายหรือบรรลุตามสิ่งที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ประกอบด้วย ความสามารถในการบริหารจัดการ มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม บริหารงานด้วยความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค (จิตติมา กาบแก้ว, 2560)

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำด้านวิชาการ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจ กำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และมุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตามแผนการศึกษาและหลักสูตรแกนกลาง งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอน คือ ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดการ สร้างระบบฐานข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง ทันสมัย และเข้าถึงได้ง่าย การศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (มนิรัตน์ สุดเต้, 2563)

2.5 ด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนทั้งองค์กรและชุมชนสู่เป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Magnuson, W. C. ที่พบว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา ความสามารถในการติดต่อและทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งสำคัญ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนรอบโรงเรียน (Magnuson, W. C., 2007)

2.6 ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร การพัฒนาตนเองในเชิงบริหารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพบว่า ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถกำหนดเป้าหมายการบริหารงานที่ชัดเจน และนำแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (ปานัสม์ ชุมภูยาละ, 2563)

3. ความเป็นไปได้และประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ความเป็นไปได้และประโยชน์ในระดับมาก แนวทางนี้จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ แม้จะต้องเผชิญกับบริบทที่แตกต่างกันและข้อจำกัดต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย สนับสนุนเทคโนโลยี และประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในส่วนของการเป็นประโยชน์ เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำบุคลากรดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการที่กำหนดไว้ได้สำเร็จ และสามารถเผยแพร่แนวทางที่พัฒนานี้ต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจตุรพล แสนศิลา ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูงสุด (จตุรพล แสนศิลา, 2564)

ผลการวิจัยแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass และ Avolio เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เน้นการมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม

ผ่านการเป็นแบบอย่างที่ดี การสนับสนุน และการดูแลเอาใจใส่เป็นรายบุคคล ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดในการปฏิบัติงานด้วย ในด้านการจัดการระบบและการเป็นผู้นำทางวิชาการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของฐิติมา กาบแก้ว ที่เน้นความสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานวิชาการ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน และผลการศึกษาของมณีนรุตน์ สุดเต๊ะ ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการสมัยใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ผลการวิจัยชี้ให้เห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Magnuson ที่เน้นความสำคัญของการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของปณัฏฐ์ ชุมภูยาละ ที่เน้นความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารในยุคดิจิทัล และความเป็นไปได้และประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของจตุรพล แสนศิลา ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูงสุด ประเด็นนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการพัฒนาไปประยุกต์ใช้จริงในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การใช้เทคโนโลยี การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือกับความท้าทายในยุคดิจิทัลและยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาตนเองในเชิงบริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาสำคัญ คือ ผู้บริหารไม่ใช้การตัดสินใจในกรอบความคิดทางจริยธรรม ไม่สนับสนุนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนของโรงเรียน และไม่เป็นอย่างที่ที่ดีด้านจริยธรรม แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม การจัดการระบบ วิชาการ บริหารจัดการ สังคมและชุมชน และการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร โดยเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดี การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมและการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลมุ่งพัฒนาผู้บริหารให้เป็นมืออาชีวะ สถานศึกษาควรใช้ผลวิจัยในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีวะในยุคดิจิทัล เพื่อปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทพื้นที่และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะในยุคดิจิทัล ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวะในยุคดิจิทัล และควรมีการศึกษา

เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลระหว่างโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากับโรงเรียนประเภทอื่น

เอกสารอ้างอิง

- จตุรพล แสนศิลา. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐิติมา กาบแก้ว. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปานัสม์ ชุมภูยาละ. (2563). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 2. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ไพชยนต์ อ่อนช้อย. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- มณีรัตน์ สุดเต้. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 2. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วงศ์วะลี ยิ่งยืน. (2564). คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(1), 15-27.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353-360.
- สุกัญญา แซ่มช้อย. (2561). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1993). Transformational leadership A response to critiques. theory and research: Perspectives and directions. Open Journal of Leadership, 4(3), 49-80.
- Magnuson, W. C. (2007). The characteristics of successful school business managers. In Master of Educational Administration dissertation Branch Educational Administration, University of Southern California. University of Southern California.

รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา*
A MODEL FOR PROMOTING AND PRESERVING THE WISDOM OF USING MEDICINAL PLANTS TO ENHANCE MAE KLA'S GRASSROOTS ECONOMY KHLONG HOI KHONG SUBDISTRICT KHLONG HOI KHONG DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

พระครูวิจิตรธรรมโชติ, พระครูสิทธิสุตากร สิทธิเมธี, ไพรัตน์ ฉิมหาด, ประสิทธิ์ รักนุ้ย, วนิดา เหมือนจันทร์*

Phrakru Wiradhammachot, Phrakru Sittisutakorn Siddhimethi, Pairat Chimhad, Prasit Ruknuiy, Wanida Mueanjan*

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: wanida92973@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสภาพทั่วไปปัญหาอุปสรรคและความต้องการพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนจังหวัดสงขลา 2) เพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกและผลิตพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 ราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มตัวแทนภาครัฐเช่นเกษตรอำเภอ เกษตรตำบล กลุ่มชำนาญการด้านสมุนไพร ราษฎรชาวบ้าน แพทย์ประจำตำบล หมอพื้นบ้าน กลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรและกลุ่มผู้นำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแบบอุปนัยนำเสนอแบบเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านแม่ค้ำ พื้นที่ที่มีความพร้อมต่อการปลูกพืชสมุนไพร แต่การปลูกยังพาราเป็นอาชีพหลักของเกษตรกร 2) ส่งเสริมการเพาะปลูกและผลิตพืชสมุนไพร มีการเพิ่มพื้นที่การปลูกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสมุนไพรป้อนเข้าสู่ระบบการผลิตที่เพียงพอ วัดปรางแก้วเป็นผู้นำหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการปลูก สร้างแปลงเพาะพันธุ์สมุนไพรภายในวัดและแจกต้นพันธุ์ และ 3) รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ให้สมุนไพรสร้างรายได้และพึ่งตัวเอง ใช้บทบาทของผู้นำชุมชนด้วยการทำให้เห็นตั้งแต่ขั้นตอนต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ เพื่อบทสรูปให้ลูกหลานได้สืบทอดภูมิปัญญาไว้ในอนาคต

คำสำคัญ: รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญา, การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร, เศรษฐกิจฐานราก

Abstract

The objectives of this research article are to 1) Explore the general conditions, problems, obstacles, and needs for medicinal plants from local wisdom in order to raise the level of the grassroots economy in communities in Songkhla Province, 2) To promote the cultivation and

* Received September 4, 2024; Revised October 1, 2024; Accepted October 7, 2024

production of medicinal plants with the participation of the community in order to improve the grassroots economy of Ban Mae Kla. Khlong Hoi Khong Subdistrict Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province and 3) To present a model for promoting the conservation of wisdom, use, and cultivation of medicinal plants to enhance the grassroots economy in Songkhla Province. This qualitative research used in-depth interviews with 25 people. Key informants include Government representative groups such as district agriculture, subdistrict agriculture, herbal expert groups, folk philosophers, Subdistrict doctors, local doctors, groups of herbal growers, and groups of people who bring herbs to use. Data analysis techniques were used inductively and presented descriptively. The research results found that 1) The general condition of the Ban Mae Kla community The area is ready to grow medicinal plants. But rubber cultivation is the main occupation of farmers. 2) Promote the cultivation and production of medicinal plants. The planting area has been increased with community participation. There are enough herbs to enter the production system. Wat Prang Kaew is the main leader in driving the promotion of planting. Create an herbal breeding bed within the temple and distribute the plants. and 3) A model for promoting the conservation of wisdom, use, and cultivation of medicinal plants to enhance the grassroots economy in Songkhla Province. Applying the principles of a sufficiency economy, herbs can make money and be self-reliant. Take on the role of community leader by making it visible from the upstream steps. Midstream and downstream. To summarize for children and grandchildren to inherit wisdom in the future.

Keywords: Models for Promoting and Preserving Wisdom, Use of Medicinal Plants, Grassroots Economy

บทนำ

ปัญหาเศรษฐกิจในประเทศไทยกับความเหลื่อมล้ำมีมานานแล้ว คราวเรือนส่วนใหญ่ในชนบทมีรายได้ต่อคนในครัวเรือนน้อย มีรายจ่ายมากเกินหนี้ครัวเรือนสูงขึ้น ขณะที่รายได้ของกลุ่มคนจำนวนน้อยกลับมีมากติดอันดับโลก ทำให้มีสัดส่วนแตกต่างกันมากนำมา ซึ่งปัญหาด้านต่าง ๆ เกี่ยวพันเป็นลูกโซ่รัฐบาลจึงกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ถ่ายทอดมาเป็นแผนแม่บทที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก และกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม หมายเหตุที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้ หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน และหมายเหตุที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม (กรมพัฒนาชุมชน, 2566) การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากยังถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมุ่งขจัดความยากจนทุกรูปแบบ (ภุชงค์ เสนานุช และคณะ, 2566) ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นเศรษฐกิจฐานรากที่ 16 จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะเป็นการดำเนินการที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศ ให้เป็นประเทศรายได้สูง ที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น และนำไปสู่การแก้ไข

ปัญหาความยากจน ดังนั้น เศรษฐกิจชุมชนจะสร้างเศรษฐกิจฐานรากในระดับประเทศได้ และพืชสมุนไพรไทยซึ่งมีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของไทยหากมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ก็จะสร้างความเติบโตและเกื้อหนุนแก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี คนไทยที่อาศัยในผืนแผ่นดินนี้นับว่าโชคดีเพราะประเทศมีภูมิอากาศร้อนชื้นเหมาะแก่การเจริญเติบโตแก่พืชทุกชนิด พืชสมุนไพรจึงอยู่คู่วิถีชีวิตมาอย่างช้านาน ทั้งใช้เป็นอาหารและยาจนเป็นภูมิปัญญาถ่ายทอดสู่ลูกหลาน

ประเทศไทยมีการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษามานาน บรรพบุรุษได้สั่งสมองค์ความรู้ด้านนี้มาอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการออกประกาศกระทรวงฯ คัดกรองตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ 198 ตำรา และตำรายาแผนไทยของชาติ 30,000 ตำรับ ตำรายาสมุนไพรที่สำคัญ เช่น แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ ซึ่งเป็นตำราที่ล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริให้รวบรวมไว้กว่า 1,200 ตำรับ และยังมีตำรายาวิธโพรที่รวบรวมจากจารึกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น ซึ่งจากเอกสารและจารึกเหล่านี้เป็นสิ่งยืนยันได้เป็นอย่างดีว่า ประเทศไทยมีการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรมานาน แต่เมื่อยาเคมีจากต่างชาติเริ่มเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตคนไทยทำให้ความนิยมใช้ยาสมุนไพรลดน้อยลง ผู้เชี่ยวชาญสมุนไพรของสหประชาชาติและอาจารย์วิทยาลัยแพทย์แผนตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต เผยกระแสความต้องการสมุนไพรในตลาดโลกเพิ่มขึ้นสูง และไทยควรเร่งพัฒนาวัตรกรรมการปลูกให้ได้คุณภาพสม่ำเสมอ ปลอดภัยพิษ มีกระบวนการผลิตเป็นที่ยอมรับรวมถึงมีงานวิจัยรองรับ หากทำได้จะสร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2562) แม้สมุนไพรไทยจะถูกใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานาน แต่ยังพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคทั้งด้านความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรและผู้ประกอบการปัญหาด้านกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณสมบัติประโยชน์ในการรักษาเกินจริง การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกสมุนไพรและการแพทย์พื้นบ้านมาใช้ในระบบสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาสายพันธุ์สมุนไพรและการสกัดสารสำคัญยังมีการดำเนินการน้อย และการวิจัยทางการเกษตรและการแพทย์ยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญเห็นว่าเพื่อให้การพัฒนาสมุนไพรไทยเป็นไปอย่างยั่งยืน การส่งเสริมพืชสมุนไพรไทยจะต้องอาศัยการวิจัยและนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่การผลิตซึ่งต้องมีการวิจัยและนวัตกรรม ทั้งต้นน้ำ ได้แก่ การปลูกที่ได้มาตรฐาน การเก็บเกี่ยวและการขนส่งที่ดี กลางน้ำ ได้แก่ โรงงานแปรรูปขั้นต้นหรือขั้นสูงที่ได้มาตรฐาน และปลายน้ำ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้

ดังนั้น ควรเร่งพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นตลอดห่วงโซ่คุณค่าของพืชสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพร การวิจัยและนวัตกรรม และการนำไปใช้ประโยชน์รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับมาตรฐานอาหารและยา สิทธิบัตร/สิทธิประโยชน์ การคุ้มครอง ผู้บริโภค รวมทั้งการตลาดและการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ เช่น ควรประกาศกำหนดให้การพัฒนาสมุนไพรไทยเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมมือพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับเชื่อถือของผู้บริโภค ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงด้านภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากระบวนการผลิต ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และยกระดับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีศักยภาพขึ้นมารองรับภารกิจในการพลิกโฉมสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม (คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการพลิกโฉมพืชสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา, 2566) ในงานวิจัยของปิยะนุช เหลืองงาม และอิศรารัตน์ มาชนพันธ์ เรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้กล่าวถึงผลการศึกษามีจำนวนพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่น 32 วงศ์ 49 สกุล 50 ชนิด การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นมีการนำส่วนต่าง ๆ ของสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ส่วนช่วงใบ จำนวน 27 ชนิด ส่วนแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นมี 7 แนวทางได้แก่ 1) การสืบทอดจากบรรพบุรุษ 2) การจัดบันทึกการทำสมุดคู่มือ 3) การขยายพันธุ์พืชสมุนไพรท้องถิ่น 4) การพัฒนาตนเองการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5) การนำพืชสมุนไพรท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นยารักษาโรค 6) การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการจำหน่ายยาจากพืชสมุนไพรท้องถิ่น และ 7) การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ ได้มีการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรท้องถิ่นมาปลูกสวนหลังบ้าน ศูนย์วัฒนธรรมตม.ท่าตำหนัก บ้านพิพิธภัณฑสถานและกลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านนาป่าหนาดเป็นจำนวนมาก ถือว่าเป็นการอนุรักษ์พืชสมุนไพรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (ปิยะนุช เหลืองงาม และอิศรารัตน์ มาชนพันธ์, 2566) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรในทุกพื้นที่ของประเทศไทยจึงมีความสำคัญและสมุนไพรไทยจะก้าวไกลในระดับประเทศและต่างประเทศได้ เพราะพืชสมุนไพรไทยได้สร้างชื่อเสียงและการตอบรับในเรื่องของการป้องกันและรักษา ในช่วงวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด - 19 ที่ผ่านมานี้ สมุนไพรชื่อกระเทียมและฟ้าทะลายโจรของไทยเป็นพืชที่อยู่ในอันดับต้น ๆ ของการนำมาป้องกันโรคทุกภาคของไทยมีสมุนไพรที่มีคุณภาพดีแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ จึงอยากให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญร่วมกันอนุรักษ์เพื่อสร้างความยั่งยืน

จังหวัดราชบุรี จึงได้เปิดมหรธรมสมุนไพรนานาชาติ โชว์ศักยภาพสมุนไพรไทย - ศูนย์กลางเมืองสมุนไพรสู่สายตาโลก สร้างมูลค่าเศรษฐกิจไทย - จีน จับมือพัฒนาวัตถุดิบ เฟสแรก 250 ล้านบาท โดยกระทรวงสาธารณสุข ได้มีนโยบายยกระดับเศรษฐกิจสุขภาพ ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์แผนไทย สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ต้อนรับนโยบายรัฐบาลในการเป็น Medical Hub ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกขับเคลื่อนเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์สำคัญ ในส่วนจังหวัดสงขลาขานรับนโยบายรัฐบาลเดินหน้าขับเคลื่อนโครงการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) สอดคล้องกับแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย พ.ศ. 2560 - 2564 ปัจจุบันทั่วโลกมีการนำสมุนไพรมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในรูปยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องสำอาง ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยเพื่อสุขภาพ โดยอนุมัติแผนแม่บทแห่งชาติว่า ด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อให้องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบครบวงจรอย่างยั่งยืน กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาสมุนไพรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรไทย ชุมชนบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีสภาพภูมิศาสตร์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะแก่การปลูกสมุนไพรได้ทุกชนิด แต่ประเด็นปัญหาที่นับเป็นจุดอ่อนจุดหนึ่ง คือ เกษตรกรมีการปลูกยางพาราเป็นอาชีพหลัก ดังนั้น พืชสมุนไพรจะมีสำคัญเป็นประเด็นรองลงมา ดังนั้น วัดปรังแก้วซึ่งเป็นต้นตำรับยาสมุนไพรชื่อยาพรหมประสิทธิ์ โดยมีพระครูรัตนธรรมจารีเป็นเจ้าตำรับยา เป็นยาที่ใช้สมุนไพรมากกว่า 200 ชนิด ได้ทำมานานเกือบ 100 ปี มีสรรพคุณในการแก้พิษทุกชนิด เช่น พิษจากสัตว์ พิษจากยาพิษ เป็นต้น เป็นที่นิยมกันแทบทุกครัวเรือนประหนึ่งเหมือนยาประจำครัวเรือนหรือยาสมุนไพรประจำบ้าน แต่ปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปพื้นที่ธรรมชาติของสมุนไพรถูกแผ้วถางเพื่อปลูกยางพารา โดยเฉพาะสมุนไพรหายากที่ขึ้นอยู่บนภูเขา วัดปรังแก้วมีเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระปลัดชีพี รกขิตธมโม จึงมีแนวคิดสานต่อยาพรหมประสิทธิ์ให้ยั่งยืน ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก บ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ตั้งแต่การการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพืชสมุนไพร การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และรูปแบบการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ในจังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบสภาพทั่วไปปัญหาอุปสรรคและความต้องการพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนจังหวัดสงขลา

2. เพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกและผลิตพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการกำหนดแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มตัวแทนภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล กลุ่มชำนาญการด้านสมุนไพร เช่น ราชพฤกษ์ชาวบ้าน แพทย์ประจำตำบล หมอพื้นบ้าน กลุ่มผู้ปลูกสมุนไพร กลุ่มผู้นำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ จำนวน 25 ราย การสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้ผลิตสมุนไพร ผู้ชำนาญการด้านสมุนไพร/ราชพฤกษ์ชาวบ้าน อดีตแพทย์ประจำตำบลและผู้ปลูกสมุนไพรจำนวน 8 ราย

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย โดยเจาะจงบุคคลที่เป็น 1) ระดับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร ด้านการบริหารและการปฏิบัติการของภาครัฐ เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล 2) ระดับชำนาญการด้านสมุนไพร เช่น ราชพฤกษ์ชาวบ้าน แพทย์ประจำตำบล หมอพื้นบ้าน 3) ระดับผู้ปลูกสมุนไพรและผู้นำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความถูกต้องของเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน คือ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสมุนไพรไทยและการนำสมุนไพรไทยมาใช้ประโยชน์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ราย ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านเนื้อหาทฤษฎีการวิจัยและด้านระเบียบวิธีการวิจัย

กระบวนการเก็บข้อมูล 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตัวเองและจะให้ความสำคัญโดยขออนุญาตในการจดบันทึก บันทึกเสียงและบันทึกภาพนิ่งในภาคสนามการวิจัย ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 20 นาที ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร ด้านการบริหารและการปฏิบัติการของภาครัฐ เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล กลุ่มชำนาญการด้านสมุนไพร เช่น ราชพฤกษ์ชาวบ้าน แพทย์ประจำตำบล หมอพื้นบ้าน และกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรและผู้นำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ จำนวน 25 ราย 2) การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนจังหวัดสงขลา จำนวน 8 ราย จำนวน 1 ครั้ง 1 กลุ่ม รวมถึงเพื่อยืนยันข้อมูลการตกผลึกองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมที่ได้สร้างการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นตัวตั้งและนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ โดยมีการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูล นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบบริบทของวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะแบบอุปนัย (Inductive Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา รวมถึงข้อสรุปในประเด็นทฤษฎีจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งถือเป็นการยืนยันข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและให้การรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์และหนักแน่นยิ่งขึ้น และผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปปัญหาอุปสรรคและความต้องการพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนจังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนบ้านแม่ค้ำโดยสภาพพื้นที่มีความพร้อมต่อการปลูกพืชสมุนไพร

แต่ประเด็นปัญหาที่นับเป็นจุดอ่อนจุดหนึ่ง คือ เกษตรกรมีการปลูกยางพาราเป็นอาชีพหลัก ดังนั้น พืชสมุนไพรจะมีสำคัญเป็นประเด็นรองลงมา แต่หลวงพ่อบุญรอดได้สร้างจุดแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนบ้านแม่ค้ำ คือ การสืบทอดภูมิปัญญายาพหุประสิทธิ์ในรุ่นที่ 3 ซึ่งทุกอย่างเป็นรูปธรรมแล้วทั้งหมดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่าย ที่ผ่านมามีวัตถุดิบจะได้มาจากชาวบ้านในชุมชนและชุมชนละแวกใกล้เคียงนำมาบริจาค เมื่อความต้องการผลิตของยามีจำนวนเพิ่มขึ้น (ทั้งจากคนในชุมชนและแพร่กระจายไปเป็นเครือข่าย) ความต้องการสมุนไพรที่นำมาใช้จึงเพิ่มขึ้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวหลวงพ่อบุญรอดพร้อมทั้งคนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการเร่งแก้ไขระยะยาวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งบุคคลที่ 1 กล่าวว่า ความรู้เรื่องสมุนไพรทุกครัวเรือนย่อมมีอยู่ แต่จะมากน้อยแตกต่างกันตามความสนใจและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คุณค่าของสมุนไพรมีทั้งการป้องกันและรักษา บ้านแม่ค้ำจะมีสมุนไพรเกือบทุกบ้านโดยเฉพาะสมุนไพรที่ใช้ปรุงอาหาร เช่น ตะไคร้ มะกรูด ขมิ้นแกง ขมิ้นขาว กระเพรา เป็นต้น จากสถานการณ์การระบาดของโควิด - 19 ที่ผ่านมา สมุนไพรเริ่มมีบทบาทที่เด่นชัดขึ้น ผู้ป่วยเริ่มมีความเชื่อมั่นในการใช้สมุนไพรรักษาทั้งแบบสดและแบบผลิตภัณฑ์ (บุคคลที่ 1, 2567) บทบาทของสมุนไพรที่มีความหลากหลายคุณประโยชน์ยังสอดคล้องกับ บุคคลที่ 3 ได้ให้ข้อคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า อบรมและเรียนรู้เรื่องการนวดแผนไทยจึงต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สมุนไพร การนำสมุนไพรมาใช้ให้เป็นจึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ต้องสืบสาน ดังนั้น หมอนวดแผนโบราณยังมีความจำเป็นในยุคปัจจุบัน ที่บ้านตนเองจะมีสมุนไพร อาทิ ฟักทะลายโจร พญาลางไต่ พืชสวนครัวตะไคร้ ใบมะกรูดที่ล้วนแต่เป็นสมุนไพรทั้งสิ้น บ้านอยู่ใกล้วัดปรังแก้วเห็นการพัฒนาการผลิตยาพหุประสิทธิ์ของพระอาจารย์ชีพ (เจ้าอาวาสวัดปรังแก้ว อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา) มาตลอด เป็นการนำสมุนไพรในพื้นที่มาใช้ได้อย่างได้ผล (บุคคลที่ 3, 2567) เป็นความจริงที่พืชสมุนไพรจะเข้ามาอยู่คู่วิถีชีวิตของคนไทย จึงมีความสอดคล้องกับ บุคคลที่ 7 กล่าวว่า วัดปรังแก้ว อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา) มีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านเกษตรกรรมโดยการสืบสานขยายพันธุ์พืช (สมุนไพร) และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่คนรุ่นต่อ ๆ มา แต่การใช้สมุนไพรได้ถูกต้องและปลอดภัย จะต้องมีความรู้ที่เรียกว่าหลัก 5 ถูก คือ ถูกต้น จะต้องรู้จักจริงจะได้นำไปใช้ไม่ผิดพลาด ถูกส่วนรู้ปริมาณการนำมาใช้ก็มีผลในทางรักษา ถูกขนาดในเรื่องปริมาณที่ใช้ขึ้นกับอายุผู้ป่วย ระยะเวลาที่ใช้หรือสภาพของร่างกาย ถูกวิธีจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับสมุนไพรเฉพาะชนิดนั้น ถูกโรคใช้สมุนไพรที่มีฤทธิ์ในการรักษาที่ถูกต้องกับโรค (บุคคลที่ 7, 2567) ดังนั้น ความรู้ในเรื่องสมุนไพรต้องเรียนรู้กันอย่างจริงจัง จึงต้องมีการถ่ายทอดจากผู้ที่มีความรู้เฉพาะเท่านั้น ชุมชนบ้านแม่ค้ำและหลวงพ่อบุญรอดจะต้องร่วมกันก้าวผ่านปัญหาอุปสรรค และความต้องการพืชสมุนไพร ด้วยการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรให้คงอยู่ในชุมชนต่อไป

2. การส่งเสริมการเพาะปลูกและผลิตพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจุบันชุมชนบ้านแม่ค้ำและชุมชนใกล้เคียงมีความต้องการยาที่ผลิตจากพืชสมุนไพรเพิ่มขึ้น แต่วัตถุดิบที่ใช้ผลิตยาพหุประสิทธิ์วัดปรังแก้วมีไม่เพียงพอ จึงต้องมีการเพิ่มพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน หลวงพ่อบุญรอดเป็นผู้นำหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการปลูก โดยการสร้างแปลงเพาะพันธุ์สมุนไพรภายในวัดเพื่อแจกให้กับผู้ที่มีความสนใจนำไปขยายพันธุ์ สอดคล้องกับความเห็นของ บุคคลที่ 9 กล่าวว่า ได้รับการสืบทอดเรื่องสมุนไพรจากพระอาจารย์ทับจึงมีความรู้เรื่องสมุนไพรมากพอสมควร ชุมชนบ้านแม่ค้ำเกือบทุกครัวเรือนจะมียาพหุประสิทธิ์ติดบ้านไว้ใช้ยามจำเป็น แต่วัตถุดิบการผลิตยาเริ่มขาดแคลน ตนเองมีหน้าที่เดินป่าขึ้นควน (ภูเขาที่ไม่สูงมากนัก) เพื่อหาสมุนไพรมาปรุงยาให้หลวงพ่อบุญรอดวัดปรังแก้ว เช่น น้ำนมราชสีห์ มะอึก จับน้ำ พุทราป่า กลิ้งกลางดง กำแพงเจ็ดชั้น เป็นต้น รู้สึกดีที่ได้ไปเดินหาสมุนไพรแม้จะลำบากและเหนื่อย (“อ๋ม อารมณ์ดี”) พื้นที่ภายในวัดจะปลูกสมุนไพรหลากหลายชนิดภายในพื้นที่ว่าง ๆ ได้ทั้งผลผลิตและวัตถุดิบที่ร่มรื่นสบายตาแก่ผู้ที่มาเยี่ยมเยือน (บุคคลที่ 9, 2567) เป็นความร่วมมือของคนในชุมชนด้วยการเป็นจิตอาสา เพื่อให้พืชสมุนไพรคงอยู่คู่ชุมชน สอดคล้อง

กับความเห็นของ บุคคลที่ 10 ทุกวันนี้วัดปรางแก้วเป็นจุดศูนย์กลางในการรับซื้อ มีสมุนไพรที่เป็นส่วนผสมของยาประมาณ 228 ชนิด หากมีสมุนไพรป้อนเข้าสู่ระบบการผลิตที่เพียงพอจะสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ (บุคคลที่ 10, 2567) เป็นผลลัพธ์ที่วัดปรางแก้วสร้างให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ชุมชนมีรายได้เพิ่มโดยไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บุคคลที่ 17 กล่าวว่าในอนาคตหลวงพ่อดีพจะมีการทำโครงการอารามภิรมย์เพื่อการท่องเที่ยว จะมีกิจกรรมเรื่องของการเที่ยวชมสมุนไพรและได้รับความรู้ในเรื่องสมุนไพรด้วย จัดว่าเป็นการพัฒนาเพื่อต่อยอดในเรื่องสมุนไพร ชุมชนมีรายได้พึ่งตนเองได้อีกทางหนึ่ง และประเด็นสุดท้าย คือ หลวงพ่อดีพ “ทำให้เห็น” ทุกขั้นตอนของการผลิตยาพรมประสิทธิ์ที่ท่านจะดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การทำให้แปลงปลูกสมุนไพร การนำสมุนไพรเข้าอบ หั่น บดจนถึงบรรจุเป็นผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แบบ (บุคคลที่ 17, 2567) สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการรักษาอาการป่วยไข้ แต่มีจุดด้อย คือ การใช้ยาสมุนไพรไทยจะเห็นผลช้ากว่ายาแพทย์แผนปัจจุบัน หากภาครัฐเข้ามาต่อยอดในเรื่องของความรู้มีทุนเข้ามาจัดการในชุมชน จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้สมุนไพรได้มากยิ่งขึ้น ทางวัดปรางแก้วได้จัดทำแผนประจำปีที่จะจัด การอบรมหรือไปดูงานในด้านสมุนไพร ปีละ 1 - 2 ครั้งต่อปี

3. รูปแบบการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา พบว่า ยาพรมประสิทธิ์วัดปรางแก้ว คือ ความภาคภูมิใจของชาวชุมชนบ้านแม่คล้า เพราะมีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านยาสมุนไพรเป็นรุ่นที่ 3 สมุนไพรที่เป็นส่วนผสมของยาประมาณ 228 ชนิด ปลูกแบบอ้าอิงอาศัยกันตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง เป็นสมุนไพรที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น ขิง ข่า ขมิ้นชัน ขมิ้นขาว กระชายดำ กระชายขาว ตำลึง กระเพราแดง กระเพราขาว เตยหอม ย่านาง ผักหวาน (บ้าน) อังกาบ คว่ำตายหงาย เป็น หงส์แดง โศกทั้งแก้ว เทียนทั้งห้า ยอบ้าน คนทีสอ พรวานกุ่ม เหงือกปลาหมอ ฯลฯ สมุนไพรอีกส่วนหนึ่งขึ้นตามธรรมชาติและอยู่บนพื้นที่สูง เช่น จั๋งน้ำ พุทราป่า กลิ้งกลางดง กำแพงเจ็ดชั้น ฯลฯ รูปแบบที่เป็นองค์ประกอบของการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ หลวงพ่อดีพสอนให้ทุกคนมีความเพียงพอ นั่นคือ สมุนไพรจะสร้างรายได้จริงและพึ่งตัวเองได้หากตั้งใจทำ ทั้งจะสร้างภูมิคุ้มกันได้เป็นอย่างดีเพราะการกริดยารพาราชชีพหลักราคาไม่มีความแน่นอนขึ้นอยู่กับตลาดโลก เป็นการทำงานในพื้นที่รายจ่ายมีน้อย ลดความเสี่ยงและสร้างความสุขในครอบครัว และรูปแบบที่หลวงพ่อดีพวัดปรางแก้วนำมาใช้ คือ การสร้างแปลงเพาะพันธุ์สมุนไพรภายในวัดเพื่อแจกให้กับผู้ที่มีความสนใจนำไปขยายพันธุ์ และคนในชุมชนจะนำผลผลิตที่ได้มาป้อนคืนโรงผลิตยาพรมประสิทธิ์ สอดคล้องกับความเห็นของ บุคคลที่ 1 กล่าวว่า พระอาจารย์ชีพ รกขิตธมโม เจ้าอาวาส ได้ผลิตยาพรมประสิทธิ์ซึ่งวัดถุดิบดีได้มาจากชุมชนทั้งหมด แต่ปัจจุบันความต้องการของตลาดมีมากขึ้นสมุนไพรที่ชาวบ้านในชุมชนบริจาคไม่เพียงพอ ท่านจึงได้กำหนดรูปแบบการขยายพันธุ์สมุนไพร โดยทางวัดผลิตต้นกล้าและแจกผู้สนใจสำหรับการนำไปปลูกเพิ่ม เป็นแนวคิดที่ดีชุมชนให้ความสนใจมากขึ้น (บุคคลที่ 1, 2567) เป็นความละเอียดอ่อนและมีความตั้งใจในการทำงานอย่างสูงของเจ้าอาวาส เพื่อให้ยาพรมประสิทธิ์ได้รับการสืบทอดต่อลูกหลานในชุมชน สอดคล้องกับความเห็นของ บุคคลที่ 20 กล่าวว่า ในอนาคตถ้าสร้างรูปแบบและมีเครือข่ายการปลูกได้จะดี วัดปรางแก้วมีกำลังการผลิตที่พร้อมระดับหนึ่ง คนรุ่นใหม่เริ่มมาศึกษาสมุนไพรว่าเป็นทางเลือกสำหรับการดูแลสุขภาพที่ปลอดภัยไม่มีอันตราย ทุกอย่างล้วนมาจากธรรมชาติ เป็นกลุ่มยาแผนโบราณตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การที่ชุมชนรวมกลุ่มกันปลูกพืชสมุนไพรไทยในปริมาณมาก ขยายตลาดด้วยการขายออนไลน์ทั้งขายสดและแปรรูปเป็นสมุนไพรแห้งจะเป็นการสร้างเครือข่ายได้ (บุคคลที่ 20, 2567) สมุนไพรหลายชนิดจะปลูกได้ผลผลิตดีในบางพื้นที่ หากต้องการคุณภาพที่ดีต้องปลูกในดินที่เป็นออร์แกนิกเท่านั้น การรวมกลุ่มกันทำงานจะมีอำนาจในการต่อรองและพัฒนาต่อเป็นพันธมิตรทางการค้าที่ดี

อภิปรายผล

จากการศึกษา “รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก บ้านแม่คล้า ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา” มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปปัญหาอุปสรรคและความต้องการพืชสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนจังหวัดสงขลา พืชสมุนไพรไทยได้อยู่คู่สังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการอนุรักษ์ผ่านผู้รู้และถ่ายทอดเป็นภูมิปัญญาไทย ยาพรมประสิทธิ์ของวัดปรางแก้วได้ผ่านการสืบทอดเป็นรุ่นที่ 3 พระอาจารย์ชีพ รุกขิตธมโม เจ้าอาวาสวัดปรางแก้วและชุมชนบ้านแม่คล้าได้เห็นประโยชน์และมีความต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรนี้ไว้ เพราะยาพรมประสิทธิ์มีส่วนผสมของยาประมาณ 228 ชนิด จึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยะนุช เหลืองงาม และอิศรารัตน์ มาชนพันธ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นบ้านนาปาหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชิงฉาน จังหวัดเลย ซึ่งพบว่า มีจำนวนพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่น 32 วงศ์ 49 สกุล 50 ชนิด การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นมีการนำส่วนต่าง ๆ ของสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ส่วนช่วงใบ จำนวน 27 ชนิด แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่น โดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษ การขยายพันธุ์พืชสมุนไพรท้องถิ่น การพัฒนาตนเองการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการจำหน่ายยาจากพืชสมุนไพรท้องถิ่นและการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ (ปิยะนุช เหลืองงาม และอิศรารัตน์ มาชนพันธ์, 2566) จะเห็นได้ว่ายังมีการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรจึงต้องมีการอนุรักษ์และต่อยอด จึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตรชัย รุ่งจิรรัตน์ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหี้ยบฉ่า วัดเกาะหงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ บนฐานการมีส่วนร่วม พบว่า ในด้านเศรษฐกิจมีผู้ประกอบการวิสาหกิจในชุมชนปราชญ์ชาวบ้านคนส่วนใหญ่มักจะคิดถึงองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาที่เป็นความรู้ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ปรับตัวผ่านประสบการณ์ที่สั่งสม พัฒนาและสืบทอดกันต่อ ๆ มาเพื่อสร้างรายได้ทั้งในรูปแบบรายได้หลักหรือรายได้เสริมในบางครอบครัวและในด้านสิ่งแวดล้อม คนในท้องถิ่นให้ความสนใจในการประยุกต์ใช้พืชสมุนไพรเพื่อการบำบัดรักษา ถือว่าเป็นการดำรงชีวิตด้วยความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม สามารถนำสมุนไพรที่เพาะปลูกในครัวเรือนมาใช้ในการทำยารักษาโรคและยังสามารถสร้างรายได้ ส่งผลให้หลายครอบครัวในชุมชนมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชสมุนไพร (ฉัตรชัย รุ่งจิรรัตน์ และคณะ, 2566) ดังนั้น สมุนไพรไทยจะอยู่คู่ชุมชนและสังคมไทยได้ จะต้องมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรสู่ลูกหลานในอนาคต

2. การส่งเสริมการเพาะปลูกและผลิตพืชสมุนไพรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่คล้า ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา การส่งเสริมการเพาะปลูกและการผลิตพืชสมุนไพรไทยของชุมชนบ้านแม่คล้า จะมีวัดปรางแก้วซึ่งเป็นวัดอยู่ในชุมชนเป็นศูนย์กลาง ได้นำร่องให้ชุมชนได้เข้ามาศึกษาและนำสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ โดยจัดเป็นแปลงสาธิตมีป้ายบอกชื่อพืชสมุนไพรและสรรพคุณที่ใช้ประโยชน์ทางยา ทั้งสมุนไพรที่ใช้ประโยชน์ทางอาหาร เช่น ขิง ข่า ขมิ้นชัน ขมิ้นขาว กระชายดำ กระชายขาว ตำลึง กระเพราแดง กระเพราขาว เตยหอม ย่านาง ผักหวาน (บ้าน) สมุนไพรที่ใช้ประโยชน์ทางแพทย์แผนไทยและส่งเสริมสุขภาพ เช่น อังกาบ คว่าต่ายหางยี่เป็น หงส์แดง โศกทั้งเก้า เทียนทั้งห้า ยอบ้าน คนทีสอ พรวานกุ่ม เหงือกปลาหมอ นอกจากแปลงที่สาธิตทางสมุนไพรแล้วทางวัดปรางแก้วได้แจกต้นพันธุ์สมุนไพรแก่ผู้ที่มีความสนใจเพื่อนำไปปลูก คนในชุมชนจะนำผลผลิตที่ได้มาป้อนคืนโรงผลิตยาพรมประสิทธิ์ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล เข้ามาสนับสนุนทั้งด้านความรู้การส่งเสริมการปลูก มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งภาครัฐ วัดและชุมชน เพื่อให้ท้องถิ่นน่าอยู่ การสร้างเสริมสุขภาพชุมชนที่ยั่งยืน จึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐนนท์ จิรกจินมิต และคณะ ที่ได้วิจัยเรื่อง สัมมาชีพ: องค์ความรู้พืชสมุนไพรพื้นถิ่นและการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ดอยลังกา ซึ่งพบว่า 1) พืชสมุนไพรที่

ค้นพบมีด้วยกัน 24 ชนิด และสมุนไพรที่ได้นำไปทำสารสกัดแล้วนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบโจทย์ในเชิงธุรกิจชุมชนได้ในครั้งนี้มีด้วยกัน ทั้งหมด 3 ชนิด ขมิ้นชัน มะขามป้อม กัญชาแดงลังกา และสมุนไพรทั้ง 3 ชนิด นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้ทั้งหมด 12 ผลิตภัณฑ์ 2) สำหรับการพัฒนาศักยภาพการแปรรูปพืชสมุนไพรพื้นถิ่นและส่งเสริมการตลาดในพื้นที่ดอยลังกา ผู้วิจัยและคนในชุมชนตลอดจนหน่วยงานราชการและผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชนร่วมกันหาแนวร่วมสร้างศูนย์การเรียนรู้พืชสมุนไพรพื้นถิ่นและส่งเสริมอาชีพราษฎรดอยลังกา (ณัฐนนท์ จิรภินิมิต และคณะ, 2566) การทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน จะหนุนเสริมเศรษฐกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ อัสนรา นามไธสง และคณะ ได้วิจัยเรื่องการเพิ่มการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาบ้านหนองบัว ตำบลบึงหวาย อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุมชนพื้นที่เกิดชุดข้อมูลสถานการณ์พืชสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์ซึ่งชุมชนสามารถเข้าถึงได้และง่ายต่อใช้ประโยชน์ ทั้งยังมีรูปแบบการจัดการพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกพืชสมุนไพรหมุนเวียนและผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงด้านการตลาดที่สอดคล้องกับศักยภาพชุมชน ทำให้ชุมชนมีการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกพืชสมุนไพร 8 ชนิด (ไพล ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย ตะไคร้หอม ว่านหางจระเข้ ฟ้ายาหลายใจ กระเจี๊ยบและมะกรูด) คิดเป็นร้อยละ 58.53 ของการใช้ประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งยังมีการเพิ่มชนิดพันธุ์ใหม่และกำลังการผลิตในพื้นที่จากเดิม จำนวน 30 ชนิด ปริมาณการเพาะปลูกรวมกัน 754 ต้น เพิ่มขึ้นเป็น 32 ชนิด (ตะไคร้หอมและขมิ้นชัน) ปริมาณการเพาะปลูกหลังมีการดำเนินงานโครงการวิจัย 4,154 ต้น คิดเป็นร้อยละ 77.82 ของการใช้ประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นในชุมชน (อัสนรา นามไธสง และคณะ, 2566) นับว่าเป็นการพืชสมุนไพรที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาเพิ่มมูลค่า สร้างอาชีพเพิ่มรายได้และพึ่งตนเองได้ เป็นการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากโดยชุมชนอย่างแท้จริง

3. รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา การปลูกพืชสมุนไพรในชุมชนบ้านแม่คำมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งพบว่า บ้านในชนบทจะเป็นบ้านเดี่ยวมีพื้นที่ว่างรอบบ้านสามารถนำมาปลูกพืชสมุนไพรได้ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสมุนไพรที่ใช้ปรุงอาหาร เช่น ตะไคร้ มะกรูด ขมิ้นแดง ขมิ้นขาว กระเพรา และกลุ่มสมุนไพรที่ใช้เป็นยา เช่น เทียนทั้งห้า ยอบ้าน คนทีสอ พรวนกลุ่ม เหงือกปลาหมอ (เป็นพืชที่มีอยู่ในพื้นที่ใกล้ชายทะเลเล็มดินเค็ม แต่พืชชนิดนี้สามารถเติบโตได้ในบ้านแม่คำ) ภาครัฐ คือ พัฒนาชุมชนจะส่งเสริมการปลูก วัตถุประสงค์แจกต้นกล้าพันธุ์และรับซื้อผลผลิตจากพืชสมุนไพรทั้งสองกลุ่ม เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน จึงสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากเศรษฐกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑาธิป นัสฐาน และคณะ ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการเกิดกิจกรรมการผลิตสับเลวเปลือกมังคุด มี 3 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 1.2) ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ หลังจากที่ได้พูดคุยกันก็เริ่มมีความคิดในการรวมกลุ่มกันภายในชุมชน และเริ่มมีการผลิตสินค้าจำหน่ายและ 1.3) ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า สับเลวเปลือกมังคุดได้จำหน่ายออกและมีการรับซื้อปลีกและย่อยออกไปจำหน่าย 2) สภาพปัญหาของกลุ่ม 2.1) ปัญหาการผลิตสับเลวเปลือกมังคุด 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์สับเลวเปลือกมังคุด 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านศรีวังและ 2.4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มบ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง และ 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 3.1) ความพอประมาณ 3.2) ความมีเหตุผล 3.3) การมีภูมิคุ้มกัน 3.4) การมีความรู้ และ 3.5) การมีคุณธรรม (จุฑาธิป นัสฐาน และคณะ, 2567) ดังนั้นรูปแบบการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากใน

จังหวัดสงขลา จึงอาศัยความร่วมมือการบริหารจัดการหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ วัดและชุมชน มีการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดลการปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรคยางด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย : รูปแบบการปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรคยางด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างสังคมคุณธรรมได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ภูมิปัญญาสมุนไพรรักษาโรคยางได้รับการต่อยอด : วัดปรังแก้ว ตำบลบ้านยางสมุนไพรรักษาโรคยางพันธุ์ที่ 3 มีรายได้จากญาติโยมที่นำไปใช้ประโยชน์ เฉลี่ยปีละประมาณ 200,000 บาท
2. ความร่วมมือภายในชุมชน : เกิดเครือข่ายภาครัฐ วัดและชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านสุขภาพอนามัยตามเป้าหมาย BCG Model
3. ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : สมุนไพรรักษาโรคยางจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างอาชีพ
4. การพึ่งตนเองได้ : การมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือน
5. สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อชุมชน : เพิ่มพื้นที่สร้างความสุขด้วยต้นพันธุ์ที่มีอยู่ในชุมชน
6. สร้างเศรษฐกิจชุมชนคุณธรรม : ขับเคลื่อนภาครัฐ วัดและชุมชน ผู้ที่ปลูกสมุนไพรรักษาโรคยางต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมในการผลิตเพื่อให้ได้สมุนไพรมีคุณภาพตามต้องการ

สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรรักษาโรคยางเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบ้านแม่ค้ำ ตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พื้นที่ชุมชนบ้านแม่ค้ำมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรคยาง แต่ผลผลิตที่ได้ยังไม่เพียงพอจะต้องมีการเพิ่มพื้นที่การปลูกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วัดปรังแก้วเป็นผู้นำหลักในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการปลูกและรองรับผลผลิต รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรคยางเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ให้สมุนไพรรักษาโรคยางสร้างรายได้และพึ่งตัวเอง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ภาครัฐควรเข้า

มาส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ เนื่องจากผลการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นแนวโน้มความต้องการสมุนไพร มากขึ้น และสร้างความมั่นใจในการมีตลาดรองรับ 2) จากผลการวิจัยในประเด็นการนำเสนอรูปแบบการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก สามารถนำมาสังเคราะห์และขับเคลื่อนต่อไปในพื้นที่อื่น ๆ ได้ เช่น บ้านแม่คล้ามีวัดปรางแก้วรองรับผลผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพราะมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค 3) รัฐบาลควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านมาจัดไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ 4) รัฐบาลควรส่งเสริมชุมชนปลูกพืชสมุนไพรเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เพื่อรองรับการขาดแคลนสมุนไพรในอนาคต 5) สามารถพัฒนาและจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรในชุมชนได้ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) ชุมชนสามารถนำรูปแบบมาสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง 2) ควรเพิ่มพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรและมีวิธีการปลูกให้มีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ เช่น สร้างเศรษฐกิจชุมชนคุณธรรม โดยการขับเคลื่อนภาครัฐ วัดและชุมชน ผู้ที่ปลูกสมุนไพรจึงต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมในการผลิตเพื่อให้ได้สมุนไพรที่มีคุณภาพตาม 3) ส่งเสริมการใช้สมุนไพรในครัวเรือนและชุมชนข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรนำการศึกษาวิจัยรูปแบบการส่งเสริมและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ไปวิจัยในหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานในภาคเอกชน 2) ควรนำการศึกษาวิจัยไปต่อยอดการวิจัยโดยใช้ปัจจัยด้านอื่นเป็นรูปแบบ เพื่อนำมาเปรียบเทียบผล

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (2566). การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำของชุมชนอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 4 มีนาคม 2567 จาก <https://www.thailandplus.tv/archives/704490>
- คณะกรรมการการวิจัยและพัฒนาการปลูกพืชสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา. (2566). แนวทางการปลูกพืชสมุนไพรไทยด้วยการวิจัยและนวัตกรรม. เรียกใช้เมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/614453>
- จุฑาธิป นิสฐาน และคณะ. (2567). การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน, 3(1), 25-31.
- ฉัตรชัย รุ่งจิรารัตน์ และคณะ. (2566). การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหี้ยบฉ่า วัดเกาะหงส์ อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์บนฐานการมีส่วนร่วม. วารสารวิจัยและวิชาการบวรพัฒน์, 1(1), 3-4.
- ณัฐนันท์ จิรจินนิมิต และคณะ. (2566). สัมภาษณ์: องค์ความรู้พืชสมุนไพรพื้นถิ่นและการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ดอยลังกา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(4), 1549-1561.
- บุคคลที่ 1. (19 มีนาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (พระครูสิทธิสุตากร, ผู้สัมภาษณ์)
- บุคคลที่ 10. (2 พฤษภาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (นายประสิทธิ์ รักนุ้ย, ผู้สัมภาษณ์)
- บุคคลที่ 17. (2 พฤษภาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (นางสาววนิดา เหมือนจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- บุคคลที่ 20. (1 มิถุนายน 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (นางสาววนิดา เหมือนจันทร์, ผู้สัมภาษณ์)
- บุคคลที่ 3. (19 มีนาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (พระครูสิทธิสุตากร, ผู้สัมภาษณ์)

- บุคคลที่ 7. (19 มีนาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (พระครูสิทธิสุตากร, ผู้สัมภาษณ์)
- บุคคลที่ 9. (2 พฤษภาคม 2567). รูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์และการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดสงขลา. (พระครูสิทธิสุตากร, ผู้สัมภาษณ์)
- ปิยะนุช เหลืองงาม และอิสรารัตน์ มาชนพันธ์. (2566). การอนุรักษ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์, 7(3), 73-87.
- ภุชงค์ เสนานุช และคณะ. (2566). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.sdgmovement.com/2023/01/24/opinions-on-sustainable-grassroot-economic-development-policy/>
- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2562). การพัฒนาสมุนไพรไทยสู่ตลาดโลก. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2567 จาก <https://www2.rsu.ac.th/sarnrangsit-online-detail/herb01>
- อัสนรา นามไธสง และคณะ. (2566). การเพิ่มการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษากันชนองบัว ตำบลบึงทวาย อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 18(65), 83-94.

คุณภาพการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง ในเขตชุมชนถนนบางปลา*

THE SERVICE QUALITY OF THE EMPLOYEES AT A FINANCIAL LOAN COMPANY IN BANG PLA ROAD COMMUNITY

สุรพศ อินทรประสิทธิ์*, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ

Surapot Intaraprasit*, Andchinnaso Visitnitikija

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Business Administration, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: surapot04@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา 2) ความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาจำแนกตามข้อมูลบุคคล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบสมมติฐานแบบ t-test, F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงผู้มีอายุ 31 - 40 ผู้ที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ การตอบสนองความต้องการ การให้ความมั่นใจและการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการในภาพรวมมีอิทธิพลกับความพึงพอใจในการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, บริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์, ชุมชนถนนบางปลา

Abstract

This research aims to 1) Examine the service quality of loan officers at a financial loan company in the Bang Pla community, 2) Assess customer satisfaction with the services provided by the loan officers at the same company, and 3) Compare customer satisfaction across different demographic groups. A sample of 400 respondents was selected for the study, and data were

* Received August 15, 2024; Revised October 3, 2024; Accepted October 13, 2024

collected using a questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics (percentage and mean), t-tests, F-tests (One-way ANOVA), and Multiple Regression Analysis. The majority of respondents were female, aged between 31 - 40 years, employed in the private sector, with an education level below a bachelor's degree, and an average monthly income of less than or equal to 20,000 THB. Overall, the service quality and customer satisfaction were rated at the highest level. There was no statistically significant difference in customer satisfaction among different demographic groups at the .05 significance level. The service quality dimensions - tangibility, reliability, responsiveness, assurance, and empathy - significantly influenced customer satisfaction at the .01 significance level.

Keywords: Service Quality, Financial Loan Company, Bang Pla Community

บทนำ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดทำแบบสำรวจภาวะและแนวโน้มการปล่อยสินเชื่อ (Credit Conditions Survey) ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารระดับสูงที่ดูแลงานด้านสินเชื่อของสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตและธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-Banks) โดยสำรวจเป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อสร้างความเข้าใจในการวิเคราะห์สินเชื่อที่ครบถ้วนและลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งธนาคารกลางในหลายประเทศได้ทำการสำรวจดังกล่าวมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) การมองหาสินเชื่อถูกกฎหมาย ถือเป็นทางออกสำหรับปัญหาทางการเงินที่ดีที่สุด แต่การเป็นแค่บริการที่ถูกกฎหมายเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องมองหาโปรโมชันที่เหมาะสมกับไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิตของคุณให้ได้มากที่สุดด้วย เพื่อที่จะทำให้แน่ใจได้ว่า สิ่งที่ดีสินใจลงไปมีความคุ้มค่า และตรงกับความต้องการของตัวเองในช่วงเวลานั้น ๆ ได้มากที่สุด (Refinn, 2566) สินเชื่อช่วยให้ผู้ขอสินเชื่อได้รับเงินสดเพื่อไปใช้ได้ทันที และผ่อนชำระคืนได้นานหลายปี มีประโยชน์ทั้งการเป็นเงินก้อนยามฉุกเฉิน เช่น การรักษาพยาบาล การจ่ายค่าเทอมลูก เป็นต้น หรือประโยชน์ทางด้านธุรกิจ เช่น การนำเงินที่ได้ไปหมุนธุรกิจให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ หรือการนำเงินที่ได้ไปขยายธุรกิจให้เติบโตอย่างรวดเร็ว การขอสินเชื่อช่วยให้เราสามารถนำเงินไปใช้ได้ทันที แต่ก็มีสิ่งแลกเปลี่ยนคือดอกเบี้ย ซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาในการผ่อนชำระ ยิ่งสินเชื่อยิ่งมีระยะเวลาสัญญานาน ยิ่งมีการดอกเบี้ยที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ควรเลือกระยะเวลาผ่อนชำระให้สั้นที่สุดเท่าที่เราจะสามารถผ่อนได้ นอกจากนี้ยังควรระวังเรื่องการใช้เงินเกินตัว ควรแน่ใจเรื่องความสามารถในการชำระของเราเอง ไม่ให้เกิดการผัดผ่อนชำระซึ่งจะส่งผลต่อเครดิตของเราและส่งผลต่อการได้รับบริการทางการเงินในอนาคตได้ และหากเป็นสินเชื่อประเภทที่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เราอาจถูกยึดหลักทรัพย์เหล่านั้นซึ่งอาจมีมูลค่ามากกว่าจำนวนเงินกู้ จะเห็นได้ว่าบริการสินเชื่อนั้นหากเราวางแผนล่วงหน้า และนำเงินจากสินเชื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์ก็จะช่วยให้เราได้อย่างมากทั้งในชีวิตส่วนตัวและด้านธุรกิจ แต่หากขาดการวางแผนที่ดี และนำเงินไปใช้จ่ายอย่างไม่เกิดประโยชน์ก็จะเป็นภาระให้เราได้ภายหลัง และหากใครกำลังมองหาสินเชื่ออยู่ ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อบ้าน สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อซื้อสินค้าต่างๆ (Lucky Leasing, 2565)

ในปัจจุบัน การขอสินเชื่อสามารถทำได้หลากหลายช่องทาง ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ แต่เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่ากำลังยื่นขอสินเชื่อที่ถูกกฎหมายจากสถาบันการเงินที่เชื่อถือได้จริง วันนี้เรามีคุณสมบัติสำคัญและข้อดีของสินเชื่อที่ถูกกฎหมาย รวมทั้งเคล็ดลับในการขอสินเชื่อให้ได้รับการอนุมัติอย่างราบรื่นมาฝากกันเมื่อสินเชื่อนี้ให้เลือกใช้บริการจากสถาบันการเงินหลากหลายแห่ง การพิจารณาเลือกสินเชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายอาจทำได้ยากขึ้นเพื่อป้องกันการถูกคิดอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ยุติธรรมหรือปัญหาต่าง ๆ ในภายหลัง นี่คือ คุณสมบัติสำคัญที่คุณต้อง

ตรวจสอบอย่างรอบคอบ เพื่อให้มั่นใจว่าสินเชื่อที่เลือก เป็นสินเชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นเองธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ ธปท. มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจและการเงินในประเทศให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย และกำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงินต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยคุณสามารถตรวจสอบรายชื่อแอปรวมทั้งสถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยการกู้เงินกับสินเชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมาย จะมีการทำสัญญาที่ชัดเจนและเป็นธรรมตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยและการเก็บข้อมูลผู้กู้เป็นความลับ หาดหวังว่าเอกสารหรือข้อมูลส่วนตัวจะรั่วไหลได้เลยไม่ว่าจะเป็นการกู้สินเชื่อผ่านออนไลน์หรือใช้บริการที่สาขา หากเป็นสินเชื่อที่ถูกกฎหมาย สถาบันการเงินจะระบุอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อแต่ละประเภทเอาไว้ชัดเจน โดยอัตราดอกเบี้ยจะต้องไม่เกินที่กฎหมายกำหนดรวมทั้งระบุค่าธรรมเนียม ค่าบริการ เบี้ยปรับ และเงื่อนไขอื่น ๆ เอาไว้อย่างครบถ้วน (CardX, 2565)

คุณภาพของการบริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์มีความสำคัญอย่างมาก เพราะมีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้ที่มาใช้บริการ ซึ่งในภาคการเงินนั้น ความเชื่อมั่นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการและกลับมาใช้บริการซ้ำอีก การให้บริการที่มีคุณภาพสูงสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระยะยาวและช่วยเพิ่มฐานลูกค้าและนอกจากนี้คุณภาพการบริการที่ดีจะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดข้อร้องเรียนและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบริษัทได้ในระยะยาว การให้บริการที่ตรงตามความคาดหวังของผู้ใช้บริการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูงอย่างภาคการเงิน

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาคุณภาพการให้บริการของพนักงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการสินเชื่อของบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา เพื่อนำผลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของพนักงานเพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการสินเชื่อของบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาจำแนกตามข้อมูลบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ แบบสอบถาม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้มีแหล่งข้อมูลแยกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้บริการสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินกู้หลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา โดยให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากตำรา รายงานการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และอินเทอร์เน็ต

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผู้ใช้บริการสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาเลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ของ W.G. Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบความคิดประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 คุณภาพการให้บริการสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาโดยเป็นข้อคำถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = สำคัญมากที่สุด, 4 = สำคัญมาก, 3 = สำคัญปานกลาง, 2 = สำคัญน้อย, 1 = สำคัญน้อยที่สุด และ ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการให้บริการสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา โดยเป็นข้อคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ 5 = พึงพอใจมากที่สุด, 4 = พึงพอใจมาก, 3 = พึงพอใจปานกลาง, 2 = พึงพอใจน้อย, 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) การหาความเที่ยงตรง ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นอาจารย์ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี ประเมินและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977) ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ .807 2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 40 คน ด้วยวิธีของ Cronbach แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า ความเชื่อมั่น เท่ากับ .968

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ได้มีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจาก การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และการรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่าง เดือน พฤศจิกายน 2567 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2568

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสถิติการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t test), การทดสอบค่าเอฟ (F test) แบบ One-Way ANOVA และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	195	48.75
	หญิง	205	51.25
	รวม	400	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

อายุ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	79	19.75
	31 - 40 ปี	154	38.50
	41 - 50 ปี	89	22.25
	51 - 60 ปี	70	17.50
	60 ปีขึ้นไป	8	2.00
	รวม	400	100.00
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	0	0.00
	รับจ้างทั่วไป	139	34.75
	พนักงานบริษัทเอกชน	189	47.25
	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	5.50
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	50	12.50
	อื่น ๆ โปรดระบุ	0	0.00
	รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	247	61.75
	ปริญญาตรี	152	38.00
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.25
	รวม	400	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	193	48.25
	20,001 - 30,000 บาท	162	40.50
	30,001 - 40,000 บาท	40	10.00
	40,001 - 50,000 บาท	3	0.75
	มากกว่า 50,000 บาท	2	0.50
	รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 205 คน ร้อยละ 51.25 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 154 คน ร้อยละ 38.5 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มากที่สุด จำนวน 189 คน ร้อยละ 47.25 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 247 คน ร้อยละ 61.75 เป็นผู้ที่มียาได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 193 คน ร้อยละ 48.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา

คุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.82	0.36	มากที่สุด
2. ความน่าเชื่อถือ และ ความไว้วางใจ	4.78	0.39	มากที่สุด
3. การตอบสนองต่อความต้องการบริการ	4.78	0.38	มากที่สุด
4. การให้ความมั่นใจ	4.76	0.38	มากที่สุด
5. การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ	4.78	0.30	มากที่สุด
รวม	4.78	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมคุณภาพการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด อยู่ในระดับสำคัญมากที่สุดทั้ง 5 รายการ ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.35864) ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.39285) การตอบสนองต่อความต้องการบริการ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.38495) การให้ความมั่นใจ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.38344) การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.29764) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา

ความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อ บริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การให้บริการอย่างเสมอภาค	4.80	0.39	มากที่สุด
2. การให้บริการที่ตรงเวลา	4.77	0.38	มากที่สุด
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ	4.78	0.38	มากที่สุด
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.75	0.40	มากที่สุด
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.80	0.39	มากที่สุด
รวม	4.78	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุดทั้ง 5 รายการ ประกอบด้วย การให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.38789) การให้บริการที่ตรงเวลา ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.3848) การให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.37813) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.40321) การให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.39291) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา จำแนกตามข้อมูลบุคคล

ข้อมูลบุคคล	ความพึงพอใจในการให้บริการ		P	ผลการทดสอบ
	T	F		
เพศ	-0.004			ไม่แตกต่าง
อายุ		0.668	0.61*	ไม่แตกต่าง
อาชีพ		0.548	0.65*	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา		0.034	0.98*	ไม่แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		0.131	0.91*	ไม่แตกต่าง

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา

ตารางที่ 5 คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัท
สินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา

คุณภาพการให้บริการ	B	Std.	Beta	t	p	ผลการ
		Error	Beta			ทดสอบ
(ค่าคงที่)	0.298	0.104		2.85	0.00	
ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	0.185	0.037	0.187	4.94	0.00	มีอิทธิพล
ความน่าเชื่อถือ และ ความไว้วางใจ	0.119	0.041	0.132	2.92	0.00	มีอิทธิพล
การตอบสนองต่อความต้องการบริการ	0.183	0.041	0.199	4.45	0.00	มีอิทธิพล
การให้ความมั่นใจ	0.233	0.038	0.253	6.20	0.00	มีอิทธิพล
การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ	0.27	0.046	0.228	5.82	0.00	มีอิทธิพล

*p<.01

จากตารางที่ 5 คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อ
บริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา พบว่า คุณภาพการให้บริการ การเข้าใจการรับรู้
ความต้องการของผู้รับบริการ การให้ความมั่นใจ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ การตอบสนองต่อความต้องการ
บริการ และความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

อภิปรายผล

คุณภาพการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา
จากการศึกษาพบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ และ ความไว้วางใจ การตอบสนองต่อ
ความต้องการบริการ การให้ความมั่นใจ การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาทีณี นัยแนบ และคณะ ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการสินเชื่อโครงการ
ธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพการให้บริการสินเชื่อโครงการ
ธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (วาทีณี
นัยแนบ และคณะ, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัย โมลี ชุกกลิ่นหอม ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อ
ความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาพระประแดง พบว่าคุณภาพการให้บริการที่ส่งผล
ต่อความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาพระประแดงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
(โมลี ชุกกลิ่นหอม, 2564) ผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งในด้านวิธีการศึกษาและ
ผลลัพธ์ที่ได้รับ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณภาพการให้บริการในทุกด้านต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบาง
ปลา จากการศึกษพบว่า การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ
การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการที่ก้าวหน้า ในภาพรวมของความพึงพอใจในการใช้บริการอยู่ในระดับ
ความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศพร ฉะขุนทด ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้
บริการธนาคารธนชาต สาขามหาชัยเมืองใหม่ จังหวัด สมุทรสาครพบว่าความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการ
ธนาคารธนชาต สาขามหาชัยเมืองใหม่ จังหวัด สมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เกศพร ฉะขุนทด, 2564)
ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถทำได้จากการนำเสนอผลการวิจัยในด้านบริการลูกค้า และการเงิน รวมถึงการเปรียบ
เทียบกับงานวิจัยที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกันจากหลายแหล่งนั้นช่วยเสริมความน่าเชื่อถือให้กับ
ข้อสรุปได้

ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านเพศ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานสินเชื่อบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมวิมล สุขเสริม และ ปยุดา อิงคสมภพ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจรายย่อยของธนาคารออมสิน สาขากันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจรายย่อยของธนาคารออมสิน สาขากันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่ แตกต่างกัน (ธรรมวิมล สุขเสริม และปยุดา อิงคสมภพ, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาสุมินทร์ จินดาประกาย ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาบางบัวพบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน (ญาสุมินทร์ จินดาประกาย, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจ การตอบสนองต่อความต้องการบริการ การให้ความมั่นใจ การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ จึงเห็นว่าผู้ให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา ควรรักษาคุณภาพของการให้บริการของพนักงานบริษัทสินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลา โดยมีข้อเสนอแนะทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ผู้บริหารของบริษัทควรให้ความสำคัญในเรื่องการแต่งกายที่สะอาด สุภาพ เรียบร้อย เพื่อให้เป็นมาตรฐานและเป็นหน้าเป็นตาของบริษัท พนักงานมีการให้บริการที่เท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกและมีการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลของสินเชื่อที่ชัดเจนเพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจที่ได้รับจากการบริการ 2) ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจ ผู้บริหารของบริษัทควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดลำดับคิวการใช้บริการอย่างถูกต้องเพื่อให้เกิดความพึงพอใจให้กับตัวลูกค้าที่มาใช้บริการ พนักงานมีทักษะในการให้บริการที่ คล่องแคล่ว ว่องไวในการให้บริการเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในขั้นตอนการทาสัญญาให้กับลูกค้า พนักงานให้ความช่วยเหลือในการให้บริการสินเชื่อเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการครั้งแรกเพื่อบอกต่อและแนะนำผู้ที่สนใจเข้ามาใช้บริการ 3) การตอบสนองต่อความต้องการบริการ ผู้บริหารบริษัทควรให้ความสำคัญในเรื่องการให้บริการสุภาพอ่อนน้อม และมีอัธยาศัยดีในการบริการเพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในการรับบริการ พนักงานให้บริการที่เป็นประโยชน์ และแจ้งรายละเอียดในการทำสัญญาทุกขั้นตอน และพนักงานมีการอธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับดอกเบี้ยและเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับลูกค้าเกิดความไว้วางใจและแสดงถึงความโปร่งใสในการใช้บริการของลูกค้า 4) การให้ความมั่นใจ ผู้บริหารของบริษัทควรให้ความสำคัญในเรื่องการทำให้เกิดความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ พนักงานมีการแจ้งถึงอัตราดอกเบี้ยที่ชัดเจนและโปร่งใสเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีมีความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า และพนักงานมีความสามารถ ความชำนาญในการทำงานเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำสัญญาให้ทันตามเวลาที่ลูกค้าต้องการ 5) การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ ผู้บริหารของบริษัทควรให้ความสำคัญในเรื่อง การสนใจและเอาใจใส่กับลูกค้าเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดและรวดเร็วในการทำสัญญา พนักงานให้เกียรติและให้ความสำคัญต่อลูกค้าเพื่อที่จะให้ลูกค้าใช้บริการกับทางบริษัทไปอย่างยาวนานและพนักงานมีการยืดระยะเวลาในการชำระให้กับผู้ใช้บริการเพื่อให้ลูกค้าวางแผนทางการเงินให้กับตัวลูกค้าเอง และ ลูกค้ายังมีความประทับใจเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของพนักงานบริษัท

สินเชื่อเงินทุนหลักทรัพย์แห่งหนึ่งในเขตชุมชนถนนบางปลาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อเพิ่มระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- เกศพร เฉยขุนทด. (2564). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารธนชาต สาขามหาชัยเมืองใหม่ จังหวัดสมุทรสาคร. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/S57LM>
- ญาสุมินทร์ จินดาประกาย. (2561). คุณภาพการให้บริการของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาบางบัว. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). รายงานภาวะและแนวโน้มสินเชื่อ. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/CHXRV>
- ธรรมวิมล สุขเสริม และปยุดา อิงคสมภพ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจรายย่อยของธนาคารออมสิน สาขากันทรามย์ อำเภอกันทรามย์ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร, 1(1), 44 -59.
- โมลี ชุกกลิ่นหอม. (2564). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขาพระประแดง. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/QLIDb>
- วาทีณี น้อยเนบ และคณะ. (2565). คุณภาพการให้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เรียกใช้เมื่อ 23 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/YrLk3>
- CardX. (2565). Advantages and features of legal loans. Retrieved June 10 , 2567, from <https://shorturl.asia/qQYP4>
- Lucky Leasing. (2565). Benefits of Loans. Retrieved June 3, 2567, from <https://shorturl.asia/YuPti>
- Refinn. (2566). Recommend legal loans. Retrieved June 23 , 2567, from <https://shorturl.asia/HAL70>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Tijdschrift voor Onderwijsresearch, 2(2), 49-60.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี*

PARTICIPATORY ADMINISTRATIONS OF EDUCATIONAL PARTNERSHIPS AFFECTING
THE DEVELOPMENT OF ACADAMIC EXCELLENCE IN PRIVATE SCHOOLS UNDER
CHONBURI PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

รัชวดี สุขานา*,ธีรังกูร วรบำรุงกุล, เรืองวิชัย นิลโคตร

Rachawadee Suknana*, Theerangkoon Warabamrungskul, Reongwit Nilkote

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6426141020@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา กับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี จำนวน 357 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหางกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) หุ้นส่วนการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.47) 2) สถานศึกษาเอกชนมีการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.44) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สามารถพยากรณ์การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 69 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.086 + .769X$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = .83^* Z_x$

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, หุ้นส่วนการศึกษา, ความเป็นเลิศ, สถานศึกษาเอกชน

* Received August 26, 2024; Revised October 1, 2024; Accepted October 7, 2024

Abstract

This research aimed to: 1) Study participative management of educational stakeholders under the Chonburi Provincial Education Office, 2) Examine the development towards excellence of private educational institutions under the Chonburi Provincial Education Office, 3) Investigate the relationship between participative management of educational stakeholders and the development towards excellence of private educational institutions under the Chonburi Provincial Education Office, and 4) Create a predictive model for participative management of educational stakeholders that impacts the development towards excellence of private educational institutions under the Chonburi Provincial Education Office. This quantitative research utilized questionnaires with a sample group of 357 administrator and teacher under Chonburi provincial education office. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's sample size table. Data analysis included means, standard deviations, Pearson's correlation coefficients, and simple regression analysis. The findings indicated that: 1) Education partnerships participatory management was rated highest ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.47), 2) Development towards excellence of private schools was also rated highest ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.4), 3) There was a significant positive correlation between participatory management and development towards excellence of private schools at the .01 level, and 4) Participatory management affecting the development towards excellence of private schools was established predictive equation for development towards excellence of private schools it was possible to create forecast equations with 69 %. The predictive equations were formulated as follows: Raw score prediction $\hat{Y} = 1.086 + 0.769X$ and Standardized score prediction $\hat{Z}_y = 0.83 * Z_x$.

Keywords: Participatory Administrations, Educational Partnerships, Academic Excellence, Private Schools

บทนำ

บทบัญญัติของกฎหมายได้เอื้อให้สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกประเภทส่งผลให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษามากขึ้น มีการกำหนดให้รัฐสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐต้องมีการกำหนดนโยบายและมาตรการทางด้านการศึกษาที่ชัดเจน และต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน มีการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, 2542); (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4), 2562) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาครัฐจะได้กำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษา แต่ด้วยนโยบายยังขาดความชัดเจน เนื่องจากนโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงตลอด เช่น มีการรับนักเรียนโดยไม่ต้องสอบ มีการรับนักเรียนรอบสอง การขยายห้องเรียน หรือชั้นเรียนเพิ่ม ตลอดจนเงินอุดหนุนที่ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ส่งผลให้สถานศึกษาเอกชนในปัจจุบันต้องแข่งขันกันมากขึ้นทั้งกับสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชนด้วยกัน และสถานศึกษานานาชาติ เนื่องจากผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงนิยมส่งบุตรหลานไปเข้าเรียน ถึงแม้จะมีการเก็บอัตราค่าเนิยมการศึกษาที่สูง ซึ่งในปัจจุบันมีสถานศึกษาเอกชนใน

การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 11,746 โรง ประกอบด้วยโรงเรียนสามัญศึกษา 3,758 โรง และโรงเรียนประเภทนานาชาติ 234 โรง และโรงเรียนนอกระบบ 7,754 โรง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2566) สถานศึกษาเอกชนในระบบประเภทสามัญและการศึกษานอกระบบมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 - 2565 แต่โรงเรียนนานาชาติ ได้มีการเปิดเพิ่มขึ้นทุกปี และมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสวนกระแสสถานการณ์โควิดสะท้อนให้เห็นว่าการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ คุณภาพและมาตรฐานที่สูงของสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาเอกชนแต่ละที่จะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงเท่านั้น ถึงจะอยู่รอดได้ในสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

จากปัญหาการศึกษาของสถานเอกชนดังกล่าว ประกอบกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการใช้ชีวิตหยุดชะงักหรือชะลอตัวลง ทั้งด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องปิดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในช่วงแรก และใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนบนพื้นฐานความปลอดภัยทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งเกิดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะการเข้าสังคม และทักษะการปรับตัว เป็นต้น จึงมีความจำเป็นต้องฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อเจอสถานการณ์โควิด-19 เข้าซ้อนกับปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ทำให้รายได้ของผู้ปกครองลดลง ส่งผลต่อการพิจารณาเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญ และการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา ทำให้จำนวนนักเรียนลดลง เนื่องจากย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม หรือย้ายไปเข้าศึกษาต่อสถานศึกษาของรัฐ จากปัญหาที่กล่าวมาส่งผลให้จำนวนนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนมีจำนวนลดลงในทุกปี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566) จำนวนนักเรียนของโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญมีจำนวนลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 - 2566 เช่นเดียวกับสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดชลบุรี ที่มีจำนวนนักเรียนและจำนวนสถานศึกษา ลดลงจากสถานการณ์โควิด ซึ่งในปีการศึกษา 2564 มีจำนวนนักเรียน 2,361,956 คน ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักเรียน 2,095,018 คน และในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียน 2,074,952 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2566) ทั้งนี้ จำนวนนักเรียนและจำนวนสถานศึกษาที่ลดลง เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางครอบครัว ปัญหาทางสังคม หรือปัญหาทางจิตวิทยาต่าง ๆ รวมถึง ปัญหาที่ประเทศไทยมีจำนวนการเกิดของเด็กน้อยลงในทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับสถานศึกษาเอกชน โดยเฉพาะขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่งผลให้สถานศึกษาเอกชนเกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารกิจการ เนื่องจากขาดสภาพคล่องทางการเงิน สถานศึกษาเอกชนจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ดังนั้น ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจและความสำคัญต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โรงเรียนเอกชนได้รับผลกระทบจากอัตราการเกิดใหม่ที่ลดลง อัตราเงินอุดหนุนที่ไม่ปรับเพิ่ม 3 อัตราเงินเดือนระดับปริญญาตรี และการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนเอกชนด้วยกัน

จากความเป็นมาและประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าการอยู่รอดของสถานศึกษาเอกชน ขึ้นอยู่กับคุณภาพและความนิยมของผู้ปกครองในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศจึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเป้าหมายของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนสำคัญในการบริหารงานในทุก ๆ ด้านให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศในทุกด้าน และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น การศึกษาครั้งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนเป็นแนวทางการศึกษา โดยมุ่งหวังจะเป็นองค์ความรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. **ประชากร** คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี จำนวน 88 แห่ง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5,661 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย** คือ 1) แบบสอบถามการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา จำนวน 22 ข้อ 2) แบบสอบถามการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน จำนวน 33 ข้อ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาพัฒนา และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และแบบสอบถามการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ค่า IOC $\geq$ 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดสอบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach, L. J., 1990) และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อความที่ใช้สอบถามการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.57 ถึง 0.90 และได้ข้อความที่ใช้สอบถามการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา จำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.65 ถึง 0.95 จากนั้นได้ทำทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ตามเป้าหมาย 100%

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาและการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาและการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และ

การวิเคราะห์ถดถอย (Simple Regression Analysis) ใช้สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (ปรกรณ์ ประจันบาน, 2555)

ผลการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี มีผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา		n = 357		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	4.51	0.50	มากที่สุด	5
2	ด้านการร่วมตัดสินใจ	4.53	0.53	มากที่สุด	4
3	ด้านการร่วมรับผิดชอบ	4.57	0.59	มากที่สุด	2
4	ด้านการร่วมในผลประโยชน์	4.62	0.50	มากที่สุด	1
5	ด้านการร่วมในการประเมินผล	4.56	0.49	มากที่สุด	3
รวม		4.55	0.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) ด้านการร่วมรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.59) ด้านการร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) และด้านการร่วมปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน		n = 357		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านภาวะผู้นำ	4.60	0.48	มากที่สุด	3
2.	ด้านการวางแผนกลยุทธ์และนโยบาย	4.59	0.47	มากที่สุด	4
3	ด้านการจัดการกระบวนการ	4.58	0.45	มากที่สุด	5
4.	ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้	4.56	0.47	มากที่สุด	6
5.	ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล	4.61	0.49	มากที่สุด	1
6.	ด้านการมุ่งเน้น นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.60	0.49	มากที่สุด	2
7.	ด้านผลลัพธ์	4.55	0.49	มากที่สุด	7
รวม		4.58	0.44	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.48) ด้านการวางแผนกลยุทธ์และนโยบาย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.47) ด้านการจัดการกระบวนการ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.45) ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.47) และด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา กับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา กับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X	Y
X ₁	1						
X ₂	0.876**	1					
X ₃	0.751**	0.757**	1				
X ₄	0.833**	0.807**	0.744**	1			
X ₅	0.840**	0.845**	0.702**	0.848**	1		
X	0.943**	0.943**	0.846**	0.919**	0.929**	1	
Y	0.787**	0.740**	0.683**	0.799**	0.800**	0.830**	1

**p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา กับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันสูง ($r_{xy} = 0.830$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยการเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการร่วมในการประเมินผล (X₅) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ในระดับมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ($r_{x_5y} = 0.800$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ (X₄) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ในระดับมีความสัมพันธ์กันสูง ($r_{x_4y} = 0.799$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการร่วมปฏิบัติงาน (X₁) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ในระดับมีความสัมพันธ์กันสูง ($r_{x_1y} = 0.787$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการร่วมตัดสินใจ (X₂) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ในระดับมีความสัมพันธ์กันสูง ($r_{x_2y} = 0.740$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และด้านการร่วมรับผิดชอบ (X₃) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ในระดับมีความสัมพันธ์กันปานกลาง ($r_{x_3y} = 0.683$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการศึกษการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

model	SS	df	MS	F	P
Regression	47.610	1	47.610	788.655	0.000**
Residual	21.431	355	0.060		
Total	69.040	356			

**p < .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การพยากรณ์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรเกณฑ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอย อย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายแบบขั้นตอน (Stepwise Simple Regression Analysis) เพื่อค้นหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	n = 356		Df	r _{xy}	a	b	β	P
	$\bar{x}$	S.D.						
X _{รวม}	4.59	.44	355	.830	1.083	.769	.83	.000 ^b
Y _{รวม}	4.55	.48						
R = 0.830 ^a , R ² = 0.69, Adjusted R ² = 0.689, S.E. _{est} = 0.246, F = 788.66, Sig. = 0.000								

**p < .01

จากตารางที่ 5 แสดงว่าการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ 1.086 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .769 และค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .83 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี คือ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.086 + .769X$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = .83 * Z_x$ จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา 1 หน่วย ทำให้การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี เปลี่ยนไปที่ 0.769 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์หุ้นส่วนการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) ด้านการร่วมรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.59) ด้านการร่วมในการประเมินผล

($\bar{x}$ = 4.56, S.D. = 0.49) ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.53) และด้านการร่วมปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.50) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญและมองเห็นศักยภาพในตัวครูจึงได้มีการเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้อิสระในการคิดค้นแนวทางในการดำเนินงานและแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงาน ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันในการตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับหัตยาพร แสงดี และคณะ ได้ศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การประเมินผล การตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินงานตามลำดับ ส่วนการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ก็มีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดยเน้นที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา ทำให้มาตรฐานการศึกษาได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (หัตยาพร แสงดี และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับอรสา ทรงศรี และคณะ พบว่า การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แสดงให้เห็นถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการบริหารนี้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก พร้อมองค์ประกอบย่อย คือ คณะกรรมการกิจการนักเรียน ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานกิจกรรมนักเรียน งานระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารนี้โดยผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมนี้มีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในทุกระดับของการบริหารงานช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งและคุณภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา (อรสา ทรงศรี และคณะ, 2557) สามารถอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลกระทบบวกต่อผลประโยชน์ทั้งในด้านการประเมินผล การตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการบริหารยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา แสดงให้เห็นว่ามีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและปฏิบัติงานตามมาตรฐาน และรวมถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกิจการนักเรียนและการบริหารงานในแต่ละด้าน เช่น งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานกิจกรรมนักเรียน และการพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งหมด นับว่าเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในระยะยาว ทั้งนี้ ผลการวิจัยก็ตรงกับผลการศึกษา และมีความสอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผล ช่วยให้เห็นภาพรวมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการสนับสนุนทั้งจากทฤษฎีและการสำรวจข้อมูลที่เป็นมูลค่าที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานศึกษาเอกชนมีการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.44) ในทุกด้าน ซึ่งบ่งชี้ถึงการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.49) และการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.49) ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์และนโยบาย การจัดการกระบวนการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน การให้ความสำคัญกับบุคลากรและนักเรียนเป็นพิเศษนี้ ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงมาก

ผลการศึกษาสอดคล้องกับพรพินิจ ไชยลังกา และคณะ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายมีการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีการวางแผนและการควบคุมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังพบปัญหาเช่น การไม่มีการวางแผนให้ครูทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ และขาดการนำองค์การเข้าไปส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาไปทางการวางแผน การจัดการองค์การ การนำองค์การ และการควบคุมเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการให้กับโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนี้ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการนำองค์การเข้าไปส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้แก่ชุมชน (พรพินิจ ไชยลังกา และคณะ, 2559) และสอดคล้องกับ จงรักษ์ ศรีทิพย์ และดวงใจ ชนะสิทธิ์ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุด เนื่องจากมีอิทธิพลต่อการสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมการเป็นเลิศในโรงเรียน และการวางแผนกลยุทธ์ เป็นปัจจัยที่ช่วยกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน นอกจากนี้ การมุ่งเน้นผู้เรียนและการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการทำงานในโรงเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมและการจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี เป็นการเสริมสร้างพื้นฐานและการใช้เครื่องมือในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้าย ความเป็นเลิศของโรงเรียนเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในทุกด้านที่กล่าวถึงข้างต้น (จงรักษ์ ศรีทิพย์ และดวงใจ ชนะสิทธิ์, 2560) สามารถอภิปราย การพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมากในการเติบโตและพัฒนาของโรงเรียนเอกชน โดยการให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำ การวางแผน การมุ่งเน้นผู้เรียน และการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนในอนาคต

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เกนธ์ ($r_{xy} = 0.830$) ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .01 การศึกษาเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยตามด้านต่าง ๆ พบว่า การร่วมในการประเมินผล (X5) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงมากกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ($r_{x5y} = 0.800$) ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .01 อีกทั้ง ด้านการร่วมในผลประโยชน์ (X4) ก็มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงมากกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) ($r_{x4y} = 0.799$) ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .01 และการร่วมปฏิบัติงาน (X1) ด้วยก็มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงมาก ($r_{x1y} = 0.787$) ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .01 นอกจากนี้ ด้านการร่วมตัดสินใจ (X2) และการร่วมรับผิดชอบ (X3) ก็มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งผลการวิจัยนี้ช่วยยืนยันถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเอกชนให้เป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับข้อสรุปของการวิจัยที่มีเชื่อมโยงตรงไปตรงมาแก่ภัทรา จิตรอักษร และคณะ พบว่า คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูง ($r = 0.780$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งหมายความว่า ผู้นำที่มีคุณลักษณะดี เช่น การมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี จะช่วยส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ได้ดีขึ้น (ภัทรา จิตรอักษร และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับ ชิณพวงค์ ทองพวง และคณะ ได้ศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารผลงานและการบริหารงานคุณภาพมีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการบริหารผลงานมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศโดยตรง ($r = .79$) และการบริหารงานคุณภาพก็มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ ($r = .59$) อีกทั้งการบริหารงานคุณภาพยังมีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .64$) และการบริหารผลงานมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศผ่านการบริหารงาน

คุณภาพ ($r = 1.02$) ข้อเสนอคือการนำเสนอแผนกลยุทธ์ในการใช้การบริหารผลงานแบบ OKRs ในการบริหารผลงานของบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความได้เปรียบและสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ นอกจากนี้ การนำเสนอแผนกลยุทธ์นี้ยังช่วยให้มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงด้านบริหารการบริหรที่มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว (ซิษณุพงศ์ ทองพวง และคณะ, 2565) สามารถอธิบายได้ว่าผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปยืนยันถึงความสำคัญของคุณลักษณะผู้นำที่มีคุณลักษณะดีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ซึ่งช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตัดสินใจและการทำงานร่วมกัน และสร้างควมมีประสิทธิภาพในการบริหารงานและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ได้ดีขึ้นนอกเหนือจากนี้ ข้อเสนอดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเสนอแผนกลยุทธ์ในการใช้การบริหารผลงานแบบ OKRs เพื่อสร้างความได้เปรียบ ความแข็งแกร่งในการแข่งขันอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ ซึ่งช่วยให้มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงด้านบริหารการบริหรที่มีผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายเพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดชลบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงและมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ 1.086 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .769 และในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .83 สมการพยากรณ์ชี้ให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา 1 หน่วย ทำให้การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนเปลี่ยนไปที่ 0.769 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์แบบง่ายเพื่อหาตัวพยากรณ์ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษามีความสัมพันธ์ที่สำคัญทางสถิติกับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน โดยมีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ 1.083 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.086 + .769 X$ และในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = .83 * Z_x$ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา 1 หน่วย ทำให้การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนเปลี่ยนไปที่ 0.769 หน่วย ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับชุดทฤษฎี หลวงแสน และคณะ พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดอุดรดิตรดิธมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดที่ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้ ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการยังมีค่าเฉลี่ยสูงที่ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำที่ด้านผลงานของสถานศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา งบประมาณ ผู้ปกครองและชุมชน และครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 68.90 โดยนำส่วนประกอบเหล่านี้เข้าในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชุดทฤษฎี หลวงแสน และคณะ, 2564) และสอดคล้องกับ ศรีรัก ผลาเมธากุล และฉลอง ชาตรุประชีวินได้ศึกษา พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและด้านพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์มีค่าสูงสุดที่ด้านครูและบุคลากร และต่ำสุดที่ด้านผู้บริหาร ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร และสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยสมการพยากรณ์สามารถเขียนได้เป็นคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.086 + .769 X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = .83 * Z_x$ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาและจำเป็นต้องพิจารณาทั้งด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารของโรงเรียนได้อย่างเป็นองค์ประกอบ (ศรีรัก ผลาเมธากุล และฉลอง ชาตรุประชีวิน, 2565) สามารถอธิบายได้ว่าการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่สำคัญใน

การบริหารโรงเรียน ซึ่งนำมาเชื่อมโยงกับการจัดการที่ดีต้องมีการคำนึงถึงบุคลากรที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการนำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรมาพิจารณาในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียนต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมรับผิดชอบ มีค่าน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี ควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และให้ครูมีอิสระในการคิด มีอิสระในการรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดความทุ่มเท และตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ส่งผลให้งานสำเร็จบรรลุตาม ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษา 1 หน่วย ทำให้การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี เปลี่ยนไปที่ 0.769 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับครู โดยเริ่มให้ความสำคัญตั้งแต่การสรรหาคัดเลือกครูเข้าทำงาน สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ มีการสร้างแรงจูงใจ มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการแก้ปัญหา มีการสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อส่งเสริมในการทำงานของครู มีการสร้างความรักความผูกพันกันในองค์กร เพื่อให้การจัดการทรัพยากรบุคคลสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษามาเพิ่มเติมตามผลการศึกษาค้นพบ ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยแบบผสมผสานเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหุ้นส่วนการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ด้วยวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมหรือวิจัยปฏิบัติการเพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาเอกชนแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- แก้วภัทรา จิตรอักษร และคณะ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 23(1), 249-261.
- ชิษณุพงศ์ ทองพวง และคณะ. (2565). รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารผลงาน การบริหารงานคุณภาพ และองค์การแห่งความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยคริสเตียน. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 28(1), 128-140.
- ชุตติกาญจน์ หลวงแสน และคณะ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(9), 23-34.
- ปกรณ ประจันบาน. (2555). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- พรพินิจ ไชยลังกา และคณะ. (2559). การบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 9(1), 160-176.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 4-16 (19 สิงหาคม 2562).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก หน้า 1-99 (11 ตุลาคม 2542).

- ศรรัก ผลาเมธากุล และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่. *Journal of Inclusive and Innovative Education*, 6(2), 134-148.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2566 - 2570. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจียฮั่ว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). สถิติการศึกษาฉบับย่อ. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/Kb6Hj>
- หทัยพร แสงดี และคณะ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(87), 120-135.
- อรสา ทรงศรี และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารจันทร์เกษสาร*, 20(38), 143-151.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*, in *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP IN THE BRITTLE, ANXIOUS, NON-LINEAR AND INCOMPREHENSIBLE (BANI) ERA AFFECTING TEACHER TEAMWORK PERFORMANCE IN SCHOOLS UNDER CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นาริรัตน์ บำบัดทุกข์*, เรืองวิญญ์ นิลโคตร, วัชรวิทย์ บุญลอย

Nareerut Bumbudtuk*, Reongwit Nilkote, Waiwoot Boonloy

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6526141012@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนีย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 2) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้อำเภอเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นขั้นของการแบ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนีย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.46) 2) ระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.39) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู มีผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ เท่ากับ .574 และอำนาจพยากรณ์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ร้อยละ 32.90 สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนน $\hat{Y} = 2.333 + 0.253 (X_3) + 0.205 (X_4)$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.331 (X_3) + 0.262 (X_4)$ ผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ยุคบาเนีย, ประสิทธิภาพ, การทำงานเป็นทีม

Abstract

The purposes of this research were to: 1) Study the level of transformational leadership in schools under Chanthaburi Primary Educational Area Office 2 in the brittle, anxious, non-linear and incomprehensible (BANI) era, 2) Study the level of teamwork performance of teachers in these

* Received September 26, 2024; Revised October 14, 2024; Accepted October 21, 2024

schools, 3) Determine the relationship between transformational leadership in the BANI era and teamwork performance of teachers in these schools, and 4) Create a predictive equation for the transformational leadership in the BANI era affecting teacher teamwork performance in these schools. It is quantitative research. The instrument used in the study was a questionnaire with a sample of 285 people. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, and stratified sampling by proportion was used, with districts as the strata. The statistics used for data analysis included: mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research results found that: 1) Opinions about transformational leadership in the BANI era were at the high level ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.46); 2) Opinions about teamwork performance of teachers were at the high level ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.39); 3) There was a moderately positive correlation between transformational leadership in the BANI era and teamwork performance of teachers, which was statistically significant at the 0.01 level; and 4) Transformational leadership in the BANI era had a significantly positive effect on teamwork performance of teachers at the 0.05 level. The multiple correlation coefficient was 0.574, and the predictive power accounted for 32.90% of the teamwork performance of teachers. The forecast equation in raw score format was: $\hat{Y} = 2.333 + 0.253 (X_3) + 0.205 (X_4)$, and the forecast equation in the form of a standardized score was: $\hat{Z}_y = 0.331 (X_3) + 0.262 (X_4)$. The study results align with the objectives and hypotheses set.

Keywords: Transformational Leadership, BANI Era, Performance, Teamwork

บทนำ

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับโลกและประเทศ ซึ่งเรียกว่า BANI WORLD การรับมือวิกฤตในยุคนี้ต้องมีโครงสร้างการทำงานที่เข้มแข็งและทักษะฟื้นฟูเมื่อล้มเหลว สำหรับความกังวลต้องมีความเข้าใจและสติ การคาดเดาไม่ได้ต้องประเมินบริบทและพร้อมปรับตัว ส่วนความเข้าใจยากต้องใช้ความโปร่งใสและสัญชาตญาณในการตัดสินใจ โดยการแบ่งปันข้อมูลช่วยเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงานในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2566) และท่ามกลางความไม่แน่นอนและความท้าทายต่าง ๆ การรู้เท่าทันและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยให้ทรัพยากรมนุษย์มีทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง จะเป็นการเพิ่มบรรยากาศความสุขในองค์กรรวมถึงการการปรับตัวทัศนคติและสร้างวัฒนธรรมแห่งการทำงานเป็นทีมไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการใน BANI WORLD ที่เน้นการปรับตัว (adaptability) ความเข้าใจซึ่งกันและกัน (empathy) และการสร้างโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและมีความโปร่งใส (ณัฐพร สิงห์สร และคณะ, 2567) ความสำคัญดังกล่าวกลไกของภาครัฐที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอาจจะไม่สอดคล้องหรือไม่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้การบริหารสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม การบริหารในยุค BANI WORLD ผู้บริหารจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อปรับตัวและองค์กรให้มีความเหมาะสมและทันต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่กำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิก ทีมงาน และองค์กรมั่นใจว่ามีความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต การบริหารสถานศึกษา ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทันต่อเหตุการณ์ สร้างเสริมความชัดเจนในนโยบายและกลยุทธ์มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา และประทุมทอง ไตรรัตน์, 2566) การบริหารการศึกษาในยุคนี้ต้องการผู้นำที่มีความสามารถรอบด้าน มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และพร้อมที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยน

แปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถรับมือกับความท้าทายในยุค BANI WORLD ได้อย่างเต็มที่

การมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรต้องอาศัยทีมในการทำ “การบริหารทีม” ได้ถูกกำหนดให้มีความหมายในหลากหลายแง่มุม เนื่องจากความสำคัญและความซับซ้อนของบทบาทของทีมในการทำงานร่วมกัน ในเชิงเทคนิคและการบริหารจัดการองค์กร “ทีมงาน” ตามความหมายทั่วไปหมายถึงกลุ่มคนที่ร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือดำเนินงานตามลักษณะงาน โดยการรับรู้และยอมรับวิธีการที่จะนำไปสู่ผลตามเป้าหมายมีความสำคัญอย่างมาก (Parker, G. & Kropp, R., 2001) อีกทั้งยังหมายถึงกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน (Goetsch, D. L., 2004) การบริหารจัดการทีมให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์และการประสานงานภายในทีม โดยสมาชิกในกลุ่มหรือทีมต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวได้ว่า การรวมตัวเป็นทีมคือการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีทักษะที่เสริมสร้างการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกันและมีความรับผิดชอบร่วมกัน (Cox, T. H., 1994) สรุปได้ว่า ทีมงานเป็นกลุ่มคนที่ร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือดำเนินงานตามลักษณะงาน มีการรับรู้และยอมรับวิธีการที่จะนำไปสู่ผลตามเป้าหมาย โดยมีการประสานงานร่วมกันภายในทีมและมีความพึ่งพาอาศัยกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ การรวมตัวของทีมนี้เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่ต่างก็มีทักษะเสริมการทำงานร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เดียวกันและรับผิดชอบร่วมกัน

ผลการรายงานผลแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 - 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินกิจกรรมที่เป็นการทำงานร่วมกัน มีการมอบหมายงานอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้บางกิจกรรมเท่านั้น เพราะบางกิจกรรมเสร็จทันตามกำหนด บางกิจกรรมเกิดความล่าช้า บางครั้งเกิดความขัดแย้งกันระหว่างการปฏิบัติงาน เนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดความเหนื่อยล้า มีการแบ่งกลุ่มกัน ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นการทำงานเป็นทีมที่เกิดขึ้น สามารถดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงได้ แต่ขาดประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2566) การมุ่งสู่เป้าหมายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีจึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาทีมในการขับเคลื่อนองค์กร แนวคิดสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมคิด ผลนิล และเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน การทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับบรรยากาศองค์การ ซึ่งหมายความว่าการทำงานเป็นทีมสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ดีในระดับหนึ่ง แต่มีผลมากยิ่งขึ้นในการสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร และบรรยากาศองค์การโดยรวม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการทำงานเป็นทีม บรรยากาศองค์การด้านความรับผิดชอบ และบรรยากาศองค์การด้านความผูกพัน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นทีม ซึ่งหมายความว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร มีผลสำคัญต่อความสำเร็จของการทำงานเป็นทีม (สมคิด ผลนิล และเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, 2559) สอดคล้อง วรากรณ์ สามโกเศศ ได้กล่าวในยุค VUCA และ BANI World ที่ผันผวน การเติบโตทางเศรษฐกิจต้องการแรงงานที่มีความสามารถเพิ่มขึ้น 2.2 เท่า และการพัฒนาประเทศต้องการแรงงานที่มีความสามารถมากขึ้น 2.5 เท่า การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องปรับปรุงระบบการศึกษาและพัฒนาพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ระบบพัฒนาคนต้องสนับสนุนการเติบโตและความสามารถในการแข่งขัน องค์กรที่มีความพร้อมด้านทีมจะเป็นองค์กรที่มีศักยภาพที่จะพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2565)

ความสำคัญและปัญหาข้างต้น จะเห็นว่าสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ นอกจากจะเกิดจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงแล้วนั้นยังขึ้นอยู่กับการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย ผู้วิจัยเล็งเห็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาณี (BANI WORLD) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็น

แนวทางในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนากระบวนการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเน่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเน่กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเน่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จาก 106 แห่ง จำนวน 1,079 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2566ก)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 285 คน ได้โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูผู้สอนแต่ละสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

การดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยคุณสมบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย การเรียนการสอน และด้านภาษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ .98 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1) แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเน่ และตอนที่ 2) แบบสอบถามประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามและรวบรวมเอาไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

โดยรูปแบบ Panel และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และอธิบายความสัมพันธ์ด้วยสมการ ได้ดังนี้ (ปกรณ ประจันบาน, 2555)

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_pX_p$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots + \beta_kZ_k$$

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ที่	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	ระดับภาวะผู้นำ			
		n = 285			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านกระตุนทางปัญญา	4.44	0.51	มาก	4
2	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.45	0.48	มาก	3
3	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.49	0.50	มาก	1
4	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.48	0.49	มาก	2
รวม		4.46	0.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50) 2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.49) 3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.48) และ 4) ด้านการกระตุนทางปัญญา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51)

2. ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการทำงานของทีมครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ที่	ประสิทธิภาพการทำงานของทีมครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	ระดับประสิทธิภาพ			
		n = 285			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการร่วมมือและการมีส่วนร่วม	4.45	0.37	มาก	1
2	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.44	0.45	มาก	3
3	ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.43	0.45	มาก	4
4	ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.45	0.48	มาก	1
รวม		4.44	0.39	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่

- 1) ด้านการร่วมมือและการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.37) และด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.48)
- 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) และ 3) ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X	1					
X ₁	.899**	1				
X ₂	.924**	.743**	1			
X ₃	.928**	.790**	.828**	1		
X ₄	.914**	.752**	.821**	.779**	1	
Y	.562**	.476**	.502**	.549**	.533**	1

**p< .01

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง ($r_{xy} = 0.562$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	P
ค่าคงที่ (constant)	2.333	0.186		7.725*	0.000
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X ₃)	0.253	0.077	0.331	4.577*	0.000
ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X ₄)	0.205	0.073	0.262	3.802*	0.000
ค่าคงที่ (a) = 2.333					
R = 0.574, R ² = 0.329, S.E. _{est} = 0.31776, F = 34.389, Sig. = .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคbanนี้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₃) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.574 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.329 ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ได้ร้อยละ 32.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ คือ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 2.333 + 0.253 (X_3) + 0.205 (X_4)$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.331 (X_3) + 0.262 (X_4)$ ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงยุคบาปี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_1) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_2) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาปี้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาพบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาปี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50) 2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.49) 3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.48) และ 4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ สอดคล้องกับ พันธัสสา แก้วคำไสย์ ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิจัยได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการมีธรรมาภิบาล ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในขณะที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีบาร์มี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของทีมครูและการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พันธัสสา แก้วคำไสย์, 2567) และ สอดคล้องกับ สานิตย์ หนูนิล ได้ศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ คุณลักษณะด้านการมีอิทธิพลทางความคิด ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการกระตุ้นให้เกิดปัญญา และด้านการให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจก และการมีคุณลักษณะเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้นำสามารถนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ แต่ยังทำให้องค์กรสามารถรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่มีอิทธิพล สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และเคารพความเป็นปัจเจก จะทำให้องค์กรมีความพร้อมในการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน ทำให้องค์กรมีความยั่งยืนและเจริญก้าวหน้าในระยะยาว (สานิตย์ หนูนิล, 2562)

2. ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการร่วมมือและการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.37) และด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.48) 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) และ 3) ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของชนชญา สังข์พญา และโยธิน ศรีโสภา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสองด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การกระตุ้นทางปัญญา

และการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีสี่ด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล การคาดหวังผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และการระบุนิสัยทัศน์ ด้านประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีเป้าหมายเดียวกัน และความไว้วางใจซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชนชญา สังข์พญา และโยธิน ศรีโสภากา, 2559) สอดคล้องกับ ทศนิ ไชยจิตร และคณะ ได้ศึกษาและพบว่า การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงของผู้บริหารมีผลบวกต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลและการสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคลช่วยให้ครูรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ส่วนการสร้างแรงบันดาลใจช่วยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมและเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีในโรงเรียน (ทศนิ ไชยจิตร และคณะ, 2564)

3. ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง ($r_{xy} = 0.562$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ศุรางค์รัฐปรัชญา ปะตาทะยัง และคณะ พบว่า ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อีกทั้งประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเหล่านั้นก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างชัดเจน ณ ระดับนั้น ในสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน อันเป็นประโยชน์สำคัญต่อการพัฒนาศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าว (ศุรางค์รัฐปรัชญา ปะตาทะยัง และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับชวกิจ ทองนุ้ยพราหมณ์ และคณะ ได้ศึกษาและพบว่า ระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4.26 (S.D. = .31) ซึ่งแสดงถึงความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของครูในโรงเรียนเขต 3 โดยทั่วไป การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างทีม (4.41, S.D. = .34) ซึ่งหมายถึงความสำคัญของการมีความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันในทีมของครู ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (3.50, S.D. = .63) ซึ่งอาจแสดงถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการสื่อสารในทีมของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูพบว่า มีทั้งหมด 7 ปัจจัย โดยมีค่าระหว่าง .001 - .939 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 22 คู่ และ 3 คู่ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันในทีมของครูในโรงเรียน เขต 3 (ชวกิจ ทองนุ้ยพราหมณ์ และคณะ, 2566)

4. ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาเนียที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_3) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.574 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.329 ซึ่งปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพ

การทำงานเป็นทีมของครู ได้ร้อยละ 32.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 2.333 + 0.253 (X_3) + 0.205 (X_4)$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.331 (X_3) + 0.262 (X_4)$ และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_2) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับชวกิจ ทองนุ้ยพราหมณ์ และคณะ พบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า ปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูสามารถอธิบายความแปรปรวนในประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูได้ร้อยละ 76.02 โดยมีสมการทำนายในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.165 + .757X_1 - .835X_2 + .265X_3 - .269X_4 - .168X_5 + .339X_6 + .332X_7$ และสมการทำนายในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 1.032Z_{X1} - 1.217Z_{X2} + .547Z_{X3} - .555Z_{X4} + .184Z_{X5} + .605Z_{X6} + .309Z_{X7}$ การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เราเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู และช่วยให้สามารถทำนายประสิทธิภาพดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต (ชวกิจ ทองนุ้ยพราหมณ์ และคณะ, 2566) และสอดคล้องกับ ทศนิ ไชยจิตร และคณะ ได้ศึกษาและพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนในอำเภอน้ำยืน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญมาก 2 ด้าน ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลและด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยปัจจัยที่คำนึงถึงปัจเจกบุคคลมีน้ำหนักมากที่สุด (X_4) และตามด้วยปัจจัยการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ดังนั้น เมื่อพิจารณาการพัฒนาทีมงานครูในโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งด้านความเข้าใจและคำนึงถึงความต้องการของบุคคลในทีม รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมในการปฏิบัติงานด้วย ทั้งนี้ การบริหารจัดการและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในงานของครูโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ทศนิ ไชยจิตร และคณะ, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือและการมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู มีปัจจัยด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ได้ร้อยละ 32.90 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีผู้นำที่มีภาวะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของครู และเพื่อช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะจากการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลและการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคabanี้ด้านการกระตุ้นทางปัญญา การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูด้านการมีเป้าหมายร่วมกันนี้ไปใช้ในการพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เหมาะสมและสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นในการทำงานเป็นทีมอย่างมี

ประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาของนักเรียนอย่างเห็นผลในระยะยาว ข้อเสนอแนะในการการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุคบาบีและประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2566). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI: ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. เรียกใช้เมื่อ 29 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/652>
- ชนชญา สังข์พญา และโยธิน ศรีโสภณ. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 8(2), 318-333.
- ชวกิจ ทองนุ้ยพราหมณ์ และคณะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. Journal of Modern Learning Development, 8(7), 18-34.
- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา และประทุมทอง ไตรรัตน์. (2566). สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 9(1), 16-28.
- ณัฐพร สิงห์สร และคณะ. (2567). ความฉลาดทางอารมณ์วิถีพุทธ: การบูรณาการหลักธรรมสู่การเป็นองค์กรแห่งความสุขยุคพลิกผัน. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 11(1), 250-259.
- ทัศนีย์ ไชยจิตร และคณะ. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนในอำเภอน้ำยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(1), 103-119.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ ประจันบาน. (2555). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- พัฒนัสสร ก้าวคำไสย์. (2567). การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts), 44(1), 95-110.
- วรารณ สามโกเศศ. (2565). กรอบคิดจาก VUCA สู่ BANI. เรียกใช้เมื่อ 29 พฤษภาคม 2567 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1004689>
- ศุภราชรัฐปรีชา ปะตาหะยัง และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 17(2), 436-451.
- สมคิด ผลนิล และเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และบรรยากาศองค์การที่มีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นทีม กรณีศึกษารมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 12(2), 109-135.
- सानิตย์ หนูนิล. (2562). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: แนวคิดและการประยุกต์. Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts), 39(1), 63-74.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2566). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในสังกัด. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2567 จาก https://chanarea2.go.th/page_id=3411

- _____. (2566ข). รายงานผลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2567 จาก <https://chanarea2.go.th/wp-content/uploads/2023/06/1.รายงานผลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566.pdf>.
- Cox, T. H. (1994). *Cultural Diversity in Organizations: Theory, Research & Practice*. San Francisco, California: Berrett-Koehler.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Goetsch, D. L. (2004). *Effective Teamwork: Ten Steps for Technical Professions*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale, in *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Parker, G. & Kropp, R. (2001). *Team Workout: A Trainer's Sourcebook of Team-Building Games and Activities*. New York: Amacom.

การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี
อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช*
A STUDY ON PROCEDURE OF COMMUNITY HEALTH CARE
CHANDI SUB-DISTRICT, CHAWANG DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ประสิทธิ์ โชติรัตน์^{1*}, ดิเรก นุ่นเกล้า², พระครูวิรัตธรรมโชติ², ไพรัตน์ ฉิมหาด²

Prasit Chotirat^{1*}, Direk Nunklam², Phrakru Viratdhammachot², Pairat Chimhad²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: prasiththi.cho@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตัวแทนประชาชนทั่วไปในพื้นที่ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 21 คน ควบคู่กับเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.93) 2) ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี พบว่า กระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนจันดี มีการคำนึงถึงสุขภาพของบุคลากรใน รพ.สต. และ อสม. ที่จะต้องมีความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง มีวิถีชีวิตในลักษณะของการส่งเสริมสุขภาพและเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน ปรับกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพให้เข้ากับการจัดบริการของ รพ.สต. เพิ่มกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยจัดให้มีการปรึกษาด้านสุขภาพ องค์กรประกอบของกระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนจันดี ได้แก่ 1) ส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟู คุ้มครอง 2) การคัดกรองผู้ป่วย 3) การวินิจฉัยโรคและการส่งต่ออย่างเป็นระบบ 4) การให้ความรู้ด้านสุขภาพ 5) การทำงานเชิงรุก 6) การเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย และ 7) การเข้าใจบริบทชุมชน

คำสำคัญ: กระบวนการ, ส่งเสริมสุขภาพ, ชุมชนตำบลจันดี

* Received September 9, 2024; Revised October 23, 2024; Accepted October 25, 2024

Abstract

This research aimed to 1) Study the health promotion process in the Chan Di subdistrict community and 2) Study recommendations for improving the health promotion process in the Chan Di subdistrict community, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province. The research employed a mixed-method approach, including qualitative research through unstructured interviews with key informants, such as the director of the subdistrict health-promoting hospital, village health volunteers, and representatives of the local population, selected by purposive sampling, with a total of 21 participants. The quantitative aspect involved a sample of 180 residents of the Chan Di subdistrict community, selected using Krejcie and Morgan's table. A questionnaire was used as the research tool, which was validated by experts and checked for reliability. The results showed that the questionnaire was reliable and applicable. The research findings were as follows: 1) The overall health promotion process in the Chan Di subdistrict community, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, across all five aspects, had a high average score ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.93). 2) The recommendations for the health promotion process in the Chan Di community revealed that the process considered the health of the health-promoting hospital staff and village health volunteers, who needed to be capable of promoting their own health, lead a health-promoting lifestyle, and serve as role models for the public. Health promotion activities were adjusted to fit with the services provided by the health-promoting hospital, and additional health promotion activities were suggested, including health consultation services. The components of the Chan Di community health promotion process included 1) Promotion, prevention, treatment, rehabilitation, and protection, 2) Patient screening, 3) Systematic diagnosis and referral, 4) Health education, 5) Proactive operations, 6) Networking with partners, and 7) Understanding the community context.

Keywords: Procedure, Promote Health, Chandi Subdistrict Community

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่ทำลายทางด้านสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทยที่กำลังปรากฏให้เห็น คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโรคจากปัญหาโรคติดต่อที่เป็นปัญหาหลักทางสุขภาพมาเป็นโรคที่ไม่ติดต่อ การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้พิการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวจากครอบครัวขยายมาสู่ครอบครัวเดี่ยว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้การพัฒนากระบวนการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพในชุมชนทั้งพื้นที่เขตเมืองและเขตชนบทเป็นเป้าหมายแรกของการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กระทรวงสาธารณสุข ได้สนับสนุนการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ เพื่อใช้เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาให้เกิดหมู่บ้านและสังคมไทยที่แข็งแรงและยั่งยืนตามวาระแห่งชาติ “เมืองไทยแข็งแรง” ที่รัฐบาลประกาศเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2547 โดยมีเป้าหมายสู่เมืองไทยแข็งแรงในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งการพัฒนาหมู่บ้านจัดการสุขภาพตามแนวทางนี้ มิได้มุ่งเน้นที่ผลผลิตตามเป้าหมายเพียงอย่างเดียว หากยังมุ่งเน้นที่กระบวนการสร้างให้คนในชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ตรงความรู้ในเชิงวิชาการ จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการดูแลสุขภาพตนเองได้และดำรงต่อไปอย่างยั่งยืน (สุเทพ พลอยพลายแก้ว, 2556)

สุขภาพ เป็นคำที่แปลตรงจากภาษาอังกฤษ คือ คำว่า Health และคำว่า Health นี้ มาจากคำภาษาอังกฤษโบราณว่า hal หมายถึง ทั้งหมด (whole) เมื่อกล่าวถึงสุขภาพ หลายคนอาจนึกถึงสุขภาพในความหมายที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า หมายความว่า สภาพร่างกายที่อยู่ในระดับที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือเป็นสภาพของการมีชีวิตที่ดี ซึ่งนับได้ว่ายังไม่สมบูรณ์ โดยองค์การอนามัยโลกได้มีนิยามความหมายของ สุขภาพ ไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 ว่า สุขภาพ คือ ภาวะแห่งความสมบูรณ์พร้อมของร่างกาย จิตใจและสังคม และมีได้หมายความว่าเฉพาะเพียงแต่การไม่เป็นโรคหรือทุพพลภาพเท่านั้น (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2541) องค์การอนามัยโลก ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ คำว่า สุขภาพดีหมายความว่า สุขภาพดีคือ การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสวัสดิภาพทางสังคม อยู่ในสภาพดี ไม่ได้หมายความว่า ไม่มีการเจ็บป่วยหรือไม่มีทุกข์กังวลกับการเจ็บป่วยเท่านั้น (องค์การอนามัยโลก, 2556) นอกจากนี้ กองสุศึกษา ได้ให้ความหมายของสุขภาพดี (Happy Body) ไว้ว่า สุขภาพดี ไม่ได้หมายถึง น้ำหนักที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่หมายถึง การที่เราดูแลตัวเอง มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง ตั้งแต่เรื่องการออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การพักผ่อน การลดหรือเลิกสิ่งที่เป็นพิษสุขภาพ (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2552) จากนั้นมา สุขภาพขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงมุมมองของสุขภาพที่มีมิติที่กว้างขวางหลากหลายมากขึ้นการให้ความสำคัญกับสุขภาพในมิติที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน เป็นการพัฒนามิติของสุขภาพที่มากขึ้นกว่าความมีร่างกายแข็งแรงจิตใจเข้มแข็ง ไม่มีความทุกข์ร้อนใจที่มีอยู่แต่เดิมที่เรื่องสุขภาพถูกมองในมุมที่มีความหมายแคบอยู่แค่เรื่องของแพทย์ การสาธารณสุข ซึ่งมุ่งที่การซ่อมสุขภาพ หรือการรักษาโรคของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก มากกว่ามุ่งการสร้างสุขภาพหรือสุขภาวะในมิติที่กว้างอย่างเป็นองค์รวม สุขภาพได้ขยายมิติสู่สุขภาพจิตวิญญาณ อันเป็นมิติที่ลึกซึ้งที่ถึงแม้จะยังไม่สามารถให้คำนิยามที่เหมาะสมได้ แต่ก็แสดงถึงกระบวนการที่เปลี่ยนแปลง และแสดงออกถึงความพยายามที่มนุษย์จะนิยามถึงสุขภาพที่แท้จริงเท่าที่สามารถจะทำได้ ทั้งแสดงเจตจำนง ในการดำเนินชีวิตสู่ความมีสุขภาพที่ดีของมนุษย์ที่พยายามแสดงออกมาให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด ถึงแม้มนุษย์จะไม่สามารถให้ คำนิยาม หรือแสดงให้เกิดความเข้าใจในมิติทางจิตวิญญาณได้อย่างสมบูรณ์แต่ก็นับได้ว่าเป็นความก้าวหน้าทางกระบวนการที่มนุษย์พยายามก้าวผ่าน เส้นแบ่งระหว่างสิ่งที่จับต้องได้ วัดได้ คำนวณได้ อันเป็นกระบวนการที่แบบวิทยาศาสตร์ สู่มิติด้านจิตใจส่วนลึก อารมณ์ และความรู้สึก อันเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยมีการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ (Health Systems Reform) ต่อเนื่องมาเป็นสิบปีแล้ว หัวใจสำคัญของการปฏิรูประบบสุขภาพ คือ การปรับกระบวนการที่คนเรื่อง สุขภาพใหม่ จากสุขภาพที่เป็นเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย มดหมอหูกยา การแพทย์การ สาธารณสุข ไปสู่สุขภาพที่มีความหมายกว้างว่าเป็นเรื่อง “สุขภาวะ” ทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ สุขภาพจึงเป็นเรื่องของทุกคน ทุกภาคส่วน เป็นเจ้าของ ร่วมกันมีสิทธิที่จะมีสุขภาพดี และมีหน้าที่ร่วมกันทำให้เกิดสุขภาพ/สุขภาวะที่ดี (All for Health) (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2564) ปัจจุบันพบว่า ประชากรของไทยมีปัญหาทางด้านสุขภาพจากพฤติกรรมด้านสุขภาพและวิถีการดำเนินชีวิตมากขึ้น ทำให้การเจ็บป่วยและการตายด้วยโรคจากพฤติกรรมที่สามารถป้องกันได้มีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น 1) โรคหัวใจและโรคหลอดเลือด รูปแบบพฤติกรรมบริโภคอาหารของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก สังเกตได้จากอาหารยอดนิยมส่วนใหญ่มีประกอบไปด้วยแป้ง น้ำตาล และไขมันเป็นหลัก อีกทั้งมีรสชาติจัดจ้าน หวานจัด เค็มจัด เผ็ดจัด รวมถึงสาเหตุอื่น ๆ อย่างเช่น การไม่ออกกำลังกาย การสูบบุหรี่จัด ความเครียดในการทำงาน เป็นต้น ทำให้คนไทยเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือดกันมากขึ้น ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่จะเสียชีวิตฉับพลัน 2) โรคความดันโลหิตสูง เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ทั้งจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม พฤติกรรมการใช้ชีวิต หรือการละเลยการดูแลสุขภาพ เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การนอนดึก ขาดการออกกำลังกาย การกินอาหารที่มีรสชาติเค็มจัดติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยโรคความดันโลหิตมักเป็นภัยเงียบที่แฝงมาจากโรคอื่น ๆ อาทิ โรคหัวใจหลอดเลือดในสมอง โรคเบาหวาน โรคอ้วน เป็นต้น และ 3) โรคเบาหวาน จากสถิติในปัจจุบันพบว่าคนไทยมี

แนวโน้มป่วยเป็นโรคต่อมไทรอยด์มากขึ้น โดยเฉพาะโรคเบาหวานที่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นปีละ 2 แสนคน นอกจากสาเหตุทางกรรมพันธุ์แล้ว ยังเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมกรบริโภคและขาดการออกกำลังกาย ในแต่ละปี จะมีคนไทยที่เสียชีวิตจากโรคเบาหวานมากถึง 8,000 คน และคนส่วนใหญ่ยังไม่รู้ตัวว่าเป็นโรคนี้นี้ เนื่องจากไม่พบอาการแสดงออกของโรคในระยะแรก จนทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนมากมาย โรคเบาหวานยังเป็นปัญหาด้านสภาวะสุขภาพที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ นอกจากระดับประคองอาการไปเท่านั้น (บริษัท เมดิคอลไลน์แล็บ จำกัด (สหคลินิก เมดิคอลไลน์แล็บ), 2567) ซึ่งจากที่กล่าวมาเป็นโรคไม่ติดต่อและสามารถป้องกันได้ จากการที่ประชาชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคและเกิดการเจ็บป่วย ทำให้ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลมากขึ้นซึ่งภาระในการดูแลดังกล่าวก็ตกอยู่กับหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ในพื้นที่ ปัญหาสุขภาพดังที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นนั้นสามารถป้องกันได้ด้วยการดูแล ควบคุมอาหาร และการออกกำลังกาย ซึ่งการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนในพื้นที่ผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามารถช่วยเหลื่อป้องกันให้โรคดังกล่าวลดลงได้

ตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น ทำให้บางครั้งขาดการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพที่ไม่ทั่วถึง อาจทำให้ประชาชนพบเจอกับปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาสุขภาพในตำบลจันดีส่งผลกระทบต่อชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคต่าง ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน ตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนของหน่วยงาน ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีต่อการลดปัญหาด้านสุขภาพ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีต่อการลดปัญหาด้านสุขภาพ และเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดีอำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาตรงและสอดคล้องกับผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในพื้นที่ตำบลจันดี จำนวน 7,404 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครย์ซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) ตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลจำนวน 1 คน 2) ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 9 คน 3) ตัวแทนประชาชนทั่วไปในพื้นที่ จำนวน 11 คน รวมจำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นคำถามปลายเปิดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค 3) ด้านรักษาพยาบาล 4) ด้านการฟื้นฟูสภาพ และ 5) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวนด้านละ 5 ข้อ รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale) มี 5 ระดับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน กล่าวคือ กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนในระดับมากที่สุด กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน ในระดับมาก กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน ในระดับปานกลาง กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน ในระดับน้อย และกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชน ในระดับน้อยที่สุด โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้ 5 4 3 2 1 ตามลำดับ

การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้แนวคิดและหลักการส่งเสริมสุขภาพ ของ Naidoo, J. & Wills, J. และแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ของ Jancey, J. et al. โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตามกรอบของการวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ (Naidoo, J. & Wills, J., 2001); (Jancey, J. et al., 2016)
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างการศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแนะนำเนื้อหา โครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้ เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item - Objective Congruence Index : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 - 1.00 สรุปได้ว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้
5. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbact' Alpha coefficient) ได้

ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น 0.757 สรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับผู้ตอบแบบสอบถามจริงได้

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามที่ได้ทดลองใช้และได้ปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยมีแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีข้อความโดยละเอียดตามที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวเองตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรึกษาในการร่างแบบสัมภาษณ์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

5. นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความเที่ยงตรงและถูกต้อง

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาตามรูปแบบและความถูกต้องของภาษา

7. ปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

8. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อลงพื้นที่ขอข้อมูล สถานที่ วัน เวลา และนัดหมาย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 180 ชุด ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ข้างต้น ก่อนการดำเนินการสอบถามผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์บัณฑิตศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่จะสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์เพื่อนัดวันสัมภาษณ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้า 3 วันก่อนที่จะสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกรวบรวมขึ้นมาสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง และใช้อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดระบบ ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และแยกออกไปเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำไปวิเคราะห์ รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง มีความสละสลวยมากยิ่งขึ้น รัดกุมเข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน

กระบวนการส่งเสริมสุขภาพ	ระดับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านส่งเสริมสุขภาพ	4.07	0.91	มาก
ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค	3.68	0.91	มาก
ด้านการรักษาพยาบาล	3.38	0.98	ปานกลาง
ด้านการฟื้นฟูสภาพ	3.62	0.91	มาก
ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	3.11	0.96	ปานกลาง
รวม	3.58	0.93	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า กระบวนการส่งเสริม ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.91) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.91) ด้านการฟื้นฟูสภาพ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.91) และด้านการรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.98) ส่วนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.96) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ จะต้องมีการจัดบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย เพื่อเป็นเกราะป้องกันโรคด้วยการหลักการที่ว่า ส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู และคุ้มครอง และส่งเสริมให้ประชาชนกินอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติ 3 อ. 2 ส. ในการส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนในชุมชน ดังคำกล่าวที่ว่า

“การจัดกิจกรรมการอบรมในเรื่องการดูแลสุขภาพให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ และเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง จะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจและมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, 2567)

2.2 ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค ได้มีมาตรการการป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย มีการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วย โดยได้มีการบูรณาการร่วมกับ รพ.สต. อสม. ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ เฝ้าระวังโรคติดต่อต่าง ๆ ที่สำคัญในชุมชนก่อนเกิดการระบาดของโรค ดังคำกล่าวที่ว่า

“กระบวนการดูแลประชาชนทั่วไปจะต้องมีการคัดกรองโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้ป่วย เพื่อหาวิธีการส่งเสริม รักษา และป้องกัน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, 2567)

2.3 ด้านรักษาพยาบาล รพ.สต.บ้านสวนจีน ตำบลจันดี และอสม. มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกัน โดยมีการรักษาพยาบาลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนและการวินิจฉัยที่ถูกต้องหลังจากการอาการเจ็บป่วย การให้บริการในด้านการรักษาพยาบาลของ รพ.สต. และอสม. เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคนในชุมชนที่เข้ามารับการรักษาพยาบาล อีกทั้งมีการส่งต่อผู้ป่วยที่มีอาการหนักให้กับโรงพยาบาลอย่างเป็นระบบ ดังคำกล่าวที่ว่า

“การรักษาพยาบาล มีการวินิจฉัยโรค การเข้ารับการรักษา การส่งต่อผู้ป่วย การติดตามดูแลในภายหลัง ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานในการดูแลรักษาพยาบาลของคนในพื้นที่ทั่วไป” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, 2567)

2.4 ด้านการฟื้นฟูสภาพ การฟื้นฟูสภาพเป็นการดูแลและบำบัดผู้ป่วยเพื่อให้ความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่เกิดการผิดปกติให้หายกลับมาเป็นปกติ ซึ่งกระบวนการฟื้นฟู ประกอบด้วย การตรวจวินิจฉัย การรักษาที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุด ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้จะดำเนินการโดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำ รพ.สต. และอสม. ที่จะร่วมประสานงานในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย ดังคำกล่าวที่ว่า

“การฟื้นฟูสภาพเป็นการสร้างประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วยหรือผู้ที่บาดเจ็บที่เกิดจากการทำงานหรือเกิดอุบัติเหตุ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, 2567)

2.5 ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รพ.สต. และอสม. มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเชิงรุกเข้าไปจัดการปัญหา และเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างความเข้าใจบริบทของชุมชนเพื่อสร้างพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ดังคำกล่าวที่ว่า

“การสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลและการจัดการความเสี่ยงกับงานคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการรับเรื่องร้องทุกข์ และเฝ้าระวังความปลอดภัยต่อร่างกายและจิตใจของคนในชุมชน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, 2567)

อภิปรายผล

1. กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.93) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค ด้านการฟื้นฟูสภาพ และด้านการรักษา

พยาบาล ส่วนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการส่งเสริมสุขภาพตำบลจันดี มีการวางแผนบริหารงานจัดการในการส่งเสริมสุขภาพอย่างรอบคอบและรัดกุม อีกทั้งยังมีการวางแผนโครงสร้างอย่างมีระบบ ทำให้การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ มีชัดเจน ดังที่ ชนม์ ฉายแมน ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนของแกนนำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคุด อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนของแกนนำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคุด อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนดำเนินการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น กระบวนการค้นหาเลือกใช้ข้อมูล ความรู้ ที่เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ แนวทางการจัดการการดูแลสุขภาพ ที่อยู่ในระดับปานกลาง หลังดำเนินการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบทักษะการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนของแกนนำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคุด อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังดำเนินการโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p - \text{value} < .000$) โดยที่หลังการดำเนินงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า (ชนม์ ฉายแมน, 2566)

2. ข้อเสนอแนะแนวทางกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนตำบลจันดี อำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ จะต้องมีการจัดบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย เพื่อเป็นเกราะป้องกันโรคด้วยการหลักการที่ว่า ส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟู และคุ้มครอง และส่งเสริมให้ประชาชนกินอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติ 3 อ. 2 ส. ในการส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนในชุมชน ดังที่ ปนัดดา จันผ่อง และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตเด็กและประชาชนในพื้นที่ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคมที่เอื้อและปลอดภัยต่อสุขภาพ อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (ปนัดดา จันผ่อง และคณะ, 2566)

2.2 ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค ได้มีมาตรการการป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย มีการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วย โดยได้มีการบูรณาการร่วมกับ รพ.สต. อสม. ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ เฝ้าระวังโรคติดต่อต่าง ๆ ที่สำคัญในชุมชนก่อนเกิดการระบาดของโรค ตามที่ เนาวรัตน์ กระจุมโรจน์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนกับการดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน โดยใช้แนวคิดการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง พบว่า ในการปฏิบัติพยาบาลแบบครอบครัวเป็นศูนย์กลางของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ต้องรับรู้บทบาทตามสมรรถนะพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ในการพัฒนาจัดการและกำกับระบบการดูแลสุขภาพ กลุ่มคน ครอบครัวและชุมชนการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรคเบื้องต้น และการฟื้นฟูสุขภาพโรคด้านความสามารถในการประสานงาน ด้านความสามารถในการเสริมสร้างพลังอำนาจ การสอน การฝึกการเป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติและด้านความสามารถในการจัดการและประเมินผลลัพธ์ของการดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้านโดยประสานการมีส่วนร่วมของทีมหมอครอบครัวและชุมชน ดังนั้น การดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน ควรมีการทำงานร่วมกันของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ทีมหมอครอบครัวและชุมชน รวมถึงผู้ดูแลผู้ป่วยเพื่อสนับสนุนให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และการป้องกันภาวะทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งควรมีการตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และผู้ดูแลเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ป่วยกลับมาสุขภาพที่ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (เนาวรัตน์ กระจุมโรจน์ และคณะ, 2567)

2.3 ด้านรักษาพยาบาล รพ.สต. และ อสม. มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกัน โดยมีการรักษาพยาบาลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนและการวินิจฉัยที่ถูกต้องหลังจากการอาการเจ็บป่วย การให้บริการในด้านการรักษาพยาบาลของ

รพ.สต. และ อสม. เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคนในชุมชนที่เข้ามารับการรักษาพยาบาล อีกทั้ง มีการส่งต่อผู้ป่วยที่มีอาการหนักให้กับโรงพยาบาลอย่างเป็นระบบ ดังการศึกษาเรื่อง การดูแลผิวหนังที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการฉายรังสีในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและลำคอ ผลการศึกษาพบว่า การดูแลผิวหนังในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและลำคอที่ได้รับการรักษาด้วยการฉายรังสีร่วมกับการให้ยาเคมีบำบัดที่ดีที่สุดนั้น คือ การป้องกันไม่ให้ผิวหนังบริเวณที่ได้รับรังสีเกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นแผล แต่เนื่องจากตำแหน่งที่ฉายรังสีบริเวณลำคอ เป็นบริเวณที่มีรอยพับบน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งที่เป็นผู้สูงอายุและมีน้ำหนักตัวมาก จะเกิดความเสี่ยงต่อการเกิดการเปลี่ยนแปลงของผิวหนังจนกลายเป็นแผลได้ง่าย ดังนั้น พยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยมะเร็งกลุ่มนี้จะต้องมีองค์ความรู้ สามารถประเมินผิวหนัง และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของผิวหนังจากการฉายรังสีได้ล่วงหน้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผิวหนัง แต่หากเกิดการเปลี่ยนแปลงของผิวหนังจากการฉายรังสีไปถึงระดับที่ 3 จนกลายเป็นแผลและแล้วพยาบาลจะต้องทำหน้าที่ในการดูแล กระตุ้น และส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูของแผลให้เร็วที่สุด (อรจิรา รัตนธนะ, 2563)

2.4 ด้านการฟื้นฟูสภาพ การฟื้นฟูสภาพเป็นการดูแลและบำบัดผู้ป่วยเพื่อให้ความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่เกิดการผิดปกติให้หายกลับมาเป็นปกติ ซึ่งกระบวนการฟื้นฟู ประกอบด้วย การตรวจวินิจฉัย การรักษาที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุด ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้จะดำเนินการโดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำ รพ.สต. และ อสม. ที่จะร่วมประสานงานในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย ดังที่ เนาวรัตน์ กระมลโรจน์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน โดยใช้แนวคิดการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง พบว่า ในการปฏิบัติพยาบาลแบบครอบครัวเป็นศูนย์กลางของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ต้องรับรู้บทบาทตามสมรรถนะพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ในการพัฒนาจัดการและกำกับระบบการดูแลบุคคล กลุ่มคน ครอบครัวและชุมชนการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรคเบื้องต้น และการฟื้นฟูสภาพโรคด้านความสามารถในการประสานงาน ด้านความสามารถในการเสริมสร้างพลังอำนาจ การสอน การฝึกการเป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติและด้านความสามารถในการจัดการและประเมินผลลัพธ์ของการดูแลผู้ป่วย โรคหลอดเลือดสมองที่บ้านโดยประสานการมีส่วนร่วมของทีมหมอครอบครัว และชุมชน ดังนั้น การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน ควรมีการทำงานร่วมกันของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ทีมหมอครอบครัว และชุมชน รวมถึงผู้ดูแลผู้ป่วยเพื่อสนับสนุนให้ผู้ป่วยได้รับการฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และการป้องกันภาวะทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งควรมีการตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และผู้ดูแลเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ป่วยกลับมามีสุขภาพที่ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (เนาวรัตน์ กระมลโรจน์ และคณะ, 2567)

2.5 ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รพ.สต. อสม. มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเชิงรุกเข้าไปจัดการปัญหา และเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างความเข้าใจบริบทของชุมชนเพื่อสร้างพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ดังที่ คณิสันท์ สงภักดี และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านไชยสอ ตำบลไชยสอ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดีมาก 2) การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ มี 8 กิจกรรม คือ 2.1) สร้างเครือข่ายและคณะทำงาน 2.2) ส่งเสริมการออกกำลังกาย 2.3) ให้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์โครงการ 2.4) ส่งเสริมและพัฒนาจิตใจ 2.5) ส่งเสริมด้านอาชีพและรายได้ 2.6) ให้ความรู้และตรวจคัดกรองสุขภาพในวันจัดกิจกรรมชมรมและวันจ่ายเบี้ยยังชีพ 2.7) การติดต่อประสานงานของเครือข่าย (8) จัดทำข้อตกลงร่วมกันในการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 3) ปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จ เกิดจาก 3.1) มีการจัดตั้งเครือข่ายคณะทำงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 3.2) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในชุมชน 3.3) การติดต่อประสานงานของเครือข่าย 3.4) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี 4) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก (คณิสันท์ สงภักดี และคณะ, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันโรคและการควบคุมโรค ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการรักษาพยาบาล และด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ตามลำดับ ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช จะต้องมีการจัดบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลัง เพื่อเป็นเกราะป้องกันโรค มีมาตรการการป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย มีการฟื้นฟูสภาพเป็นการดูแลและบำบัดผู้ป่วยเพื่อให้ความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่เกิดการผิดปกติให้หายกลับมาเป็นปกติ และร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเชิงรุกเข้าไปจัดการปัญหา และเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนจันดี สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการสุขภาพในพื้นที่อื่น โดยคำนึงความพร้อม ความร่วมมือ ความตั้งใจจริงของทุกฝ่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม โดยอย่างยิ่ง อสม. และแกนนำหมู่บ้าน ต้องให้ความสำคัญในการดูแล กำกับกับการดำเนินงานทุกขั้นตอน ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการ เพื่อสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขบทบาทแต่ละด้านของ รพ.สต. ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2552). มาตรฐานงานสุศึกษาสถานีนอนามัย/ศูนย์สาธารณสุขชุมชน. นนทบุรี: โรงพิมพ์กองสุศึกษา.
- คณัสนันท์ สงภักดี และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้านไชยสอ ตำบลไชยสอ อำเภอดง จังหวัดขอนแก่น. มนุษยสังคมสาร (มสส.), 17(2), 159-178.
- ชนม์ ฉายแมน. (2566). การพัฒนาทักษะการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนของแกนนำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคุด อำเภอดง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน, 8(1), 337-345.
- เนาวรัตน์ กระจุกโรจน์ และคณะ. (2567). บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่บ้าน โดยใช้แนวคิดการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์, 11(1), 82-93.
- บริษัท เมดิคอลไลน์แล็บ จำกัด (สหคลินิกเมดิคอลไลน์แล็บ). (2567). สภาวะสุขภาพ และปัญหาด้านสุขภาพของคนไทยส่วนใหญ่. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2567 จาก <https://www.medicallinelab.co.th/บทความ/สภาวะสุขภาพ-และปัญหาด้า/>
- ปนัดดา จันผ่อง และคณะ. (2566). การส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตเด็กและประชาชนในพื้นที่ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 32(2), 274-287.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1. (26 ก.พ. 2567). การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2. (26 ก.พ. 2567). การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3. (27 ก.พ. 2567). การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4. (27 ก.พ. 2567). การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5. (27 ก.พ. 2567). การศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ประสิทธิ์ โชติรัตน์, ผู้สัมภาษณ์)
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2541). นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดีไซน์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2564). ปฏิรูปไม่ใช่ปฏิรูป. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2567 จาก <https://www.nationalhealth.or.th/th/node/2382>
- สุเทพ พลอยปลายแก้ว. (2556). การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพตนเองของชุมชนจังหวัดลพบุรี. วารสารพยาบาลทหารบก, 14(1), 61-70.
- องค์การอนามัยโลก. (2556). พัฒนาการสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ แปลจาก Milestones in Health Promotion: Statements from global conferences. (สินศักดิ์ชนม์ อุ่นพรมมี, ผู้แปล) กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส จำกัด.
- อรจิรา รัตนณร. (2563). การดูแลผิวหนังที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการฉายรังสีในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและลำคอ. ใน รายงานการวิจัยการพยาบาลรังสีวิทยา. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Jancey, J. et al. (2016). We need a comprehensive approach to health promotion. Health Promotion Journal of Australia, 27(1), 1-3.
- Naidoo, J. & Wills, J. (2001). Health studies: An Introduction. Basingstoke: Macmillan.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง*

GUIDELINES FOR DIGITAL LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE EDUCATION SANDBOX AREA RAYONG PROVINCE

นุจรินทร์ สายพิน*, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัยวุฒิ บุญลอย

Nutjarin Saipin*, Reongwit Nilkote, Waiwoot Boonloy

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6526141013@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางเทียบ หากกลุ่มตัวอย่างของเครื่องใช้และมอร์แกน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม แบบมีเค้าโครง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน คัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) มีประสบการณ์ 2 ปี 2) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหาร 2 ปี และ 3) มีความยินดีให้ข้อมูล โดยทั้ง 2 กลุ่มจะไม่ซ้ำกันวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทและสถานการณ์ พบว่า การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดระยองมีศึกษาธิการจังหวัดระยองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองในการสนับสนุนงานด้านการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดระยอง 2) การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากผลการศึกษา พบว่ามี 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร งานบุคลากร การอำนวยการ และการกำกับดูแล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) Study the management situation in educational institutions within the pilot innovation area of Rayong Province, 2) Examine the relationship between the development of digital leadership among school administrators and the management of educational institutions in

* Received September 16, 2024; Revised October 6, 2024; Accepted October 13, 2024

this pilot area, and 3) Propose strategies for enhancing digital leadership among school administrators to improve management in the pilot educational innovation area of Rayong Province. The research employs a mixed-methods approach, with quantitative data gathered through a questionnaire distributed to a sample size of 346 participants. The sample size was determined using a standard table for Krejcie and Morgan. Data analysis included calculating means, standard deviations, and Pearson correlation coefficients. Qualitative research utilized a structured questionnaire targeting 20 key informants, selected purposefully based on specific criteria: 1) At least 2 years of experience, 2) Involvement in management for at least 2 years, and 3) Willingness to provide information. The two groups of respondents were distinct, and qualitative data were analyzed through content analysis and verified using triangulation techniques. The findings revealed: 1) The context and situation indicate that the Provincial Education Office of Rayong plays a crucial role in fostering cooperation with the Rayong Provincial Administrative Organization to support educational initiatives, thereby driving the province's educational strategies. 2) There is a statistically significant correlation ($p < .01$) between the development of digital leadership among school administrators and the management of educational institutions in the pilot innovation area, indicating a strong relationship. 3) Strategies for developing digital leadership among school administrators were identified across five areas: planning, organization, personnel management, direction, and oversight.

Keywords: Digital Leadership, Educational Administrators, Education Sandbox

บทนำ

ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และยากที่จะคาดเดาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาดีจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง เพื่อสามารถสร้างนวัตกรรมที่เป็นจุดเด่นและสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่นทั้งทางด้านการบริหารงานวิชาการ การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การนิเทศ การสอน การประเมินผล การสร้างเครือข่าย และเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ถ้าผู้บริหารสถานศึกษากล้าที่จะเปลี่ยน มั่นใจที่จะบริหารจัดการอย่างเต็มที่ สรรสร้างนวัตกรรมให้มีลักษณะโดดเด่น เหมาะสมกับสภาพปัญหาการศึกษา เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสามารถสนองต่อการแข่งขัน มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ประภาภัทร นิยม และคณะ, 2563) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจึงเป็นบุคคลที่วงการศึกษายุคดิจิทัลต้องการให้เข้ามาบริหารสถานศึกษาเพราะการเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล แสดงให้เห็นถึงความกล้าที่จะปรับเปลี่ยนทุกอย่างให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง เข้าใจบริบทของสังคมโลกและสามารถนำองค์ความรู้ด้านการบริหารสู่การปฏิบัติโดยการมีวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล การบริหารงานที่เข้าใจบุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพจัดการกระบวนการเรียนการสอนการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561)

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ การศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นความท้าทายของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาในการพัฒนากระบวนการใหม่ เพื่อสร้างนวัตกรรมในการบริหารการศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงกับ

การพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชน ตลอดจนสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของโลกอนาคต ดังนั้น การศึกษาจึงถูกคาดหวังจากทุกภาคส่วนว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (วิจารณ์ พานิช, 2556) พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นการตอบสนองต่อความต้องการในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่ครบถ้วนและสามารถพัฒนาตัวเองได้เต็มศักยภาพ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 จึงถูกประกาศใช้เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลายมิติ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายได้ดี นโยบายนี้สอดคล้องกับความต้องการของยุคที่เทคโนโลยีและข้อมูลเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและความสามารถในการปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน การที่พระราชบัญญัตินี้เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เท่าทันโลกและทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละคน เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนการเผชิญกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ การลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาเป็นอีกหนึ่งเป้าหมายสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ โดยการให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา จะช่วยให้เด็กในทุกพื้นที่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน การกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมและการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ตรงตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ (สมหมาย ปาจิณฉัตร, 2562) พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นการตอบสนองต่อยุคการเปลี่ยนแปลงที่เน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยอย่างครอบคลุม โดยมุ่งเน้นการสร้างนักเรียนที่มีความใฝ่รู้ คิดสร้างสรรค์ และสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การเรียนรู้ทักษะเหล่านี้สำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและข้อมูลเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้แล้วกฎหมายนี้ยังมุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษา จะช่วยให้เกิดนวัตกรรมที่ตรงตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังเน้นการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและวิธีการปฏิบัติที่ดีไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษามีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วาทีณี พูลทรัพย์ และนุชนรา รัตนศิริประภา, 2564) สอดคล้องกับ หมวดที่ 1 มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีใจความว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1) คิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 4) สร้างและพัฒนา กลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงเป็นทั้งโอกาสและแนวทางการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดระยอง รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในทุกมิติไปพร้อม ๆ กัน

จังหวัดระยองได้เข้าร่วมเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการใหม่ มีเป้าหมาย 4 ประการ ได้แก่ 1) เพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน 2) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา 3) พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา และ 4) ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษา รายงานผลการศึกษาของศึกษาธิการจังหวัดระยอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะคะแนน O-NET ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายยังต่ำกว่าเกณฑ์ นอกจากนี้การประกันคุณภาพ

การศึกษาและการประเมินคุณภาพยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งรวมถึงด้านคุณภาพผู้เรียน การบริหาร การจัดทำหลักสูตร และการใช้เทคโนโลยี ปัญหาการกระจายอำนาจยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ของจังหวัดระยอง (สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดระยอง, 2566)

ความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อที่ศึกษาและนำผลการวิจัยมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรม การศึกษา จังหวัดระยอง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสรณะ การส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยี การกระจายอำนาจ ผลิตความร่วมมือทุกภาคส่วน และการสร้างนวัตกรรมการบริหารและพัฒนา สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในพื้นที่ นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 3,425 คน จำนวน 83 โรงเรียน ดังนี้โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 29 โรงเรียน โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 15 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดเอกชน จำนวน 5 โรงเรียนและโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 346 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผ่าน การตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านภาษา และ ด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60 - 1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ และ จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดระยอง และ 2) แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1993)

3. ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม และรวบรวมเอาไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวม

ข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

การศึกษาเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม โดยยึดหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 20 คน แบ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก 10 คน และการสนทนากลุ่ม 10 คน มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้มีประสบการณ์การทำงาน อย่างน้อย 2 ปี 2) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 2 ปี และ 3) เป็นผู้มีความยินดีและให้ความร่วมมือให้ข้อมูลเมื่อเกิดข้อสงสัยหรือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพิ่มเติมได้ โดยทั้ง 2 กลุ่มจะไม่ซ้ำกัน

2. เครื่องมือ ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบด้วยผู้ทรงวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ใช้ในการศึกษาการสนทนากลุ่ม แบบการสนทนากลุ่ม มีลักษณะของข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และแนวคิด ตามประเด็นคำถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาศาณการณการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นำร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

รายการ	จำนวน	
	n = 346	ร้อยละ
1. เพศ		
เพศชาย	164	47.40
เพศหญิง	182	52.60
รวม	346	100.00
2. อายุ		
20 - 30 ปี	120	34.70
31 - 40 ปี	126	36.40
41 - 50 ปี	59	17.10
51 - 60 ปี	41	11.18
รวม	346	100.00
3. ประสบการณ์ทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	140	40.50
5 - 10 ปี	135	39.00
11 - 20 ปี	34	9.80
20 ปีขึ้นไป	37	10.00
รวม	346	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า 1.1) ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 346 คน จำแนกตามสถานภาพ เพศ ส่วนใหญ่ เป็นเป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.60 และเพศชาย จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40 อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.70 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.80 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 140 คนคิดเป็นร้อยละ 40.50 ประสบการณ์ 5 - 10 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ ประสบการณ์ 11 - 20 ปี จำนวน 34 คิดเป็นร้อยละ 9.80 1.2) บริบทและสถานการณ์ พบว่า การขับเคลื่อนพื้นที่ที่ นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดระยองมีศึกษาธิการจังหวัดระยองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือกับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองในการสนับสนุนงานด้านการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามยุทธศาสตร์ ที่ 1 และ 1.3) เป้าหมายของการพัฒนา พบว่า มีลักษณะบูรณาการและมุ่งการพัฒนาระยองให้เป็นเมืองน่าอยู่และ การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดระยอง โดยใช้กรอบหลักสูตรจังหวัดระยอง (Rayong MARCO) เป็นเครื่องมือ ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2561 จนกระทั่งจังหวัดระยองได้รับการประกาศให้เป็นจังหวัดพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นาร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างระหว่างการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นาร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.00					
X ₂	0.62**	1.00				
X ₃	0.64**	0.68**	1.00			
X ₄	0.59**	0.57**	0.61**	1.00		
X ₅	0.60**	0.62**	0.54**	0.66**	1.00	
Y	0.74**	0.73**	0.65**	0.62**	0.70**	1.00

** p < .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นาร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง 5 คูโดยจะเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X₁) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74 ด้านการเรียนรู้และการปรับตัวตามเทคโนโลยีอย่างเข้าใจ (X₂) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.73 ด้านทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (X₅) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.70 ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ (X₃) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่ นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.65 และด้านการบริหารงานบุคคลเพื่อสร้างแรงจูงใจ (X₄) กับ การบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.62

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อบริหาร สถานศึกษาในพื้นที่นาร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่า ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำดิจิทัลมาปรับประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของสถานศึกษานาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยแบ่ง

ออกเป็น 5 ด้าน: การวางแผน (P), การจัดองค์กร (O), งานบุคลากร (S), การอำนวยการ (D), และการกำกับดูแล (C) ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) การจัดทีมงานและเครือข่ายเพื่อสร้างระบบที่เข้มแข็ง การรวบรวมข้อมูลและเอกสารเพื่อการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 2) การจัดองค์กร (Organizing) การสนับสนุนงบประมาณและสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดเวทีสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียน 3) งานบุคลากร (Staffing) การอบรมและสนับสนุนบุคลากรในการปรับเปลี่ยนการนำเสนอผลงานและการสร้างความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง 4) การอำนวยการ (Directing) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การสร้างภาวะผู้นำและการสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำในบุคลากร และ 5) การกำกับดูแล (Controlling) การติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน การใช้เทคโนโลยีในการติดตามผลงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา และผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าการปรับใช้แนวทางการพัฒนาผู้นำดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่กำลังเกิดขึ้นในสถานศึกษาและในสังคมโดยรวม และสามารถสรุปได้ตามภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นารองนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นารองนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาศาณการณการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นารองนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า สถานการณ์การบริหารสถานศึกษาในจังหวัดระยองเน้นการร่วมมือระหว่างศึกษาธิการและองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของจังหวัด โดยเน้นการใช้กรอบหลักสูตรจังหวัด (Rayong MARCO) เพื่อสร้างแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในการพัฒนาศึกษาและสร้างนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในระยอง และได้รับการยอมรับในฐานะจังหวัดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติ

แสดงถึงความสำเร็จและความมุ่งมั่นในการพัฒนาศึกษาในจังหวัดระยองอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ วาทีนี พูลทรัพย์ และ นุชนรา รัตนศิริประภาได้ พบว่า การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารฐานนวัตกรรม การบริหารสมรรถนะองค์กร การบริหารหุ้นส่วนองค์กร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรม นวัตกรรมเชิงระบบ และการบริหารแผนนวัตกรรม ผลการยืนยันองค์ประกอบเหล่านี้ พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง การบริหารฐานนวัตกรรม มุ่งเน้นการจัดการและพัฒนาฐานข้อมูลนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้มีข้อมูลที่ทันสมัยและใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารสมรรถนะองค์กร เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพขององค์กร เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว การบริหารหุ้นส่วนองค์กร สร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการศึกษาให้เป็นระบบและมีการสนับสนุนจากชุมชน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม พัฒนาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการนำพานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ การพัฒนานวัตกรรม มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการคิดค้นนวัตกรรม นวัตกรรมเชิงระบบ มุ่งปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การบริหารแผนนวัตกรรม ช่วยกำหนดทิศทางและการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การนำนวัตกรรมมาใช้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (วาทีนี พูลทรัพย์ และนุชนรา รัตนศิริประภา, 2564) สอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ศึกษาและ พบว่า การบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีโครงสร้างที่ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ชุดหลัก ได้แก่ คณะกรรมการนโยบาย และ คณะกรรมการบริหาร โดยคณะกรรมการนโยบายทำหน้าที่วางกรอบการพัฒนาของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา กำกับ ประเมินผล และนำเสนอแนะไปขยายผลในระดับประเทศ ทำให้การพัฒนามีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถขยายผลสู่ระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโครงสร้างการบริหารนี้ช่วยให้การจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีความยืดหยุ่นและคล่องตัวมากขึ้น ทั้งยังเชื่อมโยงนโยบายระดับท้องถิ่นกับระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหารทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือกับภาคีภายนอกและผู้เชี่ยวชาญยังช่วยเสริมสร้างและพัฒนาหลักสูตร สื่อการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการและมาตรฐานการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โครงสร้างนี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน แต่ยังสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนสำหรับอนาคต (สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี, 2561)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นาร่องนวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X1) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74 การเรียนรู้และการปรับตัวตามเทคโนโลยีอย่างเข้าใจ (X2) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.73 ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (X5) กับ การบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.70 องค์กรแห่งการเรียนรู้ (X3) กับ การบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.65 และ การบริหารงานบุคคลเพื่อสร้างแรงจูงใจ (X4) กับการบริหารสถานศึกษานาร่องในพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดระยอง (Y) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.62 สอดคล้องกับ วัชรภัทร เชนะวัฒนศิริดำรง พบว่า การจัดการนวัตกรรมในชั้นเรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ทุกปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ การรับรู้ความสามารถร่วมกันของครู ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม และคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม ล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการนวัตกรรมในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วัชรภัทร เชนะวัฒนศิริดำรง, 2565) สอดคล้องกับ ปรณชัย สุพัตน์ และมนัญญา นาคสิงห์ทอง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรม

การจัดการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรมการจัดการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษเน้นที่ 3 ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม และวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงาน โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ $Y = 0.742 + 0.613X_6 + 0.575X_7 + 0.300X_8$ และสมการคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.193Z_1 + 0.075Z_2 + 0.057Z_3$ (ปกรณชัย สุพัฒน์ และมนัญญา นาคสิงห์ทอง, 2566)

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า การวิจัยนี้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในสถานศึกษา โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 5 ด้าน การวางแผน การจัดองค์กรงานบุคลากร การอำนวยการ และการกำกับดูแล การวางแผนเน้นการสร้างทีมงานและกำหนดเป้าหมายชัดเจน การจัดองค์กรเน้นการสนับสนุนงบประมาณและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ งานบุคลากรมุ่งอบรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยน การอำนวยการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและภาวะผู้นำ และการกำกับดูแลเน้นการติดตามและประชาสัมพันธ์ผลงาน ผลการศึกษา พบว่า แนวทางนี้ช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวได้ดีและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและนักเรียนในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับ คำพล เจริญรักษ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ต้องการปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ การบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาช่วยให้โรงเรียนนาร่องสามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติจริง เพิ่มความสนใจและความสุขในการเรียนของนักเรียน ผลการประเมินโดยผู้บริหารและครู พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คำพล เจริญรักษ์, 2565) และสอดคล้องกับ สนิธนาฏ อารีย์ และวุฒิชัย เนียมเทศ ได้ศึกษาและ พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยรายด้าน ได้แก่ จินตนาการเชิงสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ กรอบความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน สภาพที่พึงประสงค์ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยมีความเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 ซึ่งความต้องการจำเป็นมากที่สุดอยู่ที่ด้านจินตนาการเชิงสร้างสรรค์และกรอบความคิดสร้างสรรค์ (สนิธนาฏ อารีย์ และวุฒิชัย เนียมเทศ, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสถิติที่สูงระหว่างการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารสถานศึกษาในพื้นที่นาร่องการศึกษาของจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพการศึกษาในพื้นที่ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลจึงต้องเน้นที่การวางแผน การจัดองค์กร งานบุคลากร การอำนวยการ และการกำกับดูแล เพื่อสร้างความเป็นองค์กรรวมในการพัฒนาศักยภาพในพื้นที่นั้นอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ดังนั้น การเชื่อมโยงและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มศักยภาพในการศึกษาของพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเชิงลึกและยั่งยืนในระยะยาว ผ่านการสร้าง ความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และสถานศึกษาตามสภาพบริบท ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา และการสร้างอาชีพในพื้นที่ชนบท โดยเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มโอกาสและเท่าเทียมทางการศึกษาในพื้นที่ การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการนำไปใช้ในอาชีพเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่ยั่งยืนของชุมชนชนบท ข้อเสนอแนะในการการศึกษาค้นคว้าต่อไป ควรมีการศึกษาและวิจัยพื้นที่นวัตกรรมการ

การศึกษาเชิงคุณภาพหรือการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเข้าใจปัญหาและความต้องการ จากนั้นจึงมีการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กำพล เจริญรักษ์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วารสารครุทรรศน์, 2(1), 15-28.
- จินฉัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. เรียกใช้เมื่อ 29 พฤษภาคม 2567 จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/752-ArticleTextFile-20200328234048.pdf>
- ปกรณชัย สุพัฒน์ และมนัญญา นาคสิงห์ทอง. (2566). การศึกษาปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ นวัตกรรมจัดการศึกษาระดับจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 18(2), 37-49.
- ประภาภัทร นิยม และคณะ. (2563). โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาต้นแบบพื้นที่นวัตกรรมการจัดการศึกษา ระดับจังหวัด: กรณีศึกษาจังหวัดระยองและจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันอาศรมศิลป์.
- วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง. วารสารศึกษาศาสตร์, 9(2), 40-50.
- วาทีณี พูลทรัพย์ และนุชนรา รัตนศิริประภา. (2564). องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 6(2), 65-77.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- สมหมาย ปาริจฉัตร. (2562). “พ.ร.บ. เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา อีกหนึ่งไม่ได้ดั่งปฏิรูปการศึกษา”. 8 ย่อหน้า. เรียกใช้เมื่อ 21 มีนาคม 2562 จาก มติชนสุดสัปดาห์: https://www.matichonweekly.com/column/article_165129
- สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี. (2561). แนวทางการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. กาญจนบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดระยอง. (2566). แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดระยอง. ระยอง: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง.
- สิณณากู อารีย์ และวุฒิชัย เนียมเทศ. (2566). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารมหา จุฬานาครทรรศน์, 10(10), 125-137.
- Likert, R. (1993). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago: Rand Mc Nally.

ทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่าง
บุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล*

PSYCHOLOGICAL CAPITAL, PERSON-ORGANIZATION FIT, PERSON-JOB FIT,
AND JOB BURNOUT OF POLICE AFFILIATED WITH STATIONS OF
METROPOLITAN POLICE DIVISION

วงกต สุวรรณวัฒน์*, อุษณี มงคลพิทักษ์สุข, พงษ์เทพ จันทสุวรรณ

Wongkot Suwannawat*, Usanee Mongkolpitaksuk, Pongthep Chandasuwan

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Liberal Art, Krirk University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: champ4056@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน ศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน อิทธิพลของความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน และอิทธิพลของความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาล จำนวน 735 ราย เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถาม 10 ชุดต่อหนึ่งสถานี รวม 88 สถานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ PLS-SEM ผลการประเมินความคลาดเคลื่อนของตัวแบบประมาณค่าแสดงให้เห็นว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับบางส่วนว่า ทุนทางจิตวิทยามีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ยอมรับว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน และยอมรับว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน และหาแนวทางการแทรกแซงภาวะหมดไฟในการทำงาน

คำสำคัญ: ทุนทางจิตวิทยา, ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร, ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน, ภาวะหมดไฟในการทำงาน, เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาล

* Received September 13, 2024; Revised October 22, 2024; Accepted October 25, 2024

Abstract

The objectives of this research were to study the correlation between psychological capital, person-organization fit, person-job fit, and job burnout, and also to study the effect of psychological capital on job burnout, the effect of person-organization fit on job burnout, and the effect of person-job fit on job burnout among police officers affiliated with stations of Metropolitan Police Division. This study adopts a quantitative research methodology, with a sample size of 735 Metropolitan police officers. The research instrument used was a questionnaire, which was distributed at a rate of 10 questionnaires per station across 88 stations. Data were analyzed using PLS-SEM technique. The results of the overall estimated model fit assessment indicate a good fit with the data. The findings reveal that the correlation coefficients between psychological capital, person-organization fit, person-job fit, and job burnout are significantly negative. The hypothesis testing results partially support that psychological capital has a significantly negative direct effect on job burnout, and it is accepted that person-organization fit has significantly negative direct effects on job burnout, and also it is accepted that person-job fit has significantly negative direct effects on job burnout. Therefore, it is recommended that administrators should emphasize the importance of psychological capital, person-organization fit, person-job fit, and job burnout, and develop intervention strategies to mitigate job burnout in the workplace.

Keywords: Psychological Capital, Person-Organization Fit, Person-Job Fit, Job Burnout, Metropolitan Police Officers

บทนำ

อาชีพตำรวจจัดว่าเป็นอาชีพที่มีความเครียดมากที่สุดอาชีพหนึ่ง (Correia, I. et al., 2023) ในปี 2566 ได้มีปรากฏการณ์ ตำรวจขอเกษียณก่อนอายุราชการตามโครงการปรับเปลี่ยนกำลังพล จำนวนมากถึง 1,407 ราย ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนขอเกษียณก่อนอายุราชการตั้งแต่ปี 2562 จนถึงปี 2565 โดยในปี 2562 มีจำนวนขอเกษียณเท่ากับ 933 ราย ในปี 2563 มีจำนวนเท่ากับ 849 ราย ในปี 2564 มีจำนวนเท่ากับ 975 ราย และในปี 2565 มีจำนวนเท่ากับ 1,275 ราย (เดลินิวส์ออนไลน์, 2566) ส่วนสาเหตุในการขอเกษียณก่อนอายุราชการ เกิดจากเป้าหมายในระบบงานที่ยุ้งยากและซับซ้อน มีความเครียดสะสม ขอย้ายไม่ผ่าน (เดลินิวส์ออนไลน์, 2566) ปริมาณงานที่มากจนปฏิบัติไม่ไหว กำลังคนน้อยทำให้มีภาระงานมากขึ้น ไม่ก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือก้าวหน้ายาก เป้าหมายและกดดันเนื่องจากต้องระวังตัวกลัวความผิด การสั่งการที่ทำให้เกิดความกดดันกับผู้ปฏิบัติ (บล็อกตำรวจไทย, 2562) และขาดความเชื่อถือในระบบคุณธรรมและความยุติธรรมในองค์กร (เดลินิวส์ออนไลน์, 2566); (บล็อกตำรวจไทย, 2562) จากปรากฏการณ์ข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอันเนื่องมาจากความเครียด ซึ่งก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าทางอารมณ์และการเมินเฉยต่องานหรือภาวะหมดไฟในการทำงาน นอกจากนี้จากการศึกษาในอดีต ชี้ให้เห็นว่าภาวะหมดไฟในการทำงานส่งผลกระทบเชิงลบต่อการทำงาน การลาป่วย การขาดงาน และการลาออกของพนักงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเพิ่มต้นทุนขององค์กร และภาวะหมดไฟในการทำงานส่งผลกระทบเชิงลบต่อความผูกพันในงาน ส่งผลต่อเนื่องไปยังผล การดำเนินงาน และประสิทธิภาพองค์กร (Bakker, A. B. et al., 2014)

แนวคิดทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และการฟื้นคืนสภาพ (Luthans, F. et al., 2007) จากการศึกษาในอดีต ทุนทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเชิงบวก เช่น ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และสุขภาวะทางจิต และทุนทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเชิงบวก เช่น พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี นอกจากนี้ทุนทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ผลการดำเนินงาน (Avey, J. B., et al., 2011) นอกจากนี้ทุนทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติเชิงลบ เช่น การเมินเฉยต่องาน ความตั้งใจในการลาออก ความเครียดจากงาน และความวิตกกังวล และทุนทางจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงลบกับ พฤติกรรมเชิงลบ เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviance) ที่เป็นพฤติกรรมหรือความประพฤติที่แตกต่างไปจาก บรรทัดฐานของกลุ่ม (Bitmiş M. G. & Ergeneli A., 2015) ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ (Person-Organization Fit: P-O Fit) หมายถึง การรับรู้ด้านความสอดคล้องระหว่างค่านิยมของบุคคลกับค่านิยมขององค์การ ตลอดจนรับรู้ว่ามีสิ่งที่ยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงาน เหมาะสมกับ สิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่าในชีวิต (Cable, D. M. & DeRue, D. S., 2002) จากการศึกษาในอดีตเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ส่งผลเชิงบวกต่อผลการทำงาน กล่าวคือ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำงาน เช่น ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร (Bakker, A. B. et al., 2014) และความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ (P-O Fit) มีความสามารถในการทำนายความตั้งใจในการลาออกจากงาน และการลาออกจากงาน (Vancouver, J. B. et al., 1994) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคม เช่น พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ (O'Reilly, C. A. & Chatman, J., 1986) และผลการปฏิบัติงานตามบริบทของงาน (Goodman, S. A. & Svyantek, D. J., 1999) ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน (Person-Job Fit: P-J Fit) หมายถึง การรับรู้ด้านความสอดคล้องระหว่างความต้องการของบุคคลกับความสามารถของงานในการตอบสนอง ความต้องการของบุคคล (Need-Supplies Fit) และความสอดคล้องระหว่างความต้องการของงานกับความสามารถของบุคคลในการตอบสนองความต้องการของงาน (Demands-Abilities Fit) (Cable, D. M. & DeRue, D. S., 2002) การศึกษาในอดีตเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน (P-J Fit) จะส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจในการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน การขาดงาน และการคงอยู่กับองค์การ รวมทั้งระดับความเครียดที่ลดลง และความสอดคล้องระหว่างความต้องการของบุคคลกับความสามารถของงานในการตอบสนองความต้องการของบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจในงาน การปรับตัว และความผูกพันต่อองค์กร และลดความตั้งใจในการลาออกจากงาน และระดับความสอดคล้องระหว่างความต้องการของงานกับความสามารถของบุคคลในการตอบสนองความต้องการของงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน (Edwards, J. R., 1991)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่องทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล เพื่อที่จะลดปัญหาภาวะหมดไฟในการทำงาน และนำเสนอผู้บริหารให้มีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของแนวคิดทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน และหาแนวทางการแทรกแซงภาวะหมดไฟในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทุนทางจิตวิทยาต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด สถานีตำรวจนครบาล

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ออกแบบการวิจัยเป็นแบบ Correlational Research Design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ถึง 9 ที่ประจำใน 88 สถานีตำรวจนครบาล รวมทั้งสิ้น 13,657 นาย โดยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน จำนวน 10,020 นาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 3,637 นาย (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2562) คิดเป็นสัดส่วนโดยประมาณ เท่ากับ 7:3 และเมื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิค Inverse Square Root Method และกำหนดค่า Minimum absolute beta coefficient in model ซึ่งก็คือ ค่าสัมบูรณ์ของ Beta ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยที่สุดของตัวแบบโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย เท่ากับ 0.14 พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ต้องการ คือ 316 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง ได้ดำเนินการดังนี้ ลำดับแรก ในระดับกองบังคับการ ได้ทำการตัดสินใจเลือกกองบังคับการ 1 ถึง 9 ทั้งหมด ลำดับสอง ในระดับสถานีตำรวจนครบาล ได้ทำการตัดสินใจเลือก สถานีตำรวจนครบาลที่สังกัดแต่ละกองบังคับการทั้งหมด รวม 88 สถานี ลำดับสาม ระดับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานี ตำรวจนครบาล ได้ใช้แนวทางกำหนดสัดส่วน 7:3 โดยจัดส่งแบบสอบถาม 10 ชุดต่อหนึ่งสถานี แยกเป็นแบบสอบถาม สำหรับชั้นประทวน จำนวน 7 ชุด และสำหรับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 3 ชุด รวมจัดส่งแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 880 ชุด ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 858 ชุด หลังจากนำค่า Missing ออก และขจัด Multivariate Outlier ด้วยเทคนิค Mahalanobis Distance คงเหลือแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 735 ชุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ หน่วยงาน อายุราชการตำรวจ และสถานภาพชีวิตคู่ รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ 2) การวัดแนวคิดทุนทางจิตวิทยา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเอง มีจำนวน 10 ข้อความ 2) ความหวัง มีจำนวน 8 ข้อความ 3) การมองโลกในแง่ดี มีจำนวน 11 ข้อความ และ 4) การฟื้นคืนสภาพ มีจำนวน 9 ข้อความ รวมจำนวนทั้งสิ้น 38 ข้อความ โดยใช้มาตรวัด 6 ระดับ คือ 1 = ไม่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 6 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง และใช้มาตรวัดที่ประยุกต์/ดัดแปลงมาจาก มาตรวัดทุนทางจิตวิทยา (López-Núñez, M. I. et al., 2020); (สัณห์วิษ อุดมเจริญศิลป์, 2564) 3) การวัดแนวคิดความสอดคล้องระหว่าง บุคคลกับองค์การ จะมีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การ และใช้มาตรวัดที่ ประยุกต์/ดัดแปลงมาจาก (Cable, D. M. & DeRue, D. S., 2002); (สัณห์วิษ อุดมเจริญศิลป์, 2564) มีจำนวน 9 ข้อความ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ คือ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4) การวัดแนวคิด ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความสอดคล้องระหว่างความต้องการ ของบุคคลกับความสามารถของงานในการตอบสนองความต้องการของบุคคล มีจำนวน 6 ข้อความ และ 2) ความสอดคล้องระหว่างความต้องการของงานกับความสามารถของบุคคลในการตอบสนองความต้องการของงาน มีจำนวน 6 ข้อความ รวมทั้งสิ้น 12 ข้อความ และใช้มาตรวัดที่ประยุกต์/ดัดแปลงมาจาก (Cable, D. M. & DeRue, D. S., 2002); (สัณห์วิษ อุดมเจริญศิลป์, 2564) โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ คือ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5) การวัดแนวคิดภาวะหมดไฟในการทำงาน ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) การเหนื่อยล้าทางอารมณ์ และ 2) การเมินเฉยต่องาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก และใช้มาตรวัดที่ประยุกต์/ดัดแปลงมาจากมาตรวัดของ (Maslach, C. et al., 1997) โดย 1) การเหนื่อยล้าทางอารมณ์ มีจำนวน 5 ข้อความ และ 2) การเมินเฉยต่องาน มีจำนวน 5 ข้อความ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ข้อความ โดยใช้มาตรวัด 7 ระดับ คือ 1 = ไม่เคยเลย และ 7 = สม่าเสมอ/เป็นประจำ การหาคุณภาพเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ด้วยการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธร จำนวน 40 คน มาตรวัดทุนทางจิตวิทยา 4 องค์ประกอบ มีค่า Alpha ระหว่าง 0.944 - 0.965 มาตรวัดความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร 1 องค์ประกอบ มีค่า Alpha เท่ากับ 0.945 มาตรวัดความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน 2 องค์ประกอบ มีค่า Alpha เท่ากับ 0.909 และ 0.970 และมาตรวัดภาวะหมดไฟในการทำงาน 2 องค์ประกอบ มีค่า Alpha เท่ากับ 0.958 และ 0.965 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการเก็บข้อมูลแบบ Cross-sectional Study โดยมีหน่วยการวิเคราะห์ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล ได้ดำเนินการดังนี้ ได้ทำการตัดสินใจเลือกสถานีตำรวจนครบาลที่สังกัดแต่ละกองบังคับการทั้งหมด รวม 88 สถานี โดยจัดส่งแบบสอบถาม 10 ชุดต่อหนึ่งสถานี แยกเป็นแบบสอบถามสำหรับชั้นประทวน จำนวน 7 ชุด และสำหรับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 3 ชุด รวมจัดส่งแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 880 ชุด ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามตอบกลับ จำนวน 858 ชุด หลังจากนำค่า Missing ออก และขจัด Multivariate Outlier ด้วยเทคนิค Mahalanobis Distance คงเหลือแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 735 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson และทำการทดสอบตัวแบบมาตรวัดตามกรอบแนวคิด โดยใช้ cSEM Package Version 0.4.0 for R เริ่มต้นด้วย การทดสอบ Composite Reliability การทดสอบ Convergent Validity การทดสอบ Indicator Reliability และการทดสอบ Discriminant Validity สุดท้ายทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างแบบ PLS-SEM

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 93.06 อยู่ในช่วงอายุ 21 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.82 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 39.27 ปี และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.76 เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพชีวิตคู่ ส่วนใหญ่มีคู่ชีวิตและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 51.43 และส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน คิดเป็นร้อยละ 68.16 และเมื่อพิจารณาด้านอายุราชการตำรวจส่วนใหญ่ มีอายุราชการตำรวจน้อยกว่า 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.08

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทุนทางจิตวิทยา และตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.131 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรและตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.222 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานและตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.222 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถแสดงตามตารางที่ 1

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ทูทางจิตวิทยาไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.093 เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน

จากสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ทูทางจิตวิทยามีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง พบว่า ทูทางจิตวิทยาไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทูทางจิตวิทยาและตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.131 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 เพียงบางส่วน

ตารางที่ 1 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง

(n = 735)

	Gender	Age	Educ	Marry	Dep	PsyCap	P-O fit	P-J fit	BurnOut
Gender	1.000								
Age	-.084*	1.000							
Educ	-.178**	.180	1.000						
Marry	.017	.494**	.098**	1.000					
Dep	-.134**	.065	.116**	.023	1.000				
PsyCap	-.030	.041	.077*	-.020	-.071	1.000			
P-O fit	-.002	-.004	.084*	-.055	-.067	.722**	1.000		
P-J fit	-.020	-.037	.083*	-.050	-.063	.659**	.747**	1.000	
BurnOut	.014	.032	-.097**	-.034	-.068	-.131**	-.222**	-.222**	1.000

หมายเหตุ: Gender = เพศ; Age = อายุ; Educ = ระดับการศึกษา; Marry = สถานภาพชีวิตคู่; Dep = หน่วยงาน; PsyCap = ทูทางจิตวิทยา; P-O fit = ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร; P-J fit = ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน; BurnOut = ภาวะหมดไฟในการทำงาน; ตัวแปรควบคุม เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน เป็น dummy variables; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05; ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01.

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.183 เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน

จากสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.147 เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน

จากสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง

(n = 735)

Relationship	Path coefficient	SE	Effect Size	95%CI
			(f^2)	Lower:Upper
Control Variables				
Gender --> BurnOut	-0.003	0.039	0.005	[-0.080: 0.075]
Age --> BurnOut	0.080	0.041	0.006	[-0.001: 0.160]
Educ --> BurnOut	-0.075*	0.036	0.005	[-0.144:-0.005]
Marry --> BurnOut	-0.080*	0.039	0.006	[-0.155:-0.002]
Dep --> BurnOut	-0.078*	0.038	0.004	[-0.155:-0.004]
Independent Variables				
PsyCap --> BurnOut	0.093	0.054	0.013	[-0.016:0.200]
P-O fit --> BurnOut	-0.183*	0.061	0.010	[-0.302:-0.062]
P-J fit --> BurnOut	-0.147*	0.056	0.005	[-0.254:-0.036]
R^2 : BurnOut	0.079			
R^2_{adj} : BurnOut	0.069			

หมายเหตุ: Gender = เพศ; Age = อายุ; Educ = ระดับการศึกษา; Marry = สถานภาพชีวิตคู่; Dep = หน่วยงาน; PsyCap = ทักษะจิตวิทยา; P-O fit = ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร; P-J fit = ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน; BurnOut = ภาวะหมดไฟในการทำงาน; ตัวแปรควบคุม เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน เป็น dummy variables; SE = standard error; f^2 = Cohen's effect size; 95%CI = 95% Confidence Interval; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI).

และเมื่อพิจารณาค่า R^2 พบว่า ความแปรปรวนร้อยละ 7.9 ของตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน สามารถถูกอธิบายด้วยตัวแปรแฝงทักษะจิตวิทยา ตัวแปรแฝงความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร และตัวแปรแฝงความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และ เมื่อควบคุมตัวแปรแฝงด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน สามารถแสดงตามตารางที่ 2

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์รายคู่ระหว่างทักษะจิตวิทยาและภาวะหมดไฟในการทำงาน ระหว่างความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรและภาวะหมดไฟในการทำงาน และระหว่างความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานและภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว จะอภิปรายร่วมกับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2, 3 และ 4

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ทักษะจิตวิทยาไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทักษะจิตวิทยาและตัวแปรแฝงภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ทักษะจิตวิทยามีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน เพียงบางส่วน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bitmiş M. G., & Ergeneli A., Demir, S. และ ฐิติรัตน์ ต้นไพศาลและ รัตติกรณ์ จงวิศาล ที่พบว่า ทุนทางจิตวิทยามีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน (Bitmiş M. G. & Ergeneli A., 2015); (Demir, S., 2018); (ฐิติรัตน์ ต้นไพศาล และรัตติกรณ์ จงวิศาล, 2566) สาเหตุที่ทุนทางจิตวิทยามีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน อาจเป็นเพราะ ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาลที่มีสภาพจิตใจเชิงบวก ที่ประกอบไปด้วย ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในระดับหนึ่ง ก็จะมีแรงเสริมก่อให้เกิดความพยายามที่เพียงพอต่อการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และมีเรี่ยวแรงที่จะทำงาน ถึงแม้เป็นงานที่ยากท้าทาย ทำให้ลดการเกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน และถ้ามีความหวังและการมองโลกในแง่ดีในระดับหนึ่ง ก็จะเปรียบเสมือน มีเกราะป้องกันภาวะจิตใจ ไม่ให้เกิดการเหนื่อยล้าทางอารมณ์ และการเมินเฉยต่องาน เกราะป้องกันภาวะจิตใจดังกล่าว เกิดได้ เพราะยังเห็นเป้าหมายและเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายนั้น ตลอดจนเห็นผลเชิงบวกต่อความสำเร็จทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ ถ้ามีความสามารถในการฟื้นคืนสภาพในระดับหนึ่ง ก็จะสามารถปลุกปลอบจิตใจให้ฟื้นคืนสู่สภาพใกล้เคียงเดิม เหมือนเดิม หรืออาจจะดีกว่าเดิม เมื่อถูกรุมเร้าด้วยปัญหาและความทุกข์ใจ เพื่อลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหาได้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kilroy, S. et al., Zang, L., & Chen, Y., และ สันหวัช อุดมเจริญศิลป์ ที่พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน (Kilroy, S. et al., 2016); (Zang, L. & Chen, Y., 2022); (2022); (สันหวัช อุดมเจริญศิลป์, 2564) สาเหตุที่ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน อาจเป็นเพราะ ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาลมีระดับความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์การในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะ ความเข้ากันได้ระหว่างค่านิยมส่วนบุคคลกับค่านิยมขององค์การ ก็จะส่งผลต่อความรู้สึกด้านความเป็นตัวตนของตนเองเมื่ออยู่ในองค์การ และรู้สึกไม่อึดอัดคับข้องใจ ส่งผลต่อ ความยินดีที่ได้ทำงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การ/หน่วยงาน การตั้งใจทำงานเพื่อให้องค์การ/หน่วยงาน บรรลุเป้าหมาย และรู้สึกกลมกลืนกับบรรยากาศในองค์การ/หน่วยงาน ส่งผลต่อเนื่องไปยังสภาพจิตใจที่ไม่ค่อยเหนื่อยล้าทางอารมณ์ และไม่เมินเฉยต่องาน

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Babakus, E. et al., และ Rajper, Z. A. et al. ที่พบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน (Babakus, E. et al., 2010); (Rajper, Z. A. et al., 2019) สาเหตุที่ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน อาจเป็นเพราะ ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาล เกิดการรับรู้ว่างานที่ทำกับสิ่งที่สนใจนั้นสอดคล้องกันพอดี พึงพอใจกับลักษณะงานที่ทำ พอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับ พอใจกับสวัสดิการที่ได้รับ งานที่ทำช่วยให้ชีวิตครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และงานที่ทำช่วยเติมเต็มเป้าหมายในชีวิต ก็จะก่อให้เกิดสภาพจิตใจที่ไม่ค่อยเหนื่อยล้าทางอารมณ์ และไม่เมินเฉยต่องาน และถ้ารับรู้ ว่า ตนเองมีทักษะสอดคล้องกับตำแหน่งงาน มีประสบการณ์สอดคล้องกับตำแหน่งงาน มีความชำนาญสอดคล้อง

กับตำแหน่งงาน ได้รับการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับตำแหน่งงาน มีความสามารถเฉพาะตัวสอดคล้องกับตำแหน่งงาน และได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับตำแหน่งงาน ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งจะเป็นแรงเสริมให้เกิดสภาพจิตใจที่ไม่ค่อยเหนื่อยล้าทางอารมณ์ และไม่เมินเฉยต่องาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 21 - 40 ปี มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 39.27 ปี และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพชีวิตคู่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน และมีอายุราชการตำรวจน้อยกว่า 11 ปี โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยา และตัวแปรภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.131 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรและตัวแปรภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.222 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานและตัวแปรภาวะหมดไฟในการทำงาน มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.222 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า ทุนทางจิตวิทยาไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.093 เมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพชีวิตคู่ และหน่วยงาน ในขณะที่ ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.183 เมื่อควบคุมกลุ่มตัวแปรควบคุม และยังพบว่า ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงานมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (95%CI) ต่อภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.147 เมื่อควบคุมกลุ่มตัวแปรควบคุม จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ผู้บริหารระดับ ผู้กำกับสถานี รองผู้บังคับการ และผู้บังคับการ ควรส่งเสริมให้มีการตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของแนวคิดทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน และเข้าใจถึงความสำคัญของอิทธิพลของทุนทางจิตวิทยา 2) ควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยเป้าหมายก็ควรแปลงเป็นตัวชี้วัด เพื่อประเมินทุนทางจิตวิทยา ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กร ความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติรัตน์ ตันไพศาล และรัตติกรณ์ จงวิศาล. (2566). ทุนทางจิตวิทยา ความยึดมั่นผูกพันในงาน และภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทสื่อสิ่งพิมพ์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 16(2), 1-15.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2566). เปิดสถิติย้อนหลัง 5 ปี ตร. ดบเท้าลออก มากกว่าตัวเลขมีเหตุผลที่แท้จริงซ่อนอยู่. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2567 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/2764078/>
- บล็อกตำรวจไทย. (2562). ลาออกเกือบพัน !! เพราะเหตุใด. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2567 จาก <https://thai-cop.blogspot.com/2019/09/blog-post.html>
- สันหวัช อุดมเจริญศิลป์. (2564). อิทธิพลเชิงสาเหตุของความสอดคล้องระหว่างบุคคลกับองค์กรที่มีต่อสุขภาวะเชิงอัตวิสัยและความเหนื่อยหน่ายในงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- Avey, J. B., et al. (2011). Meta-analysis of the impact of positive psychological capital on employee attitudes, behaviors and performance. *Human Resource Development Quarterly*, 22(2), 127-152.
- Babakus, E. et al. (2010). Service worker burnout and turnover intentions: Roles of person-job fit, servant leadership, and customer orientation. *Services Marketing Quarterly*, 32(1), 17-31.
- Bakker, A. B. et al. (2014). Burnout and work engagement: The JD-R approach. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 389-411.
- Bitmiş M. G. & Ergeneli A. (2015). How psychological capital influences burnout: The mediating role of job insecurity. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 207(2015), 363-368.
- Cable, D. M. & DeRue, D. S. (2002). The convergent and discriminant validity of subjective fit perceptions. *Journal of Applied Psychology*, 87(5), 875-884.
- Correia, I. et al. (2023). Protecting police officers against burnout: Overcoming a fragmented research field. *Journal of police and criminal psychology*, 38(2023), 622-638.
- Demir, S. (2018). The relationship between psychological capital and stress, anxiety, burnout, job satisfaction, and job involvement. *Eurasian Journal of Educational Research*, 75(2018), 137-154.
- Edwards, J. R. (1991). Person-job fit: A conceptual integration, literature review, and methodological critique. In C. L. Cooper & I. T. Robertson (Eds.), *International review of industrial and organizational psychology*. New York: Wiley.
- Goodman, S. A. & Syvante, D. J. (1999). Person-organization fit and contextual performance: Do shared values matter. *Journal of Vocational Behavior*, 55(2), 254-275.
- Kilroy, S. et al. (2016). Perceptions of high involvement work practices, person-organization fit and burnout: A time lagged study of health care employees. *Human Resource Management*, 56(5), 821-835.
- López-Núñez, M. I. et al. (2020). Psychological capital, workload, and burnout: What's new? The impact of personal accomplishment to promote sustainable working conditions. *Sustainability*, 12(2020), 8124.
- Luthans, F. et al. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford: Oxford University Press.
- Maslach, C. et al. (1997). *Maslach Burnout Inventory: Third edition*. In C. P. Zalaquett & R. J. Wood (Eds.), *Evaluating stress: A book of resources*. Lanham: MD: Scarecrow Education.
- O'Reilly, C. A. & Chatman, J. (1986). Organization commitment and psychological attachment: The effects of compliance, identification and internalization on prosocial behavior. *Journal of Applied Psychology*, 71(3), 492-499.
- Rajper, Z. A. et al. (2019). Linking person job fit to employee job performance amid employees of services sector: The role of burnout as mediator. *Journal of Social and Administrative Sciences*, 6(4), 188-199.

- Vancouver, J. B. et al. (1994). Multilevel analysis of organizational goal congruence. *Journal of Applied Psychology*, 79(5), 666-679.
- Zang, L. & Chen, Y. (2022). Relationship between person-organization fit and teacher burnout in kindergarten: The mediating role of job satisfaction. *Frontiers Psychiatry*, 13(2022), 1-8.

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา
เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์
A TRI-SIKKHA BASED INSTRUCTIONAL SYSTEM TO ENHANCE ACHIEVEMENT
LEARNING DEVELOPMENT OF SOCIAL TEACHING STUDIES FOR HIGH SCHOOL
STUDENTS NAKORNSAWAN PROVINCE

พระมหาสุภฤกษ์ สุภททจารี (สีวันคำ)*, ชาวล ศิริวัฒน์, พระวิเทศพรหมคุณ (บุญเข้ม)

Phramaha Supalurk Supattajari (Siwankam)*, Chawal Siriwat, Phra Widesbrommakun (Booncham)

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Doctor of Education Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: suparek1935@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา 2) ประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา 3) พัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา และ 4) ประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน จำนวน 100 คน สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) ประเมินสภาพปัญหาและความต้องการ 3) พัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา และ 4) ประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) 3) การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การพัฒนาระบบที่มุ่งเน้นให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ การตรวจสอบและการปรับปรุง และ 4) การประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

คำสำคัญ: ระบบการสอนสังคมศึกษา, หลักไตรสิกขา, ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

* Received September 9, 2024; Revised October 25, 2024; Accepted October 27, 2024

Abstract

This research article aims to: 1) Study the knowledge of developing a social studies teaching system based on the Threefold Training (Tri-Sikkha) principles, 2) Assess the current problems and needs of the social studies teaching system based on the Threefold Training principles, 3) Develop a social studies teaching system based on the Threefold Training principles, and 4) Evaluate and certify the development of the social studies teaching system based on the Threefold Training principles to enhance the academic achievement of high school students in Nakhon Sawan Province. This study used a Research and Development methodology. The sample group consisted of 100 students, and 10 administrators and experts (monks/individuals) were interviewed using a purposive sampling method. The research tools included questionnaires and interview forms. The research findings revealed that: The knowledge of developing a social studies teaching system based on the Threefold Training principles includes Sila (morality), Samadhi (concentration), and Panna (wisdom), which aim to enhance the learning and development of students in terms of morality, mental discipline, and wisdom, with the goal of achieving high-quality and sustainable academic success. The assessment of the current problems and needs of the social studies teaching system development based on the Threefold Training principles to enhance the academic achievement of high school students in Nakhon Sawan Province showed that the overall problems and needs were at a high level ($\bar{x} = 3.85$). The development of the social studies teaching system based on the Threefold Training principles to achieve the academic achievement of high school students in Nakhon Sawan Province identified five components: Context, input factors, process, outcome, and evaluation and improvement. The evaluation and certification of the social studies teaching system development based on the Threefold Training principles for high school students in Nakhon Sawan Province indicated that the experts' opinions on the system's appropriateness were at the highest level ($\bar{x} = 4.61$).

Keywords: Social Studies Teaching System, Tri-Sikkha Principles, Learning Outcomes

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) สถานศึกษาทุกแห่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกรอบนโยบายสำคัญในการสนับสนุนการศึกษาในทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) โดยใช้สี่เสาหลักของการเรียนรู้เป็นพื้นฐานเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การเรียนเพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจ การเรียนเพื่อที่จะมีทักษะทำได้และทำเป็น การเรียนรู้เพื่อที่จะมีทักษะชีวิตที่ปรับตัวได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ หมายถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งมีอยู่มากมายเพราะหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็น “อภิลักขธรรม” คือ ไม่ล้าสมัยและไม่ล้าสมัย แต่ทันสมัยอยู่เสมอ ในที่นี้

ข้อยกตัวอย่างหลักธรรมที่เรียกว่า ไตรสิกขา หมายถึง สิกขา 3 อย่าง ได้แก่ 1) ศีล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างถูกต้องทางกาย ทางวาจา 2) สมาธิ หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้จิตให้สงบ หรือทำให้จิตให้ตั้งมั่นแน่วแน่ และ 3) ปัญญา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถที่ถูกต้อง อันมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในทุกสาขาอาชีพในสังคมที่สำคัญยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

การสอนสังคมศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักไตรสิกขานั้น ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญานั้น เป็นการสอนให้เข้าใจ เข้าถึง และการจะเข้าถึงความจริงจากการศึกษากระทั่งทำให้เกิดปัญญาในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบสัมมาชีพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เข้าใจธรรมชาติ นั่นคือ ธรรมชาติที่เกี่ยวกับตัวเองและธรรมชาติที่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิต โดยการมุ่งเน้นการพัฒนา 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านความรู้ความคิด (ปัญญา) (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2567) ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ปัญหาการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักธรรมไตรสิกขา คือ การเลือกหลักธรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยและทุกกาลเวลาในการฝึกหัดอบรมกาย วาจา และจิตของมนุษย์ทุกรูปนามให้สามารถค้นพบ และควบคุมตนเอง เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยใช้ปัญญาเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นตามหลักการศึกษา 3 ประการ คือ 1) ศีลสิกขา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมทางด้านความประพฤติ 2) จิตตสิกขา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมจิตให้เกิดสมาธิ และ 3) ปัญญาสิกขา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามความเป็นจริง (กองแก้ว เจริญอักษร, 2541)

ในปัจจุบัน ระบบการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา โดยเน้นการนำหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มาใช้เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นี้ ได้แก่ 1) ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ การศึกษาในวิชาสังคมศึกษามัก พบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจไม่ลึกซึ้งในด้านประวัติศาสตร์ ศีลธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับชีวิตจริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา, 2563) 2) การสอนที่เน้นการท่องจำมากกว่าคิดวิเคราะห์ ระบบการสอนแบบเดิมที่เน้นการท่องจำยังคงแพร่หลาย ซึ่งไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการนำความรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ, 2562) นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกฝนการคิดเชิงวิพากษ์ ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างทันทั่วถึง 3) ความหลากหลายของผู้เรียน จังหวัดนครสวรรค์มีความหลากหลายในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้ระดับพื้นฐานของนักเรียนแตกต่างกันออกไป การเรียนแบบหนึ่งเดียวจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนทุกกลุ่มได้ (วิทยากร ชัยพรพงษ์, 2565) ความหลากหลายนี้ส่งผลให้การพัฒนาระบบการเรียนรู้มีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม 4) ขาดการบูรณาการด้านศีลธรรม จิตใจ และปัญญา หลักสูตรการเรียนการสอนสังคมศึกษาปัจจุบันไม่สามารถบูรณาการการเรียนรู้ในด้านศีลธรรม จิตใจ และปัญญาได้อย่างเพียงพอ หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) สามารถเข้ามาเสริมความสมบูรณ์ในกระบวนการเรียนการสอน โดยการเน้นการพัฒนาทั้งด้านคุณธรรมและการคิดวิเคราะห์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) และ 5) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ส่งผลให้วิธีการสอนแบบเดิมไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมักจะมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีในการค้นหาความรู้ แต่ขาดการวิเคราะห์เชิงลึกในเนื้อหาทางสังคมที่ซับซ้อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักการทางวิชาการและวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์
4. เพื่อประเมินและรับรองระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย การสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ โรงเรียนไพศาลพิทย และโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ ทั้งหมด 3 ห้องเรียน จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ โรงเรียนไพศาลพิทย และโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ จำนวน 100 คน การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้แทนพระสงฆ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ตามหลักไตรสิกขา จำนวน 10 รูป/คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบหรือตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์, 2553)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

แบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้แทนสงฆ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ตามหลักไตรสิกขา จำนวน 10 รูป/คน เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Form)

เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อ
บรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) การรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด
โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ โรงเรียนไพศาลวิทยา
และโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ ในจังหวัดนครสวรรค์ การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูล และนำข้อมูล
ที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal
interview) ดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์
ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับ
กลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อน
ดำเนินการสัมภาษณ์ 2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนารสร้างความคุ้นเคยกับ
ผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะ
ที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียง
ไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ
(Percentage)

4.2 ระดับความคิดเห็นต่อระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้
ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงข้อเสนอแนะต่อระบบ
การสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด
นครสวรรค์ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกต
แบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความคิดวิเคราะห์
ลักษณะปัญหาจากเอกสารจากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
ที่เกี่ยวข้อง 2) จัดลำดับข้อมูล 3) จากการสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น และ 5) สรุป
ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์” สามารถสรุปได้ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคม

ศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา มุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติทั้งทางด้านศีลธรรม จิตใจ และปัญญา โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพและยั่งยืน การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในกระบวนการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และมีจิตสำนึกที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ดังนี้ 1) ศีล (การปฏิบัติตามศีลธรรม) ในการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขานี้ ครูผู้สอนจะต้องสอดแทรกแนวคิดทางศีลธรรมและจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เช่น การสอนเรื่องความซื่อสัตย์ การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการเป็นพลเมืองที่ดี 2) สมาธิ (การฝึกจิตให้ตั้งมั่น) การฝึกสมาธิจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนรู้ มีความสามารถในการจดจ่อและตั้งใจศึกษา ครูสามารถนำเทคนิคการฝึกสมาธิเข้ามาใช้ในห้องเรียน เช่น การนั่งสมาธิสั้น ๆ ก่อนเริ่มเรียน หรือการฝึกการหายใจลึก ๆ เพื่อลดความเครียดและเพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้ และ 3) ปัญญา (การพัฒนาปัญญา) การพัฒนาปัญญา หมายถึง การสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีวิจารณญาณ ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ โดยการตั้งคำถาม การสนทนา และการอภิปรายในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสังคมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่ และค่าร้อยละข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	36	36.00
	หญิง	64	64.00
	รวม	100	100
อายุ	ต่ำกว่า 14 ปี	17	17.00
	14 - 15 ปี	37	37.00
	16 - 17 ปี	30	30.00
	17 ปีขึ้นไป	16	16.00
	รวม	100	100
ระดับชั้นปีที่เรียน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	33	33.00
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	46	46.00
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	21	21.00
	รวม	100	100
ประสบการณ์เรียนเกี่ยวกับหลักธรรมไตรสิกขา	1 - 3 ปี	42	42.00
	4 - 6 ปี	47	47.00
	7 - 10 ปี	11	11.00
	รวม	100	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ โรงเรียนไพศาลพิทย และโรงเรียนตากลีประชาสรรค์ ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ดังนี้ เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมา เพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 14 - 15 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมามีอายุ 16 - 17 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมามีอายุ ต่ำกว่า 14 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ส่วนน้อยที่สุด

คือ มีอายุมากกว่า 17 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ระดับชั้นปีที่เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมา ส่วนน้อยที่สุด เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ประสพการณ์เรียนเกี่ยวกับหลักสูตรไตรสิกขา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสพการณ์อยู่ที่ 4 - 6 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมา มีประสพการณ์อยู่ที่ 1 - 3 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ส่วนน้อยที่สุด มีประสพการณ์อยู่ที่ 7 - 10 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

2.2 การประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม (n = 100)

การพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา	3.66	0.442	มาก
2. ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน	3.89	0.37	มาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.83	0.409	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.03	0.421	มาก
โดยภาพรวม	3.85	0.239	มาก

จากตารางที่ 2 การประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.239) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.421) รองลงมา คือ ด้านที่ 2 ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.370) รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.409) และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.442)

2.3 การประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักไตรสิกขาได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนและเห็นความสำคัญของการนำหลักไตรสิกขามาใช้ในระบบการศึกษา ท่านหนึ่งกล่าวว่า การนำนโยบายนี้มาปฏิบัติจริงช่วยเสริมสร้างความสอดคล้องในระบบและลดภาระผู้ที่เสียสละในการดูแลด้านนี้ อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า การสอนตามหลักไตรสิกขาจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ความพอเพียง ความมีวินัย ความสุจริต และการมีจิตอาสา นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเน้นถึงความสำคัญของการให้ความรู้ในการคิดวิเคราะห์และการรักหวงแหนสมบัติชุมชนโดยยึดหลักธรรมคำสอนของศาสนา อีกทั้งยังมีการกล่าวถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพัฒนาคุณภาพประชากร และการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่เด็กและเยาวชน มีการเสนอให้หาพันธมิตรและเทคนิควิธีในการดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถิปุทธ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและปลูกฝังคุณธรรมในเด็ก สุดท้ายผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวถึงการสร้างความรักและความเมตตาในสังคม การเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาค และการพัฒนาทักษะการอยู่รอดปลอดภัย นโยบายนี้ได้รับ

การยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษาและการขัดเกลาเด็กและเยาวชนให้เจริญงอกงามในด้านคุณธรรม และจริยธรรม ทั้งนี้ การปฏิบัติตามแนวทางนี้จะช่วยลดปัญหาทางสังคมและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณธรรมตามหลักไตรสิกขาต่อไป

3. การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีองค์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 บริบท (Context) องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ (Output) องค์ประกอบที่ 5 การตรวจสอบและการปรับปรุง (Feedback) โดยแต่ละองค์ประกอบนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) บริบท (Context) ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ 3) หลักการและเหตุผลของระบบ 4) วัตถุประสงค์ของระบบ และ 5) ผู้ใช้ระบบ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบ 2) หลักสูตรและเนื้อหา 3) วัตถุประสงค์ของระบบ 4) ผู้สอน 5) ผู้เรียน 6) แหล่งเรียนรู้ และ 7) แผนการสอน 3) กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมการสอน และ 2) ขั้นตอนการสอน 4) ผลลัพธ์ (Output) ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการใช้ระบบการสอนก่อนเรียน-หลังเรียน และ 2) ประสิทธิภาพของระบบการสอน 5) ผลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง เป็นส่วนที่สะท้อนประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้จากกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละขั้นตอนของผู้ใช้ระบบมาประเมินตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงให้ระบบสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ

4. การประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ (n = 8)

ระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.71	0.488	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.71	0.488	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	4.71	0.488	มากที่สุด
4. ความสอดคล้องของกรอบแนวคิด	4.57	0.535	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา	4.57	0.535	มากที่สุด
6. ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา	4.71	0.488	มากที่สุด
7. ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4.57	0.535	มากที่สุด
8. ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหน้า	4.71	0.488	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4.43	0.535	มาก
10. ความเหมาะสมของเครื่องมือ	4.43	0.535	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน	4.61	0.511	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 การประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.511) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา ข้อที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหา ข้อที่ 3 ความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ข้อที่ 6 ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา และข้อที่ 8 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหน้า ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.488) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ความสอดคล้องของกรอบแนวคิด ข้อที่ 5 ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา และข้อที่ 7 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.535) ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 9 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน และข้อที่ 10. ความเหมาะสมของเครื่องมือ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.523)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา มุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติทั้งทางด้านศีลธรรม จิตใจ และปัญญา โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพและยั่งยืน การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในกระบวนการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และมีจิตสำนึกที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี แท่นแก้ว กล่าวว่า มนุษย์จึงต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตให้ปราศจากความทุกข์มากที่สุด ให้สามารถอยู่รอดอย่างดีงาม มีความสุข มีความเข้าใจในเหตุผล ดีชั่ว รู้คิด รู้วินิจฉัย และรู้ที่จะจัดการ สิ่งใดเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ การเรียนรู้เป็นความหมายหนึ่งของการศึกษา ที่จะฝึกตัวเองพัฒนาชีวิตตนเอง ให้มีความสามารถที่จะเป็นอยู่ได้อย่างดีซึ่งชีวิตของมนุษย์นั้นโดยปกติจะสัมพันธ์กับโลกใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านพฤติกรรม ความสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อนมนุษย์สรรพสัตว์ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ 2) ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ในการแสดงออกทางกายและวาจาของตนเองและผู้อื่น สุดท้ายทาง และ 3) ด้านปัญญา เป็นการแสดงออกทางด้านความเห็น ความเข้าใจ การพิจารณาใน (บุญมี แท่นแก้ว, 2539) และความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัย พบว่า ไตรสิกขาตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้นสอนให้คนได้ปฏิบัติอยู่ในศีล มีการเคารพกฎระเบียบ เมื่อทุก ๆ คนมีศีลก็จะทำให้มีความสุข เพราะศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง เพื่อพัฒนาจิตให้เป็นสมาธิ เพราะสมาธิ คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิต เพื่อให้เกิดศักยภาพ เช่น มีสมาธิอย่างสูง เมื่อจิตมีสมาธิ เมื่อจิตตั้งมั่นแล้วก็สามารถพัฒนาปัญญาได้ เพราะปัญญา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง จนสามารถนำหลักไตรสิกขาเป็นข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิต และปัญญา ให้มีความเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไปตามลำดับจนบรรลุถึงผลแห่งความสำเร็จตามกระบวนการไตรสิกขาตามแนวทางพระพุทธศาสนา (พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน), 2563)

2. การประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเนื้อหาที่มีความชัดเจนง่ายต่อความเข้าใจ

สื่ออุปกรณ์การเรียนมีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ไตรสิกขาที่มีความหลากหลายดึงดูดความสนใจต่อการเรียน การเรียนรู้ประโยชน์การวัดและประเมินผลช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์การเรียนรู้และแนวทางการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอภิพงศ์ ภูริวฑฒโน (คำหงษา) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบการสอนเศรษฐศาสตร์อิงหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำรงชีพพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมภาคตะวันออก: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม ผลการวิจัยด้านหลักธรรม พบว่า ผลการประเมินความต้องการเกี่ยวกับระบบการสอน จากการสอบถามครูผู้สอนรายวิชา เศรษฐศาสตร์ จำนวน 20 ท่าน มีความยินดีจะรับเอา ระบบการสอนเศรษฐศาสตร์อิงหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะ ไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็น 100% (พระมหาอภิพงศ์ ภูริวฑฒโน (คำหงษา), 2565)

3. การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีองค์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1.0 บริบท (Context) องค์ประกอบที่ 2.0 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 3.0 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 4.0 ผลลัพธ์ (Output) และองค์ประกอบที่ 5.0 การตรวจสอบและการปรับปรุง (Feedback) ซึ่งความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา บ.ป.สูงเนิน และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาระบบวารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา โดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์และพนักงานในมหาวิทยาลัย ทดลองใช้งานระบบทำการสืบค้นข้อมูล ผลที่ได้จากการสืบค้นจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทดลองใช้ระบบ มีความถูกต้องตามการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ (เจนจิรา บ.ป.สูงเนิน และคณะ, 2562) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุอารีย์ นครพันธุ์ และอุดร จิตจักร ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา กรณีศึกษา ตัวบ่งชี้ คุณภาพอาจารย์ การบริหารและพัฒนา คณาจารย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม” โดยการพัฒนาระบบปฏิบัติการ Windows 7 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ภาษา PHP, Ajax, Java Script, HTML การสร้างระบบฐานข้อมูลใช้ภาษา SQL การประเมินประสิทธิภาพของระบบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากผู้ใช้งาน และผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการทดสอบแบบกล่องดำ (Black Box Testing) ผลการศึกษา พบว่า ด้านการประเมินประสิทธิภาพของระบบ ได้คะแนนเฉลี่ยที่ 4.11 จาก 5 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.69 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบอยู่ในระดับดี (สุอารีย์ นครพันธุ์ และอุดร จิตจักร, 2562)

4. การประเมินและรับรองการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยภายในและต่างประเทศ เป็นศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดสมรรถนะเฉพาะของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ ในการทำงานในสังคม สามารถสรุปสาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ว่า วัดและพระสงฆ์มีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมในงานพัฒนา โดยทางตรงพระสงฆ์มีหน้าที่เผยแผ่ศาสนาด้วยการอบรมสั่งสอน ศีลธรรมอันดีแก่ประชาชน ส่วนทางอ้อมนั้นพระสงฆ์มีหน้าที่ต่อชุมชนและสังคมสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์มีบทบาทในอันที่จะช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น งานด้านสังคมสงเคราะห์ งานอบรมสั่งสอนรวมถึงการอนุเคราะห์ในโอกาสที่ดีเพียงพอและทั่วถึง ดังนั้นศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีคุณภาพ และช่วยลดปัญหาของสังคมที่นับวันจะมีปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ การเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการวิจัย 7 model step โดยนำเสนอในรูปแบบ การสรุปรายงานการวิจัย และสอดคล้องตามนิยามตามของ Supalurk Model ตามกรอบแนวคิดองค์ความรู้ แสดงเป็น Mind Mapping ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา Supalurk Model

MODEL หมายถึง 7 Steps Model ได้แก่ ขั้นตอนที่เป็นสื่อกลางที่ดำเนินการ เช่น องค์ความรู้ การสำรวจความต้องการ การพัฒนารอบแนวคิด การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบ การประเมินการทดลองการใช้ และการปรับปรุงความสมบูรณ์

Supalurk Model เป็นโมเดลที่อธิบายคุณสมบัติที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายควรมี โดยใช้ตัวอักษรย่อ S-U-P-A-L-U-R-K คือ S = Strong ความเข้มแข็งในการเรียนรู้ U = Unafraid ความกล้าหาญในการเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ P = Population หมายถึงประชากรนักเรียนมัธยมในจังหวัดนครสวรรค์ A = Attitude ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการพัฒนาระบบการสอน L = Loyalist ความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อระบบหรือสถาบัน U = Understand ความเข้าใจบทบาทตามหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม R = Rapid ความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจอย่างรวดเร็ว K = Knowledge ความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ โมเดลนี้ช่วยเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านจิตใจและความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา มุ่งเน้นการพัฒนาศีลธรรม จิตใจ และปัญญาของผู้เรียน เพื่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขามี 5 องค์ประกอบ: บริบท, ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการ, ผลลัพธ์, และการตรวจสอบปรับปรุง การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ 1) ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน จะต้องสนับสนุนและดำเนินการอย่างจริงจังในการเรียนการสอนสังคมศึกษา

โดยบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน และนำหลักไตรสิกขาเป็นหลักชัยในภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นสื่อและแบบอย่างดีที่จะทำให้เด็กและเยาวชนจารึกไว้ในปฏิทินแห่งชีวิตต่อไป 2) โรงเรียนควรมีการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อมุ่งส่งเสริมการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกรายวิชาเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน 3) ควรมีการนำหลักไตรสิกขาทั้ง 3 กระบวนการ ไปถ่ายทอดความรู้สู่ครูผู้สอนในลักษณะการจัดการเรียนรู้ให้สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียน ข้อเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยในครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และนำผลการศึกษาไปพัฒนานักเรียนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2562). การศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2541). ความรู้เรื่องธรรมวิทยา: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนจิรา บ.ป.สูงเนิน และคณะ. (2562). การพัฒนาระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาวารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2539). จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พระใบฎีกาธีรศักดิ์ สุธีโร (น้อยอ่อน). (2563). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเพื่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). ไตรสิกขา: การศึกษาแบบองค์รวมในพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาอภิพงศ์ ภูริวิฑฒโน (คำหงษา). (2565). ระบบการสอนเศรษฐศาสตร์อิงหลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำรงชีพพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมภาคตะวันออก: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยากร ชัยพรพงษ์. (2565). แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์. วารสารการศึกษา, 10(2), 45-58.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2567). จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร (พิมพ์ครั้งที่ 15). นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (2563). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การศึกษาผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สพฐ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์. (2553). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุอารีย์ นครพันธุ์ และอุดร จิตจักร. (2562). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา กรณีศึกษาตัวบ่งชี้คุณภาพอาจารย์ การบริหารและพัฒนาคณาจารย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้**

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 1 Tab และ หัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์กรความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับเข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น วารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ ทั้งนี้วารสารขอปฏิเสธการอ้างอิงหรือข้อมูลการอ้างอิงที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ หรือเว็บไซต์ (URL) เนื่องจากไม่สามารถระบุฐานข้อมูลชัดเจน เพื่อสามารถสืบค้นภายหลังได้

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง “...โดยการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพชุมชนโรงเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมต้นแบบครบวงจรทั้งการเรียนรู้การผลิต (พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, 2563) ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การจัดการปัญหาของตนเองได้...” เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกัน เผยแพร่ปีเดียวกัน แต่ผลงานต่างกัน ให้กำหนดลำดับของเอกสารอ้างอิงโดยใช้ตัวอักษรอิงตามลักษณะภาษาของเอกสารอ้างอิง ต่อท้ายปีที่เผยแพร่แทน เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ก) (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ข) (Kemp, S., 2020 A) (Kemp, S., 2020 B) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปิตร ว่องวิระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน
รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช
แก้วล็ก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) กฎหมาย, ระเบียบ, พระราชบัญญัติ หรือ ประกาศ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือ
กิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ
97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุต.โต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก.

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์,
3(1), 25-31.

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1
พฤษภาคม 2562).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Ver. 2019 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล .PDF .JPG .GIF หรือ .bmp บทความที่มีโมเดล รูปร่าง แผนภูมิ ต้องทำการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นกลุ่มเดียวกันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนของเนื้อหา ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับแจ้งคำสั่งการ ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

โครงสร้าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย : Research article (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt) (ไม่ระบุคำนำหน้า, ยศ, ตำแหน่งทางวิชาการ)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt) (หลักสูตร/คณะ, มหาวิทยาลัย, จังหวัด, ประเทศ)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)...ระบุประเภทของวิจัย, วัตถุประสงค์ของการวิจัย, ประชากรกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย, การเก็บรวบรวมข้อมูล, สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล, ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด) 300 คำ

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) มีเนื้อความตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

3. (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล.....

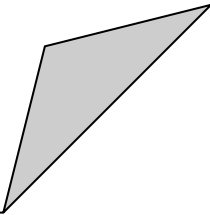
ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....
.....
.....
.....
.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง.....
กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

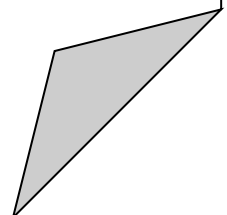
.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบ.....
โมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

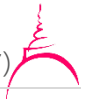
(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการ.....
วิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

.....(16 pt) **ตัวอย่าง** ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

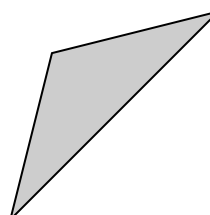
(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt)

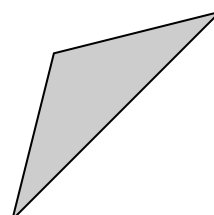
.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

